

Kallelse till sammanträde med Vård- och omsorgsnämnden

Datum och tid: 2021-01-20, klockan 16:00

Plats: Karidals matsal, Tröskevägen Eslöv

Förhinder anmäls till Helena Nilsson, helena.nilsson2@eslov.se, 0413-621 71

Ordförande

Tony Hansson (S)

1. Val av protokolljusterare

2. Bokslut 2020 (VoO.2021.0003)

Marcus Lind, controller
och Camilla Nilsson,
controller 16:00

**3. Redovisning av Internbudget (enhetsnivå) 2021
(VoO.2020.0576)**

Marcus Lind, controller
och Camilla Nilsson,
controller 16:20

Beslutsunderlag

- Budget per verksamhet
- Budget per enhet

**4. Information om Lokalförsörjningsplan 2022-2026
(VoO.2020.0570)**

Johanna Elfsberg,
enhetschef ekonomi
16:35

Beslutsunderlag

- Plan för lokalförsörjning 2022-2026 för Vård och Omsorg

5. Måltidsöverenskommelse 2021 (VoO.2020.0569)

Josef Johansson,
förvaltningschef 16:50

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Måltidsöverenskommelse 2021
- Överenskommelse Äldreboenden och Alegården, 2021
- Bilaga 1 - Villkor Äldreboenden och Alegården, 2021
- Bilaga 2 - Kvalitetsdeklaration Äldreboenden och Alegården, 2021
- Bilaga 3 - Prislista Äldreboenden och Alegården, 2021
- Överenskommelse Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021

- Bilaga 1 - Villkor Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021
- Bilaga 2 - Kvalitetsdeklaration Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021
- Bilaga 3 - Prislista Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021

6. **Bemanningshandbok för äldreomsorgen** Anna Friberg,
(VoO.2021.0004) verksamhetschef 17:00

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Bemanningshandbok för äldreomsorgen
- Vård- och omsorgsnämndens beslut §97, 2019-10-16
- Bemanningshandbok för äldreomsorgen i Eslövs kommun

7. **Antagande av nytt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med SOSFS 2011:9 samt upphävande av tidigare antaget ledningssystem** Maria Boberg,
(VoO.2020.0526) verksamhetsutvecklare 17:20

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Antagande av nytt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med SOSFS 2011:9 samt upphävande av tidigare antaget ledningssystem
- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Vård och Omsorg enligt SOSFS 2011:9

8. **Antagande av nya riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd samt upphävande av tidigare antagna riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd** Josef Johansson,
(VoO.2020.0524) förvaltningschef 17:35

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut, Antagande av riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd samt upphävande av tidigare antagna riktlinjer
- Förslag till Riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd

9. **Debitering av tillsynstaxor för år 2020** Otto Graudums,
(VoO.2020.0631) tillståndshandläggare 17:45

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Debitering av tillsynstaxor för år 2020
- Taxebestämmelser avseende servering av alkohol samt försäljning av folköl m.m.

- 10. Yttrande över granskning av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv (VoO.2020.0414)** Otto Graudums,
tillståndshandläggare
17:55

Beslutsunderlag

- Yttrande angående förslag till detaljplan för Banbyggaren 4 i Eslöv
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 153, 2020. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Underrättelse. granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Planbeskrivning, grundkarta och illustrationer. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Äldre reviderade planhandlingar. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Riskanalys avseende järnvägsolyckor. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Samrådsredogörelse. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Trafikbullerutredning. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun

- 11. Uppföljning av intern kontroll 2020 (VoO.2020.0643)** Maria Boberg,
verksamhetsutvecklare
18:05

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Uppföljning av intern kontroll 2020
- Uppföljning intern kontroll 2020

- 12. Plan för intern kontroll 2021 (VoO.2020.0642)** Maria Boberg,
verksamhetsutvecklare
18:15

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Plan för intern kontroll 2021

- Reviderad Plan för intern kontroll 2021, daterad 2021-01-18

13.	Information om Insatser med anledning av
förväntat ekonomiskt överskott (VoO.2020.0580)	Anna-Lena Bosseldal-
Malmberg, enhetschef,
Ann-Britt Lind,
utvecklingschef 18:25
14.	Information från förvaltningsledningen med
anledning av covid-19	Josef Johansson,
förvaltningschef 18:40
15.	Information från verksamheten	Josef Johansson,
förvaltningschef 18:50

Redovisning av Internbudget (enhetsnivå) 2021

3

VoO.2020.0576

Budget 2021, beslutad VoO-nämnden december.

Vård o Omsorg	Ram 2020	Lönerev	Hyra	Ext avtal	Riksnorm	Måltid	Statsning		
Politisk verksamhet	-1 367	0	0	0	0	0		-1 367	
Alkoholtillsyn	170	0	0	0	0	0		170	
Äldreomsorg	-304 609	-10 507	-279	-102	0	-468	-10 300	-326 265	HSL-org 7,8 mnkr, höjd bemanning VoB 6,5 mnkr, minska pott 4 mnkr delegerad HSL
LSS	-193 535	-6 043	-169	-149	0	-19		-199 915	
Socialpsykiatri	-26 137	-364	-23	-199	0	-13		-26 736	
Socialtjänst över 18 år	-23 169	-420	-99	-250	0	0	-200	-24 138	Admin 0,2 mnkr
Förvaltningsgemensamt	-50 154	-1 614	-18	0	0	0	-3 000	-54 786	Samordnad organisation 1,3 mnkr, biståndshandläggare 0,7 mnkr, upphandlingar 1,5 mnkr, IT-kost 0,5 mnkr, minska FC pott
Ekonomiskt bistånd	-27 799	-552	-12	0	-700	0	-10 400	-39 463	Intäkt Migrationsverket 10 mnkr, integrationspedagog 0,4 mnkr
	-626 600	-19 500	-600	-700	-700	-500	-23 900	-672 500	
Äldrelyftet statsbidrag							12 100	12 100	
	-626 600					-22 000	-11 800	-660 400	

Budget 2021

Vård o Omsorg	Budget 2020	Budget 2021	Ökning/minskning	Beslut Nämnd dec 2020	Diff
Politisk verksamhet	1 367	1 367	0	1 367	0
Alkoholtillsyn	-170	-170	0	-170	0
Äldreomsorg	305 971	322 012	16 041	326 265	-4 253
LSS	193 720	198 714	4 994	199 915	-1 201
Socialpsykiatri	26 137	26 664	527	26 736	-72
Socialtjänst över 18 år	23 170	23 432	262	24 138	-706
Förvaltningsgemensamt	50 250	53 331	3 081	54 786	-1 455
Ekonomiskt bistånd	27 799	38 550	10 751	39 463	-913
Övrigt	0	0	0	0	0
Summa	628 244	663 900	35 656	672 500	-8 600

Ansvar 6 pos	Budget 2020	Budget 2021	Skillnad 2020-2021	Kommentarer 2021
300000 Förvaltningschef,3A	7 757	9 971	2 214	Pers ass, chef i beredskap, Tvätter, Webbutbildning, Pott. Totalt 5,5 mnkr.
300200 Verksamhetschef myndigh o HSL	4 530	3 516	-1 014	Boendegruppens budet är flyttad till 360000
310000 Myndighetschef C3	82 557	82 937	380	
320000 Adm.chef,3C	8 007	8 178	171	
330000 Personal adm chef 3D	16 480	16 077	-403	
330001 Personal adm chef friskvård	800	800	0	
340000 Verksamhetschef,3E	736	-3 033	-3 769	Minskat hemvården övergripnade, 4 mnkr.
340100 Enhetschef,3F,Trollsjögård.	26 143	28 277	2 134	En del av satsning 6,5 mnkr
340101 Enhetschef, Trollsjögården	0	0	0	
340105 Enhetschef, hemvård Väster	7 601	5 740	-1 861	Minskning av område
340110 Enhetschef,3G,Hemvård Söder	3 496	3 641	145	
340115 Enhetschef Hemvård ytter söder	8 950	10 427	1 477	Ökning av område
340120 Enhetschef,3H,Hemvård Norr	3 335	3 414	79	
340125 Enhetschef, Hemvård Öster	2 168	3 438	1 270	Nytt område
340130 Enhetschef,3I,Gjutaregården	19 061	20 150	1 089	En del av satsning 6,5 mnkr
340140 Enhetschef,3J,Ölycke	19 217	20 572	1 355	En del av satsning 6,5 mnkr
340150 Enhetschef,3K,Bergagården	24 729	26 307	1 578	En del av satsning 6,5 mnkr
340160 Enhetschef,3L,Hemsjukvård	31 634	38 509	6 875	Satsning HSL
340170 Enhetschef,3M,Rehab	15 520	16 520	1 000	Satsning HSL, Ökat två årsarbetare, kostnader för bilar minskar.
340180 Enhetschef,3N,Solhällan	22 924	24 708	1 784	En del av satsning 6,5 mnkr
340185 Enhetschef,3Å,Vårlöken	8 922	9 341	419	En del av satsning 6,5 mnkr
340190 Enhetschef,3O,Kärråkra	15 863	16 778	915	En del av satsning 6,5 mnkr
340191 Enhetschef, Kärråkra	20 392	21 623	1 231	En del av satsning 6,5 mnkr
340192 Enhetschef, Alegården	2 313	2 413	100	
350000 Verksamhetschef,3P	21 316	25 230	3 914	En del övriga insatser som kontaktperson mm är flyttade hit 2021.
350120 Enhetschef,3S LSS omr5	25 459	25 342	-117	
350130 Enhetschef,3T LSS B o Ungd	21 230	19 124	-2 106	Flyttat verksamheter
350140 Enhetschef,3U LSS Omr4	27 687	28 426	739	
350150 Personlig assistans extern	17 310	18 013	703	
350160 Personlig assistans krets 1&2	13 561	13 982	421	
350161 Personlig assistans krets 3	5 419	4 674	-745	
350170 Enhetschef,3Y LSS omr3	34 853	36 541	1 688	Hyreshöjningar plus mer personal från övergripnade verksamhet.
350180 Enhetschef,3Z LSS dagl vsh	24 218	24 671	453	
350190 Enhetschef,3Ä socialpsyk.	28 804	29 375	571	
360000 Verksamhetschef 3R	4 156	6 128	1 972	Boendegruppens budget är flyttad från 300200
360010 Enheten f ekonomiskt bistånd	27 733	38 481	10 748	Minskat intäkterna för integrationen med 10mnkr
360020 Öppenvården	5 681	6 379	698	
360030 Vård o behandling 3R	12 310	11 857	-453	
360040 Övrig vuxenrådgivning 3R	1 962	1 902	-60	
360050 Mötesplats Karidal	3 410	3 471	61	
Summa	628 244	663 900	35 656	

**Information om Lokalförsörjningsplan 2022-
2026**

4

VoO.2020.0570

PLAN FÖR LOKALFÖRSÖRJNING 2022- 2026 FÖR VÅRD OCH OMSORG

Med utblick mot år 2035

Innehåll

Innehåll	2
Äldreomsorg	5
Definition och begrepp	5
Behovsanalys	6
Nuläge	6
Befolkningsanalys	6
Fördelning av boendeplatser landsbygd och tätort	6
Behovs- och kapacitetsprognos vård- och omsorgboende	7
Vård- och omsorgsboende med inriktning demens	9
Behovs- och kapacitetsprognos korttidsvård	10
Befintliga lokaler vård- och omsorgsboende	13
Andra boendialternativ	13
Rubrik?	14
Övriga lokaler inom äldreomsorgen	15
Dagverksamhet för demenssjuka	15
Hemvård och hemsjukvård	15
Befintliga lokaler inom hemvården	16
Beslutade lokalförändringar och pågående planerings-/lokalutredningar	16
Funktionsnedsättning	18
Definition och begrepp	18
Behovsanalys	19
Nuläge	19
Befolkningsanalys	19
Behovs- och kapacitetsprognos för lägenheter med särskild service LSS 9:9	20
Behovs- och kapacitetsprognos för lokaler och boenden inom barn- och ungdomsverksamheten	26
Befintliga lokaler, barn- och ungdomsverksamhet	27

Behovs- och kapacitetsprognos för lokaler och boenden inom socialpsykiatri	27
Befintliga lokaler, socialpsykiatri	30
Övriga lokaler	30
Daglig verksamhet	30
Befintliga lokaler, daglig verksamhet	31
Sysselsättning/dagverksamhet enligt SoL	31
Befintliga lokaler, sysselsättning/dagverksamhet	32
Övriga lokaler	32
Befintliga lokaler, administration inom funktionsnedsättning	32
Beslutade lokalförändringar och pågående planerings-/lokalutredningar	33
Socialtjänst över 18 år och ekonomiskt bistånd	34
Definition och begrepp	34
Behovsanalys	34
Befolkningsanalys	34
Behovs- och kapacitetsanalys av sociala bostäder	35
Befintliga lokaler, sociala bostadskontrakt	38
Boendeinsatser för vuxna med missbruksproblematik	39
Stödboende	39
Träningslägenhet	39
Instegetslägenheter	39
Befintliga lokaler, Socialtjänsten över 18 år, boendeinsatser	39
Övriga boendeinsatser	40
Skyddat boende	40
Öppen verksamhet	40
Övriga lokaler	40
Mötesplats Karidal - en hälsofrämjande mötesplats	40
Befintliga lokaler, Socialtjänsten över 18 år	40
Beslutade lokalförändringar och pågående planerings-/lokalutredningar	41

Äldreomsorg

Den äldre befolkningen i Eslövs kommun blir allt fler. Det innebär att det är viktigt att ha en koordinerad planering för att möta de äldres behov i form av bostäder och övriga lokaler.

En rad omständigheter kan påverka det prognostiserade behovet. Hit hör eventuella medicinska framsteg och förändringar i den äldre befolkningens levnadsvanor, den fysiska miljön och tillgängligheten i det ordinära bostadsbeståndet samt tillgången på alternativa boendeformer som seniorbostäder och trygghetsbostäder. Ytterligare en påverkansfaktor kan vara om platser etableras i den nya boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende.

Anhörigas insatser är också en viktig faktor, liksom den biståndsbedömda insatsen trygg hemgång. Befolkningsprognosen utgör grunden för behovsprognosen och skiftningar i den kan därför påverka utfallet. Under varje behovsrubrik finns återberättat om osäkerhetsfaktorer.

Definition och begrepp

- Vård- och omsorgsboende är ett boende för personer med stora omvårdnadsbehov dygnet runt. Personen har egen bostad och tillgång till gemensamma utrymmen. Personal finns tillgänglig dygnet runt.
- Korttidsboende kan beviljas för personer som har ett tillfälligt behov av omsorg. På korttidsboende kan även personer som vårdas av anhöriga bo under kortare tid som avlastning för anhöriga.
- Biståndsbedömt trygghetsboende är en boendeform för äldre personer med behov av stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering.
- Trygghetsboende är en typ av boende på den öppna marknaden, ofta med en åldersgräns för inflyttning på 70 år och uppåt. Om trygghetsboenden uppförts med statligt investeringsstöd finns krav på modern bostadsstandard, gemensamhetslokaler samt personal eller tjänster som kan underlätta tillvaron för de boende.

- Seniorboende är en typ av boende på öppna marknaden i form av hyres- eller bostadsrätter, ofta med en åldersgräns på 55 år+.

Behovsanalys

Nuläge

Snittet för 2020 för vård- och omsorgsboende låg på 284 internt verkställda beslut. Året startade på 302 beslut för att succesivt minska till 271 beslut i december. I snitt har åtta nya boendebeslut beviljats varje månad.

Under året har även fyra boendeplatser köpts från privata utförare. Dessa boendeplatser är köpta utifrån behov som den egna verksamheten inte kan tillgodose. Förvaltningen planerar för ett nytt demensboende för att möta befolkningsökningen och kunna erbjuda bättre möjligheter för kommunens invånare att få vård internt.

Befolkningsanalys

Bedömningen av behovet av platser för vård- och omsorgsnämnden grundar sig på den officiella befolkningsprognosen för hela kommunen. Prognosen visar att antalet invånare över 80 år beräknas att öka med 53 procent fram till år 2036, vilket innebär en ökning med 886 personer.

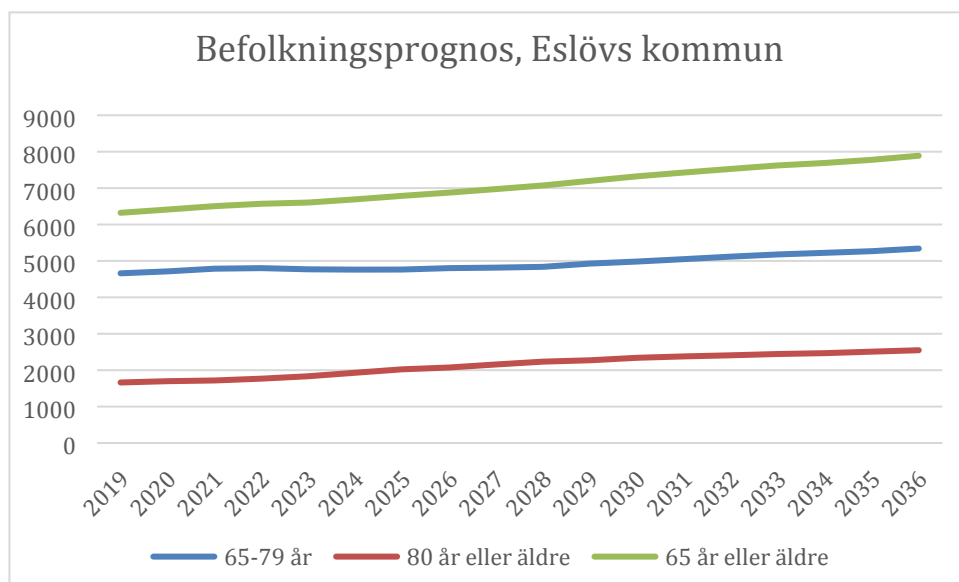

Diagram 1. Befolkningsprognos gällande antalet äldre över 65 år i Eslövs kommun. Källa: Prognos från 2020 KA.

Fördelning av boendeplatser landsbygd och tätort

Nyckeltalet ”Invånare 80+ i särskilt boende, andel (%)” på Kolada.se visar att 10,7 procent av Eslövs invånare över 80 år bor på ett vård- och omsorgsboende. Tabell 1 nedan visar därför att ingen av de mindre orterna, förutom Löberöd, har ett tillräckligt stort antal invånare över 80 år för att ge ett underlag för ett normalstort vård- och omsorgsboende. I Löberöd finns Ölycke som är ett kombinerat korttids-/vård- och omsorgs-/biståndsbedömt trygghetsboende.

Alder	65-79	80+	Totalt
Eslöv	3 174	1 321	4 495
Löberöd	339	113	452
Marieholm	258	71	329
Flyinge	232	42	274
Harlösa	212	54	266
Stehag	208	56	264
Billinge	106	22	128
Stockamöllan	77	31	108
Hurva	65	6	71
Totalt:	4 671	1 716	6 387

Tabell 1. Befolkningsstatistik från 2020-12-30, per ort. Källa: Qlikview

Behovs- och kapacitetsprognos vård- och omsorgsboende

Eslöv har haft en god tillgång på boendeplatser och har statistiskt sätt, i förhållande till antalet invånare, haft ett överskott på platser.

Behovsanalysen, gällande antalet platser i Eslövs kommun, har därför tagit sikte på att anpassa andelen invånare över 65 år på boende till rikssnittet som 2017 låg på 4,0 procent. Motsvarande nyckeltal för Eslövs kommun låg 2017 på 4,8 procent.

Diagram 2 visar att Eslöv har anpassat andelen invånare över 65 år på boende till att nu ligga under rikssnittet. 2019 bodde 3,6 procent av invånare över 65 år i Eslöv på ett vård- och omsorgsboende i jämförelse med rikssnittet som låg på 3,9 procent. Skånesnittet låg på 3,5 procent och liknande kommuner låg på 3,3 procent. I tidigare analyser har det, på grund av avsaknad av mellanboendialternativ, ansetts vara för drastiskt att anpassa andelen till Skånes eller liknade kommuners snitt. Sambandet med mellanboendialternativ behöver utredas. Kan trygghetsboende och seniorlägenheter senarelägga eller till och med ta bort behovet av en vård- och omsorgsplats?

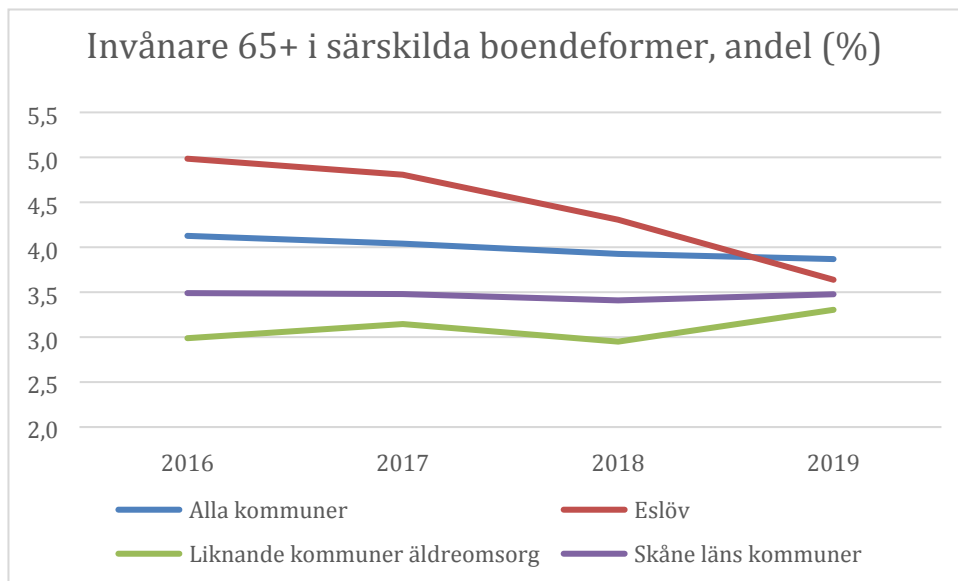

Diagram 2. Invånare 65+ i särskilda boendeformer år 2017-2019, andel (%). Källa: Kolada 2020
Liknande kommuner äldreomsorg, Eslöv, 2019: Kumla, Lilla Edet, Lomma, Stenungssund, Strängnäs, Trosa, och Vellinge.

Behovsanalysen gällande platser bygger även fortsättningsvis på att nå rikssnittet. Detta innebär att Eslövs kommun 2020 i jämförelse med rikssnittet hade en överkapacitet på cirka fem platser. Under perioden 2022-2025 beräknas ett ökat platsbehov på cirka 40 platser. 2035 kommer platsbehovet ha ökat till drygt 100 platser.

Kommunen har idag ett kapacitetsutrymme på 17 vård- och omsorgsplatser, Bergagården nio platser och Trollsjögården åtta platser. Platserna används idag av annan verksamhet och planeras under 2022/2023 åter omvandlas till vård- och omsorgboende. Detta innebär att det år 2025 kvarstår ett behov på drygt 20 vård- och omsorgsplatser om stängda avdelningar åter öppnas.

En basutredning gällande ett nytt demensboende beräknas vara klar första kvartalet 2021. Analysen visar på behov av ett nytt boende med 70 till 90 platser år 2027.

<i>Sikta mot riksnitt</i>	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035
Medborgare över 65 år i Eslöv	6 411	6 505	6 570	6 604	6 692	6 788	7 324	7 777
Platsbehov vid nyckeltal 3,9 %, antal lgh	248	251	254	255	259	262	283	301

Medborgare över 65-79 år i Eslöv	4 713	4 787	4 803	4 770	4 762	4 764	4 983	5 268
Platsbehov vid nyckeltal 1,10 %, antal lgh	52	53	53	52	52	52	55	58

Medborgare över 80 år i Eslöv	1 698	1 717	1 767	1 834	1 930	2 024	2 340	2 509
Platsbehov vid nyckeltal 11,7 %, antal lgh	197	199	205	213	224	235	272	291

Summa platsbehov	249	252	258	265	276	287	326	349
Summa platsbehov, 97 % beläggning	257	260	266	274	285	296	337	360
Antal tillgängliga vård- och omsorgslägenheter	262	262	253	253	253	253	253	253
	5	2	-13	-21	-32	-43	-84	-107

Om behovsanalysen baseras på att nå Skånesnittet kommer behovet år 2035 vara ungefär 30 platser lägre än om rikssnittet används.

<i>Sikta mot skånesnitt</i>	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035
Medborgare över 65 år i Eslöv	6 411	6 505	6 570	6 604	6 692	6 788	7 324	7 777
Platsbehov vid nyckeltal 3,5 %, antal lgh	222	225	227	228	231	235	253	269

Medborgare över 65-79 år i Eslöv	4 713	4 787	4 803	4 770	4 762	4 764	4 983	5 268
Platsbehov vid nyckeltal 0,9 %, antal lgh	44	44	45	44	44	44	46	49

Medborgare över 80 år i Eslöv	1 698	1 717	1 767	1 834	1 930	2 024	2 340	2 509
Platsbehov vid nyckeltal 10,7 %, antal lgh	182	184	189	196	206	216	250	268

Summa platsbehov	225	228	234	240	251	261	296	317
Summa platsbehov, 97 % beläggning	232	235	241	248	258	269	306	327
Antal tillgängliga vård- och omsorgslägenheter	262	262	253	253	253	253	253	253
	30	27	12	5	-5	-16	-53	-74

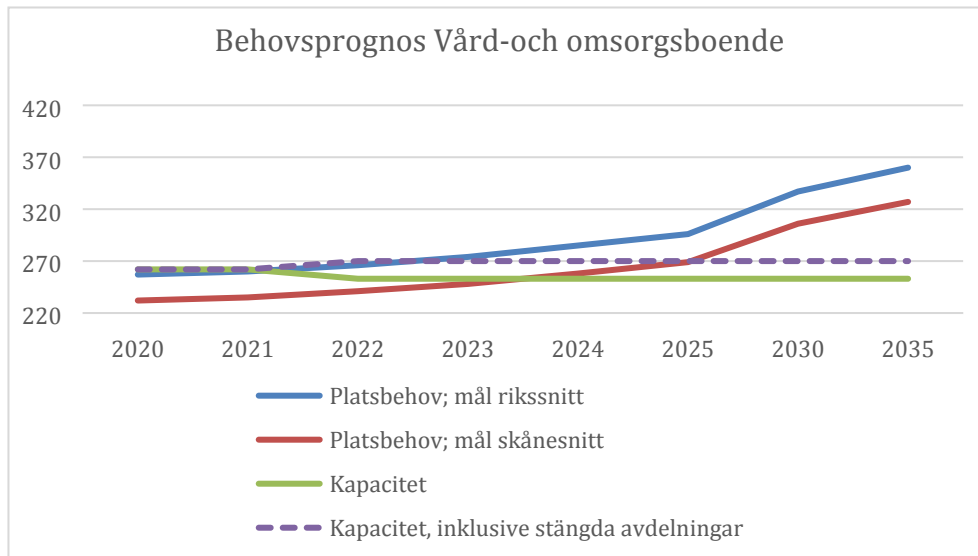

Diagram 3. Behovsprognos vård- och omsorgsplatser. Prognos från 2021.

Vård- och omsorgsboende med inriktning demens

Av kommunens nuvarande 262 boendeplatser finns 54 platser på Kärråkra demensboende. Boendet har ytterligare två avlastningsplatser för personer med demenssjukdom.

Risken att insjukna i demenssjukdom ökar med stigande ålder. Åtta procent av alla som är 65 år eller äldre och nästan hälften av alla som är 90 år eller äldre har en demenssjukdom. Antalet personer med demenssjukdom förväntas öka kraftigt efter 2020 när det stora antalet personer som föddes på 1940-talet uppnår hög ålder.

Ålder	Folkmängd 2019	Folkmängd 2036	Skillnad 2019 till 2036	Antal med demenssjukdom 2019	Antal med demenssjukdom 2036	Ökning
65-69 år	1 695	1 986	291	25	30	4
70-74 år	1 660	1 861	201	50	56	6
75-79 år	1 305	1 493	188	78	90	11
80-84 år	844	1 215	371	101	146	45
85-89 år	516	850	334	129	213	84
90-94 år	227	392	165	84	145	61
95-	75	91	16	36	44	8
	6 322	7 889	1 567	504	722	219

Enligt statistik från Svenskt demenscenter¹ beräknas Eslöv år 2036 ha cirka 550 invånare över 80 år med en demenssjukdom. För att möta befolkningsökningen och det ökande antalet invånare med en demenssjukdom behöver Eslöv tillskapa fler demensplatser. År 2036 uppskattas verksamheten vara i behov av dubbelt så många demensplatser jämfört med idag, det vill säga ungefär 100 demensplatser och 250 vård- och omsorgsplatser.

Behovs- och kapacitetsprognos korttidsvård

I jämförelse med andra kommuner har Eslöv haft förhållandevis få korttidsplatser, se diagram 4. Detta har berott på ett flertal faktorer varav en är att omvårdnad i ordinärt boende alltid är förstahandsalternativet. Omvårdnad i ordinärt boende möjliggörs genom *trygg hemgång*. Trygg hemgång innebär kommunal vård och omsorg i hemmet omedelbart efter en sjukhusvistelse innan eventuell hemtjänst och hemsjukvård tar vid. Ytterligare en omständighet har varit att få korttidsplatser behövs användas i avvaktan på inflyttning till boende då kommunen haft god tillgång till platser på vård- och omsorgsboende.

2019 började korttidsdygnen per invånare över 65 år stiga för Eslöv. Nyckeltalet ligger nu på 1,2 dygn/invånare över 65 år mot rikssnittet på 1,3 dygn/invånare.

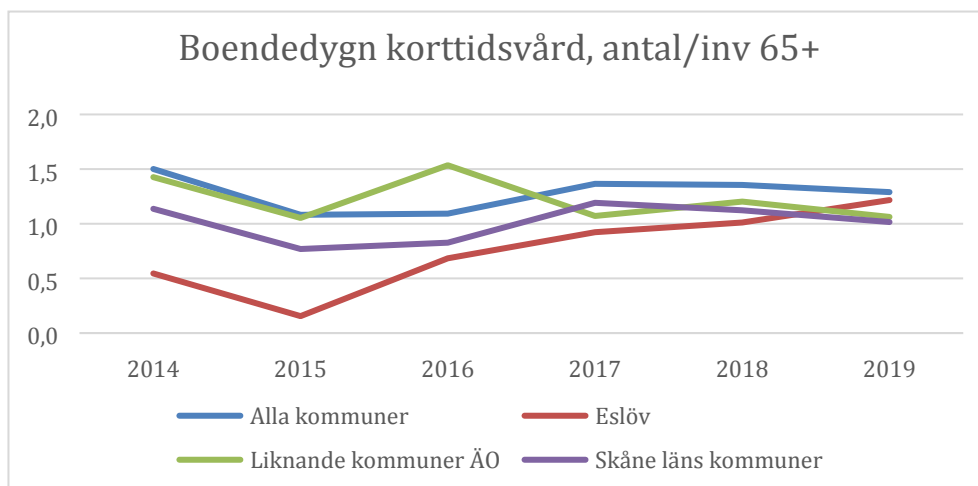

Diagram 4. Boendedygn gällande korttidsvård per invånare över 65 år. 2014-2019. Källa: Kolada 2021.

¹ <https://www.demenscentrum.se/>

I Eslövs kommun finns korttidsplatser på Ölycke i Löberöd. Här finns 20 rum med möjlighet att dubbelbelägga två rum. Ökningen av andelen äldre förväntas även påverka behovet av korttidsinsatser. Vidare kan både lag om samverkan vid utskrivning från slutenvården² och hälso- och sjukvårdsavtalet³ innebära att behovet av korttidsplatser ökar ytterligare.

Korttidsplatser kan användas för rehabilitering, utskrivningsklara, palliativa, demensinriktning eller som avlastning för närstående. I Eslöv är avlastningsplatserna begränsade. En avlastningsplats kan användas när anhöriga behöver avlastning eller avlösning - växelvård.

I behovsprognosen för korttidsplatser redovisas två kurvor gällande platsbehov. Den första kurvan visar platsbehovet om Eslöv ligger kvar på 2019 års konsumtionsnivå, det vill säga 1,2 boendedygn per invånare över 65 år. Den andra kurvan visar platsbehovet ifall Eslöv skulle ligga på samma nivå som rikssnittet, det vill säga 1,3 boendedygn per invånare över 65 år. Bedömningen är att det år 2035 kommer att saknas tre till åtta platser.

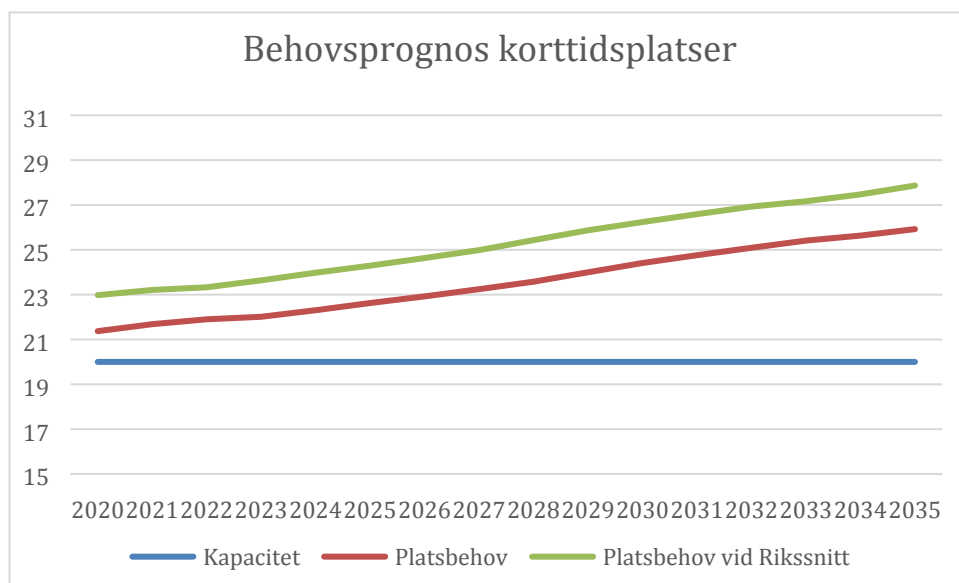

Diagram 5. Behovsprognos korttidsplatser. Prognos från 2021.

² Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

³ <https://vardgivare.skane.se/uppdra-agtal/kommunsamverkan/samverkansavtal/>

Befintliga lokaler vård- och omsorgsboende

Som framgår av tabell 2 fanns år 2020 sju vård- och omsorgsboenden med totalt 284 lägenheter. Borträknat korttidsplatserna har kommunen 262 lägenheter tillgängliga för vård- och omsorgsboende. Detta är en planerad minskning från de 304 lägenheter som fanns tillgängliga år 2017.

Kategori	Avtal upphör	Årshyra	Hyresintäkt	Nettohyra	Kvm	Platser	Kommentar	
Trollsjögården	Vård- och omsorgsboende	2021-04-30	5 768	-3 889	1 879	5 025	56	72 lägenheter varav 16 (två avdelningar) används till annan verksamhet. Stort underhållsbehov i gemensamhetsutrymmen. Renoveringsbehov av ca 30 % av lägenheterna.
Värlöken	Vård- och omsorgsboende	2025-12-31	2 923	-499	2 424	2 495	9	Totalt 23 lägenheter ska byggas om till bostadsbedömt trygghetsboende 2021/2022. Plan 3: kohortavdelning, plan 2: vård- och omsorgs-boende, plan 1: tomt Förväntad hyreshöjning ca 0,5 mnkr/år.
Ölycke	Vård- och omsorgsboende	2024-12-31	3 481	-563	2 918	3 162	9	Behov av ytskiktsrenovering finns. Ventilation- och temperatursproblem. Fyra badrum bedöms vara i akut behov av renovering.
Ölycke	Korttidsplatser		Se ovan				20	20 korttidsplatser med möjlighet att dubbel-belägga 3 rum
Ölycke	Tillagningskök		Se ovan					
Kärråkra	Vård- och omsorgsboende	2030-12-31	7 620	-2 441	5 179	5 221	54	Underhållsbehov gällande gemensamhetsytor och lägenheter. Tvättstugor underdimensionerade.
Kärråkra	Avlastningsplatser		Se ovan				2	
Kärråkra	Tillagningskök		Se ovan			522		
Bergagården	Vård- och omsorgsboende	2029-12-31	6 535	-2 796	3 739	4 304	48	9 lägenheter (en avdelning) används av annan verksamhet. De äldre flyglarna har stort underhållsbehov. Brinova har meddelat att detta kommer att påbörjas under 2021.
Solhällan	Vård- och omsorgsboende		4 408	-2 944	1 464	4 070	48	Målning och nya takarmaturer i korridorer, utförs under 2021. Behov av nya plastmattor i samtliga utrymmen. 2 av 4 av avdelningskök behöver renoveras.
Gjutaregården	Vård- och omsorgsboende	2026-03-31	3 765	-2 406	1 359	3 020	38	Inga anmärkningar.
			33 500	-15 538	18 777	27 819	284	Belopp i tusentals kronor

Tabell 2. Lokaler för vård- och omsorgsboende (inkluderar korttidsplatser och avlastningsplatser).

Andra boendeanternativ

Under 2020 har kommunen öppnat en ny boendeform, *biståndsbedömt trygghetsboende*, på Ölycke i Löberöd. Detta innebär att Ölycke nu har nio vård- och omsorgsplatser, 20 korttidsplatser samt fem platser som avser biståndsbedömt trygghetsboende. Planerat var även att konvertera hela vård- och omsorgsboendet Vårlöken, 24 lägenheter, till ett biståndsbedömt trygghetsboende under 2020. Pandemin har försenat planerna då översta våningsplanet används till kohortvård⁴. Nedersta planet har fungerat som evakueringslokal för ett LSS-boende och mellersta planet är ett vård- och omsorgsboende. Planen under 2021 är att Vårlöken ska renoveras våning för våning och succesivt omvandlas till biståndsbedömt trygghetsboende. När omvandlingen är gjord minskas kapaciteten på vård- och omsorgsplatser med nio platser. Denna planerade minskning finns med ovan beskrivna behovsanalys.

Kan de cirka 30 platserna inom biståndsbedömt trygghetsboende fungera som ett gummiband fram till det nya demensboendet står klart?

Fria bostadsmarknaden

Trygghets- och seniorbostäder tillhör den fria bostadsmarknaden. I de politiska målen klargörs att Eslövs kommun ska verka för attraktiva boendeformer för äldre i Eslöv. Som ett led i att främja skapandet av *trygghetsboenden* har kommunen valt att erbjuda ekonomiskt stöd för drift av trygghetsboendens gemensamhetslokaler och trygghetsvårdar. Antagna riktlinjer möjliggör en komplettering på bostadsmarknaden för äldre och nya aktörer ges möjlighet att bygga trygghetsbostäder i kommunen. Det ekonomiska bidraget betalas ut årligen för det antalet lägenheter som uppfyller kommunens villkor för trygghetsboende.

Eslövs bostads AB (EBO) öppnade under 2020 kommunens första trygghetsboende på Kvarngatan 27/29. Fastigheten omfattar 38 lägenheter samt en gemensamhetslokal.

På Föreningstorget ska 83 bostadsrätter, varav en del med 32 lägenheter för seniorer, byggas. Eslövs kommun uppmuntrade till trygghetsboende eller

⁴ Kohort på ett äldreboende som tillämpar kohortvård är isolerad från andra personer, de vårdas på en egen avdelning eller eget rum och av "egen" personal, som inte samtidigt arbetar med de icke-smittade.

seniorboende som en del i en markanvisningstävling som gick av stapeln under 2019.

EBO har ungefär 125 lägenheter i sitt bostadsbestånd som avser *seniorbostäder*.

Seniorbostäder	Lägenheter
Tröskevägen 9	25
Tröskevägen 4	16
Repslagaregatan 4	20
Storgatan 33	8
Tröskevägen 2	40
Järnvägsgatan 2-10	16
	125

Tabell 3. Seniorbostäder i EBOS fastighetsbestånd. Källa: EBO.se, november 2019.

Seniorbostäder kan även finnas hos privata fastighetsägare. Kommunen har ingen förteckning på antal lägenheter eller adresser då detta räknas till den fria bostadsmarknaden.

Mixen av olika boendeanternativ för äldre, från olika mellanboendeanternativ som trygghet- eller seniorbostäder till biståndsbedömda platser i särskilda boenden, är socioekonomiskt balanserande faktorer för att möta den demografiska utmaningen från en ökad äldre befolkning.

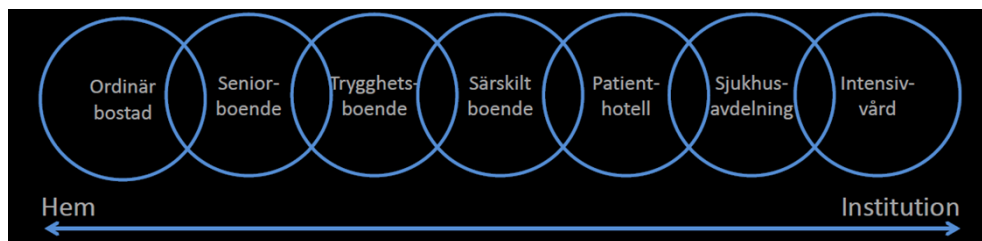

Bild 1, Källa Malmqvist och kollegor, 2011.

Övriga lokaler inom äldreomsorgen

Dagverksamhet för demenssjuka

Alegården är en dagverksamhet som vänder sig till personer med en kognitiv sjukdom boendes i ordinärt boende. Alegården har sina lokaler på Kärråkra demensboende. Behovet för dagverksamhet är idag större än lokalerna kan möjliggöra. Fram till år 2035 kommer fler brukare övergå till

verksamheten och en analys av framtida behov ingår i basutredningen av ett nytt demensboende.

Då behovet av platser för dagverksamhet är akut och verksamheten på Alegården inte kan förtätas kommer tillfälliga lokaler behövas fram till färdigställandet av demensboendet år 2027. Basutredning ska startas 2021.

Hemvård och hemsjukvård

När den äldre befolkningen ökar förväntas även behovet av hemvård och hemsjukvård att växa. Effektivisering, teknologiska och medicinska framsteg samt fördelningen mellan egen och privat regi är alla faktorer som påverkar det framtida behovet av personal och lokalbehov. Den geografiska spridningen av lokaler är viktig för att enkelt kunna nå brukarna, medan en centralisering kan skapa samordningsvinster.

Sjuksköterskor, rehabpersonal och hemvården har tidigare utgått från gemensamma lokaler på Kvarngatan 7. Lokalerna har inte räckt till och restiderna har bitvis blivit långa. Därför har hemvårdsområde norr flyttat sin verksamhet till Karidal samt kopplat en lägenhet som personalutrymme och hemvårdsområde väster har flyttat till Vårlöken på Solvägen. Vidare rastar hemvårdspersonal idag på Mariebo i Marieholm, på Stehagsskolan i Stehag och på Ölycke i Löberöd.

Då befolkningsutvecklingen pekar mot en stor ökning av invånare över 80 år och att hälso- och sjukvårdsuppdraget har vuxit mycket de senaste åren kommer lokalerna på Kvarngatan 7 åter att bli för små. En basutredning ska visa om ytterligare delar av verksamheten kan omlokaliseras.

Ett mer centralt beläget hjälpmedelsförråd skulle vara logistiskt fördelaktigt.

Befintliga lokaler inom hemvården

Övriga lokaler äldreomsorgen	Kategori	Avtal upphör	Årshyra	Kvm	Kommentar
Traktorvägen 1D	Rehab	2021-01-31	96	200	Hjälpmedelsförråd önskas mer centralt.
Kvarngatan 7	Kontor hemvården		1 065	1 360	Kapacitetsbrist. Basutredning ska påbörjas 2021.
Kvarngatan	Cykelförråd		61		Ska rivas?
Tröskevägen 2	Gemensamhetslokal hemvård		70	80	Lägenhet kopplad till Karidal
			1 292	1 640	

Tabell 4. Lokaler inom hemvården.

Beslutade lokalförändringar och pågående planerings- /lokalutredningar

- Vård- och omsorgsnämnden har godkänt behovsanalys avseende nytt demensboende, diarienummer VoO.2019.0262-10.
Basutredningen beräknas vara klar första kvartalet 2021 och siktar på 70-90 platser år 2027. Utredningen inkluderar behov av utökad dagverksamhet för personer med en kognitiv sjukdom samt avlastningsplatser.
- Platsbehov för dagverksamhet är däremot akut och tillfälliga lokaler behövs. Basutredning ska startas 2021.
- Renoverings- och underhållsbehov finns på flera vård- och omsorgsboende. Prioriteringar ska fastställas 2021.
- Trollsjögården är uppsagt för villkorsförändring under 2021.
- Vård- och omsorgsnämnden har beslutat att omvandla Vårloken från vård- och omsorgsboende till biståndsbedömt trygghetsboende, diarienummer VoO.2019.0662. Försenat på grund av pandemin. Beslut att renovera våning för våning. Beräknad hyreshöjning ca 0,5 mnkr/år.
- En basutredning gällande lokalerna på Kvarngatan 7 ska genomföras 2021. Både hemvården och en hälso- och sjukvårdsorganisation växer och lokalerna är redan underdimensionerade.
- Hjälpmedelsförrådet ligger idag i utkanten av Eslöv. Behov finns att flytta detta förråd närmare verksamhetens lokaler på Kvarngatan 7. Enklare basutredning ska ske under 2021.
- Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om riktlinjer gällande trygghetsboende, diarienummer VoO.2019.0743. Beräknad hyreskostnad per år för verksamheten gällande gemensamhetslokal och personallägenhet, 0,2 mnkr.

Funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet svarar för insatser inom lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialpsykiatri. LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktig funktionsnedsättning goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. LSS ger rätt till tio insatser för särskilt stöd och särskild service som personer kan behöva utöver det som de har rätt till genom annan lagstiftning.

Verksamheterna består främst av gruppboenden, serviceboenden, barn- och ungdomsverksamhet, daglig verksamhet, socialpsykiatri och personlig assistans.

Definition och begrepp

- Bostad med särskild service för vuxna (9:9 LSS). Det finns två former av bostad med särskild service för vuxna – gruppboendestad och serviceboendestad.
- Gruppboendestad. En gruppboendestad består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamt utrymme. Personal ska finnas till hands dygnet runt.
- Serviceboendestad. En serviceboendestad består av ett antal lägenheter med tillgång till gemensam service. Lägenheterna är anpassade efter den enskildes behov och ligger ofta i samma (trapphusboendestad) eller kringliggande hus. Boende ska erbjudas dygnet runt stöd utefter behov.
- Bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning under socialtjänstlagen (SoL), 14:1 SoL. Bostäder med särskild service erbjuds personer som på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver mer omfattande stöd än det som kan ges i ordinärt boende.
- Bostad med särskild service för barn och unga (9:8 LSS). Barn och unga med funktionsnedsättning som trots olika stödåtgärder inte kan bo hos sina vårdnadshavare kan ha rätt till bostad med särskild service för barn och unga. Omfattar barn och unga upp till en ålder av 21 år.

- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år. Barn över 12 år med funktionsnedsättning, med förvärvsarbetande vårdnadshavare, har rätt till korttidstillsyn utanför det egna hemmet.
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet innebär att en person med funktionsnedsättning tillfälligt bor utanför sitt eget hem under kortare eller längre tid.

Behovsanalys

Vård- och omsorgsnämnden har under de senaste tre åren haft svårigheter att verkställa beslut om bostad med särskild service inom de lagstadgade 90 dagarna. Verksamheten har även identifierat ett antal otillgängliga lägenheter som över tid behövs ersättas av moderna och tillgängliga boendialternativ.

Nuläge

Totalt antal verkställda beslut för bostad med särskild service för vuxna enligt 9:9 LSS är 163 internt samt fyra externa verkställda beslut under 2020.

Totalt antal verkställda beslut för bostad med särskild service för barn enligt 9:8 LSS är tre internt och ett externt verkställda beslut under 2020.

Totalt antal verkställda beslut för särskild boende enligt socialtjänstlagen 14:1 är 26 internt och 12 externa verkställda beslut under 2020.

Befolkningsanalys

I takt med att invånarantalet i Eslöv växer ökar också behovet av stöd till personer, både i form av insatser i det ordinära hemmet och behov av bostäder och lokaler till daglig verksamhet.

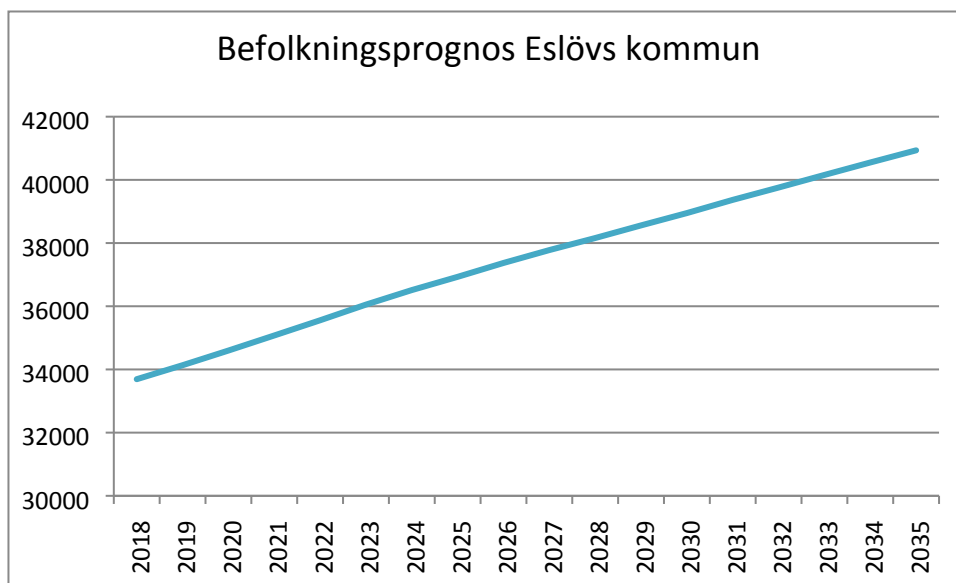

Diagram 6. Befolkningsprognos Eslövs kommun, samtliga åldrar. Källa: Prognos från 2019 KA.

Behovs- och kapacitetsprognos för lägenheter med särskild service LSS 9:9

Eslöv har genom sin historik med stora vårdhem och särskola etablerat sig som en kommun med en högre andel invånare med funktionsnedsättning än rikssnittet. Bland invånare mellan 0-64 år har 1,04 procent i Eslövs kommun en insats enligt LSS, mot rikssnittet på 0,9 procent. Däremot ligger Eslöv exakt på samma andel som liknande kommuner, det vill säga 1,04 procent.

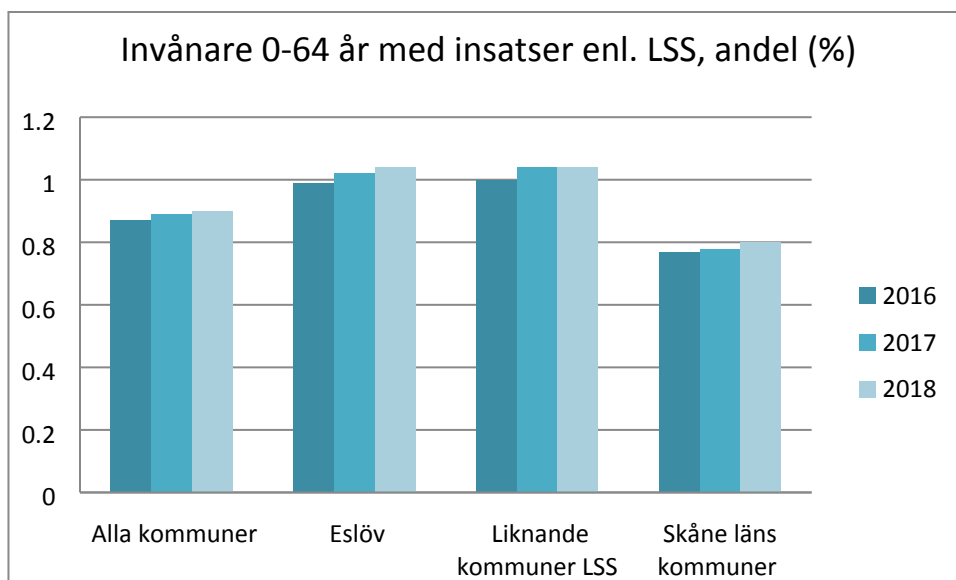

Diagram 7. Invånare 0-64 år med insatser enl. LSS, 2016-2018, andel (%). Källa: Kolada. Liknande

kommuner funktionsnedsättning, Eslöv, 2018: Karlshamn, Nässjö, Ekerö, Vänersborg, Eksjö, Lindsberg, Sollefteå.

Vid en jämförelse av enbart boendebeslut blir skillnaden större mellan Eslöv och liknande kommuner. I Eslöv bor 49 personer av 10 000 invånare i en bostad med särskild service. Rikssnittet ligger på 29 av 10 000 invånare och liknande kommuner på 39 av 10 000 invånare.

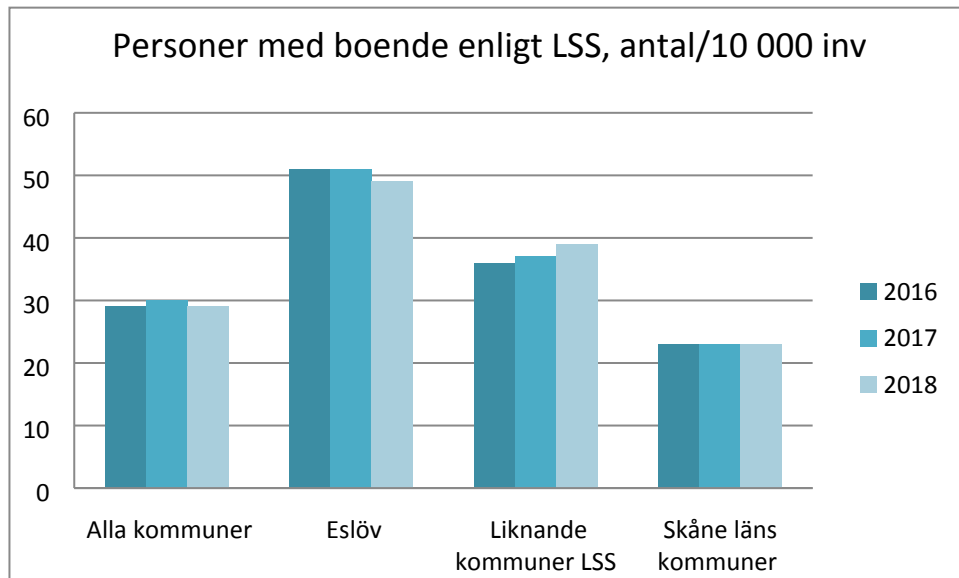

Diagram 8. Personer med boende enligt LSS, antal/10 000 inv. (N28820). Antal personer med boende enligt LSS den 1/10, dividerat med antalet invånare 31/12 multiplicerat med 10 000. Källa: Socialstyrelsens mängdstatistik och SCB:s befolkningsstatistik.

Detta stämmer med jämförelse av insatsmixen inom funktionsnedsättning. I Eslövs kommun är 52,8 procent av insatserna enligt LSS ett boendebeslut. I liknande kommuner ligger detta nyckeltal på 44,6 procent, se diagram 9.

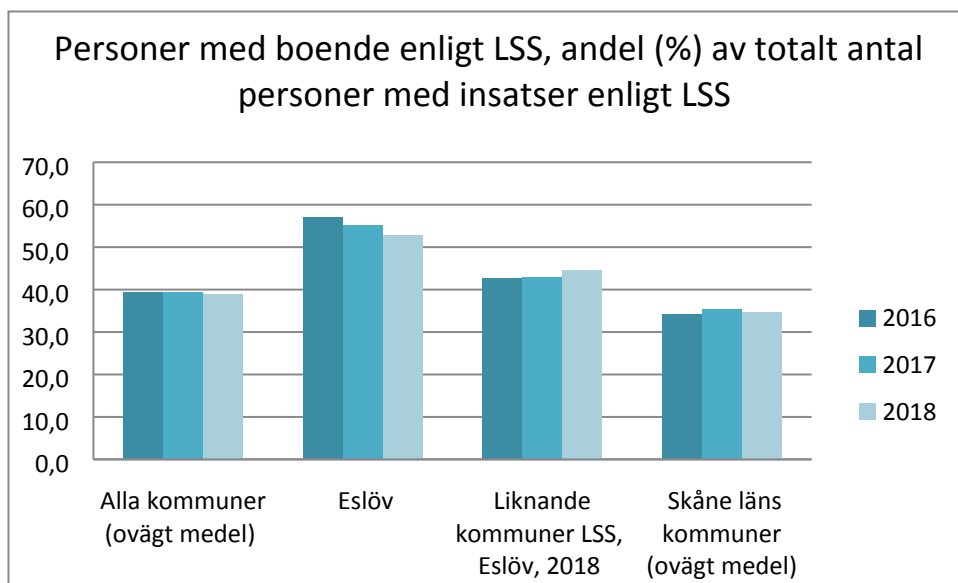

Diagram 9. Personer med boende enligt LSS, andel (%) av totalt antal personer med insatser enligt LSS, 2016-2018. Källa: Kolada.

Genom att verksamheten har en stor andel servicebostäder hålls kostnaderna nere. Eslöv bedriver totalt sett verksamheten inom funktionsnedsättning 10,2 procent under förväntad kostnad, se diagram 10.

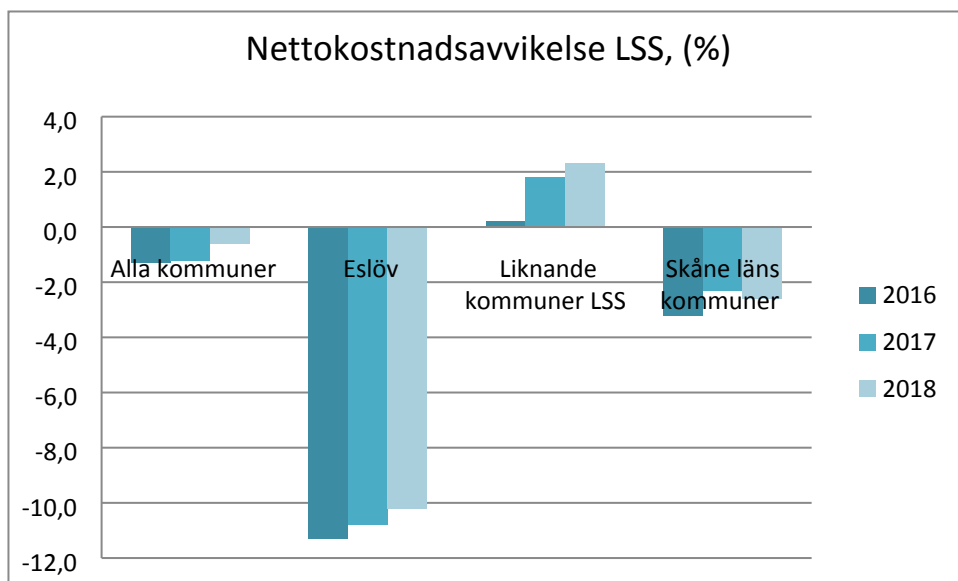

Diagram 10. Nettokostnadsavvikelse LSS, (%), 2016-2018. Källa: Kolada.

Beräkningar på det framtida behovet av bostäder med särskild service LSS har tidigare grundat sig på antalet biståndsbeslut om insatsen som fattats de senaste tre åren. Detta gav en genomsnittlig ökning med ungefär 3,6

personer per år. Denna ökning verkar ha avtagit och den nya prognosen baserar sig istället enbart på befolkningsprognosen. Detta ger en genomsnittlig ökning med cirka 2,1 personer per år. Det finns en rad faktorer som kan påverka prognosen, exempelvis inflyttning/utflyttning mellan kommuner samt lagändringar.

Bortsett från behovet av boende för att tillgodose nya personers behov behöver flera av kommunens personer inom verksamheten för funktionsnedsättning flytta till en mer tillgänglig bostad. Kommunen har ungefär 30 otillgängliga lägenheter med ett LSS-boendebeslut. Dessa behöver stegvis lämnas för att kunna tillgodose krav på brandskydd och tillgänglighet.

Idag finns det totalt 163 verkställda beslut för bostad med särskild service för vuxna enligt 9§9 LSS. Dessa verkställda beslut fördelas på 17 olika boende i kommunen. Alla bostäder innefattar fullvärdiga lägenheter på ett till tre rum och kök/pentry. Samtliga platser är idag belagda. Utöver dessa platser fanns fyra vuxna personer placerade utanför kommunen i december 2020.

Diagram 11 visar att behovet fram till år 2035 förutsatt att efterfrågan är densamma som under 2018, det vill säga att 49 personer per 10 000 invånare har ett boende enligt LSS. Vid periodens slut skulle detta motsvara ett behov om 200 lägenheter för LSS 9:9, alltså en ökning med 36 nya lägenheter för perioden.

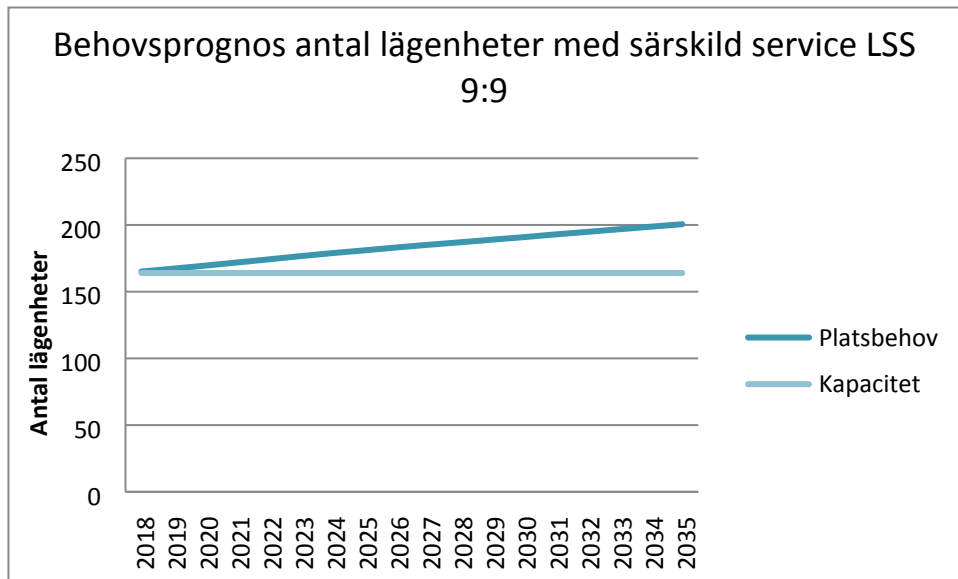

Diagram 11. Behovsprognos antal lägenheter med särskild service LSS 9:9. Prognos från 2019.

Befintliga lokaler, LSS-boende.

		Avtal upphör	Årshyra	Hysesintäkt	Nettohyra	Yta	Lägenheter	Anmärkningar
Järnvägsgatan 12, Marieholm	Gruppboestad	2019-12-31	671	-410	261	493	6	Renoveringsbehov, problem med värme
Onsjögatan, Marieholm	Kallgarage		4					Kallgarage till Järnvägsgatan
Bjärevägen 2	Gruppboestad	2022-12-31	666	-395	271	496	7	Renoveringsbehov. Tilläggskontrakt dörrstängare
Tröskevägen 4	Gruppboestad	2021-12-31	1 032	-612	420	401	18	Strategi att samla alla lägenheter i samma trappa. Renoveringsbehov av lägenheter. Kontoret behöver ljudisoleras.
Kvarngatan 14 C	Gruppboestad	2021-06-30	684	-362	322	404	6	Totalt renoveringsbehov. Små badrum och stort behov av renovering av tvättstuga. Tilläggskontrakt dörrstängare
Albovägen	Gruppboestad	2019-12-31	616	-422	194	446	6	Totalt renoveringsbehov. Inväntar offert och tidsplan från EBO. Beräknad hyreshöjning ca 10 tkr/år.

Kvarngatan 10G	Gruppbostad	2024-09-01	1 217	-434	783	735	7	Totalt renoveringsbehov. Bekymmer med hiss och fukt i källare.
Lugguddevägen	Gruppbostad	2019-12-31	510	-386	124	334	6	Färdigrenoverad december 2020. Förväntad hyreshöjning 50 tkr/år.
Oxievägen	Gruppbostad	2020-12-31	675	-342	333	652	6	Inga anmärkningar. Tilläggskontrakt dörrstängare
Vedelsvägen 18, Stehag	Gruppbostad	2021-09-30	416	-260	156		5	Saknar gemensamhetsutrymme. Trapphus utan hiss. Privat hyresvärd sen juni 2019
Hasslebrovägen 17, Stehag	Gruppbostad	2022-12-31	648	-398	250	373	6	Saknar gemensamhetsutrymme. Privat hyresvärd sen juni 2019. Behov av renovering.
Poliskroken 3	Lgh LSS	2034-07-31	2 018	-1 080	938		13	Byggt 2019
Sockenvägen 13	Lgh LSS	2020-12-31	935	-614	321		14	Plan att lämna adress för tillgängliga bostäder i framtiden. Separat kontrakt för gemensamhetslokal. Trapphus utan hiss.
Bastugatan 8	Lgh LSS	2021-10-31	809	-611	198	532	10	Inga anmärkningar
Kvarngatan 10B	Lgh LSS	2022-10-31	1 759	-980	779	1075	15	Byggt 2007. Underhåll och renoveringsbehov.
Västerlånggatan 53	Lgh LSS	2032-12-31	1 279	-695	584	750	9	Byggt 2013. Inga anmärkningar.
Rönnebergavägen 14B	Lgh LSS		897	-840	57		22	Plan att lämna adress för tillgängliga bostäder i framtiden. Trapphus utan hiss.
Bryggaregatan 14	Lgh LSS	2031-04-30	1 460	-734	726	950	10	Byggt 2016. Inga anmärkningar.
			16 1296	-9 575	6717	7 641	165	Belopp i tusentals kr

Tabell 5. Lokaler gällande LSS-boende

Behovs- och kapacitetsprognos för lokaler och boenden inom barn- och ungdomsverksamheten

Antalet dygn med korttidstillsyn har ökat med 36 procent sedan 2017 och korttidsvistelse har ökat med 15 procent. Lokalerna börjar uppnå sin maxkapacitet.

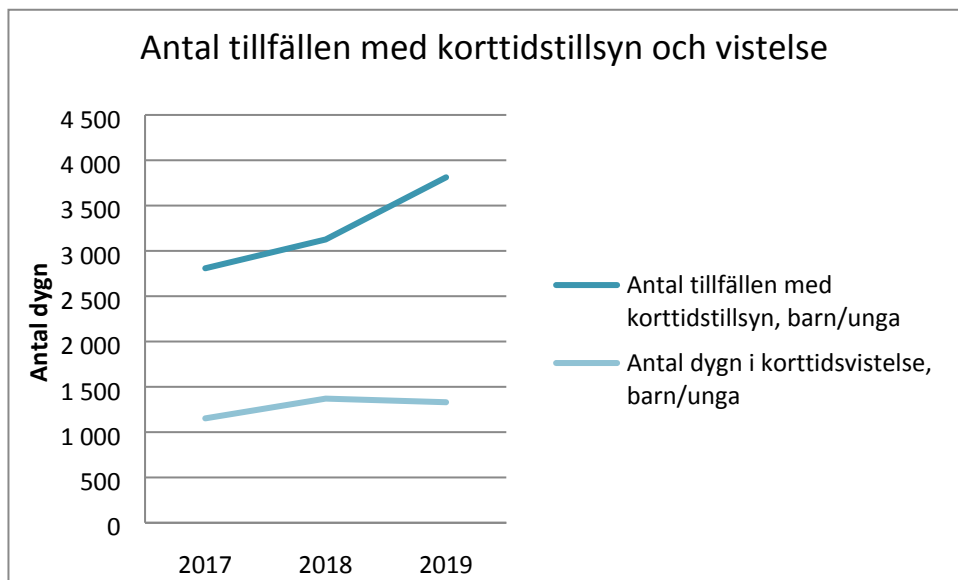

Diagram 12. Nulägesanalys från 2019.

Bostad med särskild service LSS 9:8 omfattar barn och unga upp till en ålder av 21 år. Eslövs kommun har idag ett boende på Lapplandsvägen 11 A. Lokalerna bedöms inte vara ändamålsenliga utan nya lokaler behövs med hänsyn till ett myndighets- och verksamhetskrav. Basutredning är påbörjad.

Boendet på Rönneberga 34 är en tillfällig så kallad satellitlägenhet⁵ som sedan 2018 är kopplad till barnboendet.

Lokalerna med korttidstillsyn och korttidsvistelse på Göingevägen är utrustade med portabla sprinklers, men lokalerna behöver totalrenoveras. En basutredning med Serviceförvaltningen gällande renovering av lokalerna på korttidsvistelse och korttidstillsyn har påbörjats under 2020. Korttidstillsyn och korttidsvistelse bedrivs även på Lapplandsvägen 11 B. Denna verksamhet har vuxit de senaste åren men lokalmässigt finns kapacitetsutrymme kvar.

⁵ En satellitlägenhet är en enskild lägenhet som bemanningsmässigt kopplas till ett befintligt gruppboende.

Barnboendet på Lapplandsvägen 11 A behöver renoveras och anpassas utifrån barnens behov. En basutredning med Serviceförvaltningen gällande renovering och anpassning av lokalen på Lapplandsvägen 11A har påbörjats under 2020.

Befintliga lokaler, barn- och ungdomsverksamhet

Barn-och ungdomsverksamhet	Kategori	Årshyra	Kvm	Platser	Avtal upphör	
Lapplandsvägen 11 A	Barnboende	400	296	5	2020-12-31	Basutredning gällande total renovering av befintligt barnboende.
Lapplandsvägen 11 B	Korttidstillsyn/vistelse	400			2020-12-31	Totalt renoveringsbehov.
Göingevägen 22	Korttidstillsyn/vistelse	327	231		2020-12-31	Totalt renoveringsbehov. Tilläggskontrakt sprinkler
Rönnebergavägen 34 ,B, C	Korttidstillsyn/vistelse	180	248		tv	Renovering och underhållsbehov.
		1 307	1 071			Belopp i tusentals kronor

Tabell 6. Lokaler för barn- och ungdomsverksamhet inom funktionsnedsättning.

Behovs- och kapacitetsprognos för lokaler och boenden inom socialpsykiatri

Beräkningar för det framtida behovet för bostäder med särskild service socialpsykiatri enligt socialtjänstlagen 14:1 (SoL) grundar sig på beräkningar utifrån kommunens befolkningsprognos.

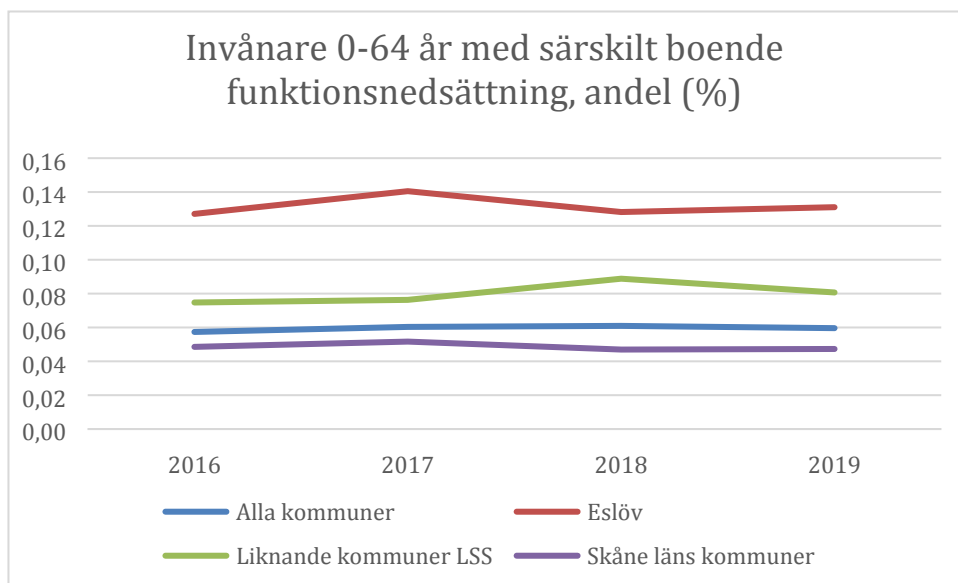

Diagram 13. Antal personer 0-64 år som bodde permanent i särskilda boendeformer enligt SoL, ett snitt av årets månader, dividerat med antalet invånare 0-64 år den 31/12 multiplicerat med 100. Källa: SCB och Socialstyrelsens individstatistik.

Det är full beläggning på boendena med särskild service socialpsykiatri och utöver detta köper kommunen 13 platser från externa vårdgivare. Detta behov beräknas öka till ungefär 18 platser fram till 2035.

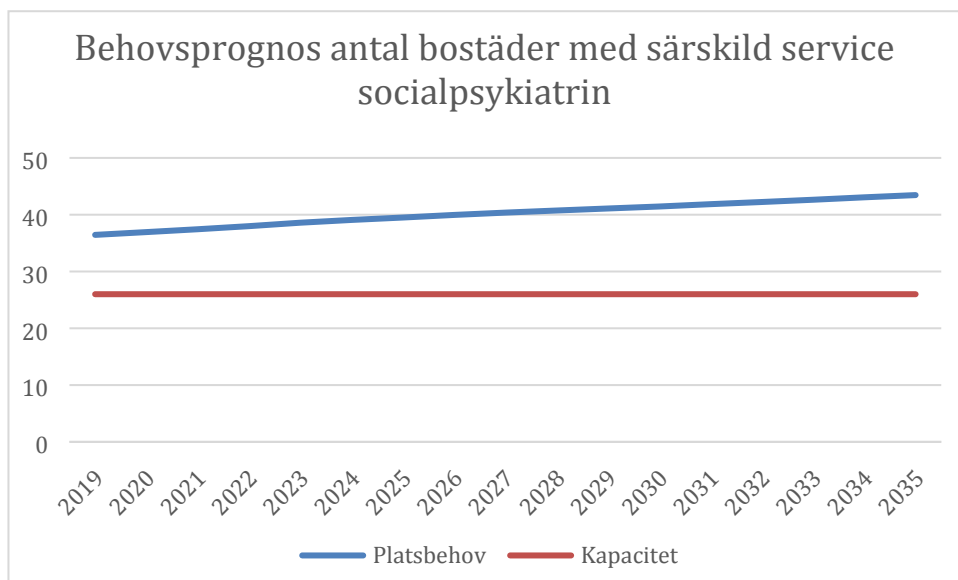

Diagram 14. Behovsprognos antal bostäder med särskild service socialpsykiatri SoL. Prognos från 2020.

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård trädde i kraft i januari 2019. Den stora skillnaden är att kommunens betalningsansvar för utskrivningsklara patienter nu inträder efter tre kalenderdagar mot tidigare fyra veckor. Detta innebär att kommunen behöver ha större beredskap för att snabbt kunna ta emot nya brukare. Det krävs i regel två till fyra veckors framförhållning för verkställighet av boendebeslut.

Befintliga lokaler, socialpsykiatri

Boende	Kategori	Årshyra	Hysesintäkt	Nettohyra	Kvm	Platser	Avtal upphör	Anmärkning
Remmarlövsvägen	Socialpsykiatri	572	504	69		8		
Mossavägen	Socialpsykiatri	827	576	251	570	9	2020-09-30	Totalt renoveringsbehov.
Vålarödsvägen	Socialpsykiatri	984	677	307	1 020	9	tv	Stor renoveringsbehov.
		2 383		627		26		Belopp i tusentals kronor

Tabell 7 Lokaler inom socialpsykiatri.

Övriga lokaler

Daglig verksamhet

Eslövs kommun har enligt lagstiftning skyldighet att erbjuda daglig verksamhet till personer med funktionsnedsättning i yrkesverksam ålder men som saknar förvärvsarbete eller studier och har behov av sökt insats. Verksamheten är en insats enligt LSS. Syftet är att skapa en meningsfull vardag, bidra till personlig utveckling och att möjliggöra delaktighet i samhällslivet. LSS daglig verksamhet bedrivs i olika lokaler utifrån aktivitet och brukarnas behov.

Ersättningslokal för den dagligverksamhet som bedrivs på Remmarlövsvägen behövs 2022/2023. Framtida lokaler har behov av takliftar och stora hygienutrymmen. En basutredning för ersättningslokal planeras att påbörjas med Serviceförvaltningen våren 2021.

Befintliga lokaler, daglig verksamhet

Boende	Årshyra	Kvm	Avtal upphör	Kommentar
Klausastället	320	220		Inga anmärkningar.
Västergatan 37	360			Ny lokal 2019
Traktorvägen 1	201	430	2021-01-31	Inga anmärkningar.
Tegelbruksvägen 2	244		2020-12-31	Stort behov av renovering. Evakueringslokal behövs under 2021. Beräknad hyreshöjning 70 tkr/år.
Greve Dückers väg 8E	98			Slussen och individuella platser
Ystadvägen 13	241	320	2019-10-01	Två kontrakt
Kanalgatan 26	240		2021-10-31	Kulturgruppen
Kanalgatan 30B	435		2022-12-31	
Kanalgatan 30C	Se ovan		2025-12-31	Datakontor
Remmarlövsv, Kugghjulet	580			Tidsbegränsad lösning 2018-2022/23. Basutredning för ny anpassad ersättningslokal för DV påbörjas våren 2021
Ridhuset, Gryby				Verksamheten fortsätter men ny lokal krävs. Basutredning under 2021.
"Ottos", Stationsvägen Stehag				
Caféet Karidal, Tröskevägen				
Poliscaféet				Avvecklade dec 2020
4h-gården, Västergatan 70				Avvecklade 2019
ICA, Kvarngatan				
Stämningssgruppen, EBK:s klubblokal				Avvecklade 2019
Skåneleden				Behov av lokal/verkstad för vinterhalvåret. Basutredning för ny lokal/verkstad ska påbörjas våren 2021
	2 719			Belopp i tusentals kronor

Tabell 8. Lokaler inom daglig verksamhet.

Sysselsättning/dagverksamhet enligt SoL

Sysselsättning kan ges personer med psykisk funktionsnedsättning som inte står till arbetsmarknadens förfogande. Insatsen är biståndsbedömd.

På Kvarngatan 49 finns ett allaktivitetshus. Lokalen inrymmer träffpunkt, socialpsykiatri samt sysselsättning. Verksamheten utgår från lokalen eller har sin sysselsättning i lokalerna under vardagar. Sysselsättningen består av enklare paketering och monteringsarbete. Träffpunkten bedriver verksamhet under vardagar och lokalerna utnyttjas under helgerna för mindre gruppverksamhet.

Befintliga lokaler, sysselsättning/dagverksamhet

	Årshyra	Kvm	Avtal upphör	Anmärkning
Kvarngatan 49	475	520	2022-04-30	
	475	520		

Tabell 9. Lokaler inom sysselsättning/dagverksamhet.

Övriga lokaler

I kontorslokaler på Vasagatan sitter samtliga enhetschefer inom funktionsnedsättning och dess stödfunktioner. Inom insatsen personlig assistans tillhandahåller inte verksamheten en bostad för brukaren utan varje brukare ordnar med eget hyreskontrakt. Administrationen för personlig assistans sitter på Vasagatan.

Befintliga lokaler, administration inom funktionsnedsättning

Boende	Verksamhet	Årshyra	Kvm	Avtal upphör	Anmärkning
Vasagatan 3B	LSS-kontor	1 031	841		
		1 031	841		

Tabell 10. Lokaler för administration inom funktionsnedsättning.

Beslutade lokalförändringar och pågående planerings- /lokalutredningar

- Vård- och omsorgsnämnden har godkänt behovsanalys avseende gruppboende för vuxna LSS inriktning, diarienummer: VoO.2016.0365. Ett nytt LSS-boende ska färdigställas vartannat år under sex år framöver, det vill säga totalt tre nya boenden.
- Behovsanalys gällande nytt barnboende, diarienummer VoO.2016.0362, bedöms inte längre vara kostnadsmässigt optimal. En ny basutredning gällande behov av renovering och anpassning av befintlig lokal kommer slutföras våren 2021.
- Vård- och omsorgsnämnden har godkänt behovsanalysen Behovsanalys avseende särskilt boende med psykiatrisk inriktning, diarienummer: VoO.2016.0364. En basutredning gällande nytt socialpsykiatriboende startas 2022.
- Vård- och omsorgsnämnden har godkänt renovering av boende på Albovägen och Tegelbruksvägen, diarienummer: VoO.2019.0262-12 och VoO.2019.0262-4. Renovering av Albovägen kommer påbörjas under 2021, offert inväntas. Verksamheten på Tegelbruksvägen behöver evakueringslokaler under första halvan av 2021. Hyresökning beräknas fr.o.m. juni 2021.
- Behov av renovering av boendena på Bjärevägen, Järnvägsgatan, Hasslebrovägen, Kvarngatan 10 C, Kvarngatan 11 G, Kvarngatan 14 och Kvarngatan 10 B ska utredas våren 2021.
- Daglig verksamhet har en tillfällig lokal på Trollsjögården. Avdelningen med åtta lägenheter planeras 2022/2023 återgå till sitt ursprungliga användningsområde som vård- och omsorgsplatser. Daglig verksamhet behöver därför en ersättningslokal 2022/2023. Basutredning startas våren 2021.
- Daglig verksamhet är i behov av en ny paviljong vid Ridhuset i Grybo.
- Daglig verksamhet är i behov av ny verkstad till Skåneledens grupp under vinterhalvåret.

Socialtjänst över 18 år och ekonomiskt bistånd

Socialtjänstens individ- och familjeomsorg har ett brett ansvarsområde där bland annat ekonomiskt bistånd, missbruks- och beroendevård, familjerätt, familjerådgivning och barn- och ungdomsvård ingår. I Eslöv är individ- och familjeomsorgen uppdelad mellan två nämnder, vård- och omsorgsnämnden och barn- och familjenämnden. Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för den del av socialtjänsten som berör invånare över 18 år samt för ekonomiskt bistånd.

Definition och begrepp

- Bostadssocialt kontrakt - ett bistanndsbedömt tidsbegränsat andrahandsboende för personer som står utanför bostadsmarknaden.
- Stödboende för vuxna med missbruksproblematik - som en del i öppenvården. Detta är en insats som syftar till att ge stöd till att bibehålla nykterhet och drogfrihet och att komma vidare till ett eget boende.
- Träningslägenheter - för personer med störst behov och som står längst från bostadsmarknaden kan en träningslägenhet i vissa fall beviljas efter avslutat stödboende.
- Insteagslägenhet - för personer som pga. av medicinsk behandling inte kan uppvisa total drogfrihet

Behovsanalys

Kommunen har det övergripande ansvaret för planering av bostadsförsörjning. Bostadsprogrammet syftar till att säkerställa tillgången av bostäder för alla. Lokalförsörjningsplanen ska tydliggöra verksamhetens behov av lokaler. De bostäder som blockförhyrs redovisas i lokalförsörjningsplanen. Genom att analysera tillgång och efterfrågan av lägenheter i en strategisk plan ökar möjligheten att skapa effektiva boendekedjor utan inlåsnings effekter. Målet med ett socialt bostadskontrakt ska vara att ge hyresgästen möjlighet till ett förstahandskontrakt.

Befolkningsanalys

Bedömningen i behovs- och kapacitetsanalyserna grundar sig på den officiella befolkningsprognosen för kommunen. Då vård- och omsorgsnämndens insatser riktar sig till personer över 18 år har detta åldersspann också valts i diagrammet. Visserligen finns det många andra förhållanden som kan påverka målgrupperna, men när Eslövs kommun förväntas ha en kraftig befolkningsökning kan även vård- och omsorgsnämndens insatser förväntas öka. Prognosen visar att antalet

invånare över 18 år fram till år 2035 kommer att öka med 14 procent, vilket motsvarar 3 665 personer.

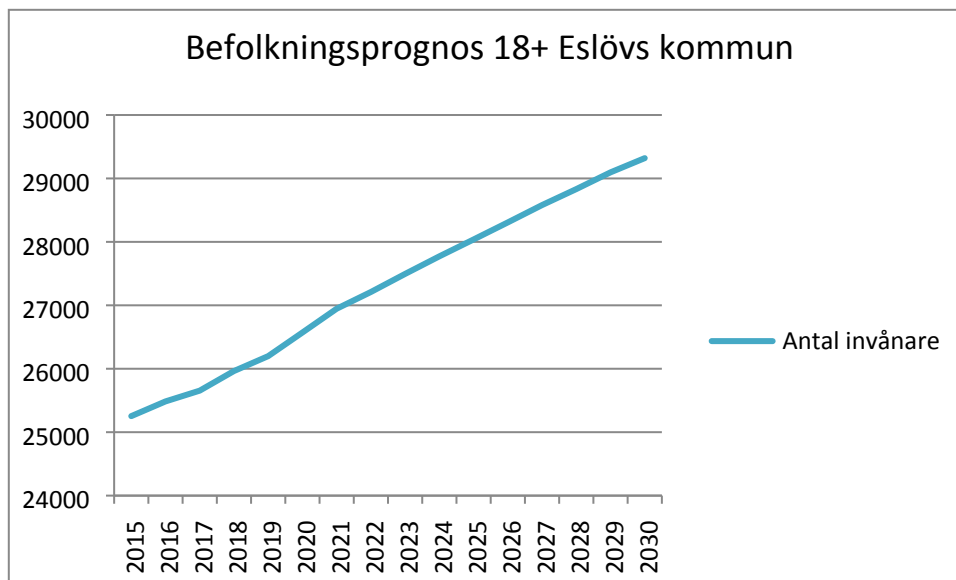

Diagram 15. Befolkningsprognos gällande antalet invånare över 18 år i Eslövs kommun. Källa: Prognos från 2019 KA.

Behovs- och kapacitetsanalys av sociala bostäder

Vård- och omsorgsnämnden har ansvaret för att hjälpa personer med akuta behov av bostad eller som står utanför bostadsmarknaden av andra anledningar. Vård- och omsorgsnämndens ansvar infaller när den enskilde är helt bostadslös och har särskilda svårigheter att på egen hand skaffa en bostad. En tillfällig lösning för akut hemlöshet är oftast vandrarhem.

Bostadssociala kontrakt är ett andrahandskontrakt där Eslövs kommun är förstahandshyresgäst alternativt ägare av bostaden. Hyresgästen ska ha ett kort avtal som förlängs så länge biståndet/insatsen varar. Det är viktigt att det finns en tydlig och fungerande boendekedja och möjlighet att överta kontrakt eller alternativa lösningar för att inte skapa inlåsnings effekter. Under de första åren tecknas de bostadssociala kontrakten utan besittningsskydd⁶. Efter fyra år i bostaden upphör den möjligheten för kommunen och hyresgästen har rätt till besittningsskydd. Det kan beskrivas som en inlåsnings effekt för kommunen. I Eslöv kvarstår ett flertal bostadssociala kontrakt i lägenhet där hyresgästen har besittningsrätt men

⁶ Besittningsskydd innebär att du har rätt att bo kvar, även om värden säger upp hyresavtalet. Källa: hyresgästföreningen.se 2020-01-02

samtidigt inte möjlighet att överta kontraktet. Vård- och omsorgsnämnden har ett fortsatt stort behov av boendelösningar för personer som inte godkänns av hyresvärdar på grund av stora skulder, främst hyresskulder.

Antalet bostadssociala kontrakt har under de senaste åren ökat som en följd av ett högt flyktingmottagande. Från 2015 till 2018 ökade antalet pågående bostadssociala kontrakt med 82 stycken. 2018 hade verksamheten 156 bostadssociala kontrakt, vilket uppskattas vara en högsta nivå. Ett arbete för att minska antalet bostadssociala kontrakt pågår och antalet kontrakt har sjunkit något under 2019 och 2020.

Sociala bostadskontrakt	2015	2016	2017	2018	Prognos 2019
Antal andrahandslägenheter	74	115	149	156	145

Tabell 11. Sociala bostadskontrakt, siffror från bokslut och delårsprognos 2019. Källa: verksamhetsmätt från bokslut 2015-2019.

Behovsprognosen för bostadssociala kontrakt visar två möjliga scenarier. Scenario ett utgår från år 2015 då 0,3 procent av invånarna över 18 år hade ett bostadssocialt kontrakt. Det andra scenariot utgår från år 2018 då motsvarande siffra var 0,6 procent. Om behovet kvarstår på 0,6 procent kommer 176 bostadssociala kontrakt att behövas 2035.

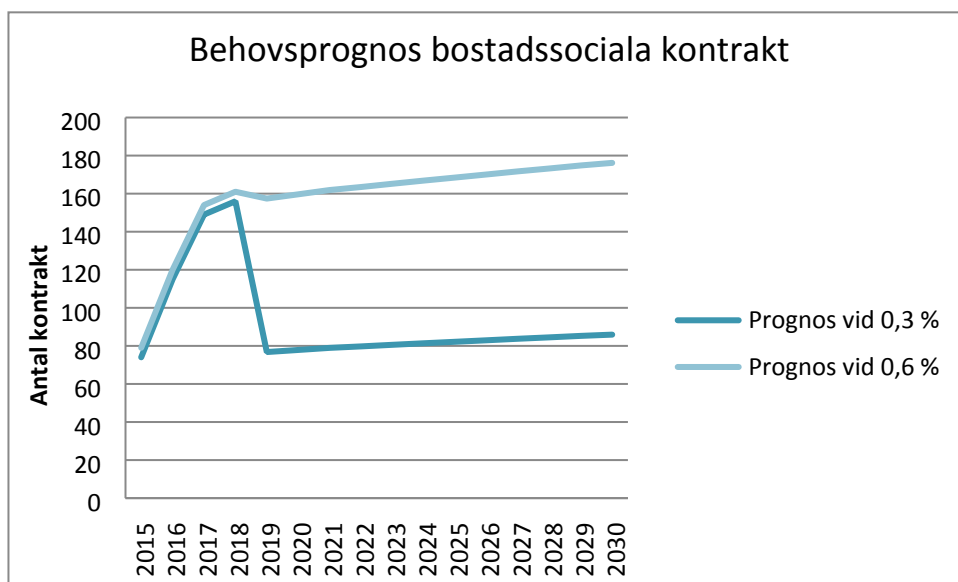

Diagram 16. Behovsprognos antal lägenheter med särskild service LSS 9:9. Prognos från 2019.

När en asylsökande fått uppehållstillstånd och vill ha hjälp med att hitta en bostad anvisar Migrationsverket en kommun som ansvarar för mottagandet

av personen. Hur många som ska anvisas för bosättning och mottagande under året styrs av länstal som tas fram utifrån Migrationsverkets prognoser och beslutas av regeringen.

Nyanlända till Eslövs kommun som inte erbjuds förstahandskontrakt och som inte på egen hand lyckas hitta boende kan söka sig till enheten för ekonomiskt bistånd. Flyktingmottagandet i Sverige kulminerade år 2015 samtidigt som antalet bostadssociala kontrakt i Eslöv ökade år 2016 med 55 procent, en ökning med 41 hyreskontrakt!

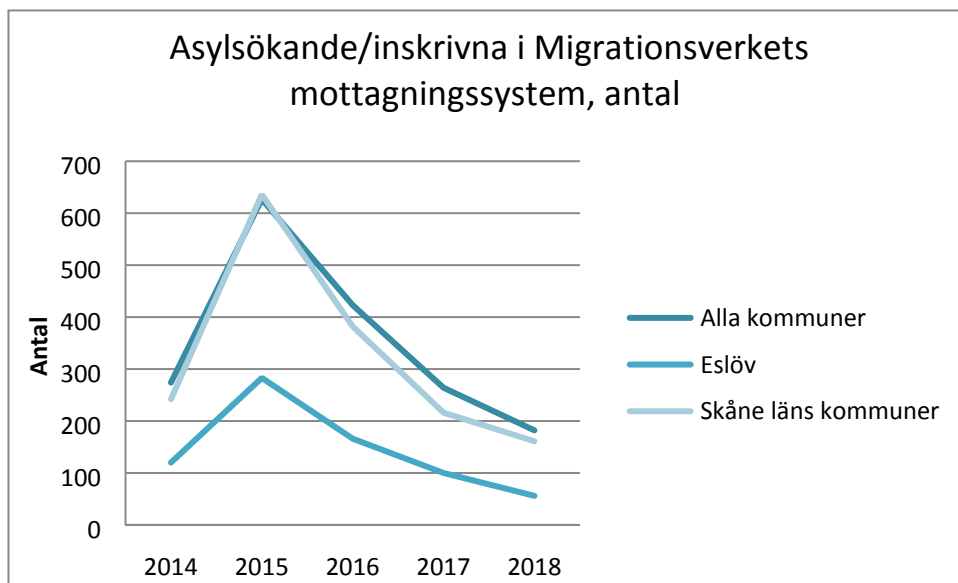

Diagram 17. Källa: Kolada 2019.

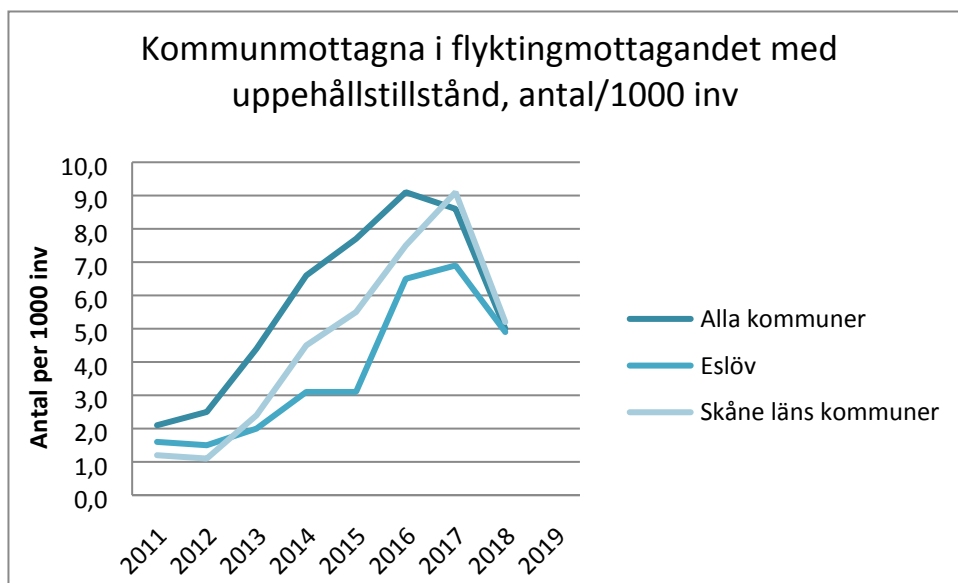

Diagram 18. Källa: Kolada 2019.

Boendegruppen som arbetar med sociala bostadskontrakt har även ett antal lägenheter som klassificeras som lokaler utifrån kontraktstyp och kontraktstid. Följande blockförhyrningar finns; Stenssons, Ellingevägen och Bastugatan.

På Stensson och Ellingevägen bor personer i genomsnitt ett år och kommunen räknar inte med någon större kostnad då andrahandskontrakt tecknas med lägenhetsinnehavaren. Lägenheter är tillfälliga boenden där inga förstahandskontrakt tecknas. Adresserna har tidigare fungerat som flyktingboende samt som hem för vård eller boende, även kallat HVB-hem.

Bastuvägen består av vanliga lägenheter och här är boendetiden längre. Även på Bastugatan tecknas andrahandskontrakt med lägenhetsinnehavaren. Kommunen hyr också ett antal villor, vilka avser boende för större familjer. Dessa villor har längre kontraktstid än tre månader.

Befintliga lokaler, sociala bostadskontrakt

Boende	Kategori	Årshyra	Hyres-intäkt	Nettohyra	Kvm	Lägenheter	Avtal upphör	Anmärkning
Stenssons	Sociala kontrakt	1 200	-1 066	133		18		Inte ett långsiktigt alternativ
Ellingevägen	Sociala kontrakt	940	-760	180		14		Inte ett långsiktigt alternativ
Bastugatan	Sociala kontrakt	516	-516	0		8		
Villor		1 050	-1 024	27		6		
		2 656	-3 366	340				

Tabell 17. Sociala bostadskontrakt som klassificeras som lokaler (blockförhyrningar eller kontrakt med uppsägningstid som överstiger 3 månader).

Observera att antalet lägenheter och villor som redovisas som lokaler ingår i behovsprognosen för bostadssociala kontrakt.

Boendeinsatser för vuxna med missbruksproblematik

Stödboende

Eslövs kommun har åtta platser i egen regi gällande stödboende för vuxna med missbruksproblematik. Lägenheterna är biståndsbedömda och ingår i kommunens öppenvårdsbehandling. Då öppenvårdsbehandlingen och boendet är en integrerad del av insatsen lämnas därför lägenheten efter avslutad behandling.

Bergavägen 11 C omfattar en trappuppgång med sju stödlägenheter och en samlings- och övernattningslokal. Boendetiden på Bergavägen utgår från en individuell bedömning där genomsnittet ligger på 8-16 månader.

Kommunen räknar inte med någon större kostnad för dessa lägenheter då andrahandskontrakt tecknas med lägenhetsinnehavaren.

Träningslägenhet

För personer med störst behov och som står längst från bostadsmarknaden kan en träningslägenhet i vissa fall beviljas efter avslutat stödboende.

Träningslägenheterna finns på olika adresser, men innebär fortsatt tillsyn och nolltolerans gällande missbruk. Möjlighet kan finnas för den enskilde att överta hyreskontrakt. Eslöv har i dagsläget åtta träningslägenheter.

Kommunen räknar inte med någon större kostnad för dessa lägenheter då andrahandskontrakt tecknas med lägenhetsinnehavaren.

Instegslägenheter

Under 2020 har ett par instegslägenheter kopplats till öppenbehandlingen. Detta är en ny typ av boende som ska fungera förebyggande gentemot eventuella externa placeringar som kan krävas vid samsjuklighet, missbruk i kombination med psykiska sjukdomar.

Befintliga lokaler, Socialtjänsten över 18 år, boendeinsatser

Boende	Kategori	Årshyra	Hyres-intäkt	Nettohyra	Kvm	Lägenheter	Avtal upphör	Anmärkning
Bergavägen 11C	Stödlägenheter, Resurslägenheter	508	350	158	498	8		Stödboende som led i en insatskedja. Nolltolerans mot missbruk. Personalutrymme
Eslöv, olika	Träningslägenheter, Resurslägenheter	410	350	60	400	8		Utslussning av fd. missbrukare
		918	700	218	898			

Tabell 13. Lokaler inom Socialtjänsten över 18 år, boendeinsatser.

Övriga boendeinsatser

Skyddat boende

År 2019 uppgick målgruppens behov till drygt 1 537 vård dygn, samtliga i extern regi.

Öppen verksamhet

Öppenbehandlingen som erbjuds i Eslövs kommun utförs av Rehabcenter STEGET. Behandlingen ges till personer som vill leva drogfritt. Stöd erbjuds också till anhöriga. Öppenvården bedrivs på Ystadvägen 10 och på kontoret i boendetrappan på Bergavägen 11 C.

Öppenvårdsbehandlingen på Ystadvägen behöver utökade lokaler med anledning av utvidgad verksamhet. Ett antal instegslägenheter kopplas till verksamheten, något som möjliggör ett större arbete gällande personer med samsjuklighet. Då synergieffekter uppkommer genom att verksamhet bedrivs i gemensam lokal behövs utökade lokaler.

Övriga lokaler

Kontorslokaler för ekonomiskt bistånd och socialtjänsten över 18 finns på Åkermans väg. Hyreskontraktet löpte ut under 2020 och då lokalerna inte bedömdes optimala för verksamheten sades kontraktet upp, Verksamheterna kommer under 2021 flytta till stadshuset.

Mötesplats Karidal - en hälsofrämjande mötesplats

Målet med Mötesplats Karidal är att främja god hälsa bland kommunens invånare. Karidal är ett aktivitetscenter för målgruppen daglediga. Det är viktigt för förvaltningen att arbeta långsiktigt och hälsoförbyggande för att ha en möjlighet att möta framtidens efterfrågan på omvårdnad. Mötesplatsen är öppen för alla kommunens invånare och där bedrivs aktiviteter, café och restaurang.

Lokalerna används också av och för följande verksamheter: hemvård, familjerådgivning, anhörigverksamhet, förflyttningsutbildningar, daglig verksamhet och arbetsmarknadsenheten. Lokalerna är underdimensionerade och en basutredning ska genomföras 2021 gällande vilka verksamheter som kan samlokaliseras i ett längre perspektiv på Karidal.

Befintliga lokaler, Socialtjänsten över 18 år

Boende	Kategori	Årshyra	Hyres-intäkt	Nettohyra	Kvm	Lägenheter	Avtal upphör	Anmärkning
Ystadvägen 10	Öppenvård och öppenbehandling	172		172	180		2021-10-31	Socialrådgivare, öppenvård och öppenbehandling.
Ystadvägen 13	Möteslägenhet	90		90	100		2020-12-31	Samlingslokal för AA
Karidal	Hälsofrämjande mötesplats	1261		1261	988		2020-12-31	Mötesplats för alla i kommunen
Åkermansväg	Administration	1117		0				Lokal uppsagd
		1 400		1400	988			

Tabell 14. Lokaler inom Socialtjänsten över 18 år.

Beslutade lokalförändringar och pågående planerings-/lokalutredningar

- Lokalerna på Åkermans Väg är uppsagda och enheten för ekonomiskt bistånd samt socialtjänsten över 18 år kommer under 2021 flytta till Stadshuset.

- Verksamheten planerar för att minska antalet blockförhyrda adresser med socialbostadskontrakt till förmån för lägenheter som kan omvandlas till förstahandskontrakt. Strategi ska utformas 2021.
- Öppenvårdsbehandlingen på Ystadvägen behöver utökade lokaler med anledning av utvidgad verksamhet. En basutredning ska startas under 2021/2022 för att utreda det långsiktiga lokalbehovet.
- Basutredning ska gällande vilka verksamheter som kan samlokaliseras i ett längre perspektiv på Karidal.
 - Lokal för förflyttningsutbildning är akut då verksamheten på Karidal återgår till det normala.
 - Karidal är uppsagd för villkorsförändring under 2021. Behovet av uppdaterad köksutrustning på Karidal ska utredas.

Måltidsöverenskommelse 2021

5

VoO.2020.0569

2021-01-07

Carl-Josef Johansson
+4641362748
Josef.Johansson@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut; Måltidsöverenskommelse 2021

Ärendebeskrivning

Serviceförvaltningen har tagit fram nya årliga måltidsöverenskommelser mellan sig och Vård och Omsorg för 2021. Måltidsöverenskommelserna innefattar prisuppräknings för löner, livsmedelskostnader och restaurang. Måltidsöverenskommelserna gäller vård- och omsorgsboenden, inklusive Alegården, samt daglig verksamhet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2021-01-07
Överenskommelse Äldreboenden och Alegården, 2021
Bilaga 1 - Villkor Äldreboenden och Alegården, 2021
Bilaga 2 – Kvalitetsdeklaration Äldreboenden och Alegården, 2021
Bilaga 3 – Prislista Äldreboenden och Alegården, 2021
Överenskommelse Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021
Bilaga 1 – Villkor Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021
Bilaga 2 – Kvalitetsdeklaration Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan, 2021
Bilaga 3 – Prislista Daglig verksamhet och aktivitetshus Kvarngatan, 2021

Beredning

Serviceförvaltningens förslag till uppräkning för avgifter och ersättningar för 2021 innehåller följande delar.

- Personalkostnader föreslås uppräkning enligt kommunens övriga nämnder.
- Föreslå uppräkning av livsmedelskostnader motsvarande 1,21 % (samma som 2020)
- Priser för restaurang uppräkning 2,91 %.
- Bedömd antalet portioner 2021 – förskola samma som 2020
- Bedömd antalet portioner 2021 – grundskola samma som 2020
- Bedömd antalet portioner 2021 – gymnasieskola samma som 2020
- Bedömd antalet portioner 2021 – vård- och omsorg samma som 2020

Vård och Omsorg

Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: kommunledningskontoret@eslov.se | www.eslov.se

- Kompensation till övriga nämnder för prisuppräkning 2,1 %
Eftersom Serviceförvaltningens verksamhet är självfinansierande ska prisuppräknningen även täcka löneavtalet för 2021.

För beräkningen av prisuppräknningen för 2021 är uppdelad enligt följande:

- Årlig, avtalsbaserad kostnadsökning (livsmedel)
- Lönerörelsen 2021

Årligen så höjs löner och livsmedelskostnader enligt gällande avtalsrörelse och avtal. Inga extraordinära förändringar är inräknat.

Totalt omfattar avtalet cirka 500 brukare, en siffra som stort sett inte förändrats sedan 2018. Värdet av det som beställdes under 2020 uppgår till 16,4 miljoner för 2020. Det är en nedgång från 16,6 mkr och motsvarar 102 118 portioner 2019 mot 98 942 portioner 2020. Här finns en direkt koppling till den pågående pandemin.

I beredningen av måltidsöverenskommelsen för 2019 gjorde Vård och Omsorg en snabb jämförande undersökning av måltidskostnaderna med ett antal andra kommuner i Skåne. Resultatet av undersökningen pekade på att Eslövs kommun jämförelsevis låg högt i kostnader. När det gällde avgifterna som tas ut av brukarna låg Eslövs kommun kring genomsnittet. Det ska framhållas att svaren från kommunerna var av varierande kvalitet.

En djupare uppföljning av måltidsöverenskommelsen skulle ske i samband med att utredningen om anslagsfinansiering av Servicenämnden gjordes. Denna uppföljning kvarstår att genomföra.

Förslag till beslut

- Att godkänna måltidsöverenskommelserna mellan Serviceförvaltningen och Vård och Omsorg 2021.
- Att uppdrag till förvaltningschefen att underteckna överenskommelserna.

Beslutet skickas till

Serviceförvaltningen

Josef Johansson
Förvaltningschef

2020-12-01
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Vård- och omsorg
Äldreomsorgen

Intern överenskommelse om måltider och livsmedel på äldreboenden och Alegården

Mellan nedanstående parter har följande överenskommelse ingåtts.

1. Parter:

Leverantör/Entreprenör:
Serviceförvaltningen

Beställare:
Vård- och omsorg

2. Kontaktpersoner:

För Serviceförvaltningen
Marina Rahm
telefon: 0413-64213
e-post: marina.rahm@eslov.se

Vård- och omsorg
Anna Friberg
telefon: 0413-62713
e-post: anna.friberg2@eslov.se

3. Omfattning:

Överenskommelsen gäller leveranser av lunch, middag, aptitretare (7 st) samt livsmedel efter beställning till kommunens äldreboenden; Bergagården, Gjutaregården, Kärråkra, Solhällan, Trollsjögården, Vårlöken, Ölycke. Den gäller också servering av lunch till dagverksamheten Alegården. Överenskommelsen gäller enligt Villkor till överenskommelse, bilaga 1, samt Kvalitetsdeklaration bilaga 2.

4. Ändringar och tillägg:

Ändringar och tillägg till denna överenskommelse ska göras skriftligen och undertecknas av båda parter för att vara gällande. Ändringar ska aviseras senast 3 månader före önskad start.

5. Avtalstid:

Avtalstiden är 2021-01-01 – 2021-12-31

6. Överenskommen kostnad/ersättning

Priser (exklusive moms) enligt bilaga 3.

7. Ersättning ändringar och tillägg:

Faktureras separat.

8. Prisjustering inför 2021

Prisjustering sker vid årsskiftet. Pris presenteras av Sef I december efter budget för nästkommande år antagits I Kommunfullmäktige.

9. Debitering:

Debitering sker enligt beställda portioner i Mashie och köpta varor månadsvis i efterhand.

10. Omförhandling vid ändrade förutsättningar:

Avtalsparterna har var för sig rätt till omförhandling av avtalet om förhållanden inträffar som väsentligt påverkar eller förändrar förutsättningar för detta avtal, till exempel politiska beslut eller volymförändringar. Begäran om omförhandling ska göra skriftligen.

11. Hävning

Hävande av avtal ska ske skriftligen. Grund för hävande kan vara politiska beslut eller verksamhetsbeslut som väsentligen förändrar uppdraget/behovet.

Bilagor i överenskommelsen:

Bilaga 1; Villkor

Bilaga 2; Kvalitetsdeklaration

Bilaga 3; Prislista

Denna överenskommelse är upprättad i två (2) exemplar varav parterna tagit varsitt

Datum:

Datum:

För Serviceförvaltningen:

För Vård och omsorg

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

2020-11-01
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 1
Vård- och omsorgsförvaltningen
Äldreboende

Villkor till överenskommelse, Måltider i Äldreboenden och Alegården

1. Innehåll i Måltider äldreomsorgen

Måltid levererar lunch, kvällsmat, aptitretare och livsmedel enligt beställning.

Frukost: Avdelningar beställer varor (se punkt 4) som serveras till frukost. Dagens gröt kan beställas av måltidsverksamheten till boende på Kärråkra.

Lunch: Två rätter erbjuds dagligen. I lunchen ingår huvudrätten, dvs kött/fisk/kyckling/vegetariskt, sås, potatis/ris/pasta, en sorts råkost, en sorts tillagad grönsak, dessert. De dagar det serveras soppa serveras bröd och dessert men ej sallad/grönsak.

Eftermiddagsfika: Kakor och kaffe/te ingår ej. Kakor beställes vid behov i styck.

Aptitretare: Serveras färdiglagat tre dagar/vecka. Övriga fyra dagar levereras råvaror med anvisning/recept som VoO färdigställer själv. En aptitretare/dag ingår i portionspriset.

Kvällsmat: Två rätter erbjuds dagligen, en varmrätt och en enklare rätt som tex soppa, gröt. Tillbehör som dryck, smör, bröd, pålägg, sylt etc ingår ej. I kvalitetsdeklaration finns måltiderna beskrivna, bilaga 1.

Pedagogisk måltid innehåller samma kvantitet som de äldres måltider.

Pedagogiska måltider ska ätas tillsammans med de boende och beslutas av respektive enhetschef.

2. Lunch Alegården

Lunchen äts i matsalen på Kärråkra där två rätter erbjuds dagligen. I lunchen ingår huvudrätten, dvs kött/fisk/kyckling/vegetariskt, sås, potatis/ris/pasta, salladsbuffé, måltidsdryck, bröd, dessert, kaffe.

3. Prissättning äldreomsorg

Lunch, kvällsmat samt aptitretare alla dagar i veckan ingår i portionspriset. I portioner ingår ej tillbehör som lingonsylt, rödbetor, inlagd gurka etc. Ej heller dryck eller smör och bröd ingår. Varor till frukost samt övriga livsmedel beställs separat enligt överenskommet sortiment. Gröt till frukost beställs separat per portion (gäller endast Kärråkra). Traditionellt kaffebröd tillhandahålls av måltid och beställs vid behov.

4. Kvalitet, service:

Måltiderna som levereras av måltidsavdelningen följer nordiska näringsrekommendationer och rekommendationer för äldre med mer energität mat. Livsmedel följer Eslövs kommuns ekologiska mål samt främjande av närproducerade inköp.

Traditioner ska enligt måltidspolicyn speglas i måltiderna, jul- och påskbuffé samt midsommar- och nyårsafton ingår i avtalet. Personal i tillagningskök samt mottagningskök ser till så att lunch och middag är uppdelad till varje avdelning i beställd mängd.

5. Varor:

Varor utifrån överenskommet utbud från upphandlade varor tillhandahålls enligt beställning från respektive avdelning. Varor som beställs levereras efter utarbetat schema på respektive boende. Överenskommet beställningssortiment kan revideras varje kvartal. Priset är aktuellt avtalspris, + 12 % hanteringskostnad. Priset kan revideras 4 gånger per år enligt innevarande livsmedelsavtal med livsmedelsgrossist.

6. Specialkost:

Specialkost tillhandahålls efter ordination av sjuksköterska. Särskild blankett ska skickas till tillagningskök. Avnämningen ska göras på samma blankett till tillagningskök. Näringsberikad kost är den ordinarie maten, dvs från 1 sept 2018 är detta ingen specialkost.

7. Utbyte av måltid:

Väljer någon avdelning att byta ut ordinarie lunch eller middag är det ett särskilt sortiment - maträtt överenskommes med köket. Beställning måste göras senast 7 arbetsdagar innan. Extra debitering utgår, se prislista bilaga 3.

8. Beställning:

Beställning av måltider sker i kostdataprogrammet Mashie. Måltiderna ska beställas senast kl 9 dagen innan aktuell leveransdag. Inför helg ska beställning för lördag, söndag och måndag göras senast torsdag kl 14. Debitering sker enligt beställt antal måltider.

Varor beställs i Mashie senast kl 8 dagen innan önskad leverans, med undantag för beställningsvaror. Debitering sker enligt beställda varor.

9. Avbeställning:

Vid avbeställning av enskild måltid för hel avdelning avbeställs detta 7 arbetsdagar innan.

Då utgår ingen kostnad utan hela måltidspriset för gällande måltid dras bort, se prislista bilaga 3. Sker avbeställningen senare debiteras halva måltidsbeloppet.

10. Transporter:

I portionspriset ingår transportkostnader för leverans av mat; lunch och kväll och i förekommande fall varor.

11. Matsalar:

Matsalarna är Vård och omsorgs lokaler och hanterar städning samt eventuella uthyrningar och bokningar av dem. Daglig avtorkning av bord ansvarar måltidspersonal för. Vård och omsorg står för utsmyckningen i matsalarna. På Kärråkra ansvarar måltid för den löpande utsmyckningen som tex blommor, bordstabletter. Måltid står för serveringsutrustning i de för allmänheten öppna matsalarna på Ölycke och Kärråkra.

Öppettider i matsalarna är:

Kärråkra och Ölycke: kl 9-15, lunch kl 12-13.30. lörd-sönd kl 11.30-13.30

Betalning kort, swish eller kontant.

12. Avdelningskök:

Respektive avdelningskök ansvarar för egenkontrollprogram på avdelningen.

Porslin, bestick och uppläggningsfat ansvarar respektive avdelning på Vård och omsorg för.

13. Matsedlar

Matsedlar finns på Eslövs kommuns hemsida. Matsedel finns även i Eslövs kommun gemensamma mapp G:/1 – Måltid Äldreomsorg, samt i Mashie.

14. Hyra

Hyra för tillagningskök utgår med samma belopp som Måltid betalar till fastighetsförvaltaren. Hyresbeloppet debiteras separat.

15. Information, samarbete

Två måltidsombud finns på varje avdelning som utses av enhetschef på VoO. Måltid i samarbete med VoO kallar till minst två ombudsträffar per år. Ytterligare träffar tex på respektive boende hålls vid behov. Måltid eller VoO sammankallar till dessa.

Måltids ledning har regelbundna träffar med äldreboendets enhetschefer.

16. Kvalitetsuppföljning:

Uppföljning av kvalitet sker genom Socialstyrelsens brukarundersöknings två frågor kring mat och måltid. Kvalitetsinventering på samtliga mottagningskök görs årligen där uppföljning av bla bemötande, service, matens smak och utseende sker. Kvalitetsrapport skickas årligen till köparen.

Datum
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 2
Vård- och omsorgsförvaltningen
Äldreomsorg

Kvalitetsdeklaration av maten inom äldreomsorgen och Alegården i Eslövs kommun

Näring

Vi följer de Nordiska näringsrekommendationerna. Matsedeln inom äldreomsorgen är anpassad efter målgruppen och detta innebär att måltiderna har högre fett och proteinhalt. Matsedeln är näringsberäknad i webbaserade systemet Mashie med hänsyn till energi, energifördelning, kolhydratkvalitet och fettkvalitet. Matsedeln utgör ca 9-10 MJ/dag (ca 2100 kcal) under förutsättning att alla måltider serveras inklusive mellanmål. Energifördelning, kolhydratkvalitet och fettkvalitet är enligt de Nordiska näringsrekommendationerna.

Matsedelsplanering

Vid planering av matsedeln tas hänsyn till de Nordiska näringsrekommendationerna och önskemål från kunder. Dagligen serveras två rätter både till lunch och kvällsmat. I lunchpriset ingår en tillagad grönsak, en råkost/sallad och efterrätt.

Maträttsfrekvens, lunch

Fisk	1-2 ggr/vecka
Kyckling	1-2 ggr/vecka
Korv	1 g/vecka
Soppa	1 g/vecka
Köttfärs	1-2 ggr/vecka
Helt kött	1 g/vecka
Vegetarisk	Ca 1 g/vecka

Maträttsfrekvens, kvällsmat

Fisk/skaldjur	1-2 ggr/vecka
Kyckling	1 g/vecka
Korv	1-2 ggr/vecka
Potatis/ägggrätt	1-2 ggr/vecka
Köttfärs	1 g/vecka
Vegetarisk	1 g/vecka

Specialkost

Specialkost tillhandahålls efter behov. Läkarintyg, intyg från dietist eller sjuksköterska krävs. Specialkosten ska likna normalkosten i möjligaste mån. Fläskfri kost utgörs de dagar fläskkött serveras av t.ex. kyckling, nötkött eller en vegetarisk rätt. Vegetariska kosten är lakto-ovo vegetarisk.

Konsistensanpassning

Mat med annan konsistens än normalkost beställs till de personer som har svårigheter att tugga och svälja.

De konsistenser som vi tillhandahåller är:

Grov paté:

Det är en luftig, mjuk och grovkorning konsistens som är lätt att dela med gaffel. Exempel på maträtter är grov köttpaté, kokt fisk, grov grönsakspaté, välkokta grönsaker, pressad eller hel potatis, sås.

Timbal:

Konsistensen är mjuk, slät och sammanhållen ungefär som omelett. Den kan ätas med gaffel eller sked. Den har ett måttligt tuggmotstånd. Exempel på maträtter är kött- och fisktimbal, grönsakstimbal/puré, potatismos, pressad potatis, sås. Rikligt med sås bör serveras.

Gelé:

Konsistensen karaktäriseras av att den är mjuk och hal, viket gör den lätt att äta. Kosten kan ätas med gaffel eller sked. Exempel på maträtter är kall kött- eller fiskgelé, grönsakspuré, kall grönsaksgelé, potatismos och tjockflytande sås med gräddfilskonsistens. Gelékosten tillagas av finmalda puréer och gelatin varför den smälter i munnen.

Flytande:

Konsistensen är helt slät och rinnande. Exempel på maträtter är berikad fisk-, kött-, grönsakssoppa med crème fraîche. Både varma och kalla soppor ingår i denna konsistens.

Tjockflytande:

Konsistensen är helt slät och trögflytande, krämigare än flytande. Kan ej ätas med gaffel. Exempel på maträtter är berikad tjockflytande fisk-, kött-, grönsakssoppa med crème fraîche.

Ekologiska livsmedel

Livsmedel som alltid är ekologiska (om leverantör ej restar): nötfärs, mjölk, ägg, bananer, kaffe, te. Allt färskt kött är svenskt. All kyckling är svensk. All fisk utom lax är MSC-certifierad (fiskas från hållbara bestånd) och/ eller KRAV-märkt.

Livsmedelshygien

Alla kök har godkända egenkontrollprogram. För varm mat understiger ankomsttemperaturen inte 60 grader. All måltidspersonal genomgår hygienutbildning.

Kvalitet

Måltid strävar efter att alltid tillaga måltider från grunden, så långt det är möjligt. Avvikelser sker då det inte är organisatoriskt möjligt, kvalitet på halvfabrikat anses likvärdigt eller att sysselsättningsgraden i köket gör att man måste prioritera.
All mat lagas utifrån samma recept till alla boenden.

2020-12-14
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 3
Vård- och omsorgsförvaltningen
Äldreboende

Prislista 2021

Prislista Måltider Äldreomsorg, Alegården

Lunch, kvällsmål, samt 7 aptitretare/vecka	126,01
Gröt till frukost, pris per portion (Kärråkra)	2,88
Pedagogiska måltider:	
Lunch	69,93
Kvällsmat	41,24
Utbyte av måltid (enl utbud), extrakostnad	26,73
Kaka /st (till eftermiddagskaffe)	5,12
Avbeställning, lunch	69,93
Avbeställning, kvällsmat	41,24
Alegården	
Lunch	69,93

2020-12-01
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Vård- och omsorg
Daglig verksamhet

Intern överenskommelse om måltider och livsmedel för Daglig Verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan

Mellan nedanstående parter har följande överenskommelse ingåtts.

1. Parter:

Leverantör/Entreprenör:
Serviceförvaltningen

Beställare:
Vård- och omsorg

2. Kontaktpersoner:

För Serviceförvaltningen
Marina Rahm
telefon: 0413-64213
e-post: marina.rahm@eslov.se

Vård- och omsorg
Petra Zaar
telefon: 0413-62584
e-post: petra.kvist-zaar@eslov.se

2. Omfattning:

Överenskommelsen gäller tillagning och packning av lunch samt livsmedel efter beställning. Överenskommelsen gäller enligt villkoren i överenskommelsen, bilaga 1, samt Kvalitetsdeklaration bilaga 2.

3. Ändringar och tillägg:

Ändringar och tillägg till denna överenskommelse ska göras skriftligen och undertecknas av båda parter för att vara gällande. Ändringar ska aviseras senast 3 månader före önskad start.

4. Avtalstid:

Avtalstiden är 2021-01-01 – 2021-12-31

5. Överenskommen kostnad/ersättning

Priser (exklusive moms) enligt bilaga 3.

6. Ersättning ändringar och tillägg:

Debiteras separat.

7. Prisjustering:

Prisjustering sker vid årsskiftet. Pris presenteras av Sef I december efter budget för nästkommande år antagits I Kommunfullmäktige.

.Debitering:

Debitering sker enligt beställda portioner månadsvis i efterhand.

8. Omförhandling vid ändrade förutsättningar:

Avtalsparterna har var för sig rätt till omförhandling av avtalet om förhållanden inträffar som väsentligt påverkar eller förändrar förutsättningar för detta avtal, till exempel politiska beslut eller volymförändringar. Begäran om omförhandling ska göra skriftligen.

9. Hävning

Hävande av avtal ska ske skriftligen. Grund för hävande kan vara politiska beslut eller verksamhetsbeslut som väsentligen förändrar uppdraget/behovet.

Bilagor i överenskommelsen:

Bilaga 1; Villkor

Bilaga 2; Kvalitetsdeklaration

Bilaga 3; Prislista

Denna överenskommelse är upprättad i två (2) exemplar varav parterna tagit varsitt

Datum:

Datum:

För Serviceförvaltningen:

För Vård och omsorg

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

20-11-01
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 1
Vård- och omsorgsförvaltningen
Daglig verksamhet

Villkor till överenskommelse, Måltider Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan

1. Innehåll i Lunch:

Matsedel är samma som för grundskolan. Den finns på Eslövs kommuns hemsida och i skolmatsappen.

Lunch hämtas av kund, måndag-fredag. Portionsstorlek är beräknad till vuxna.

Önskas större portioner tillkommer extra kostnad.

Lunch: I lunchen ingår huvudrätt, två sorters sallad, margarin, knäckebröd (2 st) och mjölk (2,5 dl/person).

Alternativmat som tillhandahålls utan läkarintyg är vegetarisk (kan innehålla mjölk och ägg) och fläskfri mat.

2. Prissättning:

Pris per portion. I priset ingår råvaror, personal för tillagning, diskning av kantiner samt övriga kostnader (förbrukningsmaterial).

Prissättning baseras på portion till vuxna.

Fakturering sker utifrån faktiskt antal ätande.

3. Beställning, avbeställning:

Beställning av luncher görs på måndagen för nästkommande veckas alla dagar.

Vid utebliven beställning levereras inga måltider. Beställningen ska inkomma via mail till Ekenäsköket, EkenasskolansKok@eslov.se. Kunden kan ringa (ej maila) senast kl 11 dagen innan för att av- eller påbeställa enstaka portioner.

Priset är beräknat utifrån ett portionsantal om 65 port/dag för Daglig verksamhet samt 10 port/dag för Aktivitetshus Kvarngatan. Dagliga avvikelser kan förekomma. Minskar portionsantalet under en sammanhängande tid, kan priset komma att förhandlas om.

4. Leverans, diskning:

Packning sker till respektive leveransställe som helhet. Säljaren gör ej uppdelning av leveransen inom respektive enhet.

Köparen hämtar portionerna enligt avtalad tidpunkt, packad i värmeboxar. Retur av boxar sker av köparen vid hämtning nästkommande dag. På fredagar sker returen direkt efter lunch. Köparen utför avskrapning av matrester samt ursköljning av kantiner och bleck samt ansvarar för att eventuellt spill i

transportboxar avlägsnas. Lock ska ej sättas på kantiner/bleck vid returen. Mjölk, knäckebröd samt margarin packas för hämtning enligt beräknad mängd varje tisdag och vid särskilda behov även torsdagar. Måltid ansvarar för att maten håller för rätten avsedda temperaturer, kalla och varma rätter, när maten hämtas. Efter utlämning är det köparen som har ansvar för maten.

5. Näring, måltider:

Måltiderna följer nordiska näringsrekommendationer och rekommendationer från Livsmedelsverket. Livsmedelsutbudet följer Eslövs kommuns ekologiska mål samt främjande av närproducerade inköp.

6. Specialkost:

Läkarintyg kan krävas vid behov av specialkost. Med specialkost avses kost som ordineras av läkare eller dietist av medicinska skäl. Konsistensanpassad kost som paté eller timbalkost kan ej tillhandahållas. Önskas helfabrikat av timbalkost kan detta köpas av Kärråkras kök (tel 0413-62642), dock ej portionsvis utan i större mängder.

7. Kvalitetsuppföljning:

Näringsriktigheten garanteras med att årligen nå upp till näringsbedömningen nivå 1 i ”Skolmat Sverige”.

Datum
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 2
Vård- och omsorgsförvaltningen
Daglig verksamhet

Kvalitetsdeklaration av maten inom Daglig verksamhet och Aktivitetshus Kvarngatan

Näring

Vid planering av matsedeln tas hänsyn till de Nordiska näringsrekommendationerna och önskemål från kunder. Matsedel är samma som grundskolans matsedel men avvikelser kan uppkomma. Portionsstorleken är anpassad till vuxna.

Matsedelsplanering

I lunchpriset ingår två sorters grönsaker, mjölk, bordsmargarin och knäckebröd.

Maträttsfrekvens, lunch

Fisk	1 gång/vecka
Fet fisk	2 ggr/4 veckor
Kyckling/kött	1 ggr/vecka
Korv	Max 3 ggr /4 veckor
Korv fetthalt över 10%	Max 1 g/4 veckor
Köttfärs	3 ggr/4 veckor
Veg.rätt	4-6 ggr/4 veckor

Specialkost

Specialkost tillhandahålls efter behov. Läkarintyg eller intyg från dietist kan krävas. Specialkosten ska likna normalkosten i möjligaste mån. Vegetariska kosten är lakto-ovo vegetarisk. Den kosten innehåller protein- och järnrika livsmedel som bönor/linser/soja/ägg minst 3 dagar/vecka.

Ekologiska livsmedel

Livsmedel som alltid är ekologiska (om leverantör ej restnoterar): nötfärs, mjölk, ägg, bananer.

Allt färskt kött är svenskt. All kyckling är svensk.

All fisk utom lax är MSC-certifierad (fiskas från hållbara bestånd) och/ eller KRAV-märkt.

Livsmedelshygien

Alla kök har godkända egenkontrollprogram. För varm mat understiger temperaturen inte 60 grader.

All måltidspersonal genomgår varje år en 2-timmars hygienutbildning.

Kvalitet

Av luncherna är alla soppor, grytor och gratänger hemlagade. Potatismos är hemlagat. Ca hälften av fiskrätterna är hemlagade. De produkter som i huvudsak är helfabrikat är pytt i panna, korv, panerad fisk, vissa färsprodukter som köttbullar osv.

2020-12-14
Serviceförvaltningen
Måltid
Marina Rahm

Bilaga 3
Vård- och omsorgsförvaltningen
Daglig verksamhet

Prislista 2021

Daglig verksamhet, Aktivitetshus Kvarngatan

Lunch, hämtpris	39,65
-----------------	-------

Bemanningshandbok för äldreomsorgen

6

VoO.2021.0004

2021-01-04

Anna Friberg

+4641362713

Anna.Friberg2@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut; Bemanningshandbok för äldreomsorgen

Ärendebeskrivning

Inom ramen för vård- och omsorgsnämndens beslut §97, 2019 ”Besparingsplan” om långsiktiga åtgärder för besparing för vård- och omsorgsnämnden fick förvaltningen i uppdrag att ta fram förtydligande riktlinjer för bemanning och schemaläggning. Bemanning och schemaläggning är nyckelfaktorer för att kunna uppnå de övergripande politiska målen om heltid som norm, minskad sjukfrånvaro och en ekonomi i balans.

Förvaltningsledningen bestämde att en Bemanningshandbok tas fram som ska gälla enbart för verksamhetsområde äldreomsorgen inledningsvis. Under 2020 har en arbetsgrupp bestående av enhetschefer och stödfunktioner från staben samt från den övergripande HR-avdelningen arbetat med att ta fram dokumentet. Information, kommunikation och sålunda också förankring av de innehållet i Bemanningshandboken har skett löpande via informella och formella dialoger och möten med medarbetarna och fackförbundet Kommunal. En formell samverkan med facken har skett via LOSAM (Lokal Samverkan) och FÖSAM (Förvaltningsövergripande Samverkan) och förhandling med Kommunal har skett i enlighet med medbestämmandelagen (MBL). Dokumentet har även varit föremål för politiska överläggningar inom ramen för diskussioner på vård- och omsorgsnämndens arbetsutskottssammanträden och genom information till nämnden i september 2020.

Beslutsunderlag

Vård- och omsorgsnämndens beslut §97, 2019-10-16

Förslag till bemanningshandbok för äldreomsorgen

MBL-protokoll §11, Bemanningshandbok, 2020-12-22

Beredning

Vård och Omsorg

Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: vardochoomsorg@eslov.se | www.eslov.se

Innehållet i Bemanningshandboken följer gällande lagar, regler och befintliga avtal och ryms inom ramen för enhetschefernas mandat att styra, leda och fördela arbetet på sin enhet. Verksamhetsområde äldreomsorg har för avsikt att låta Bemanningshandboken träda ikraft den 1 mars 2021.

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden fastslår att uppdraget att ta fram en Bemanningshandbok är utfört.
- Vård- och omsorgsnämnden ger ledningsgruppen för förvaltningen i uppdrag att effektuera Bemanningshandboken.

Beslutet skickas till

Akten

Josef Johansson
Förvaltningschef

Anna Friberg
Verksamhetschef äldreomsorgen

Vård- och omsorgsnämnden

§ 97

VoO.2019.0662**Besparingsplan****Ärendebeskrivning**

I månadsrapporten för januari 2019 redovisades ett ekonomiskt underskott. Nämnden gav därefter förvaltningen i uppdrag att inleda diskussioner kring budgetanpassningar. Ett diskussionsunderlag med fyra besparingsspar antogs i vård- och omsorgsnämnden i mars. Då den ekonomiska månadsrapporten för augusti uppvisade ett ökat underskott fick förvaltningen i uppdrag att inleda långsiktiga besparingsåtgärder samt att redovisa dessa löpande.

Beredning

De senaste åren har efterfrågan på vård- och omsorgs tjänster ökat inom många verksamheter. Antalet beviljade hemvårdstimmar har stigit kontinuerligt sedan 2011. Placeringar inom socialpsykiatri och missbruksvård har ökat i både antal och pris sedan 2013. Under senare år har även personlig assistans enligt LSS och skyddat boende ökat.

Vård- och omsorgsnämnden har inte fått gehör för sina budgetäskanden under de senaste åren. Nämnden har arbetat med effektiviseringar kontinuerligt. Underskotten som under 2019 redovisas i vård- och omsorgsnämnden är i huvudsak hänförliga till äldreomsorg, personlig assistans och externa placeringar.

Spår för anpassningar:

Spår 1: Acceptans för kostnadsökning gällande externa placeringar?

Spår 2: Hård besparingsplan för de enheter som inte håller budget?

Spår 3: Höja intäkter? Eller minska subventionering?

Spår 4: Ska förvaltningen lägga ner hela verksamheter?

Spår 5: Långsiktiga effektiviseringar

Spår 6: Sänkt kvalitet

Förvaltningen föreslår nämnden att ge förvaltningen följande i uppdrag:

1. Att utreda uppstart av lågtröskelboende inom verksamheten missbruk,

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Vård- och omsorgsnämnden

2. att ta fram en bemanningshandbok som ska konkretisera Eslövs riktlinjer för hållbar schemaläggning,
3. att omvandla vård- och omsorgsboendet Vårlöken till ett biståndsbedömt trygghetsboende,
4. att succesivt stänga resterande nio vård-och omsorgsplatser på Vårlöken,
5. att utreda höjda taxor inom föreslagna områden,
6. att finna alternativ användning för den stängda avdelningen på boendet Ölycke.
7. att lägga den redovisade informationen till handlingarna.

Utmaningar som inte hanteras i besparingsplanen:

Hälso- och sjukvårdsavtalet samt Lagen kring samverkan vid utskrivning.

Digitalisering, förvaltningen behöver möjliggöra ett mer mobilt arbetssätt. Detta innebär bl.a. investeringar i grundutrustning.

Volymkompensation såsom externa placeringar och brukare med personlig assistans.

Försörjningsstöd ska, i enlighet med ram från KSAU, minska med 2 mkr/år.

Yrkanden

Tony Hansson (S) yrkar att vård- och omsorgsnämnden bifaller förvaltningens förslag med tillägget att p. 4 kompletteras enligt följande. Befintlig personal, som berörs av stängningen, ska beredas anställning inom vård och omsorgs verksamhetsområde.

Kari Kajen (SD) yrkar, i samtliga delar, avslag till förvaltningens förslag.

Eva Rebbling (V) yrkar att vård- och omsorgsnämnden bifaller förvaltningens förslag p. 1-4, jämte Tony Hanssons (S) tilläggsyrkande och p 6-7. Hon yrkar att nämnden avslår förslaget beträffande p. 5.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på att bifalla förvaltningens förslag p. 1-4, jämte tilläggsyrkande och p. 6-7 mot Kari Kajens (SD) avslagsyrkande. Ordföranden finner att nämnden har beslutat att bifalla förvaltningens förslag p. 1-4, jämte tilläggsyrkandet och p 6-7.

Ordföranden ställer därefter proposition på förvaltningens förslag avseende p. 5, och Eva Rebbings (V) förslag till avslag. Ordföranden finner att nämnden har beslutat enligt förvaltningens förslag.

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Vård- och omsorgsnämnden

Beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ge förvaltningen följande i uppdrag:

1. Att utreda uppstart av lågtröskelboende inom verksamheten missbruk,
2. att ta fram en bemanningshandbok som ska konkretisera Eslövs riktlinjer för hållbar schemaläggning,
3. att omvandla vård- och omsorgsboendet Vårlöken till ett biståndsbedömt trygghetsboende,
4. att succesivt stänga resterande nio vård- och omsorgsplatser på Vårlöken samt att i samband därmed bereda befintlig personal, som berörs av stängningen, anställning inom vård och omsorgs verksamhetsområde,
5. att utreda höjda taxor inom föreslagna områden,
6. att finna alternativ användning för den stängda avdelningen på boendet Ölycke.
7. att lägga den redovisade informationen till handlingarna.

Reservationer

Kari Kajen (SD), Jeanette Flankeus (SD) och Eva Rebbling (V), reserverar sig mot beslutet till förmån för sina egna förslag.

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

BEMANNINGSHANDBOK

Inom äldreomsorgen i Eslövs kommun

Ramar och rutiner för planering och bemanning

Innehållsförteckning

Bemanningshandbok inom Äldreomsorgen i Eslövs kommun	4
Bakgrund	4
Syfte	4
Konsten att bemanna rätt- Bemanningsprocess	5
Steg 1 - Strategisk planering, 1 år	5
Steg 2 - planering inför schemaläggning, 1-3 månader.....	5
Steg 3 - Operativ planering, 0-1 vecka.....	6
Roller och Ansvar i bemanningsprocessen	7
Förvaltningschef.....	7
Verksamhetschef	7
Enhetschef	7
Medarbetare.....	8
Schemaläggare lokalt	8
Löneenheten	8
Ekonomifunktionen	9
HR	9
Bemanning och planering.....	10
Rätten till heltid.....	10
Partiell tjänstledighet.....	10
Rutin vid undantag från rätten till heltid	10
Ökad grundbemanning	11
Samplanering.....	11
Tillvägagångssätt för samplanering:.....	11
Medarbetarnas rörlighet - Resurspass	11
Medarbetares kännedom om samplaneringsenhet.....	12
Mottagande enhet	12
Bemanningskrav	12
Chef ansvarar för bemanningskravet.....	12
När bemanningen överstiger bemanningskravet	13
När bemanningskravet inte täcks	13
Kostnadsfördelning	13

Schema och schemaläggning	14
Systemstöd vid schemaläggning	14
Schemaperioder	14
Helger	14
Fridagar	15
Frånvaro	15
Sjukanmälan	15
Medarbetarnas inflytande	15
Enskilda önskemål.....	15
Övriga ledigheter.....	15
Turbyten under pågående schemaperiod.....	16
Riktlinjer för schemaläggning	16
Arbetspassen längd och max antal pass	16
Arbeta dag/kväll	16
Arbeta natt	16
Rast.....	17
11 timmars dygnsvila	17
Kvällspass ska inte följas av morgonpass	17
Medsolsrotation och ännu hellre flera lika pass i rad.....	17
Sammanhållen arbetstid	18
Chefen ansvarig för schemat	18
Checklista.....	19

Bemanningshandbok inom Äldreomsorgen i Eslövs kommun

Bemanningshandboken beskriver hur vi jobbar med kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Det ska bli tydligt för alla, både medarbetare och chefer, hur bemanning och schemaläggning fungerar.

Handboken gäller för Äldreomsorgen i Eslövs kommun, kommunals avtalsområde. I handboken tydliggörs vår gemensamma bemanningsprocess, vilka roller som finns och vem som gör vad. Handboken innehåller också riktlinjer för bemanning och planering. Oavsett om du kommer in som ny eller har jobbat i många år så ska det vara lätt att göra rätt. Nyckeln är att planera verksamheten utifrån brukarnas behov.

Bakgrund

Eslövs kommuns vision är att Eslöv ska vara den bästa kommunen att bo och verka i. I detta ligger naturligt kommunens mål om att vara en attraktiv arbetsgivare som satsar på medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö. Vidare ska verksamheterna hålla en god kvalitet och kontinuerligt förbättras och utvecklas. Den viktigaste resursen inom vård och omsorg är medarbetarna.

Bakgrunden till bemanningshandboken är projektet hållbar personalekonomi, vilket initierades under hösten 2018. Projektet syfte är att möta de övergripande mål som är fastslagna av politiken gällande hälsotal (95%), heltid som norm och ekonomi (budgeten ska hållas). Utöver detta finns en strävan att ha en så god och hög kompetensnivå som möjligt inom äldreomsorgen. Vid bemanning ska vi i första hand använda tillsvidareanställda.

Syfte

Syftet med bemanningshandboken är att förbättra förutsättningarna för enheterna att hålla budget, möjliggöra heltid för alla och ha en verksamhet som präglas av schema som medför en god arbetsmiljö och kvalitet i verksamheten.

Konsten att bemanna rätt- Bemanningsprocess

Bemanningsprocessen ska hjälpa oss bemanna rätt. Rätt innebär att; rätt person med rätt kompetens ska vara på rätt plats vid rätt tid. Verksamheten ska planeras utifrån brukarnas behov och ska ske i tre steg:

- 1 år: strategisk planering.
- 1-3 månader: planering och schemaläggning.
- 0-1 vecka: operativ planering/planering av det dagliga arbetet.

Steg 1: Strategisk planering, 1 år

1. Budget och behov. I arbetet med nästkommande års budget sker all ekonomisk planering. Resultatkrav bestäms utifrån utvecklings- och investeringsbehov, konjunktur samt behov i övrigt i enlighet med god ekonomisk hushållning. Till stöd för den ekonomiska planeringsprocessen finns politiska måldokument, befolkningsprognoser, lokalresursplanering och omvärldsanalyser.

2. Kapacitet. Behovsanalysen används sedan i en kapacitetsplanering, det vill säga planering av brukarnas behov. Här bedöms antal brukare och volymer i form av antal hemvårdstimmar mm.

Steg 2: Planering inför schemaläggning, 1-3 månader

Den här planeringen genomförs i flera steg och många är involverade.

1. Inför att ett nytt bemanningskrav ska fastställas hålls en dialog med medarbetarna om förändrade behov. Brukarnas behov och medarbetarnas arbetsmiljöaspekter ska vägas in i dialogen.
2. Chef analyserar det underlag som behövs för att fastställa bemanningskravet så som besöksstatistik, beställning av insats, genomförandeplaner mm.
3. Chef fastställer bemanningskrav.
4. Medarbetaren ansöker om övrig ledighet så som föräldraledigheter, studieledigheter, semester (huvudsemestern hanteras särskilt) mm.
5. Chef bedömer ansökan om ledigheter och fastställer bemanningsbalansen.
6. Schemaläggare arbetar fram ett preliminärt schemaförslag.
7. Schemaförslaget stäms av med ansvarig chef.
8. Schemaförslag samverkas med facklig organisation och medarbetarna. Samverkan ska ske så nära medarbetarna som möjligt, till exempel arbetsplatsträffar(APT) och lokal samverkansgrupp (LOSAM).

9. Överkapacitet, pass som överstiger bemanningskravet, och underkapacitet, pass som inte är täckta när schemat fastställd, planeras via Vakansförmedlingen i Schema/Bemanning av chef eller utsedd person. Se bemanningskrav sidan 12.

10. Chef fastställer schemat och meddelar medarbetarna deras schema senast 14 dagar innan schemaperiod börjar.

11. Om bemanningsprocessen följts och man ändå inte lyckas bemanna de vakanta passen ska chefen bedöma om det finns möjlighet att avvakta för att se om det går att lösa lite längre fram eller om det går att planera och omprioritera aktiviteter/arbetsuppgifter på annat sätt till exempel utbildningar mm.

Steg 3: Operativ planering/planering av dagligt arbete, 0-1 vecka

Här sker en kontinuerlig bedömning om situationen utifrån eventuellt förändrade förutsättningar.

1. Utifrån verksamhetens behov görs en avstämning mellan chef och medarbetare om förändrade behov hos brukarna.

2. Administratör/chef tar fram uppgift om medarbetarnas ej planerade frånvaro, så som sjukfrånvaro och vård av barn, för den kommande veckan.

3. Chef bedömer hur behov och resurser stämmer överens med kommande vecka. Överkapacitet och underkapacitet planeras via Vakansförmedlingen i Schema/Bemanning av chef eller utsedd person.

4. Bemanning sker enligt följande ordning:

- a.** Bemannar med resurspersoner i Vakansförmedlingen som finns tillgängliga.
- b.** Bemannar med visstidsanställda som finns tillgängliga.
- c.** Om bemanningen ändå inte lyckas tas kontakt med chef för beslut om:
 - 1) att gå kort, omdisponera resurser, prioritera arbetsuppgifter.
 - 2) Beordra in personal.

Roller och Ansvar i bemanningsprocessen

Förvaltningschef

Ansvarar för:

- att vara väl införstådd med gällande bemanningsprocess.
- den strategiska planeringen på verksamhetsnivå enligt bemanningsprocessen.
- att fastställa resurstilldelning och bemanningskrav på verksamhetsnivå, tillsammans med förvaltningsledningen.
- att signalera till förvaltningsledningen när tilldelade resurser inte täcker bemanningskravet, efter omDispositionering inom hela förvaltningen.
- att besluta om samplaneringenheter om dessa går över verksamhetsgränser.
- att introducera nya verksamhetschefer i fastställd bemanningsprocess.
- att följa upp bemanningsprocessen tillsammans med respektive verksamhetschef samt återrapportera till förvaltningsledningen.

Verksamhetschef

Ansvarar för:

- att vara väl införstådd med gällande bemanningsprocess.
- att vara väl förtrogen med schemaprocessen.
- att årligen fastställa tidplan för schemaprocessen.
- den strategiska planeringen på verksamhetsnivå enligt bemanningsprocessen.
- att fastställa resurstilldelning och bemanningskrav på enhetsnivå, tillsammans med verksamhetens ledningsgrupp.
- att signalera till förvaltningens ledningsgrupp när tilldelade resurser inte täcker bemanningskravet, efter omDispositionering inom hela verksamheten.
- att besluta om samplaneringsenheter inom verksamheten.
- att introducera nya enhetschefer i fastställd bemanningsprocess.
- att följa upp bemanningsprocessen tillsammans med respektive enhetschef samt återrapportera till ledningsgruppen.

Enhetschef

Ansvarar för:

- att vara huvudansvarig för bemanningsprocessen.
- att följa upp, utvärdera och justera bemanningsprocessen så att befintliga personalresurser används optimalt.
- att vara väl förtrogen med schemaprocessen inkl tidplan.
- den strategiska planeringen på enhetsnivå enligt bemanningsprocessen.
- att fatta beslut om var resursspassen gör bäst nytta.
- att fastställa bemanningskravet på enhetsnivå utifrån brukarnas behov.
- att fastställa bemanningsbalansen.
- att signalera till verksamhetschef när tilldelade resurser inte täcker bemanningskravet, efter omDispositionering inom enheten.
- att samplanera med andra verksamheter/enheter/avdelningar för att optimera bemanningen.
- att fastställa schema.
- att ansvar för att schemat är hållbart

- att markera överkapacitet som resurspass i samband med att schemat fastställs.
- att fatta beslut om vem som ska ha resurspasset
- den operativa planeringen (0-1 vecka) enligt bemanningsprocessen.
- att introducera nya medarbetare i fastställd bemanningsprocess.
- att följa upp bemanningsprocessen på arbetsplatsträffar (APT) samt återrapportera till verksamhetens ledningsgrupp.

Medarbetare

Ansvarar för:

- att vara väl införstådd med sin roll i bemanningsprocessen.
- att vara införstådd med riktlinjer för schemaläggning
- att vara väl förtrogen med schemaprocessen inkl tidplan.
- att bidra med kunskap och erfarenhet kring brukarnas behov.
- att följa schemaprocessen.
- att delta vid utbildningssatsningar inom bemanningsområdet.
- att bidra med förbättringsförslag.

Schemaläggare lokalt

Ansvarar för:

- att vara väl förtrogen med gällande bemanningsprocess.
- att vara väl förtrogen med schemaprocessen inkl tidplan.
- att arbeta utifrån delprocess ”Planering inför schemaläggning, 1-3 månader”.
- att förlägga resurspass enligt beslut av enhetschef.
- att markera resurspass enligt beslut av enhetschef.
- att vara expert på schemaläggning och ansvarar för att skapa schemaförslag utifrån de kriterier som finns i bemanningshandboken.
- att ha goda kunskaper i lagar och avtal som reglerar arbetstidsförläggningen.
- att ha goda kunskaper i planeringsverktyget Schema/Bemanning.
- att ha god kännedom och förståelse för det område och den verksamhet som ska schemaläggas.
- att vara administratör i planeringsverktyget Schema/Bemanning.
- att aktivt bidra med förbättringsförslag.

Löneenheten

Ansvarar för:

- att vara väl förtrogen med gällande bemanningsprocess.
- att vara Äldreomsorgens huvudadministratör för Schema/Bemanning
- systemförvaltning och utveckling av arbetssätt och processer i Schema/Bemanning
- att bistå med kunskap och information för att Schema/Bemanning ska kunna samordnas med övriga system i kommunen.
- att ge support till verksamheterna i Schema/Bemanning samt analysera, felsöka och åtgärda utifrån supportärenden.
- att utbilda kollegor, chefer, stödfunktioner, bemanningsplanerare, schemaplanerare och andra som använder systemet.
- att vara äldreomsorgens expert i Schema/Bemanning.
- att uppdatera, planera och införa nya versioner.

- att utföra kontroller av bearbetningar/körningar, underhåll, sätta upp systemen efter kommunens processer.

Ekonomifunktionen

Ansvarar för:

- att vara väl förtrogen med gällande bemanningsprocess. Framför allt delprocess ”Strategisk planering” och ”Inför schemaprocess”.
- att bistå i arbetet med den strategiska planeringen i form av ekonomiska underlag och statistik.
- att bistå med expertkunskap inom ekonomiområdet.
- att stödja chefer i arbetet med bemanning och schemaläggning, både i planeringsfas och uppföljningsfas utifrån ett ekonomiskt perspektiv.
- att bistå enhetschef i arbetet med att fastställa bemanningsbalansen.
- att ta fram underlag/statistik inom bemanningsområdet.

HR-konsult

Ansvarar för:

- att vara väl förtrogen med gällande bemanningsprocess. Framför allt delprocess ”Strategisk planering” och ”Inför schemaprocess”.
- att bistå i arbetet med den strategiska planeringen i form av underlag och statistik så som arbetad tid per anställningsform, frånvaro och heltid.
- att bistå med expertkunskap inom området Arbetsmiljö, lagar och avtal.
- att stödja chefer i arbetet med bemanning och schemaläggning, både i planeringsfas och uppföljningsfas utifrån ett arbetsmiljöperspektiv och lagar och avtal.
- att bistå i framtagandet av underlag/statistik inom bemanningsområdet.
- att bistå i att följa upp sjukfrånvaron och vilken koppling som kan finnas till schemaläggningen.

Bemanning och planering

Övergripande riktlinjer

Rätten till heltid

Eslövs kommuns heltidsarbete påbörjades 2012 utifrån ett politiskt beslut. Det politiska beslutet avser att alla tillsvidareanställda medarbetare ska ha en heltidstjänst. Medarbetare som inte vill arbeta heltid ska ansöka om partiell ledighet. På central nivå är även Kommunal och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överens om att heltid ska vara norm och fler ska arbeta heltid. Målsättningen är att tillsvidareanställning på heltid ska vara det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid (HÖK 16).

Partiell tjänstledighet

Medarbetare som inte vill arbeta heltid ska ansöka om partiell ledighet, då gäller följande rutiner:

- En gång om året ges möjlighet att ansöka om ledighet på del av tjänst, s.k partiell ledighet. Endast vid särskilda omständigheter kan tjänstledigheten förändras under årets gång. Rätten till ledigheter som är lagstadgade påverkas inte av denna rutin utan gäller som tidigare.
- Ansökan görs inför kommande kalenderår. Ansökan ska ha inkommit senast tre månader innan.
- Beslut om partiell tjänstledighet gäller som längst ett år.
- Om medarbetaren inte ansökt gäller heltid från och med ovanstående tidpunkter.
- Medarbetaren kan ansöka om partiell ledighet i 5 % intervaller. Vid föräldraledighet ska Försäkringskassans regler följas.
- Det är närmaste chef som beviljar den begärda partiella ledigheten. I bedömningen tas hänsyn till medarbetarens önskemål men verksamhetens behov avgör.

Rutin vid undantag från rätten till heltid

Om rekryterande chef ser behov av att anställa på annan sysselsättningsgrad än heltid gäller följande rutin:

1. Rekryterande chef gör en bedömning av vilka möjligheter som finns och eventuella konsekvenser.
2. Om behov fortsatt kvarstår ansöker rekryterande chef skriftligen till verksamhetschef.

Ansökan ska innehålla:

- a) Vilken tjänst som avses
 - b) Sysselsättningsgrad som är aktuell
 - c) Vilka åtgärder som undersökts för att kunna erbjuda heltid
 - d) Skäl till att heltid inte kan erbjudas
 - e) Verksamhetschef gör en egen bedömning av ovanstående.
3. Verksamhetschef tar beslut.
 4. Undantagen från heltid dokumenteras för årlig uppföljning av verksamhetschef. Informeras i FÖSAM och redovisas i nämnd.

Ökad grundbemanning

För att hantera en ökad grundbemanning med de resurser som finns, har styrgruppen beslutat att ”Vi omvandlar kostnader för tim- och allmän visstidsanställda till tillsvidareanställningar, både genom ökad arbetstid per anställd och fler anställda – inom befintlig budgetram”.

En ökad grundbemanning ska hanteras inom befintlig budget. Det kan både innebära att redan idag anställda arbetar en högre sysselsättningsgrad samt att fler personer anställs och på det sättet blir det fler ”huvuden” i verksamheten. Ökad grundbemanning medför att alla medarbetare måste vara beredda på att utföra resurspass på någon annan arbetsplats än huvudarbetsplatsen.

Samplanering

För att klara den ökade grundbemanningen inom befintliga budgetramar måste enheter samplanera. Samplaneringen behövs för att medarbetarna, i så stor utsträckning som möjligt, ska få veta var arbetspassen ska utföras redan i planeringsskedet. Varje chef ansvarar för att se över varje enhets behov av bemanning utifrån bemanningskravet och medarbetarnas aktuella sysselsättningsgrad. Detta ska ske regelbundet.

Tillvägagångssätt för samplanering:

Inom äldreomsorgen finns samplaneringsenheter, (se bilaga 1, samplaneringsenheter). Utsedda samplaneringsenheter ligger geografiskt nära varandra, delar arbetssätt- eller transportsätt eller liknar varandra på annat sätt. Medarbetarna har planerade resurspass som antingen genomförs på huvudarbetsstället eller samplaneringsenheten. Arbetstiden är fastställt i schemat.

Samplaneringen ska medföra att verksamheten i större utsträckning bemannas med i huvudsak vana, utbildade och erfarna medarbetare. Resurspass tillsätts enligt följande ordning:

1. Inom chefens egen enhet
2. Inom samplaneringsenhet

Medarbetarnas rörlighet - Resurspass

Rörlighet mellan de beslutade samplaneringsenheterna utgår från kompetens och omfattar som huvudregel alla medarbetare.

Medarbetaren har ett huvudarbetsställe där denne gör merparten av sin arbetstid. Maximalt 20 procent av respektive medarbetares totala arbetspass under schemaperioden kan planeras som resurspass. När medarbetaren inte behövs på huvudarbetsstället kan hen utföra arbete på samplaneringsenhet, där medarbetaren har kompetens. Var passet ska utföras kan antingen fastställas i planeringsstadiet med samplaneringsenhet eller i det dagliga arbetet.

Information om resurspass som är inbokat vid planeringsstadiet kan medarbetaren se via HR-portal. Om passet bokas via Vakansförmedlingen får medarbetaren information via sms.

Enheten som har bokat resurspasset innehar rätten att få passet utfört. Om resurspasset inte blir bokat beslutar chef var arbetspasset ska utföras eller om särskilda uppdrag ska utföras

t.ex. kompetensutveckling via nätet eller litteratur, introduktion på annan arbetsplats, administrativa uppdrag eller liknande.

Vid särskilda omständigheter kan enhetschef fatta beslut om att medarbetare undantas från resursspass på samplaneringsenhet.

Medarbetares kännedom om samplaneringsenhet

En ny medarbetare ska få introduktion på en arbetsplats innan arbete kan utföras. Detta planeras av ansvarig chef och kan skilja sig åt från en verksamhet till en annan.

Introduktionen kan också se olika ut för en tidigare erfaren medarbetare jämfört med en ny mer oerfaren medarbetare. En erfaren medarbetare kanske inte behöver gå bredvid om arbetsplats och uppdrag är relativt lika. Då kan arbete ske direkt men med tillgång att fråga en ordinarie personal vid behov. Introduktion kan med fördel läggas vid överkapacitet.

Tänk på att:

- säkerställa att nödvändiga behörigheter finns t.ex. hälso- och sjukvårdsdelegering m.m.
- säkerställa tillgång till lokalen så som nycklar, tagg, koder m.m.
- säkerställa att man kommer åt nödvändiga IT-system.
- säkerställa att nödvändiga rutiner, riktlinjer och arbetssätt är förmedlade.
- säkerställa att nödvändig information har givits så som brandinformation m.m.

Mottagande enhet

Alla har ett ansvar att ta emot nya medarbetare på ett bra och välkomnande sätt. Det är av största vikt att det känns tryggt och välkomnande att komma till sin arbetsplats och att den information som var och en behöver för att kunna utföra sitt arbete finns lättillgänglig och är uppdaterad.

Bemanningskrav

Bemanningskravet utgör grunden för hela schemaprocessen och utgår från brukarnas och verksamhetens behov.

Chef ansvarar för bemanningskravet

Bemanningskravet fastställs av ansvarig chef i samband med varje ny schemaperiod och utgår från brukarnas behov, medarbetarnas arbetsmiljöaspekter och andra förutsättningar i verksamheten. Bemanningskravet visar hur många medarbetare som måste vara på plats vid varje given tidpunkt och med vilken kompetens för att vi ska kunna ge stöd och service till de vi är till för. Bemanningskravet kan innehålla direkt och indirekt brukartid eventuell res/transporttid och övrig tid.

Först när bemanningskravet är fastställt kan arbetstider fördelas. Chef kan behöva olika underlag i olika verksamheter för att fastställa bemanningskrav. Medarbetarnas kunskap är ett mycket viktigt underlag att inhämta och görs i samband med att nytt bemanningskrav ska fastställas.

Exempel på andra underlag som chef behöver beroende på verksamhet:

- Besöksstatistik

- beställning av insats
- genomförandeplaner
- antalsuppgifter
- övertidskostnader

Bemanningskravet måste alltid stämmas av mot tillgängliga resurser i budget och god ekonomisk hushållning (enligt Kommunallagen). Uppdrag och resurser ska harmoniera. Om bemanningskravet är högre eller lägre än tilldelade resurser, förs frågan till verksamhetschef för beslut. Om bemanningskravet avviker stort +/- för hela verksamheten förs frågan till förvaltningschef. Ansvarig ekonom bistår i arbetet.

När bemanningen överstiger bemanningskravet

I samband med att schema planeras eller fastställs kan överkapacitet uppstå. Det uppstår när medarbetare har arbetstid kvar att göra upp till sin sysselsättningsgrad samtidigt som bemanningskravet inom enheten är täckt.

I planeringsfasen används denna tid för att täcka samplaneringsenheternas samlade bemanningskrav. Det innebär att något/några pass kan komma att planeras in på en annan arbetsplats än huvudarbetsplatsen. När schemat fastställts och överkapacitet kvarstår markeras det som ett resurspass i Schema/Bemanning och går över till Vakansförmedlingen.

När bemanningskravet inte täcks

I samband med att schema planeras eller fastställs kan underkapacitet uppstå. Det sker när bemanningskravet inte gått att täcka med ordinarie medarbetares arbetstid (ska vid god bemanningsplanering endast ske i undantagsfall).

I planeringsfasen ska eventuell överkapacitet hos samplaneringsenheten användas. Det innebär att något/några pass kan komma att utföras av någon från annan enhet. Här ska också önskemål om ledigheter och planerade aktiviteter så som utbildningar mm värderas för att se om underkapaciteten kan minskas. När schemat fastställts och underkapacitet kvarstår görs en beställning via Vakansförmedlingen.

Bemanning sker utifrån följande ordning:

- 1) Koordinering av över-/underkapacitet
- 2) Timanställda
- 3) Om enheten inte lyckats bemanna på något av ovanstående sätt övergår ansvaret till chef. Chef har då möjlighet att bedöma om det finns möjlighet att omdisponera i verksamheten, gå ner på minimibemanning (dvs lägsta möjliga bemanning för att bedriva nödvändig verksamhet) alternativt beordra in personal.

Kostnadsfördelning

Kostnadsfördelning för överkapacitet registreras i Schema/Bemanning som ”Utlåning” och attesteras av ansvarig chef. När resurspass bokas och utförs bärs kostnaden för arbetad tid av bokande enhet. Om medarbetare blir sjuk på ett inbokat resurspass på en annan enhet, bärs kostnaden för sjuklön av ordinarie enhet. Om medarbetare inte blivit bokad så bärs kostnaden av ordinarie enhet och särredovisas för att kunna följas upp. Redovisning av hur kostnader fördelas vid dessa tillfällen sker i Schema/Bemanning genom särskild kodsträng.

Schema och schemaläggning

Schemaläggningen är en komplex ekvation som ska tillgodose många parametrar. När bemanningen ska ta sin utgångspunkt i brukarnas behov så handlar schemaläggning om att bemanna verksamheten med rätt person och kompetens, på rätt plats och vid rätt tid. Schemaläggningen ska också följa lagar och avtal inom området, arbetsmiljön ska säkerställas och medarbetarnas önskemål ska beaktas.

Schemaläggningen görs utifrån följande kriterier och ordning:

- 1) Laga och avtal följs¹
- 2) Bemanningskravet täcks, se bemanningskrav på sidan 12.
- 3) Schemat är hållbart, se avsnitt riktlinjer för schemaläggning på sid 16.
- 4) Medarbetarnas önskemål beaktas, se medarbetarnas inflytande på sidan 15.

Systemstöd vid schemaläggning

Alla verksamheter ska använda det IT-stöd som kommunen har för schemaläggning av personalens arbetstid. För närvarande använder Eslövs kommun Schema/Bemanning.

Schemaperioder

Längden på schemaperioderna avgör verksamhetens förmåga att möta förändrade behov. Förändrade behov kan vara brukares behov som varierar men också medarbetarnas tillgänglighet. Den ökade grundbemanningen ska användas till att täcka den planerade frånvaron och det medför att schemaperioderna inte bör vara för långa.

Vi planera för längre perioder men fastställer för en kortare period. För verksamheter som drivs dygnet runt gäller 4-6 veckors schemaperiod. Ju kortare och mer välplanerade schemaperioder desto större sannolikhet att kvaliteten för brukaren blir hög och att medarbetarna får sina önskade ledigheter. Fastställt schema ska meddelas medarbetarna minst två veckor före schemaperiodens start.

För att klara detta måste medarbetarna meddela eventuella önskemål om ledighet senast fyra veckor innan schemat fastställs.

När schemat är fastställt ska endast förändringar av akut art göras så som förändrade behov hos brukare, sjukdom hos personal, vård av barn, enskild angelägenhet eller liknande. Schemaperioderna måste vara lika för samplaneringsenheterna. Läs mer om samplanering på sidan 11.

Helger

Vägledande är att helgpassen ska motsvara brukarnas behov. För verksamheter som pågår dygnet runt är normalfallet 50 procent av helgerna. Om medarbetare önskar arbeta fler helger finns det inget som hindrar. Dock måste övervägande göras så att övriga riktlinjer i bemanningshandboken följs. Med helg menas pass mellan fredag kl. 19.00 till måndag kl. 07.00. Tätheten på helgpassen är också avgörande för vilken överkapacitet som skapas.

¹ Observera att alla lagar och avtal inte finns angivna i bemanningshandboken. Vid osäkerhet läs igenom gällande lagar och avtal.

Fridagar

Medarbetare som har ordinarie arbetstid förlagd till vardag såväl som söndag och/eller helgdagar har rätt till nio fridagar per fyraveckorsperiod². Det gäller alla oavsett natt- eller dagpersonal eller sysselsättningsgrad.

Frånvaro

All planerad frånvaro ska framgå av schemat i både planerat och färdigställt läge. Känd frånvaro skall planeras in innan schemat fastställs och i första hand lösas inom arbetsgruppen för att öka kontinuitet hos brukaren. Medarbetare täcker för kollegor på den egna enheten i första hand, och för frånvaro på samplaneringsenheterna i andra hand i enlighet med samplaneringsmodellen.

Sjukanmälan

Om medarbetaren blir sjuk ska sjukanmälan göras till den egna enheten enligt enhetens rutiner. Enhetschef eller samordnare/ administratör meddelar sedan detta till den enhet där resurspasset är bokat.

Medarbetarnas inflytande

Medarbetarna har möjlighet att påverka sina arbetstider inför fastställande av schema genom att lämna in enskilda önskemål och övriga ledigheter. Önskemålen ska ha inkommit innan arbetet med schemaförslag påbörjas. Tidplan fastställs årligen. Rutiner för önskemål ska vara kända för medarbetaren.

Chef avgör vilka ledigheter som kan beviljas med utgångspunkt i bemanningskravet och bemanningsbalansen innan schema fastställs.

Enskilda önskemål

Medarbetaren har möjlighet att lägga in enskilda önskemål i grundschema eller motsvarande, så som lediga tillfällen. Medarbetarens önskemål ska vara inom befintliga riktlinjer för schemaläggning, se sidan 16. Medarbetaren lämnar in önskemål utifrån fastställd tidplan. Schemaläggaren ser över detta utifrån bemanningskrav, övriga medarbetares önskemål och andra kriterier som ska vara uppfyllda.

Övriga ledigheter

Medarbetaren har även möjlighet att inkomma med önskemål/ansöka om annan ledighet i form av:

- Semesterdagar
- Föräldraledighet
- Tjänstledighet för studier
- Tjänstledighet utan lön
- Planerad sjukledighet (vid operationer eller liknande)

Ledigheter som ansöks om tre månader i förväg eller mer ska, om inget extraordinärt inträffar, kunna beviljas. Extraordinär händelse avser särskild händelse som inte har gått att förutse. Ansökan om ledighet måste senast inkomma fyra veckor innan schemat fastställs. För huvudsemestern gäller särskild planering. För tjänstledighet för studier gäller studieledighetslagen. Det finns särskilda rutiner för ansökan om partiell ledighet, se sidan 10.

² Centrala protokollsanteckningar, Huvudöverenskommelse (HÖK)

Turbyten under pågående schemaperiod

Turbyten³ i färdigt schema ska minimeras. Om turbyte ändå behöver göras på grund av att något oförutsett inträffat ska detta godkännas av chef. Detta får dock inte bryta mot arbetstidslagen eller missgynna verksamheten. Chef har ansvaret att bemanna verksamheten utifrån kvalitet, arbetsmiljö och gällande lagar och avtal.

Riktlinjer för schemaläggning

Arbetspassen längd och max antal pass

Forskningen har visat att arbetspassens längd inte bör vara för långa. Långa arbetspass har negativ effekt på hälsan och riskerna för olyckor och misstag ökar. Av forskning framgår att i vårdyrken eller yrken som är psykiskt och/eller fysiskt tunga inte bör överstiga 8 timmar. För nattarbete är riskerna väl belagda i forskningen och då måste arbetsgivaren vidta de åtgärder som behövs för att minimera riskerna, där längden på arbetspassen är en åtgärd.⁴

För medarbetare som arbetar oregelbundet är det viktigt att möjlighet till återhämtning ges regelbundet. Därför ska inte arbetspass vara för många i rad. Det är en friskfaktor att sprida ut arbetsdagar och fridagar i schemat. Det kan vara en önskan från individen att arbeta fler pass för att få en längre sammanhållen ledighet men forskningen visar tydligt på en negativ risk för hälsan om detta pågår under längre tid.

Arbeta dag/kväll

Inom äldreomsorgen i Eslövs kommun ska större delen av arbetspassen vara runt 8 timmar exkl.rast. Längre arbetspass kan förekomma, men som högst 10 timmar arbetspass, exkl.rast. För en deltidsanställd kommer en del arbetspass kortas utifrån sysselsättningsgrad. Utgångspunkten är att medarbetare har lika många arbetstillfällen. Det är ytterst verksamhetens behov som avgör längden på passet. Max 5 dagar i rad. Sprid ut arbetsdagar och lediga dagar i schemat.

Arbeta natt

Inom Äldreomsorgen i Eslövs kommun gäller högst 9,0 timmars nattpass, exkl. rast för heltidsanställningar.

Medarbetare arbetar högst fyra nätter i rad. Bemanningskravet och verksamhetens behov avgör hur många nattpass som behövs i varje schemaperiod och nattpassen kommer därefter att fördelas mellan de medarbetare som arbetar natt. Arbetstid som återstår när nattbemanningen är täckt schemaläggs som kvälls- och/eller resursspass. Resursspass placeras endast på kväll.

Nattarbete innebär att en medarbetare, efter tillsättning av resursspassen, som mest arbetar 90 procent av sin arbetstid på natten. Kvällspassen kan sträcka sig som längst till 23.30. Arbetsplatsträffar är undantaget då passet kan börja tidigare. Om det blir tid mellan

³ Med turbyte avses byten av arbetspass mellan medarbetare på antingen medarbetares eller chefens initiativ. Eventuell ersättning regleras i AB.

⁴ Stressforskningsinstitutet, Suntarbetsliv.

arbetsplatsträffen och nattpasset räknas det inte som en delad tur. Justering av detta sker i Schema/Bemanning.

Detta kräver att anställningsavtal med berörda medarbetare skrivs som tillåter arbete på såväl kväll som natt.

Rast

Forskningen visar att möjlighet för återhämtning är central för hälsan. Därav blir möjligheten till rast viktig.

- Rast ska förläggas så att arbete inte utförs mer än 5 timmar i följd för att få möjlighet till vila/ återhämtning.
- Rast ska schemaläggas och vara mellan 30 min-60 min under en arbetsdag. Norm är 60 min rast vid ett 8 timmars pass. Rasten kan delas upp, då ska en rast vara minst 30 min och den andra 15 min.
- Chef ansvarar för ovanstående punkter

Vid nattarbete kan måltidsuppehåll användas. Riskbedömning ska i så fall göras och beslutet ska omprövas regelbundet, minst en gång per år. Målsättningen är att samtliga medarbetare ges möjlighet till rast. I vissa fall kan lokalt kollektivavtal krävas— kontakta HR-avdelningen.

11 timmars dygnsvila

Möjlighet till återhämtning och tillräcklig sömn mellan passen är centrala för hälsan. 11 timmars dygnsvila regleras både i arbetstidslagen och EU-direktiv.

- Minst 11 timmars sammanhållen vila mellan passen

Kvällspass bör inte följas av morgonpass i planeringen

Som beskrivs ovan är en sammanhållen vila mellan passen central för möjlighet till återhämtning.

- Kvällspass bör inte följas av morgonpass i planeringen

Schemaläggningen ska nu minimera antal kvällspass som följs av morgonpass. I de fall där det inte går att undvika gäller minst 11 timmars vila mellan passen.

Medsolsrotation och ännu hellre flera lika pass i rad

Forskningen visar att kroppen mår bättre om schemat roterar medsols – dvs. först ett morgonpass, därefter ett dagpass och efter det ett kvällspass. Om du schemalägger motsols har kroppen svårare att ställa om. Kroppen mår allra bäst om vi arbetar samma pass flera dagar i rad eftersom kroppen inte behöver ställa om lika ofta.

Detta innebär att vi strävar efter en schemaläggning där vi har samma arbetstider flera dagar i rad. Om det inte är möjligt roterar schemat medsols.

- Medsolsrotation (förmiddag – eftermiddag – kväll) är bra men samma pass flera dagar i rad är att föredra (t.ex kväll, kväll, kväll)

Sammanhållen arbetstid

Sammanhållen arbetstid avser arbetstid som utförs vid ett sammanhållet tillfälle på dagen och endast bryts för rast. Inom kommunal verksamhet finns ofta s.k. delade turer traditionellt inom vård- och omsorgsverksamhet, vilket är icke sammanhållen arbetstid. Fenomenet finns även i andra verksamheter så som bl.a. skolan. Forskningen visar att man bör ha en sammanhållen arbetstid för att få en ordentlig vila/återhämtning mellan arbetspassen.

- Förordar att alla ska ha en sammanhållen arbetstid.

I handlingsplanen Heltid som norm anges att ”vi strävar efter en sammanhållen arbetstid med målsättningen att minimera delade turer”. Sammanhållen arbetstid följs upp i LOSAM.

Chefen ansvarig för schemat

Chefen är ansvarig för att schemat blir hållbart för medarbetarna, även i det långa perspektivet. Forskningen visar att det ibland lämnas för stort utrymme för medarbetare att påverka schemat vilket kan leda till konflikter i arbetsgruppen. Ansvarig chef har alltid ansvaret för schemat och att arbetsmiljön är god⁵.

- Chef är ansvarig för att schemat blir hållbart

Även om chefen är ansvarig för att schemat är hållbart har också varje medarbetare ett ansvar i detta. Chef och medarbetare på varje arbetsplats måste säkerställa att rutiner finns för att undvika konflikter i samband med schemaläggning och att schemat blir hälsosamt för alla.

⁵ Stressforskningsinstitutet, Göran Kecklund

Checklista

- Enhetschef lägger bemanningskrav anpassat efter budget och verksamhetens behov.
- Enhetschef ansvarar för att schemat följer reglerna i beslutad Bemanningshandbok.
- Enhetschef och schemaansvarig stämmer av förutsättningar inför en ny schemaperiod.
- Medarbetares delaktighet i schemaläggningen består av att aktivt ta del av
 - schemaprocessen genom APT och samverkan samt ge förslag på förbättringar. Delaktigheten sker även genom att meddela känd frånvaro (exempelvis semester, föräldraledighet) till kommande schemaperiod.
- Enhetschef bedömer förslagen utifrån bemanningskrav/ brukarbehov och schemaansvarig korrigerar schemaförslagen.
- Enhetschef beviljar eller avslår ledighetsansökningar.
- Schemaansvarig beräknar upp till status ”preliminärt”.
- Enhetschef beräknar upp till status ”färdigt” och godkänner därefter schemat.
- Schemaansvarig skickar resursspass till Vakansförmedlingen där de blir bokningsbara.
- Enhetschef beslutar om beställning av resurser i Vakansförmedlingen om schemat inte kan färdigställas med befintliga personalresurser.
- Schemaansvarig/administratör tillsätter beställningar i Vakansförmedlingen genom vikarier enligt fastställd prioritetsordning.

Bilaga 1 Samplaneringsenheter

Särskilda boenden:

- Bergagården och Gjutaregården
- Kärråkra 1 & 2 och Kärråkra 3 & 4
- Solhällan, Trollsjögården och Vårlöken

Hemvården:

- Ytter utgör en egen samplaneringsenhet i kraft av sin storlek och eftersom att transportsättet är bil.
- Norr och Söder utgör samplaneringsenheter eftersom att de delar samma geografiska förutsättningar och delar samma transportsätt (cykel och gång).
- Öster och Väster utgör samplaneringsenheter eftersom att de delar samma geografiska förutsättningar och delar samma transportsätt (el-cykel).

Arbetsgivaren kommer att följa upp om de ovan beskrivna samplaneringsenheterna fungerar bra eller om det ska justeras på något vis. Det kommer att göras en större utvärdering ca 18 månader efter start av samplaneringsenheter och resurspass

**Antagande av nytt ledningssystem för
systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med
SOSFS 2011:9 samt upphävande av tidigare
antaget ledningssystem**

7

VoO.2020.0526

2020-12-02

Maria Boberg

+46722023732

Maria.Boberg@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Antagande av ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med SOSFS 2011:9

Ärendebeskrivning

Ett ledningssystem behövs för att planera, genomföra, leda, utvärdera och förbättra verksamheten.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Vård och Omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 är det översta styrande dokumentet för kvalitetsledningssystemet och innefattar bland annat ansvarsfördelning för funktioner som är involverade i kvalitetsarbetet.

Vård och Omsorg har tagit fram ett nytt ledningssystem bland annat med anledning av att nya roller har tillkommit i organisationen och att ansvarsfördelningen i kvalitetsarbetet därmed har förändrats.

Beslutsunderlag

Förslag till Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Vård och Omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9

Beredning

Socialtjänst, hälso- och sjukvård och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är komplexa verksamheter där det pågår ett kontinuerligt och systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete för att säkerställa en god kvalitet för brukaren. Genom ledningssystemet kan verksamheten planeras, ledas, följas upp och utvecklas.

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden föreslås anta ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Vård och Omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9, att gälla från den 1 februari 2021.

Vård och Omsorg

Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: kommunledningskontoret@eslov.se | www.eslov.se

- -Vård- och omsorgsnämnden beslutar att ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Vård och Omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9, antaget 11 december 2013 §103, upphör att gälla den 31 januari 2021.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunrevisionen

Josef Johansson
FörvaltningschefMaria Boberg
Verksamhetsutvecklare

LEDNINGSSYSTEM FÖR SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE INOM VÅRD OCH OMSORG

Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte.....	5
Revidering	5
Lagkrav	5
Definition av kvalitet.....	6
SOSFS 2011:9 - ledningssystem för att säkra kvalitén	7
Krav på ledningssystemet.....	8
Vård och Omsorgs uppdrag	9
Mål.....	9
Kort om organisationen	9
Ansvarsfördelning i kvalitetsarbetet.....	10
Vård - och omsorgsnämnden.....	10
Alla medarbetare	10
Förvaltningschef.....	11
Verksamhetschef för funktionsnedsättning, hälsa och bistånd samt äldreomsorg	11
Enhetschef	11
1:e socialsekreterare	12
Handläggare och socialsekreterare (SoL, LSS, LVU, LVM).....	12
Teamledare	12
Omvårdnadspersonal	12
Andra funktioner i kvalitetsarbetet.....	13
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)	13
Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR).....	14
Utvecklingschef.....	14
Socialt ansvarig samordnare (SAS).....	15
Kvalitetsutvecklare	15
Verksamhetsutvecklare.....	16

Utvecklingsledare	16
Systemadministratör	16
Ekonomi	16
HR.....	17
Dataskyddssamordnare.....	17
Samverkan.....	17
Det systematiska kvalitetsarbetet	18
Risikanalyser	18
Egenkontroll och intern kontroll	18
Arbetsgrupper i det systematiska kvalitetsarbetet	19
Kvalitetsgruppen.....	19
Arbetsgruppen för egenkontroll och internkontroll.....	19
Projektgrupp för SOSFS 2011:9 och IT-stödet Hypergene.....	19
Dokumentation i kvalitetsarbetet	20
Styrande dokument	20
Riktlinje	20
Process.....	20
Processägare och processledare.....	20
Rutin	21
Checklista	21
Tillhörande dokument	21
Plan för intern kontroll	21
Plan för egenkontroll	22
Översikt – ansvarsfördelning styrande dokument	22
Redovisande dokument	23
Patientsäkerhetsberättelse.....	23
Kvalitetsberättelse	23
Uppföljning av intern kontroll.....	23
Uppföljning av egenkontroller	23

Översikt – ansvarsfördelning för redovisande dokument.....	24
--	----

Inledning

Socialtjänst, hälso- och sjukvård och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är komplexa verksamheter där det pågår ett kontinuerligt och systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete för att säkerställa en god kvalitet för brukaren. Kvalitetsförbättringar i verksamheten sker på såväl strategisk nivå som i det dagliga arbetet, nära brukaren. Det innebär att verksamheten planeras, genomförs, följs upp och förbättras i enlighet med gällande lagstiftning och föreskrifter. Hur det systematiska förbättringsarbetet ska organiseras regleras i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9).

Syfte

Det här dokumentet är det översta styrande dokumentet för kvalitetsledningssystemet. Det innefattar bland annat tydlig ansvarsfördelning för olika funktioner som är involverade i kvalitetsarbetet.

Revidering

Detta dokument ses över vartannat år eller vid behov utifrån större förändringar.

Lagkrav

De lagar som styr arbetet inom vård och omsorg är bland annat socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen, dataskyddsförordningen (GDPR), barnkonventionen, förvaltningslagen och kommunallagen.

Behandling av personuppgifter¹ regleras i den allmänna dataskyddsförordningen (mer känd som GDPR). GDPR började tillämpas den 25 maj 2018 och samtidigt upphörde den gamla personuppgiftslagen att gälla. Förutom GDPR och den svenska dataskyddslagen (som bland annat reglerar när personnummer får användas) finns det också sektorsspecifik lagstiftning som reglerar behandlingen av personuppgifter. GDPR och de kompletterande lagarna måste följas när organisationer behandlar personuppgifter.

¹ En personuppgift är all information som direkt eller indirekt (med hjälp av annan information eller hjälpmedel) kan identifiera en fysisk person. Exempel på behandling är allt som kan göras med personuppgift, som exempelvis insamling, registrering, lagring osv.

I kommunens policy för systematiskt dataskyddsarbete listas GDPR:s grundläggande principer enligt artikel 5. För att behandling av personuppgifter ska vara laglig måste principerna efterlevas. Detta gäller vid all personuppgiftsbehandling, både vid en ny eller vid en större förändring i en befintlig behandling.

Den 1 mars 2019 trädde en ny bestämmelse i kraft. Bestämmelsen innebär att vårdgivare som omfattas av EU:s NIS-direktiv² är skyldiga att rapportera incidenter i nätverk- och informationssystem för samhällsviktiga tjänster enligt uppsatta incidenthanteringsrutiner till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Det är verksamheten själv som ansvarar för att identifiera sig som en samhällsviktig tjänst under NIS.

Anmälningsskyldigheten är ett lagkrav och beskrivs närmare i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter för anmälan och identifiering av samhällsviktiga tjänster (MSBFS 2018:7).

Kvalitetsfrågor inom vård och omsorg regleras i flera lagar och föreskrifter. I socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) står det exempelvis att verksamheten ska vara av god kvalitet och att verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. I de tre lagarna finns också krav på personalens kompetens. I verksamheter där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal som behövs för att kunna ge god vård. För utförande av uppgifter med god kvalitet inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. För verksamhet enligt LSS ska det finnas den personal som behövs för att kunna ge bland annat god omvårdnad.

Definition av kvalitet

Kvalitet definieras som när en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt de lagar och föreskrifter som styr verksamheten (SOSFS 2011:9 2 kap. 1§).

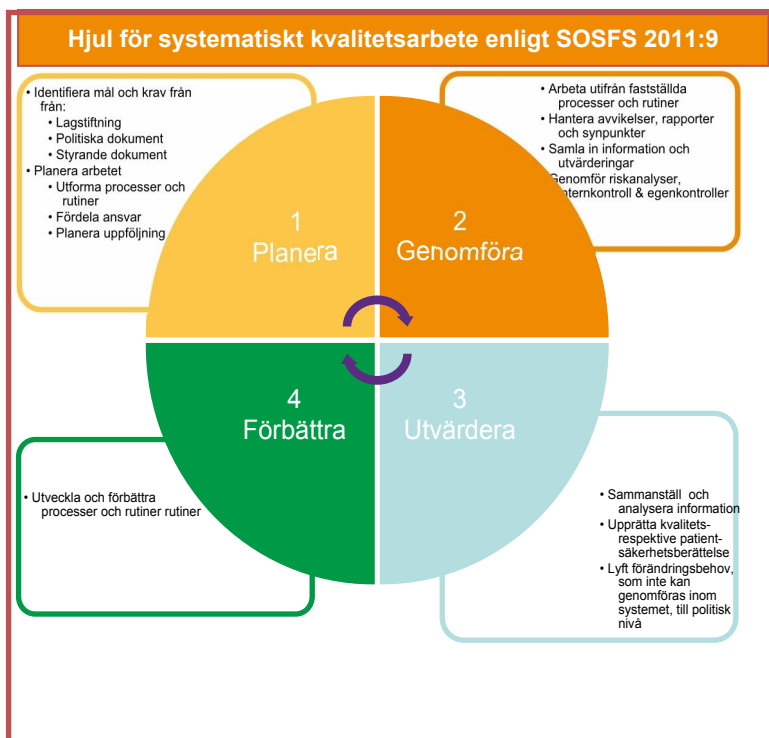
² NIS-direktivet är till för att säkerställa en hög informationssäkerhetsstandard i samhällsviktiga och digitala tjänster och regleras i svensk lag via lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

SOSFS 2011:9 - ledningssystem för att säkra kvalitén

Ett ledningssystem behövs för att kunna planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Genom ledningssystemets olika delar kan verksamheten såväl styras mot uppsatta mål som följas upp och löpande korrigeras och utvecklas.

SOSFS 2011:9 innehåller både föreskrifter och allmänna råd. Föreskrifter är bindande regler och bestämmer hur enskilda och myndigheter ska handla. En myndighet får inte utfärda föreskrifter om det inte finns stöd i lagen. Allmänna råd är inte bindande regler utan istället generella rekommendationer hur en författning kan tillämpas. Allmänna råd kan därför användas för att ange hur något kan eller bör handla i ett visst hänseende.

För att tydliggöra ledningssystemets uppbyggnad används fyra steg, som återfinns i figuren nedan.

Steg 1 – Planera

I steg 1 sker planering av verksamheten utifrån gällande lagstiftning och politiska samt styrande dokument. Steg 1 fokuserar också på att utforma processer och rutiner samt att planera olika typer av uppföljning exempelvis egenkontroller.

Steg 2 – Genomföra

Steg 2 handlar om att genomföra arbete utifrån planeringen i steg 1. Förutom att arbeta utifrån processer och rutiner som utformades i steg 1, innefattar steg 2 också att verksamheten ska kunna hantera avvikelser, rapporter enligt lex Sarah och lex Maria.

Steg 3 – Utvärdera

I steg 3 är fokus på att följa upp och utvärdera resultat som framkommit i steg 2. Det kan vara rapporter av olika slag såsom kvalitets- respektive patientsäkerhetsberättelse.

Steg 4 – Förbättra

Steg 4 handlar om att förbättra processer och rutiner utifrån vad som kommit fram i steg 3.

Krav på ledningssystemet

I Socialstyrelsens författningssamling *SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*, beskrivs kraven för vad ett kvalitetsledningssystem ska omfatta. SOSFS 2011:9 består av både föreskrifter (bindande regler) och allmänna råd (rekommendationer).

Ledningssystemet ska säkerställa att

- processer som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet är identifierade, beskrivna och fastställda (4 kap. 2 §)
- processernas aktiviteter och ordning är identifierade (4 kap. 3 §)
- rutiner för aktiviteter är utarbetade och beskrivna samt att ansvaret för hur utförandet av aktiviteter är fördelat i verksamheten finns angivet (4 kap. 4 §)
- samverkan med interna och externa aktörer är identifierade och rutiner för samverkansformen är utarbetade, gäller socialtjänst och LSS (4 kap. 5 §)
- det finns utarbetade rutiner och processer för intern och extern samverkan om risk för vårdskada föreligger, gäller hälso- och sjukvård (4 kap. 6 §)

- riskanalyser för händelser som medför brister i verksamhetens kvalitet är upprättade (5 kap. 1 §)
- system för egenkontroll finns (5 kap. 2 §)
- system för klagomål, avvikelshantering och rapporteringsskyldighet finns (5 kap. 3-5 §)
- system för sammanställning och analys finns (5 kap. 6 §)
- system för förbättring av processer och rutiner finns (5 kap. 7 §)
- system så att personalen följer processer och rutiner finns (6 kap. 1-3 §)
- dokumentation som visar arbete med att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet finns (7 kap. 1 §)
- en patientsäkerhetsberättelse finns (7 kap. 2 §).

De allmänna råden ger vägledning om vad exempelvis egenkontroller kan innefatta och att en årlig kvalitetsberättelse bör göras.

Vård och Omsorgs uppdrag

Förvaltningen Vård och Omsorg styrs av vård- och omsorgsnämnden och därmed politiskt fattade beslut.

Mål

Kommunfullmäktige och vård- och omsorgsnämnden fastställer kommunövergripande mål samt nämndmål. Målen gäller för en mandatperiod och utifrån nämndmålen tar verksamheterna fram leveransmål. IT-stödet Hypergene används i målarbetet.

Kort om organisationen

Förvaltningen leds av förvaltningschefen. Vård och Omsorg är uppdelad i tre verksamhetsområden: hälsa och bistånd, funktionsnedsättning samt äldreomsorg. För var och en av dessa tre verksamhetsområden finns en verksamhetschef. Varje verksamhetsområde delas upp i ett antal enheter. En enhet kan till exempel vara myndighetsenheten, sjuksköterskeenheten, daglig verksamhet, hemvårdsenheten eller ett vård- och omsorgsboende. Inom varje enhet finns en ansvarig enhetschef.

Inom Vård och Omsorg finns även stödfunktioner inom kvalitet/utveckling, ekonomi och administration, HR/personal och välfärdsteknologi.

Ansvarsfördelning i kvalitetsarbetet

För att kvalitetsarbetet ska bedrivas systematiskt ska det finnas en angiven fördelning av ansvar och befogenheter. I dokumentet ”Delegationsordning för vård och omsorgsnämnden finns överordnade beslut som anger delegation.

Vård - och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för att det finns ett ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet. Nämnden kan och får internt uppdra åt någon eller några i verksamheten att utföra uppgifter som ingår i kvalitetsarbetet alternativt använda konsult hjälp för att få stöd i arbetet.

Nämnden ska också försäkra sig om att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete i övrig yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som nämnden upphandlar tjänster av eller har avtal med.

Vård - och omsorgsnämnden ansvarar dessutom för att:

- tydligt ange hur uppgifterna som ingår i kvalitetsarbetet är fördelade i verksamheten (jfr 3 kap. 3 § SOSFS 2011:9).
- ge direktiv och säkerställa att ledningssystemet för varje verksamhet är ändamålsenligt med processer och rutiner som säkerställer kvalitén
- i sin roll som personuppgiftsansvarig säkerställa att all behandling av personuppgifter som sker under deras verksamhetsansvar efterlever GDPR/dataskyddslagstiftningen.

Alla medarbetare

Medarbetarnas engagemang och delaktighet är nödvändiga för att uppnå god kvalitet. Varje medarbetare medverkar i det systematiska kvalitetsarbetet genom att:

- arbeta enligt ENA (Engagemang, Nyskapande och Allas lika värde),
- ta eget ansvar för att ha kunskap om bland annat rutiner, riktlinjer, handlingsplaner, processer, arbetssätt eller annat som behövs för att utföra ett arbete med god kvalitet
- följa riktlinjer, rutiner, handlingsplaner, processer osv.
- rapportera missförhållanden/risk för missförhållanden, avvikelser, synpunkter och klagomål
- delta aktivt i avvikelsehanteringen
- delta aktivt i utvecklingsarbetet

Förvaltningschef

Inom Vård och Omsorg har förvaltningschefen det yttersta ansvaret för kvalitetsarbetet. Förvaltningschefen ska fastställa ansvarsfördelningen avseende kvalitetsarbetet samt tillse att förvaltningen bedriver ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete.

Förvaltningschefen är också verksamhetschef enligt HSL och ansvarar för:

- att inom ramen för vårdgivarens/socialtjänstens/LSS-verksamhetens ledningssystem ta fram, fastställa och dokumentera rutiner för hur det systematiska kvalitetsarbetet kontinuerligt ska bedrivas för att kunna styra, följa upp och utveckla verksamheten
- uppföljning och analys av verksamheten, så att åtgärder kan vidtas för att förbättra verksamheterna
- att utse medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), delegerat från vård- och omsorgsnämnden

Verksamhetschef för funktionsnedsättning, hälsa och bistånd samt äldreomsorg

Verksamhetschefen ansvarar för kvaliteten inom sitt verksamhetsområde med utgångspunkt i SoL respektive LSS. Dessutom ansvarar verksamhetschef för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete inom sitt verksamhetsområde vilket till exempel kan innebära att följa upp, utvärdera, utveckla och dokumentera kvalitetsarbetet inom sitt verksamhetsområde.

Verksamhetschefen ansvarar också för att beslutade processer, arbetssätt, riktlinjer och rutiner etc. efterlevs inom verksamhetsområdet. I uppdraget som verksamhetschef ingår också att i samarbete med medarbetare och olika stödfunktioner, utveckla arbetet inom verksamhetsområdet.

Det ingår också i verksamhetschefens roll att se till att enhetschefer inom verksamhetsområdet får den introduktion som behövs för att kunna utföra sitt arbete med god kvalitet.

Enhetschef

Enhetschef ansvarar för kvaliteten inom sin enhet med utgångspunkt i HSL, SoL respektive LSS. Dessutom ansvarar enhetschef för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete inom sin enhet genom att följa upp, utvärdera, utveckla och dokumentera kvalitetsarbetet.

Enhetschef ansvarar även för att alla medarbetare inom enheten får den introduktion som behövs för att kunna utföra sitt arbete med god kvalitet.

Enhetschef ansvarar också för att utreda enhetens avvikelser och har det övergripande ansvaret för all social dokumentation inom enheten.

Enhetschef ansvarar dessutom för att se till att framtagna processer, rutiner riktlinjer etc. efterlevs inom enheten. I uppdraget som enhetschef ingår också att i samarbete med medarbetare och olika stödfunktioner, utveckla arbetet inom enheten för att tillgodose medborgares behov.

1:e socialsekreterare

I uppdraget ingår arbetsledning och kvalitetssäkring av handläggare och socialsekreterares myndighetsutövning samt att utifrån ”Delegeringsordning för vård- och omsorgsnämnden” ta beslut i enhetschefens frånvaro.

Handläggare och socialsekreterare (SoL, LSS, LVU, LVM)

Handläggare och socialsekreterare har ansvar för att på ett rättssäkert sätt utreda individens behov av stöd samt fatta beslut om insatser utifrån behov och gällande lagstiftning. Beslut om insatser och mål för desamma ska därefter tydligt kommuniceras till såväl den enskilde som till utföraren så att nödvändigt stöd kan påbörjas. Handläggaren och socialsekreteraren ansvarar också för uppföljning av beviljade insatser.

Teamledare

Teamledaren är en av omvårdnadspersonalen som har ett utökat uppdrag att verka för kvalitets- och förbättringsarbete i verksamheten, i syfte att säkerställa god kvalitet för brukaren. Teamledaren ingår tillsammans med enhetschefen i enhetens ledningsgrupp och ska stödja arbetsgruppen i att bevara brukarfokus. Teamledaren stöttar också respektive kontaktman i sitt uppdrag och följer upp att genomförandeplaner uppfyller fastställda krav på innehåll och uppdatering.

Omvårdnadspersonal

Omvårdnadspersonalens ansvar är att verka för en god kvalitet i verksamheten genom att arbeta utifrån enhetens mål samt fastställda handlingsplaner, riktlinjer och rutiner.

All personal ska både skriva och läsa social dokumentation för att säkerställa en god omsorg. Vidare är omvårdnadspersonalen skyldig att rapportera avvikelser i verksamheten i syfte att förbättra kvaliteten.

Kontaktmannen är en av omvårdnadspersonalen som har ett utökat uppdrag att verka för en god kvalitet i omsorgen av en eller flera brukare. I uppdraget

som kontaktman ingår att följa de krav som ställs enligt kontaktmannauppgiften.

Det finns många olika typer av ombud i Vård och Omsorg. Att vara ombud innebär att vederbörande har spetskompetens inom ett område till exempel dokumentation, demens, hygienombud eller hjälpmedel.

Andra funktioner i kvalitetsarbetet

Socialtjänst, hälso- och sjukvård och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är komplexa verksamheter där det finns flera funktioner som arbetar med kvalitet på olika sätt. Det är bland annat anhörigkonsulent, familjerådgivare, socialrådgivare, samordnare, planerare och assistenter samt frivilligkoordinator, hälsopedagog och kultursamordnare. En del av dessa funktioner är kommunen ålagd att ha, andra har inrättats för att fokusera på det förebyggande och hälsofrämjande arbetet eller för att vara en del av ett chefsstöd.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

MAS ansvarar för att inom HSL bedriva ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete. Dessutom ingår det i uppdraget att utfärda riktlinjer och rutiner gällande författningar och föreskrifter inom hälso- och sjukvård samt ansvara för avvikelshantering av grad 3-5 för hälso- och sjukvård. MAS ansvarar för bedömning om patient lidit allvarlig skada eller riskerat att lida allvarlig skada och om ärendet därmed ska anmälas till IVO. MAS ansvarar också för att samverka och samordning med andra vårdgivare inom och utanför den egna verksamheten fungerar på ett tillfredsställande sätt för vårdtagaren.

MAS ansvarar för att upprätta patientsäkerhetsberättelse och information gällande det till nämnden.

I rollen som MAS ingår även att samverka med andra huvudmän inom vården för att förbättra och verka för vårdutveckling samt bevaka forskning och utveckling av hälso- och sjukvårdsfrågor och kommunicera relevant material. MAS ansvarar också för att samverka med andra organisationer som verkar för vårdutveckling inklusive universitet och högskolor.

Vårdgivare som omfattas av EU:s NIS-direktiv³ är skyldiga att rapportera incidenter i nätverk- och informationssystem för samhällsviktiga tjänster enligt uppsatta incidenthanteringsrutiner till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). I samband med anmälan till tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg, ska även en kontaktperson anges. Kontaktpersonen är ansvarig för att behöriga personer i verksamheten får sina personliga incidentrapporteringskonton i samarbete med MSB. Inom Vård och Omsorg i Eslövs kommun är MAS angiven som kontaktperson för gällande nätverks- och informationssystem (NIS).

Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)

MAR ansvarar för att förvaltningens arbete inom rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, bedrivs patientsäkert och med god kvalitet.

MAR ansvarar för att utfärda riktlinjer och rutiner gällande författningar och föreskrifter inom området. Inklusive uppföljning av följsamhet till riktlinjerna. MAR ansvarar för avvikelshantering av grad 3-5 inom arbetsområdet för legitimerad fysioterapeut, legitimerad arbetsterapeut samt där medicinteknisk produkt varit inblandad. MAR ansvarar för de delar av patientsäkerhetsberättelsen som faller inom MAR:s ansvarsområde.

I uppdraget ingår också att ansvara för att samverkan och samordning med andra vårdgivare, inom ansvarsområdet, fungerar på ett tillfredsställande sätt och ger mervärde för vårdtagaren. MAR ska bevaka kunskapsläget inom området och säkerställa att ny och relevant kunskap sprids.

MAR ska jobba för att den kommunala rehabiliteringen fortsätter utvecklas och förbättras.

Utvecklingschef

Utvecklingschef ansvarar för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete inom utvecklingsenheten genom att följa upp, utvärdera, utveckla och dokumentera kvalitetsarbetet inom utvecklingsenheten.

Utvecklingschef ansvarar också för att se till att alla medarbetare inom utvecklingsenheten får den introduktion som behövs för att kunna utföra ett arbete med god kvalitet. Dessutom ansvarar utvecklingschef för att

³ NIS-direktivet är till för att säkerställa en hög informationssäkerhetsstandard i samhällsviktiga och digitala tjänster och regleras i svensk lag via lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

medarbetare inom utvecklingsenheten har lämplig kompetens för att kunna vara stödfunktion till verksamheterna.

Utvecklingschef ansvarar också för att arbetssätt, riktlinjer, rutiner, processer etc. efterlevs inom utvecklingsenheten samt att tillsammans med medarbetarna inom utvecklingsenheten, utveckla och förbättra arbetsmetoder för att tillgodose verksamheternas behov.

Socialt ansvarig samordnare (SAS)

SAS ansvarar för att bedöma och utreda lex Sarah rapporter och göra eventuella anmälningar till tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Dessutom är SAS rådgivande/stöd till personal gällande hantering av avvikelser och klagomål.

SAS är också ansvarig för att utföra tillsyn och granskning av förvaltningens verksamhetsområden samt att utreda, bereda och föredra ärenden för förvaltningens arbetsutskott. I rollen som SAS ingår det också att vara granskningsfunktion gällande styrande dokument såsom rutiner, riktlinjer som upprättas i verksamheterna samt att göra årlig översyn av förvaltningens processer och rutiner tillsammans med verksamhetsutvecklare.

SAS har också ansvar för att bevaka förändringar i lagar och föreskrifter inom SoL och LSS. Det ingår också i rollen som SAS att planera arbetet med riskanalyser tillsammans med MAS och MAR.

SAS ansvarar för att upprätta årlig kvalitetsberättelse samt en kvalitetsplan för kommande år.

SAS är förvaltningens kontaktperson till privata utövare och ansvarar för uppföljning av lagen om valfrihet (LOV).

Kvalitetsutvecklare

Kvalitetsutvecklare ansvarar för övergripande samordning, vägledning samt kvalitets- och förbättringsarbete utifrån genombrottsmetoden.

Kvalitetsutvecklare ansvarar också för insamling, sammanställning och rapportering av verksamhetens kvalitetsmått till Socialstyrelsen och Kolada. Dessutom ingår det i rollen att stötta verksamheten i att arbeta systematiskt med kvalitetsmått utifrån nationella sammanställningar och jämförelser.

Dessutom ansvarar kvalitetsutvecklare för teamledaruppdraget och tillhörande nätverksträffar samt leder kvalitetsgruppens arbete.

Verksamhetsutvecklare

Verksamhetsutvecklaren har det övergripande ansvaret för förvaltningens IT-stöd Hypergene i kvalitetsledning samt ansvarar för framtagning av processer tillsammans med verksamheterna. I rollen ingår även att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom förvaltningen samt att utföra årlig översyn av ledningssystemet i samarbete med SAS.

Verksamhetsutvecklare ansvarar för ledningssystemet inkluderat revidering av detta dokument. I verksamhetsutvecklarens roll ingår dessutom att planera, samordna, sammanställa och redovisa resultat avseende egenkontroll och intern kontroll för verksamheterna samt nämnden. I uppdraget ingår även att analysera och stötta verksamheterna gällande förbättringsåtgärder.

Vidare arbetar verksamhetsutvecklaren stödjande till verksamheterna bland annat vid framtagning av mål i verksamheterna. Dessutom ansvarar verksamhetsutvecklare för sammanställning och redovisning av förvaltningens måluppfyllelse till nämnden.

Utvecklingsledare

Utvecklingsledaren ansvarar bland annat för att ta fram en årlig plan för välfärdsteknik. Utvecklingsledaren deltar också i kommunens digitaliseringsråd i syfte att erhålla synergieffekter på olika digitala satsningar som sker inom kommunen.

Systemadministratör

Systemadministratör ansvarar för att olika system som verksamheterna använder, fungerar och att medarbetare kan arbeta i dem.

Ekonomi

Ekonomifunktionen ansvarar för övergripande ekonomiska rapporter och analyser. Funktionen ansvarar även för områden som kan ha påverkan på kvalitet såsom resursfördelning, resultatuppföljning, ekonomiska nyckeltal och verksamhetsmått. Dessutom ansvarar funktionen för räkenskapssammandraget (RS) som är en årlig insamling av ekonomiska uppgifter från samtliga kommuner. Information från räkenskapssammandraget används sedan som grund för de flesta

ekonomiska nyckeltal i Kolada. Funktionen har även en aktiv roll inom intern kontroll.

HR

Inom HR finns funktioner som är stöd till verksamheterna på olika sätt. HR-konsult är ett operativt stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet, arbete med rehabilitering och anpassning men även i samverkansfrågor och vid rekrytering. Rekryteringssamordnare har en stöttande funktion till verksamheterna gällande vikarieanskaffning.

Dataskyddssamordnare

Dataskyddssamordnaren stöttar verksamhet och ledning i frågor som rör behandling av personuppgifter genom att lämpligtvis samordna dataskyddsfrågor och vara dataskyddsombudets kontaktperson. I dataskyddssamordnarens uppdrag ingår även att informera och ge råd i frågor som rör dataskydd, som exempelvis registerförteckning, personuppgiftsbiträdesavtal, säkerhetsåtgärder med mera. Vidare deltar dataskyddssamordnare i Eslövs kommuns nätverk för dataskydd samt kommunicerar kommunövergripande och förvaltningsspecifika styrdokument inom dataskyddsområdet. Dataskyddssamordnare övervakar efterlevnaden av lagstiftningen och informera sin förvaltningsledning om de rättsliga kraven inte efterlevs eller riskerar att inte efterlevas, samt rapportera detta till dataskyddsombudet. Dessutom ingår det i rollen att prioritera och leda arbetet kring personuppgiftsincidenter samt att stödja förvaltningens arbete med risk- och konsekvensbedömningar.

Dataskyddssamordnarens roll ska inte förväxlas med dataskyddsombudets roll. Rollen som dataskyddssamordnare är operativ och dataskyddsombudets roll är främst utifrån ett tillsynsperspektiv. Båda rollerna kan dock ge stöd och vägledning i dataskyddsfrågor.

Samverkan

En del av de personer som kommer i kontakt med vård- och omsorgsnämnden har sammansatta behov som kräver samverkan och samarbete såväl internt, inom och mellan nämnder, som externt med andra myndigheter och aktörer. Samverkan är därför en nödvändighet för att uppnå kvalitet för brukaren. Samverkansskyldigheten regleras i olika lagar och föreskrifter, bland annat förvaltningslagen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

I ledningssystemet för Vård och Omsorg finns samverkansprocesser framtagna.

Det systematiska kvalitetsarbetet

För att säkerställa att ledningssystemet är ändamålsenligt uppbyggt krävs ett fortlöpande systematiskt förbättringsarbete. Systematisk uppföljning behövs för att verksamheten ska säkerställa att verksamheten arbetar i enlighet med gällande lagstiftning och föreskrifter samt säkerställer god kvalitet för brukaren.

Hypergene är ett IT-stöd för bland annat kvalitetsledning, det systematiska kvalitetsarbetet och i målstyrning. I Hypergene finns struktur för bland annat uppföljning. Uppföljningen kan till exempel innebära att följa upp resultat av olika egenkontroller, mål samt resultat från olika brukarundersökningar.

I det systematiska förbättringsarbetet finns ett påbörjat arbete med uppbyggnad av struktur för uppföljning. I det arbetet planerar organisationen att samköra befintliga processer i det systematiska förbättringsarbetet med framtagande av processer kopplat till lagen (2018: 1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS) samt framtagande av processer som kan kopplas till den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR).

Risikanalyser

En riskanalys fokuserar på vilka kritiska aktiviteter det finns i en process, hur stor risken är för att de inträffar och vilka konsekvenser det kan få om något går fel.

Under 2021 planeras att medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), socialt ansvarig samordnare (SAS) och medicinskt ansvarig rehab (MAR) i ett gemensamt arbete ska fastslå en struktur för Vård och Omsorgs arbete med riskanalyser.

Egenkontroll och intern kontroll

Genom egenkontroll görs en systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten. Egenkontroll innebär således att verksamheten granskar sig själv utifrån ett fastställt granskningsområde och tillvägagångssätt. Resultatet av egenkontroller redovisas i patientsäkerhetsberättelse och kvalitetsberättelse.

Varje år antar vård- och omsorgsnämnden en plan för intern kontroll för kommande år. I planen finns ett antal kontrollmoment där resultatet rapporteras till vård- och omsorgsnämnden en gång per år. Intern kontroll inom Vård och Omsorg är en del av kommunens intern kontroll där kontroll sker gällande exempelvis efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera.

Arbetsgrupper i det systematiska kvalitetsarbetet

Kvalitetsgruppen

Kvalitetsgruppen har en central roll i förvaltningens kvalitetsarbete och består av chefsrepresentanter från de olika verksamhetsområdena, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig rehab (MAR) och från den 1 oktober 2019 också socialt ansvarig samordnare (SAS). Kvalitetsgruppen arbetar på uppdrag av ledningsgruppen. Uppdragen kan exempelvis innebära att ge förslag på områden för kvalitetsrevisioner och att praktiskt utföra dessa.

Arbetsgruppen för egenkontroll och internkontroll

Inom Vård och Omsorg finns funktioner som arbetar med granskning och systematisk uppföljning på olika sätt. Det är medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) socialt ansvarig samordnare (SAS) samt redovisningsekonom och verksamhetsutvecklare. Dessa funktioner ingår arbetsgruppen för intern kontroll och egenkontroll. Arbetsgruppens uppdrag handlar bland annat om att kartlägga behov av egenkontroll/internkontroll samt att ge förslag på plan för intern kontroll för kommande år.

Projektgrupp för SOSFS 2011:9 och IT-stödet Hypergene

Projektgruppen består av kommunens projektledare för ledningssystem, kvalitetssamordnare inom förvaltningen Barn och Utbildning samt funktionerna SAS och verksamhetsutvecklare inom Vård och Omsorg. Projektgruppens uppdrag är att arbeta fram fungerande systematik för kvalitetsledning och målstyrning. Systematiken innehåller processer och verktyg som på olika sätt utgör stöd till verksamheterna utifrån sina respektive uppdrag. Kvalitetsledningen ska bidra till kompetenshöjning genom en ständig lärande organisation.

Dokumentation i kvalitetsarbetet

Styrande dokument

Dokumentet ”Definitioner av policy och styrdokument” är antaget av kommunstyrelsen den 2009-12- 01. I dokumentet finns olika begrepp och förklaringar till dem. Bland annat finns begreppet rutiner definierat samt begreppet riktlinje.

Riktlinje

En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga kan hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera. En riktlinje behöver i många fall konkretiseras till en eller flera rutiner ofta utifrån verksamhetens förutsättningar.

Process

Verksamheter inom SoL, LSS och HSL ska identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra kvaliteten. En process definieras som en serie aktiviteter som främjar ett bestämt ändamål eller ett avsett resultat. I varje process ska det tydligt framgå vilka aktiviteter som ingår samt vilken inbördes ordning de har.

Processbeskrivningarna ska utformas så att kvalitén till brukarna säkerställs. Samtidigt ska de skapa en trygghet och vägledning för enskilda medarbetare. Detta skapar krav på att beskrivningarna är lätta att förstå och enkla att komma åt. Medarbetarna ska, i processbeskrivningarna, kunna utläsa vem som ska göra vad, hur det ska göras och i vilken ordning de olika aktiviteterna ska ske.

I ledningssystemet delas processerna in i två huvudkategorier, huvudprocesser och stödprocesser. Huvudprocesserna är riktade mot och involverar brukarna. Stödprocesserna är inte direkt riktade mot brukarna men behövs för att verksamheten ska kunna fungera. Processer revideras löpande och publiceras på intranätet.

Processägare och processledare

När det gäller processer inom Vård och Omsorg finns två begrepp, processägare och processledare. Processägare ansvarar för att godkänna processen och att årligen ha genomgång av de processer som man är ägare till. Processledare ansvarar för att processen är dokumenterad och känd i verksamheten. Dessutom ansvarar processledaren för att informera och stötta medarbetare att arbeta enligt processen samt att följa upp och föreslå utveckling av processen.

Rutin

Med rutin avses ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras och hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten. En rutin knyts ofta till processsteg i en processkarta.

Det finns ett stort antal rutiner inom verksamheterna i Vård och Omsorg. Alla rutiner inom Vård och Omsorg dokumenteras i en framtagen mall. Mallen innehåller så kallad formalia exempelvis namnet på rutinen, när rutinen tagits fram, datum för revidering och kontaktperson för rutinen. Rutiner inom Vård och Omsorg publiceras på intranätet.

Checklista

En checklista kan exempelvis innehålla en lista över dokument som behöver skickas med i ett ärende till den enskilde eller en myndighet. Checklistor är ofta kopplade till steg i en processkarta eller till en rutin. Checklistor inom Vård och Omsorg publiceras på intranätet.

Tillhörande dokument

Med tillhörande dokument menas exempelvis mallar, blanketter, externa dokument etc. Tillhörande dokument inom Vård och Omsorg publiceras på intranätet.

Plan för intern kontroll

Varje nämnd har en skyldighet att styra och löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom nämndens verksamhetsområde. Nämnden ska som grund för sin styrning genomföra riskbedömningar för sin verksamhet och ska varje år anta en särskild plan för genomförande av den interna kontrollen. Vissa av de områden som revideras har en ekonomisk inriktning medan en del områden har en tydlig koppling till kvalitetsarbetet.

Intern kontroll inom Vård och Omsorg görs en gång per år och rapporteras till vård- och omsorgsnämnden. Vidare är intern kontroll inom Vård och Omsorg en del av kommunens interna kontroll som grundar sig i kommunens reglemente. Kommunens interna kontroll syftar till, att med en rimlig grad av säkerhet, säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

Plan för intern kontroll publiceras på intranätet.

Plan för egenkontroll

Genom egenkontroll görs en systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem (SOSFS 2011:9).

Egenkontroll innebär således att verksamheten granskar sig själv utifrån ett fastställt granskningsområde och tillvägagångssätt.

Plan för egenkontroll publiceras på intranätet.

Översikt – ansvarsfördelning styrande dokument

Dokument	Upprätta	Besluta	Revidera
<i>Process</i>	Enhetschef/ Verksamhetschef + Verksamhets- utvecklare	Verksamhetschef/ Förvaltningschef	Enhetschef/ Verksamhetschef + Verksamhets- utvecklare
<i>Riktlinje</i>	MAS/MAR/ Annan berörd funktion	MAS/MAR/SAS	MAS/MAR/ Andra berörd funktion
<i>Rutin</i>	Enhetschef/ Annan berörd funktion	Enhetschef	Enhetschef/ Annan berörd funktion
<i>Checklista</i>	Enhetschef/ medarbetare	Enhetschef	Enhetschef/ Medarbetare
<i>Tillhörande dokument</i>	Enhetschef/ medarbetare	Enhetschef	Enhetschef/ Medarbetare
<i>Plan för Intern kontroll</i>	Verksamhets- utvecklare	Nämnd	Verksamhets- utvecklare
<i>Plan för egenkontroll</i>	Verksamhets- utvecklare	Ledningsgrupp	Verksamhets- utvecklare

Redovisande dokument

Patientsäkerhetsberättelse

MAS är ansvarig för att upprätta patientsäkerhetsberättelse. Berättelsen ska, förutom en beskrivning av vilka resultat som har uppnåtts, också beskriva patientsäkerhetsarbetet under föregående kalenderår. Förvaltningen ska beskriva vad som gjorts för att identifiera, analysera och så långt som möjligt reducera risker i vården, och för att minska antalet tillbud och negativa händelser.

Kvalitetsberättelse

Den som bedriver verksamhet utifrån socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bör med dokumentation som utgångspunkt varje år upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse (SOSFS 2011:29 7 kap. 1 §). Innehållet i kvalitetsberättelsen ska ge svar på hur det systematiska och fortlöpande kvalitetsarbetet bedrivits under året, vilka åtgärder som vidtagits samt vilka resultat som uppnåtts.

SAS ansvarar för att upprätta årlig kvalitetsberättelse. Kvalitetsberättelsen publiceras på intranätet. Kvalitetsberättelsen kommer från och med 2020 att göras i IT-stödet Hypergene.

Uppföljning av intern kontroll

Uppföljning av intern kontroll görs utifrån kontrollmoment som finns angivna i plan för intern kontroll. Uppföljningen av intern kontroll rapporteras årligen till nämnden och publiceras på intranätet.

Uppföljning av egenkontroller

Resultatet av egenkontroller inom Vård och Omsorg följs upp tre gånger per år av förvaltningsledningen samt rapporteras årligen till nämnden i form av redogörelse i kvalitetsberättelsen/ patientsäkerhetsberättelse.

Översikt – ansvarsfördelning för redovisande dokument

Dokument	Upprätta	Besluta	Revidera
<i>Patientsäkerhetsberättelse</i>	MAS	Nämnd	MAS
<i>Kvalitetsberättelse</i>	SAS	Nämnd	SAS
<i>Uppföljning intern kontroll</i>	Verksamhetsutvecklare	Nämnd	Verksamhetsutvecklare
<i>Uppföljning egenkontroll</i>	Verksamhetsutvecklare	Ledningsgrupp	Verksamhetsutvecklare

**Antagande av nya riktlinjer för försörjningsstöd
och ekonomiskt bistånd samt upphävande av
tidigare antagna riktlinjer för försörjningsstöd
och ekonomiskt bistånd**

8

VoO.2020.0524

2021-01-15

Handläggarens namn

Handläggarens telefonnummer

Handläggarens e-postadress

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut, Antagande av riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd samt upphävande av tidigare antagna riktlinjer

Ärendebeskrivning

Gällande Riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd antogs av nämnden för Arbete och Försörjning §77 2018. Nämnden för Arbete och Försörjning lades ner 2018.

Förvaltningen har därför tagit fram ett förslag till nya riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd. Den stora skillnaden mellan förslaget till nya riktlinjer är att rutiner för socialsekreterarens arbete inte finns med.

Beslutsunderlag

Förslag till riktlinjer för ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd

Riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd, antagna av nämnden för Arbete och Försörjning, § 77, 2018

Beredning

Förslag till nya Riktlinjer har tagits fram av enheten för ekonomiskt bistånd i samråd med förvaltningsledningen.

Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med utredningar, bedömningar och beslut. De ska ge stöd i att tolka lagstiftningen genom de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras.

Kommunens riktlinjer utgör ett komplement till lagstiftning, prejudicerande domar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd. Lagen är överordnad riktlinjer.

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden beslutar att antar Riktlinjer för ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd att börja från den 1 februari 2021.

Vård och Omsorg

Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: kommunledningskontoret@eslov.se | www.eslov.se

- Vård- och omsorgsnämnden upphäver gällande Riktlinjer för ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd (antagna av nämnden för arbete och försörjning § 77, 2018) från den 31 januari 2021.

Beslutet skickas till

Akten

Josef Johansson
Förvaltningschef

RIKTLINJER FÖR FÖRSÖRJNINGSSTÖD OCH EKONOMISKT BISTÅND FÖR ENHETEN FÖR EKONOMISKT BISTÅND I ESLÖVS KOMMUN

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Allmänt om uppdraget	3
2. Socialtjänstlagen	5
3. Viktiga principer och perspektiv	6
4. Försörjningsstöd.....	8
5. Boende och boendekostnader	10
6. Bistånd till livsföring i övrigt.....	11
7. Handlägningsprocessen.....	12
8. Återkrav och begäran om utbetalning av retroaktivt beviljad ersättning.....	14
9. Om innehållet i utredningen.....	16
10. Hushållstyper	17
11. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd	18
12. Utländska medborgare	19

1. Allmänt om uppdraget

Inledning

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet. I Eslövs kommun är socialtjänstens funktioner uppdelade på två olika förvaltningar varav Vård och omsorg där Enheten för ekonomiskt bistånd ingår är en. Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. I utredningsarbetet ingår både en utredning om ekonomin och hela livssituationen. Alla kontakter med personer som söker stöd eller råd från socialtjänsten ska bygga på respekt för människors lika värde, den enskilda människans värdighet samt individens självbestämmande och integritet.

Riktlinjernas innehåll och syfte

Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med utredningar, bedömningar och beslut. De ska ge stöd i att tolka lagstiftningen genom de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras. Utifrån socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjerna vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd i Eslövs kommun. Riktlinjerna anger vad som anses som skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det bedöms finnas särskilda skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation – både i jämförelse med andra biståndssökande men också utifrån en kommuninvånare i allmänhet. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar. Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer och behov utan riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. Kommunens riktlinjer utgör ett komplement till lagstiftning, prejudicerande domar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd. Lagen är överordnad riktlinjer.

Lagstiftning

Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd regleras i huvudsak genom socialtjänstlagen (2001:453) SoL, förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och kommunallagen (2017:725). Det dagliga arbetet regleras också genom en mängd ytterligare lagar, exempelvis äktenskapsbalken (1987:230), sambolagen (2003:376), föräldrabalken (1949:381), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197), utlänningslagen (2005:716) samt socialförsäkringsbalken (2010:110).

Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Vägledning kan ges från prejudicerande domar. Riktlinjerna kompletteras efter hand utifrån ny

lagstiftning och prejudicerande domar. Detta sker dock inte omgående efter att ny lagstiftning eller prejudicerande dom kommit varför det är viktigt att förvaltningens tjänstemän hela tiden bevakar området.

GDPR (allmänna dataskyddsförordningen) är en EU-förordning som reglerar hur personuppgifter får behandlas. Den trädde i kraft den 25 maj 2018 och ersatte då tidigare EU-direktiv och den svenska personuppgiftslagen. Ett syfte med GDPR är att ge ett skydd för den personliga integriteten. I socialtjänsten finns förutom GDPR och dataskyddslagen också en sektorsspecifik lagstiftning, lagen om personuppgiftsbehandling inom socialtjänsten (SoLPuL). GDPR och de kompletterande lagarna måste följas när organisationer behandlar personuppgifter¹. Begreppet personuppgift definieras som ”varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person”. Med begreppet menar man alltså all information som direkt eller indirekt (med hjälp av annan information eller hjälpmedel) kan identifiera en fysisk person. Precis som i tidigare lagstiftning omfattas inte avlidna människor av begreppet. Med behandling menar man i princip alla typer av åtgärder med personuppgifter. Det kan vara insamling, korrigering, att skicka uppgifter till annan, radering, lagring, läsning med mera.

Känsliga personuppgifter är ett samlingsbegrepp för några kategorier av personuppgifter som är extra skyddsvärda. De kategorier som omfattas är:

- etniskt ursprung
- religiös eller filosofisk övertygelse
- politiska åsikter
- medlemskap i fackförening
- hälsa
- sexualliv eller sexuell läggning
- genetiska och biometriska uppgifter.

Sådana uppgifter får som huvudregel inte behandlas enligt GDPR. För socialtjänsten finns det dock undantag i den svenska dataskyddslagen² som säger att man i vissa fall får behandla känsliga uppgifter.

För att få behandla personuppgifter måste det alltid finnas en laglig grund till behandlingen. Inom socialtjänsten är främst tre lagliga grunder aktuella: *avtal*, *rättslig förpliktelse och myndighetsutövning* eller *allmänt intresse*.

Avtal används som grund för majoriteten av personuppgifterna om anställda. Allt som behöver behandlas för att kunna uppfylla anställningsavtalet faller under denna grund. Hit hör även behandlingar som sker för att kunna genomföra avtal med leverantörer.

Rättslig förpliktelse är en tillämplig laglig grund inom socialtjänsten eftersom flera personuppgiftsbehandlingar som utförs inom verksamheten framgår direkt av lag. Dokumentationskrav är ett exempel.

Allmänt intresse eller myndighetsutövning utgör laglig grund för majoriteten av personuppgiftsbehandlingarna inom socialtjänsten. Med allmänt intresse avses den verksamhet som en statlig eller kommunal myndighet bedriver inom ramen för sin

¹ I kommunens policy för systematiskt dataskyddsarbete listas GDPR:s grundläggande principer. För att behandling av personuppgifter ska vara laglig måste principerna efterlevas.

² Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning 3 kap

befogenhet. Det gäller såväl obligationsrättsliga skyldigheter som frivilliga befogenheter.

Samtycke är också en möjlig grund för behandling, men kraven på ett samtycke har höjts genom GDPR och ska användas med försiktighet av offentliga myndigheter. För att ett samtycke ska vara giltigt krävs det att samtycket är frivilligt, specifikt, att den enskilde är informerad och att det lämnas genom en aktiv handling. För att ett samtycke ska vara giltigt krävs att den enskilde i praktiken kan säga nej till personuppgiftsbehandlingen.

Oavsett vilken laglig grund som personuppgifterna behandlas på finns det en informationsskyldighet gentemot de personer vars uppgifter behandlas som ska uppfyllas (artikel 13 och 14 i GDPR).

2. Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen är en ramlag vilket innebär att tillämpningen av lagen förändras när samhällsförhållanden som berör de människor socialtjänsten har kontakt med ändras. Det kan till exempel handla om situationen på arbets- och bostadsmarknaden.

Mål och principer

Socialtjänstens mål och lagens syfte regleras i portalparagrafen (1 kap. 1 § socialtjänstlagen). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Syftet med socialtjänstens arbete ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänstlagen ska inte ta över den enskildes ansvar. *Frivillighet och självbestämmande* ska vara vägledande i kontakten med den enskilde. Socialtjänstens verksamhet ska präglas av *helhetssyn och kontinuitet*. Det innebär bland annat att den enskildes sociala situation och de problem som personen upplever ska ses i förhållande till hela den sociala miljön. Hänsyn ska inte bara tas till familjen utan även den enskildes situation när det gäller arbete, bostad och fritidsaktiviteter. Socialtjänsten ska sträva efter att finna en samlad lösning på de sociala svårigheterna i den enskildes situation.

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (3 kap. 3 § socialtjänstlagen). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger dessa exempel på vad som menas med god kvalitet:

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- Att den enskilde får tillräckligt med information så att denne kan ta vara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättssäkerhet garanteras
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten

Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah

Lex Sarah är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med Lex Sarah är

att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas, samt om de ändå uppstår, rättas till. All personal inom socialtjänsten ska medverka till att insatser genomförs med god kvalitet för att undvika missförhållanden. Enligt bestämmelserna om Lex Sarah ska anställda genast rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden till den som bedriver verksamheten.

Anmälningsskyldighet

Personal inom bland annat socialtjänsten har en skyldighet att anmäla kännedom eller misstanke om att ett barn far illa enligt socialtjänstlagen 14 kap. 1 § första stycket.

Rätten till bistånd - 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att alla möjligheter som finns till egen försörjning ska nyttjas innan man har rätt till bistånd. Biståndets syfte är att ge den enskilde en skälig levnadsnivå. Den enskilde ska få rätt insats som bidrar till att hen blir självförsörjande.

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten finns i offentlighets- och sekretesslagen. Sekretess råder inom socialtjänsten för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (1 kap. 26 § OSL). Socialtjänsten får endast prata med andra personer och myndigheter om samtycke finns från den enskilde eller om det finns reglerat i lag. Inför utlämnande av sekretessbelagda uppgifter ska en sekretessprövning alltid göras. Sekretess råder mellan de två nämnder som ansvarar för socialtjänsten i Eslövs kommun – det vill säga vård- och omsorgsnämnden och barn- och familjenämnden. Sekretess kan även råda mellan enheter inom samma nämnd och mellan personal inom samma enhet.

3. Viktiga principer och perspektiv

Vetenskap och beprövad erfarenhet

De som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Målet är att de insatser som ges ska vara till nytta och aldrig till skada för den enskilde. Insatsen ska väljas utifrån vad som anses bäst förenat med den enskildes behov och önskemål. Den enskildes inflytande är viktigt att ta i beaktande.

Tillgänglighet och bemötande

Personer som har kontakt med socialtjänsten ska ges ett gott bemötande under tillgängliga former som anpassas efter personens faktiska förutsättningar. Det kan exempelvis vara att boka tolk/teckentolk eller anpassa besöket utifrån den sökandes funktionsnedsättning. Varje socialsekreterare ansvarar för att informera om hur denne kan kontaktas. Tillgängligheten kan ha betydelse för den sökandes möjlighet att komma till tals och uttrycka önskemål om planering. Den 1 januari 2015 infördes bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering i

diskrimineringslagen. Bristande tillgänglighet kan vara att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder för en person med funktionsnedsättning som gör att hen inte kommer i en jämförbar situation med en person utan funktionsnedsättning.

Minoritetsspråk

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär utökade rättigheter för vissa minoriteter att använda det egna språket exempelvis i kontakt med myndigheter.

Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas oavsett om beslutet rör de vuxna eller barnet/barnen. Detta ska dokumenteras skriftligt både enligt socialtjänstlagen och enligt Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. I socialtjänstlagen står det att ”barnens situation ska beaktas, utredas och redovisas när en ansökan om ekonomiskt bistånd kommer till socialtjänsten”. Barnets roll är stark eftersom Sverige sedan 1990 har förbundit sig att följa FN:s barnkonvention. Sedan 2001 är barnkonventionen svensk lag (Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter). Konventionen har fyra grundläggande principer:

- alla barn har lika värde och är lika mycket värda som vuxna
- barns bästa ska komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör dem
- varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling
- barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör dem utifrån ålder och mognad.

Två av barnkonventionens huvudprinciper finns införda i socialtjänstlagen:

- När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL)
- Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (11 kap. 10 § SoL).

I förarbetet till socialtjänstlagen (prop.1996/97:124) förtydligas att detta även gäller då barn ingår i hushåll när vuxna ansöker om ekonomiskt bistånd. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och dokumenteras även om det inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas.

Föräldrastöd

Att ha ett barnperspektiv innebär också att socialtjänsten möjliggör och underlättar för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruksproblematik att vara vårdnadshavare. Detsamma gäller för personer som har blivit utsatta för våld i nära relation. Socialtjänstens olika verksamheter ska samverka och ha ett helhetsperspektiv i ärenden som rör barnfamiljer och/eller vårdnadshavare med barn.

Våld i nära relationer

Personer som är utsatta för våld i nära relationer finns inom alla socialtjänstens områden. Begreppet ”närstående” är enligt Socialstyrelsens definition

könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, sambor, pojk- eller flickvänner, som vårdnadshavare, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till. Det är viktigt att beakta att våld kan förekomma i både heterosexuella och samkönade relationer samt att såväl män som kvinnor kan vara antingen utsatta eller förövare. Våldet kan ta sig många uttryck: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt eller i form av försummelse (det sistnämnda gäller särskilt äldre personer samt personer med funktionsnedsättning). Socialnämndens ansvar för våldsutsatta personer stadgas i framförallt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen. Eslövs kommun samråder i alla våldsärende. För vidare information var god se:

- Eslövs kommuns handlingsplan mot våld i nära relation
- Riktlinjer för arbetet mot våld i nära relation.

Felaktiga utbetalningar (FUT)

Socialtjänsten ska genom kontakt med den enskilde, individuella bedömningar och noggrannhet i handläggningen verka för att ekonomiskt bistånd så långt som möjligt utbetalas på rättssäkra och korrekta grunder. Om fel ändå uppstår är ambitionen att felaktigt beviljat bistånd ska återbetalas till kommunen och att förhindra att bistånd fortsätter utbetalas på felaktiga grunder. Alla socialsekreterare har en skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i alla ärenden och indikera att en utredning gällande felaktiga utbetalningar ska inledas.

4. Försörjningsstöd

Försörjningsstödet definieras i 4 kap. 3 § socialtjänstlagen. Det består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd för ett antal regelbundet återkommande behovsposter. Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Utgångspunkten är att skälig levnadsnivå motsvarar vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

Riksnorm/uppehälle

Den del av försörjningsstödet som utgör riksnormen för uppehälle omfattar sex budgetposter för vuxna och sju för barn och ungdomar. Kostnaderna för de olika posterna bygger på Konsumentverkets beräkningar av kostnaderna som respektive post är menad att täcka. Följande poster ingår i riksnormen: livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, barn- och ungdomsförsäkring, hälsa och hygien, förbrukningsvaror, dagstidning och telefon. Socialstyrelsen redovisar numera riksnormen som en totalsumma utan uppdelning mellan de olika posterna. Vård- och omsorgsnämnden fattar årligen beslut om hur riksnormen kan fördelas mellan de olika posterna i dokumentet *"Fördelning av behovsposter i riksnormen"*.

Merkostnader för umgänge med barn

Kostnaden avser barn som i samband med umgänge med vårdnadshavare tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beräknas utifrån det antal dagar i månaden barnet eller ungdomen vistas hos vårdnadshavaren. Tillägget omfattar normposterna livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien samt förbrukningsvaror.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av beslut, avtal eller intyg från den vårdnadshavare där barnet bor. Om umgänget överstiger 6 dygn per månad ska i första hand vårdnadshavarna lösa merkostnaden. Om inte vårdnadshavarna kan lösa kostnaden ska den vårdnadshavare som har barnet boende hos sig lämna en ansökan om underhållsstöd till Försäkringskassan. Detta ska kontrolleras innan beslut om ekonomiskt bistånd fattas.

Försörjningsstöd till övriga kostnader

Vid behov ska skälig kostnad för nedanstående utgifter godkännas om den enskilde har rätt till bistånd i övrigt. Vad som avses som en skälig kostnad måste avgöras utifrån en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den personen eller det hushållet.

Arbetsresor, resekostnad för anställningsintervjuer och deltagande i arbetsmarknadsåtgärd

Skälig kostnad för dessa slags resor kan beviljas om Arbetsförmedlingen eller arbetsgivare inte står för hela eller delar av kostnaden. För resekostnader inom tätort krävs särskilda skäl.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Skälig kostnad för ovanstående kan beviljas.

Hemförsäkring

Skälig kostnad för hemförsäkring på basnivå utan tilläggsförsäkringar kan beviljas.

Hushållsel

Skälig kostnad för hushållsel kan beviljas. Vid behov kan vägledning för billigare elkostnad erbjudas den enskilde.

Avgift vid sjukhusvård

Den egenavgift som en patient betalar i samband med sjukhusvistelse utgör avgift för kost och logi, vilket ryms delvis inom normposten för livsmedel.

Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, kan beviljas. Möjlighet till nedsättning av avgift efter fem dygns sjukhusvistelse ska undersökas.

Fickpengar

Fickpengar kan beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Fickpengar är normposterna lek och fritid, hälsa och hygien, dagstidning och telefon.

Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Fickpeng, tandvård och medicin kan beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Även bistånd till hyreskostnad kan beviljas om vistelsen är under 6 månader.

5. Boende och boendekostnader

Generellt

Utgångspunkten för bedömning av skälig kostnad för boende och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorlek. Den enskilde förväntas att vara folkbokförd på adressen där personen bor eftersom man enligt folkbokföringslagen (1991:481) ska vara skriven där man bor och vistas. Om bedömning görs att boendekostnaden inte är skälig, kan boendekostnaden godkännas under en övergångstid, så kallat rådrum, så att den enskilde ges skälig tid att förändra sin boendekostnad. Den faktiska boendekostnaden kan beviljas så länge den enskilde aktivt medverkar till att hitta ett billigare boende eller på annat sätt försöker sänka sina boendekostnader. Vård- och omsorgsnämnden fastslår årligen högsta godtagbara boendekostnader som styr bedömning av boendekostnader.

Hembesök

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd kan hembesök behövas för att utredning ska kunna fullföljas.

Deposition/förskottshyra

Huvudregeln är att deposition/förskottshyra inte beviljas men en individuell bedömning måste alltid göras. Vid särskilda skäl kan bistånd till depositionshyra beviljas till exempel på grund av bostadslöshet och/eller skulder. Tidsbestämt avtal om återbetalning kan tecknas med hyresvärden vilket innebär att hyresvärden betalar tillbaka depositionsavgiften enligt överenskommelse med nämnden.

Andrahandsboende

För andrahandskontrakt gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på att minska boendekostnaden, om den inte anses skälig, som vid förstahandskontrakt. Underlag som visar att fastighetsägaren har godkänt andrahandsuthyrningen samt ett andrahandskontrakt ska uppvisas.

Bostadsrätt, fastighet eller tomt

Vad gäller skälig boendekostnad för bostadsrätt eller annan fastighet gäller samma summor som för hyresrätt. Vid ett långvarigt biståndsbehov, mer än 3 månader, kan ett så kallat rådrumsbeslut fattas, så att den enskilde ges skälig tid att förändra sin boendekostnad. Försäljning kan krävas då bostadsrätt, fastighet och tomt är exempel på lätt realiserbara tillgångar.

Hyreskostnad hemmaboende barn

Vårdnadshavare är försörjningsskyldiga till dess att barnet fyller 18 år eller längst till dess barnet fyller 21 år om ungdomen efter 18-årsdagen fortfarande studerar på grundskole- eller gymnasienivå så länge studierna pågår. Huvudprincipen är att unga vuxna inte ska flytta från föräldrahemmet förrän de har egna inkomster som täcker en hyreskostnad. Hyreskostnad till hemmaboende ungdom som får ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel endast om vårdnadshavarna på grund

av att ungdomen bor kvar hemma har en högre boendekostnad än de annars skulle ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att helt eller delvis har mist rätten till bostadsbidrag. En förutsättning för att ungdomen kan ha rätt till bistånd till hyresdel utöver detta är att ungdomen innan behovet av bistånd uppstod regelbundet har betalat en hyreskostnad. Bistånd kan även utgå för ungdomens del av andra rörliga boendekostnader så som el- och vattenförbrukning.

6. Bistånd till livsföring i övrigt

Nedanstående punkter kan anses ingå i skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och den enskilde i övrigt har rätt till bistånd. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda skäl. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. Några exempel på kostnader för livsföring i övrigt kan vara:

- Äktenskapsskillnad
- Hemtjänst, hemsjukvård
- Bostadsköer
- Bankkort
- Färdtjänst
- Glasögon
- Tandvård, akut eller enligt godkänt kostnadsförslag
- Hemutrustning
- Id-kort
- Hälso- och sjukvård
- Receptbelagd medicin inom högkostnadsskyddet eller annan livsnödvändig medicin
- Spädbarnsutrustning

Begravningskostnader

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas (vårdnadshavare, efterlevande make/maka/partners) inkomster eller tillgångar. Observera att sammanboende enligt Sambolag 2003:376 inte omfattas av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta gentemot riksnormen.

Flyttkostnader

Utgångspunkten är att den enskilde själv genomför sin flytt med hjälp av anhöriga. Bistånd kan då utgå till kostnad för hyra av släp och eventuell bensinkostnad. Flyttkostnad kan beviljas om flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå och den egna förmågan att ordna flytten med hjälp av anhöriga bedöms som låg. Det kan handla om att undvika våld eller hot om våld, familjeskäl, flytt i samband med avslutad behandling, arbetsmarknadsskäl, hälsa eller ekonomiska omständigheter.

Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studie- eller banklån, kontokortsskulder, privata skulder underhållsstöd, böter med mera beviljas inte. Undantag kan endast

göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den enskilde annars skulle ha beviljats bistånd. Om den enskilde på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska hen erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då den enskilde av godtagbara skäl saknat tillräckliga inkomster för att betala hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade hen beviljats bistånd.
- Barnperspektivet ska alltid beaktas och dokumenteras när det finns barn i familjen och i de fall konsekvenserna för barnen blir för stora vid en eventuell avhysning kan bistånd beviljas.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnperspektivet särskilt uppmärksammas och dokumenteras.

7. Handläggningsprocessen

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag:

- Stödja människor i att finna vägar till självförsörjning
- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

I detta avsnitt beskrivs handläggningsprocessen. I utredningen ingår även att verifiera och kontrollera inkomna uppgifter.

Ansökan

Ansökan kan göras muntligt eller skriftligt. Det finns en ansökningsblankett för nybesök och en för månadsansökningar.

Att inleda en utredning

När en ansökan om ekonomiskt bistånd inkommer ska nämnden alltid utan dröjsmål inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. Nämnden kan inte neka att ta emot en ansökan.

Utredning och bedömningsinstrument

Grunden för en utredning är att ta reda på varför den enskilde inte kan försörja sig själv. I samband med första ansökan om bistånd ska därför en grundlig utredning göras som syftar till att kartlägga vilka behov som finns och vilka möjligheter och resurser den enskilde själv har att tillgodose dessa. För varje ansökan görs en ny bedömning om rätten till bistånd vilket grundar sig på den aktuella situationen. Ny ansökan krävs vid varje tillfälle. I det fall biståndsbehovet blir långvarigt och personens situation i stort har förändrats ska en ny grundlig utredning göras.

Vägar till självförsörjning

De allra flesta som har behov av ekonomiskt bistånd saknar ett arbete. Det finns

även personer som är arbetsföra och oförhindrade att börja arbeta direkt. Vidare finns det personer som har sociala eller hälsorelaterade problem, för dessa personer krävs mer omfattande insatser för att de ska kunna komma ut i självförsörjning. Utgångspunkten för det stöd som ges ska vara att fokusera på individens förmågor snarare än oförmågor. Socialtjänsten ska präglas av en tro på att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom aktiva, individuellt anpassade insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa möjligheter för den enskilde att ta detta ansvar.

Genomförandeplaner

Socialtjänsten ska arbeta på ett strukturerat sätt och de insatser som ges ska ha tydliga mål. Vilka insatser som den enskilde ska erbjudas och vilka krav socialtjänsten ställer för att ekonomiskt bistånd ska kunna beviljas ska framgå i en genomförandeplan. Syftet med en genomförandeplan är att den enskilde ska ha en tydlig planering om stöd på vägen till självförsörjning. Utgångspunkten är att ingen kommuninvånare ska behöva ha ekonomiskt bistånd längre än nödvändigt. Genomförandeplanen ska omfatta samtliga förändringar som behöver ske för att den enskilde ska kunna bli självförsörjande. Förutom arbete kan detta även innebära att söka billigare boende, ansöka om möjliga inkomster med mera. Genomförandeplanen ska tas fram under ett personligt möte med den enskilde. Både den enskilde och socialsekreteraren ska underteckna planen. Om den enskilde har en avvikande mening om något som tas upp i planen ska detta dokumenteras. Genomförandeplanen ska regelbundet följas upp och när detta senast ska ske ska skrivas i planen. Även barnperspektivet ska följas upp och dokumenteras. En genomförandeplan bör upprättas snarast om biståndsbehovet bedöms vara långvarigt, dock senast 3 månader efter första ansökan.

Beslut

Om den enskilde inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till ekonomiskt bistånd kan nämnden avslå ansökan. Som huvudregel avslås ansökan för hushållet som helhet. Skälen till att ansökan avslås ska vara sakliga och det ska framgå av motiveringen till beslutet. Det finns sex avslagsgrunder som de allra flesta avslagsbeslut kan motiveras utifrån:

- bidrar inte till sin egen försörjning
- ingår inte i begreppet skälig levnadsnivå
- behovet är tillgodosett eller har kunnat tillgodoses på annat sätt
- bidrar ej till utredning/underlag som styrker behovet saknas
- ansvaret åvilar annan huvudman, samt
- att den enskilde inte vistas i kommunen

Nödprövning och akut bistånd

Vid risk att den enskilde lider nöd har denne rätt att ansöka om nödpengar. Att lida nöd innebär att man saknar mat eller nödvändig medicin. Barnperspektivet ska alltid beaktas och dokumenteras när det finns barn i familjen. Det är bra att i dessa situationer samtala med vårdnadshavare om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär. Utgångspunkten är att vårdnadshavare inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för barnet. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet kan

detta vara skäl till att orosanmälan görs till socialtjänsten i ansvarig kommun.

Överklagan

När ett överklagande inkommer ska socialtjänsten först ta ställning till om den inkommit i rätt tid, vilket är inom tre veckor från att den enskilde tog del av beslutet. Oavsett om överklagandet omprövas helt eller delvis eller inte omprövas alls, ska socialtjänsten överlämna överklagandet samt yttrande till Förvaltningsrätten skyndsamt. Om överklagandet inkommit för sent ska det avvisas. Ett avvisningsbeslut ska fattas och delges den enskilde som kan överklaga beslutet.

Avsluta ett ärende

När en person inte längre ansöker om ekonomiskt bistånd ska ärendet avslutas. För att undvika att ett ärende avslutas för tidigt rekommenderas att ett fortlöpande ärende avslutas när personen inte sökt bistånd på två månader. Vad gäller en nyansökan om ekonomiskt bistånd som avslås i sin helhet så kan ärendet avslutas efter det att överklagningstiden har passerat. Om en person kontaktar socialtjänsten och inte längre vill ansöka kan socialtjänsten besluta att avsluta ärendet även om två månader inte har passerat.

8. Återkrav och begäran om utbetalning av retroaktivt beviljad ersättning

Huvudprincipen är att bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen beviljas utan krav på återbetalning. Två specifika undantag finns – dels i 107 kap. 5 § socialförsäkringsbalken vad gäller begäran om utbetalning av retroaktivt beviljad ersättning, dels i 9 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen vad gäller återkrav.

Begäran om utbetalning av retroaktivt beviljad ersättning

Kommunen kan begära utbetalning av bistånd som den enskilde beviljats under den tid Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten prövar en ansökan om till exempel ersättning eller bidrag som kan komma att utbetalas retroaktivt. Detta regleras i 107 kap. 5 § socialförsäkringsbalken.

Återkrav enligt socialtjänstlagen

Reglerna kring återkrav regleras i 9 kap. socialtjänstlagen. Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl kan inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges på grund av att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan det dock återkrävas. Även akut hjälp till exempelvis en hyresskuld kan återkrävas om beslutet fattades i syfte att undvika en vräkning och hushållet har inkomster överstigande riksnorm. Återkrav kan inte göras mot framtida bistånd.

Det finns tre sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd:

1. Bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen med villkor om återbetalning (9 kap. 2 § st. 1 socialtjänstlagen) som förskott på förmån, ersättning etc.
 2. Bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen med villkor om att återbetalning gäller (9 kap. 2 § st. 2 socialtjänstlagen)
- Dessa två återkravsgrunder beskrivs nedan.

3. Återkrav av bistånd som hushållet/personen fått för mycket eller på oriktiga grunder (9 kap. 1 § socialtjänstlagen).
Återkrav enligt 9 kap. 1 § socialtjänstlagen görs vanligen inom ramen för en utredning avseende felaktig utbetalning (FUT).

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen kan ske på tre grunder enligt 9 kap. 2 § st 1 socialtjänstlagen:

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska det inte beslutas om återkrav. Möjligheten att återkräva måste undersökas och bedöms i varje enskild ärende. Återkrav av förmån eller ersättning bygger helt och hållet på överenskommelse mellan socialtjänsten och den enskilde. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken utbetalning som återkrav gäller.

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen

Återkrav enligt 9 kap. 2 § 2 st vid bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen är endast tillämpliga för hushåll som har egna inkomster eller tillgångar och som därför inte är berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, eller om bistånd beviljas till något som är utöver skälig levnadsnivå. När biståndet prövas enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen måste även prövning med avslag ha gjorts enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om det beviljats med sådant villkor. Följande hushåll kan bli aktuella:

- Hushåll med realiserbara tillgångar
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm

Ersättningstalan enligt 9 kap. 3 § socialtjänstlagen

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap. 1 eller 2 §§ socialtjänstlagen kan socialtjänsten med stöd av 9 kap. 3 § socialtjänstlagen väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan ska väckas så snart det står klart att den enskilde inte betalar och senast inom tre år från det att biståndet utbetalades. Om socialtjänsten inte har väckt talan inom tre år från det att biståndet utbetalades och personen inte återbetalar skulden saknas möjlighet för socialtjänsten att få skulden betald.

Talan får inte bifallas av förvaltningsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den antas bli ur stånd att klara sin egen försörjning eller livsföring i övrigt. Det är socialtjänsten som utreder personens förmåga att återbetala.

Beslut om att ersättningstalan ska väckas tas av nämnden.

Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom tre år från det biståndet utbetalades kommer att kunna återbetala får kommunen enligt 9 kap. 4 § socialtjänstlagen helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

9. Om innehållet i utredningen

Information

Enheten för ekonomiskt bistånd har en informationsskyldighet, som gäller om syftet med kontakten är att ansöka om ekonomiskt bistånd eller socialt kontrakt. Informationsskyldigheten innebär att den enskilde har rätt att få fullständig information om bland annat sekretess, GDPR och rätt till insikt i akten. Informationsskyldigheten regleras i Dataskyddsförordningen GDPR.

Dokumentation

Socialtjänsten har en dokumentationsskyldighet vid handläggning och genomförande, vilket är särskilt viktigt i samband med myndighetsutövning.

Allmänt om kontroller

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd är det som huvudregel den enskildes sak att visa att hen har rätt till det bistånd som söks. Socialtjänsten ska även ge stöd och hjälp i de fall en person har svårt att inhämta uppgifterna på egen hand. Socialtjänsten har med stöd av 11 kap. 11 § och 11 a och b § socialtjänstlagen rätt att utan den enskildes samtycke inhämta vissa uppgifter. Detta gäller uppgifter om förmån, ersättning eller annat stöd från CSN, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, arbetslöshetskassorna, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Skatteverket.

Skyddade personuppgifter

Personer som är förföljda och utsatta för hot eller våld kan få sina adress- och personuppgifter skyddade genom olika bestämmelser i lagstiftningen. Den som har skyddade personuppgifter kan inte sökas på databaser och myndigheterna får inte heller lämna uppgifter om personen. Det innebär inte att uppgifter som personer med skyddade personuppgifter lämnar inte ska kontrolleras och utredas.

Vistelse utanför Eslövs kommun

Utgångspunkten är att en person som vistas utanför Eslövs kommun inte har rätt till bistånd. Vid misstanke om att den enskilde vistats utanför kommunen eller har vistats utomlands under tid som bistånd beviljats ska denna misstanke kommuniceras den enskilde – antingen skriftligt eller vid personligt möte. Socialtjänstens vistelsebegrepp ska inte tolkas så att den som får ekonomiskt bistånd har reseförbud. En kortvarig resa som varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning påverkar alltså inte rätten till ekonomiskt bistånd så länge personen uppfyller de krav som ställts för rätt till bistånd. Det kan undantagsvis också finnas rätt till bistånd under tillfällig vistelse utomlands om det exempelvis är nödvändigt i samband med sjukdom eller begravning. Med tillfällig vistelse menas en kortare resa på en eller ett par veckor. En resa ska ske i samråd med socialtjänsten. En bedömning görs i varje enskilt ärende. Vid bedömningen ska beaktas resans påverkan för den enskilde att bli

självförsörjande och hur det påverkar fortsatt behov av bistånd.

Tillgångar

Alla säljbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan hen har rätt till bistånd. Det kan exempelvis vara bankmedel, aktier eller andra värdepapper, fordon, fastighet, smycken, dyrbara konst- eller samlarföremål som är registrerade på samtliga familjemedlemmar, även barn. Alla former av bosparande räknas också som tillgång. Även utländska tillgångar påverkar rätten till bistånd.

10. Hushållstyper

Sammanboende med hushållsgemenskap

Det finns två typer av sammanboende med hushållsgemenskap. Den ena typen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. Makar, registrerade partners och sambor har försörjningsskyldighet gentemot varandra vilket innebär att mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. Försörjningsplikten gäller även om makarna inte bor tillsammans och även om en part exempelvis vistas utomlands eller sitter i fängelse. Vid äktenskapsskillnad gäller försörjningsplikten fram till dess att Tingsrätten har beslutat att äktenskapsskillnaden är slutgiltig och ansökan om ekonomiskt bistånd ska prövas tillsammans under denna tid. Om den ena parten inte bidrar till försörjningen kan en ansökan om stämning lämnas av den enskilde till domstolen.

Sammanboende med hushållsgemenskap ska ansöka om ekonomiskt bistånd tillsammans och bådadas sammanräknade inkomster och utgifter ska ligga till grund för biståndsbehovet. Det innebär att om den ena parten inte har rätt till bistånd påverkar det hela hushållet. Endast om det är uppenbart olämpligt att makar/sambor har gemensam ekonomi, exempelvis om våld i nära relation förekommer, ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås och makar kan handläggas var för sig. Undantag kan också göras vid vissa akuta nödsituationer.

Övriga sammanboende med hushållsgemenskap

Den andra typen av hushållsgemenskap är mer begränsad. Det gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men som inte har ekonomiskt ansvar för varandra, till exempel vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner eller nära släktingar som delar lägenhet.

Barn i hushållet

Vårdnadshavare har försörjningsskyldighet för ungdomar upp till 21 år så länge de studerar i grundskola eller gymnasieskola oavsett var barnet/ungdomen bor. Om barnet/ungdomen bor ungefär lika mycket hos båda vårdnadshavare förväntas vårdnadshavare dela lika på utgifter som är relaterade till barnet/ungdomen. Det gäller även inkomster som avser barnet/ungdomen.

Underårig som bildat familj

Vårdnadshavare har kvar sitt försörjningsansvar för minderårigt barn även om den minderårige själv blir vårdnadshavare. Däremot har de inget försörjningsansvar för barnbarnet. Vid giftermål övertar maka/make försörjningsplikten för

ungdomar från 18 år upp till 21 år om de studerar i grundskola eller gymnasium. Om makan/maken inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges vårdnadshavare försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

11. Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

Arbetslösa

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta kan ha rätt till ekonomiskt bistånd om hen står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl kan den enskilde ha rätt till ekonomiskt bistånd även om denna inte står till arbetsmarknadens förfogande. Den som är arbetslös och söker ekonomiskt bistånd kan erbjudas stöd i sitt arbetssökande genom strukturerade insatser för att öka sina möjligheter till att få en anställning. De insatser som ges ska alltid föregås av en individuell bedömning av personens behov och förmåga.

Personer som har sagt upp sig

Om den enskilde har blivit arbetslös på grund av att denne sagt upp sig på egen begäran är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för inkomstbortfall.

Företagare

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte till den som är egen företagare eller har uppdrag i företag.

Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

Personer som är dömda till fängelsestraff kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden i högst 6 månader. Vid bedömningen ska den enskildes hyresförhållanden, straffets längd, egen förmåga att betala hela eller del av hyran, rehabiliteringsaspekt samt om personen tidigare dömts vägas in.

Den som vårdas enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen (2004:168) kan ha rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskriva för vård eller behandling enligt Socialtjänstlagen.

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

Om arbetsförmågan är nedsatt helt eller delvis ska detta styrkas med läkarintyg där omfattningen av nedsättningen och period för nedsättning framgår.

Personer med sociala och medicinska problem

Människor har ofta betydande resurser även i de fall där det finns svårigheter såsom missbruk eller psykisk ohälsa. Personer med denna sorts problematik har ofta behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från regionen. För att ha rätt till ekonomiskt bistånd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person som tillfälligt vistas i kommunen kan beviljas bistånd för att förhindra en nödsituation. Biståndet kan till exempel vara en biljett till hemorten, matpengar och eventuellt tillfälligt boende om resan kan påbörjas först nästa dag. Om det finns barn i familjen ska deras behov särskilt beaktas. Vid nödprovning och akut bistånd är det särskilt viktigt att utreda samt dokumentera och ta hänsyn till barns situation.

Personer med äldre försörjningsstöd eller pension

Personer som är 65 år och äldre och som har låg eller ingen pension ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för ansökan om äldre försörjningsstöd.

Studerande

Studerande vars studier kan finansieras med studiemedel ska som huvudregel inte beviljas ekonomiskt bistånd. Vuxenutbildning ska i första hand finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därmed inte är berättigade till bistånd.

Om en person har studerat men avslutar sina studier och söker ekonomiskt bistånd är utgångspunkten att de ska ha planerat för sin ekonomi efter avslutade studier till exempel genom att i god tid börja söka arbete.

Studerande under studieuppehåll ska kunna erbjudas kompetenshöjande verksamhet. Den studerande ska kunna visa att denne i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation som hen kunnat planera inför. Om den enskilde har fått arbete och ansöker om ekonomiskt bistånd i avvaktan på första lön eller arbetslöshetsersättning beviljas ekonomiskt bistånd mot återbetalning enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen.

Ungdomar som saknar vårdnadshavare med försörjningsansvar

Den enskilde som fyllt 18 år och som saknar vårdnadshavare med försörjningsansvar kan ha rätt till bistånd. Om ungdomen studerar förväntas den söka studiebidrag och extra tillägg från CSN. Inför höstterminen det år som ungdomen fyller 20 år ska hen ansöka om studiemedel (bidrag och lån) från Centrala studiestödsnämnden (CSN). Ungdomen anses då vara självförsörjande genom studiemedel. En ungdom som har uppehållstillstånd enligt gymnasielagen kan ha rätt till bistånd.

12. Utländska medborgare

EU-medborgare

För EU-medborgare gäller det så kallade rörlighetsdirektivet som reglerar unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom EU. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Dessa medborgare omfattas av bestämmelsen i 2 kap. 5 § utlänningslagen som innebär att uppehållstillstånd inte krävs av utländska medborgare för vistelse i Sverige under de tre första månaderna. Med arbetssökande EU-medborgare menas en person som beger sig till ett annat EU-land och aktivt söker arbete. Arbetssökande personer omfattas generellt sett

av den grundläggande rätten till fri rörlighet och rätten att vistas i Sverige under tre månader utan uppehållsrätt. Så länge de kan styrka att de fortfarande söker arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning har de också rätt att vistas i Sverige högst 6 månader. Under dessa 6 månader kan personen ha rätt till bistånd.

Tillfällig vistelse för tredjelandsmedborgare

Enligt 2 kap. 5 § utlänningslagen får en utländsk medborgare tillfälligt vistas i Sverige i högst tre månader utan uppehållstillstånd. I de flesta fall krävs dock ett visum för inresa i Sverige. Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel turister, affärsresande och säsongsarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. Vid risk att den enskilde lider nöd har denne rätt att ansöka om nödprövning. Akut bistånd kan till exempel omfatta bistånd till matpengar, biljett hem och eventuellt boende i avvaktan på hemresa. Barnperspektivet ska alltid beaktas och dokumenteras när det finns barn i familjen.

Observera att det inte finns någon underrättelseskyldighet för socialtjänsten gentemot Migrationsverket gällande utländsk medborgare som uppehåller sig i Sverige längre än tre månader utan uppehållstillstånd. Om socialtjänsten behöver ta kontakt med Migrationsverket under sin utredning ska samtycke från den enskilde inhämtas.

Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Denna grupp benämns ofta som papperslösa. Det avser personer som vistas i landet utan tillstånd. Några exempel på orsaker till varför en person saknar uppehållstillstånd kan vara att personen har fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd och fått ett utvisningsbeslut, uppehållstillstånd har löpt ut och förnyad ansökan har ej skett eller man har aldrig sökt uppehållstillstånd. Utan tillstånd att vistas i Sverige har den enskilde ingen rätt till ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen.

Personer med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländska medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd från Migrationsverket. En ungdom som har uppehållstillstånd enligt gymnasielagen (Lagen (2018:755) om ändring i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå) kan ha rätt till bistånd.

Personer som omfattas av Etableringslagen och som ansöker om ekonomiskt bistånd

Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av insatser för nyanlända flyktingar enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. En person har rätt till en tvåårig etableringsperiod och har då rätt till etableringsersättning samt i vissa fall etableringstillägg av olika slag.

Nordiska medborgare

Danmark, Finland, Norge och Island är tillsammans med Sverige en del av

Norden. Dessa länder har en överenskommelse om att de nordiska medborgarna har rätt att bo i vilket nordiskt land som helst utan att de behöver ansöka om uppehållstillstånd. Nordiska medborgare likställs med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige enligt lag (1995:479) om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster.

Debitering av tillsynstaxor för år 2020

9

VoO.2020.0631

2021-01-08

Otto Graudums

+4641362155

Otto.Graudums@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Debitering av tillsynstaxor för år 2020

Ärendebeskrivning

På grund av de förutsättningar som föranletts av pandemin, finns anledning att efterskänka tillsynsavgifterna för 2020 gällande innehavare av stadigvarande serveringstillstånd.

Beslutsunderlag

Tillsynstaxa

Beredning

I Eslövs kommun regleras uttaget av tillsynstaxor från innehavare av serveringstillstånd i *Taxebestämmelser avseende servering av alkohol samt försäljning av folköl, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, receptfria läkemedel samt tobak*.

Tillsynsavgift gällande serveringstillstånd tas, enligt taxebestämmelserna, ut med ett belopp som fastställs på grundval av redovisad omsättning av alkoholdrycker året innan tillsynsavgiften tas ut. För det lägsta omsättningsintervallet är avgiften 4 200 kr per år.

Av taxebestämmelserna (p 3) framgår följande. *Beslut om avgift enligt denna taxa fattas av Vård- och omsorgsnämnden. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, kontrollbehovet, nedlagd handläggningstid eller andra omständigheter, får avgift enligt denna taxa sättas ned eller efterskänkas.*

I kommunen finns idag 26 verksamheter som debiteras årlig tillsynsavgift på grund av innehav av stadigvarande serveringstillstånd. Den övervägande delen av dessa tillståndshavare ska, enligt tillämplig taxa, debiteras med 4 200 kr vardera. Det totala belopp som kan debiteras innehavarna av serveringstillstånd beräknas uppgå till cirka 140 000 kr.

Under våren 2020 meddelade Eslövs kommun att kommunen avsåg att, på grund av den rådande situationen, medge anstånd på avgifter för serveringstillstånd. Någon förbättring av läget inträffade inte under hösten. Under år 2020 har någon verksamhet med serveringstillstånd upphört, samt ett par verksamheter meddelat att man avser att hålla stängt. Under slutet av året har regeringen meddelat restriktioner angående serveringstider. Sammantaget har förutsättningarna för att bedriva restaurangverksamhet varit mycket ansträngda.

Mot bakgrund av ovanstående gör ansvarig handläggare följande bedömning. Med tillämpning av taxebestämmelserna (p 3) bör avgiften för 2020, mot bakgrund av redovisade omständigheter, efterskänkas såvitt gäller *innehavare av stadigvarande serveringstillstånd*.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden efterskänker avgiften för 2020 avseende tillsynsavgift för *innehavare av stadigvarande serveringstillstånd* inom Eslövs kommun.

Beslutet skickas till

Akten

Josef Johansson
Förvaltningschef

Otto Graudums
Tillståndshandläggare

Taxebestämmelser avseende servering av alkohol samt försäljning av folköl, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, receptfria läkemedel samt tobak

1) Denna taxa gäller avgifter för Vård- och omsorgsnämndens kostnader för prövning av ansökan om serveringstillstånd (ansökningsavgift) och för löpande tillsyn av verksamhetsutövare med serveringstillstånd (årlig tillsynsavgift) samt för löpande tillsyn av försäljning av folköl (årlig tillsynsavgift) enligt alkohollagen (2010:1622) samt föreskrifter som meddelas med stöd av denna lag.

Denna taxa gäller avgifter för Vård- och omsorgsnämndens kostnader för prövning av tillstånd enligt Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter (ansökningsavgift) samt för löpande tillsyn av försäljning av tobak och liknande produkter (tillsynsavgift).

Denna taxa gäller avgifter för Vård- och omsorgsnämndens kostnader för löpande tillsyn av försäljning av vissa receptfria läkemedel enligt 23 § Lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel samt föreskrifter som meddelas med stöd av denna lag.

2) Vård- och omsorgsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) besluta att höja de i denna taxa fastställda avgifterna med en procentsats som motsvarar de senaste tolv månadernas förändring i konsumentindex räknat fram till den 1 oktober året före avgiftsåret. Basmånad för indexuppräkningsår är oktober (2012). Avgifterna avrundas till närmaste hundratal kronor.

3) Beslut om avgift enligt denna taxa fattas av Vård- och omsorgsnämnden. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, kontrollbehovet, nedlagd handläggningstid eller andra omständigheter, får avgift enligt denna taxa sättas ned eller efterskänkas.

4) Avgiften ska betalas av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten som föranleder avgiften.

5) Ansökningsavgiften ska vara betald innan handläggningen av ansökan påbörjas. Ansökningsavgiften ska täcka kommunens kostnader för prövning av ansökan. Ansökningsavgiften återbetalas inte om ansökan avslås.

6) Näringsidkare med permanent tillstånd för servering av alkoholdrycker ska betala årlig tillsynsavgift. Kommunens handläggningstid avseende tillsyn innefattar den sammanlagda tid som används för administration, utredningar, samråd med andra myndigheter, inspektioner i verksamheter och kontroller i övrigt, kommunikering med tillståndshavare, resor samt beslut.

7) Årlig tillsynsavgift tas ut efter den avgiftsklass som framgår av årsomsättningen enligt tabellen nedan. Avgiften är beroende av försäljningen av alkoholdrycker enligt inlämnad restaurangrapport, som ska lämnas en gång per år enligt särskilda bestämmelser. Om restaurangrapporten inte inlämnats efter två skriftliga

påminnelser, uttas avgift enligt högsta avgiftsklassen. För varje påminnelse uttas avgift om 500 kronor.

8) För verksamheter med utökad serveringstid efter klockan 01.00 tillkommer en avgift om 1 000 kronor per år.

9) Fast avgift (årsavgift) för planerad årlig kontroll vid försäljning av **en** av varugrupperna folköl eller e-cigarett/påfyllningsbehållare eller vissa receptfria läkemedel tas ut med 1 000 kronor per år och försäljningsställe.

För verksamhetsutövare som har försäljning av **två** av varugrupperna folköl, e-cigarett/påfyllningsbehållare, vissa receptfria läkemedel ska den samlade årsavgiften vara 1 500 kronor per år och försäljningsställe.

För verksamhetsutövare som har försäljning av samtliga **tre** varugrupperna folköl, e-cigarett/påfyllningsbehållare och vissa receptfria läkemedel ska den samlade årsavgiften vara 2 000 kronor per år och försäljningsställe.

10) Årsavgiften gäller kalenderår och ska betalas i förskott. Årsavgift ska betalas från och med det år verksamheten anmäls, eller, om verksamheten bedrivits utan anmälan, från och med det år som Vård- och omsorgsnämnden fick kännedom om verksamheten.

11) Utöver årsavgiften kan avgift tas ut för extra kontroll i form av timavgift. Timavgiften är 700 kr per timme nedlagd handläggningstid. Timavgift tas ut för varje påbörjad halv timme nedlagd handläggningstid. Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som använts för administration, samråd med andra myndigheter, inspektioner och kontroller i övrigt, resor samt beslut.

12) Kontrollåtgärder som utförs med anledning av klagomål eller som uppföljning av konstaterade brister eller som uppföljning av meddelade förelägganden eller förbud, ingår inte i årsavgiften.

13) Timavgift tas inte ut för kontroller som sker med anledning av klagomål som visar sig vara obefogat, om verksamhetsutövaren samtidigt uppfyllt lagstiftningens krav på egenkontroll inom det område som klagomålet avser.

14) Denna taxa är senast reviderad i enlighet med beslut enligt kommunfullmäktiges protokoll 2019 § 98.

Bilagor:

Bilaga 1: Avgifter för ansökan om eller ändring av serveringstillstånd

Bilaga 2: Avgifter för årlig tillsyn baserad på årsomsättning av alkoholförsäljning

Bilaga 3: Avgifter för ansökan om tillstånd för handel med tobaksvaror

Bilaga 4: Avgifter för årlig tillsyn avseende försäljning av varugrupperna folköl, e-cigarettor och påfyllningsbehållare, receptfria läkemedel samt tobak

Bilaga 1

Avgifter för ansökan om eller ändring av serveringstillstånd

Avgifter tillstånd	Pris 2018	
Nytt permanent tillstånd	7 800 kr	
Nytt permanent tillstånd, inklusive cateringverksamhet	9 300 kr	
Ändring av permanent tillstånd (tider, lokaler, alkoholutbud)	3 600 kr	
Ändrade ägarförhållanden/styrelse (mer än 50 %), ändrad bolagsform	4 700 kr	
Ändrade ägarförhållanden/styrelse (högst 50 %)	2 600 kr	
Tillfällig ändring i permanent tillstånd (t ex utökad serveringstid vid enstaka tillfälle)	1 900 kr	
Tillfälligt tillstånd för utskänkning till allmänheten		
a) innehavare av permanent tillstånd i kommunen		
Ett dygn	3 200 kr	
Två dygn	3 600 kr	
Tre eller fler dygn	5 000 kr	
varav 700 kronor är tillsynsavgift*		
b) övriga	5 400 kr	
Ett dygn	6 200 kr	
Två dygn	7 200 kr	
Tre eller fler dygn		
varav 1 400 kronor är tillsynsavgift*		
Tillfälligt tillstånd slutet sällskap	1 000 kr	
Kunskapsprov, per gång	600 kr	

*tillsynsavgiften återbetalas om ansökan avslås

Bilaga 2

Avgifter för årlig tillsyn baserad på årsomsättning av alkoholförsäljning

Avgiftsnivå tillsyn	Årsomsättning av alkohol (kr)	Pris 2018	
1	- 250 000	4 100 kr	
2	250 001 - 500 000	5 400 kr	
3	500 001 - 1 000 000	6 200 kr	
4	1 000 001 - 2 000 000	7 800 kr	
5	2 000 001 - 4 000 000	8 800 kr	
6	4 000 001 - 6.000.000	9 800 kr	
7	6 000 001 -	11 400 kr	

Övriga tillsynsavgifter	Pris 2018	
Påminnelseavgift vid ej inlämnad restaurangrapport	500 kr	
Tilläggsavgift för utökad serveringstid efter kl. 01.00	1000 kr	

Bilaga 3

Avgifter för ansökan om tillstånd för handel med tobaksvaror

Avgifter tillstånd	Ny avgift 2019	
Ansökan om tillstånd för detaljhandel med tobaksvaror	4 100 kr	
Ansökan om tillstånd för partihandel med tobaksvaror	4 500 kr	

Bilaga 4

Avgifter för årlig tillsyn avseende försäljning av varugrupperna folköl, e-cigarettor och påfyllningsbehållare, receptfria läkemedel samt tobak**Avgifter för årlig tillsyn avseende försäljning av varugrupperna folköl, e-cigarettor och påfyllningsbehållare samt receptfria läkemedel**

Avgiftsnivå	Verksamhetens omfattning	Pris 2018	
1	Försäljning av en varugrupp	1 000 kr	
2	Försäljning av två varugrupper	1 600 kr	
3	Försäljning av samtliga tre varugrupper	2 100 kr	

Avgifter för årlig tillsyn avseende handel med tobak

	Verksamhet	Ny avgift 2019	
	Årlig tillsynsavgift detaljhandel med tobaksvaror	2 100 kr	
	Årlig tillsynsavgift partihandel med tobaksvaror	2 500 kr	

Övriga avgifter

	Pris 2018	
Avgift för extra kontroll, per handläggningstimme	700 kr/timme	

**Yttrande över granskning av detaljplan för del
av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv**

10

VoO.2020.0414

2021-01-08

Otto Graudums

+4641362155

Otto.Graudums@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Yttrande angående förslag till detaljplan för Banbyggaren 4 i Eslöv

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott har den 17 november 2020 beslutat att sända ut förslag till ändring av detaljplan för del av Banbyggaren 4 på granskning (Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2020 § 153).

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 153, 2020-11-17
- Underrättelse. granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Samrådsredogörelse. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Äldre reviderade planhandlingar. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Planbeskrivning, grundkarta och illustrationer. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Trafikbullerutredning. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun
- Riskanalys avseende järnvägsolyckor. Granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv, Eslövs kommun

Beredning

Vård- och omsorgsnämnden har den 26 augusti yttrat sig i samband med att förslaget då var utsänt på samråd. Nämnden beslutade att lämna förslag till ändring av detaljplanen utan erinran. Vård- och omsorgsnämnden ansåg vidare att det är särskilt positivt att hiss installeras i äldre fastigheter, något som ger förbättrad tillgänglighet för de boende (Vård- och omsorgsnämndens protokoll 2020 § 67).

Vård och Omsorg

Postadress: 241 80 Eslöv | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: myndighetsbrevlåda@eslov.se | www.eslov.se

Planförslaget har nu reviderats utifrån inkomna synpunkter. För att tydliggöra att planförslaget enbart är en ändring av gällande äldre plan utförs förslaget i en teknik där de äldre handlingarna delvis används i den nya planen.

Ansvarig handläggare gör följande bedömning. Förslaget bör lämnas utan erinran med likalydande kommentar som i Vård- och omsorgsnämndens beslut den 26 augusti 2020.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden lämnar förslag till ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 utan erinran. Vård- och omsorgsnämnden anser att det är särskilt positivt att hiss installeras i äldre fastigheter, något som ger förbättrad tillgänglighet för de boende.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Josef Johansson
Förvaltningschef

Otto Graudums
Handläggare

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 153

KS.2018.0421

Granskning av ändring av detaljplan för del av Banbyggaren 4, Eslövs kommun**Ärendebeskrivning**

Bert Andersson Fastighets AB har fått positivt planbesked för fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv. Planförslaget syftar till att möjliggöra en femte våning på hörnhuset vid Köpmansgatan/Smedjegränd. I samband med byggnation avser sökande även att bygga om fastighetens befintliga bestånd och installera hissar med mera. Gällande detaljplan för kvarter Banbyggaren, S 11, antogs 1938 och möjliggör en bebyggelse upp till fyra våningar, vilket fastigheten sedan länge också är bebyggd med.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut; Granskning av ändring av detaljplan för del av Banbyggaren 4, Eslövs kommun
- Planbeskrivning, grundkarta, illustrationer banbyggaren 4
- Äldre reviderade planhandlingar Banbyggaren 4
- Samrådsredogörelse Banbyggaren 4
- Bullerutredning Banbyggaren 4, Efterklang Afry
- Riskanalys från WUZ

Beredning

Ett planförslag har i somras varit utsänt på samråd till enskilda och myndigheter för att ge synpunkter på planförslaget. Inkomna synpunkter redovisas i en samrådsredogörelse. Planförslaget har reviderats utifrån inkomna synpunkter och ligger nu färdigt för granskning. För att tydliggöra att planförslaget enbart är en ändring av gällande äldre plan utförs förslaget i en teknik där de äldre handlingarna delvis används i den nya planen.

Yrkanden

Catharina Malmberg (M) yrkar med instämmande av Janet Andersson (S) bifall till Kommunledningskontorets förslag till beslut.

Beslut

- Ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4, Eslövs kommun sänds ut på granskning.

Beslutet skickas till

Bert Andersson Fastighets AB, Box 256, 241 24 ESLÖV

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

2020-12-03

Torsten Helander

Tel 0413-629 95

torsten.helander@eslov.se

Underrättelse om granskning för ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv

Förslag till ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 i Eslöv skickas ut på granskning i enlighet med Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2020-11-17 §153.

Detaljplanen handläggs enligt reglerna för standardförfarande. Det innebär att detaljplaneförslaget skickas på remiss vid två tillfällen. Först skickas det ut på samråd, därefter bearbetas det för att sedan skickas ut för granskning innan beslut om att anta detaljplanen kan tas. Samrådet syftar till ett utbyte av information och synpunkter.

Planförslaget syftar till att möjliggöra en femte våning på hörnhuset vid Köpmansgatan/Smedjegrand i Eslöv. I samband med byggnation avser sökande även att bygga om fastighetens befintliga bestånd och installera hissar med mera. Gällande detaljplan för kvarter Banbyggaren, S 11, antogs 1938 och möjliggör en bebyggelse upp till fyra våningar, vilket fastigheten sedan länge också är bebyggd med.

Beslutsunderlag:

(granskningshandlingarna finns att hämta på www.eslov.se/banbyggaren4, under rubriken Status och handlingar)

- Planbeskrivning, grundkarta, illustrationer banbyggaren 4
- Äldre reviderade planhandlingar Banbyggaren 4
- Samrådsredogörelse Banbyggaren 4
- Bullerutredning Banbyggaren 4, Efterklang Afry
- Riskanalys från WUZ
- Sammanträdesprotokoll

Samrådstiden är 2020-12-04 – 2021-01-13

Detaljplanen finns under samrådstiden tillgänglig i Stadshusets foajé, Gröna Torg 2 i Eslöv och på kommunens hemsida www.eslov.se/banbyggaren4.

Synpunkter lämnar du enklast genom kommunens e-tjänst för granskningssvar som du hittar på kommunens hemsida www.eslov.se/banbyggaren4. Här finns även alla handlingar.

Synpunkter kan även lämnas via brev

Kommunledningskontoret

Eslövs kommun

241 80 Eslöv

Eller via e-post: kommunledningskontoret@eslov.se

Med vänlig hälsning

Torsten Helander

PLANBESKRIVNING

Sammanfattande inledning

Gällande stadsplan för centrala delen av Eslöv, fastställd 28 oktober 1938, ändras genom detta planarbete inom en del av fastighet Banbyggaren 4. Syftet är att möjliggöra ytterligare en våning på befintligt flerbostadshus, till totalt fem våningar.

Planen består av denna **planbeskrivning**, en **grundkarta** med illustrationer samt de äldre **reviderade planhandlingarna**.

Ändringen görs genom att använda de gamla planhandlingarna, låta tidigare bestämmelser om våningsantal och byggnadshöjd utgå och ersätta dem med nya bestämmelser. I den ändrade plankarten och i grundkartan visas området för vilket ändringen gäller. Ändrade delar av planen **markeras i de äldre handlingarna med rött.**

Förutsättningar

Gällande stadsplan för aktuellt område medger affärs- och bostadsbyggnad i fyra våningar som får uppföras till en byggnadshöjd på högst 14,2 meter. Endast sammanbyggda hus tillåts och byggnaderna ska uppföras i sten eller jämförbart material. Planområdet är sedan länge bebyggt med ett bostadshus i fyra våningar och lokaler i bottenvåningen enligt planen som nu ändras.

Föreslagna förändringar

Planändringen medger att det befintliga bostadshuset får byggas till med ytterligare en våning. Därmed ökas också högsta tillåtna byggnadshöjd till 17,6 meter. Vidare införs bestämmelser om, högsta totalhöjd 20 meter, och genomförandetid 5 år.

Miljöpåverkan

Kommunen har gjort en undersökning om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och kommit fram till, att tillägget av en våning bebyggelsen i förhållande till omgivningen är så marginell, att den inte i något avseende kan befaras medföra en betydande miljöpåverkan.

Riksintressen

Planområdet omfattas av riksintresse för kulturmiljövården M182. Kommunen menar att ett tillägg av en våning till den befintliga byggnaden bedöms påverka riksintresset försiktigt positivt med hänsyn till det dynamiska perspektiv motiveringen och värdena riksintresset ger uttryck för. All befintlig historia, struktur och användning är kvar. Se vidare samrådsredogörelse.

Farligt gods

En riskutredning för södra stambanan genom Eslöv är gjord av WUZ 2017-02-09 enligt RIKTSAM med hänsyn till bostadsbebyggelse.

Utredningen visar på sidan 17 att vid ett avstånd av 40 meter från järnvägen behövs inga särskilda åtgärder ur individrisksynpunkt.

I samma utredning anges, på sidan 58-63, att samhällsrisken genom förtätning i hela Eslövs centrala delar är möjlig utan att samhällsrisk är oacceptabel, förutsatt att bebyggelsen håller ett avstånd av minst 25 meter från järnväg. Föreslagen bebyggelse ligger 65 meter från närmsta spår (vilket inte trafikeras av gods), och mellan 7 och 111 meter från de spår som trafikeras av gods. Detta medför att inga särskilda krav måste ställas, då risknivåerna uppfyller de krav som ställs i RIKTSAM. Utredning biläggs planhandlingar.

Buller

Planhandlingarna kompletteras med planlösningar som visar tillänt planlösning på den tillkommande våningen. En bullerutredning, Efterklang/Afry, 2020-05-20, har bilagts planhandlingarna. Utredningen visar att tillkommande våning innehåller de riktvärden vid fasad som krävs för bostadsbebyggelse enligt bullerutredning. Ingen utleplats utöver befintlig på gården avses utföras. Utredning biläggs planhandlingar.

Bilagor

Bullerutredning, Efterklang/Afry, 2020-05-20

Riskanalys, WUZ 2017-02-09

GENOMFÖRANDE

Genomförandetid

Planen har en genomförandetid på 5 år från det datum den vinner laga kraft.

Planekonomi

Planavgift är uttagen genom planavtal.

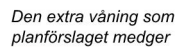
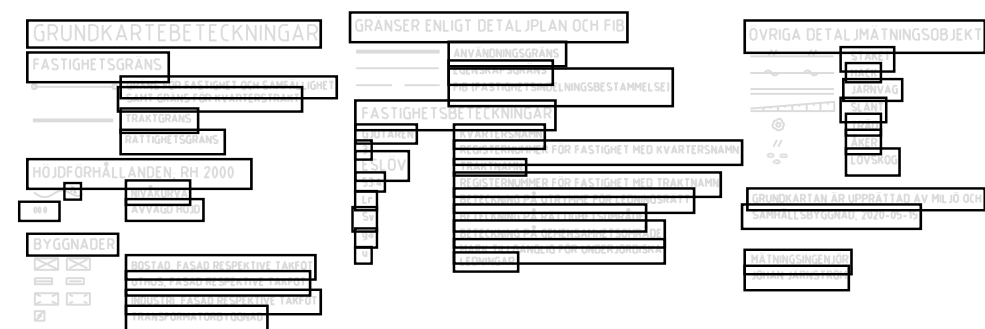
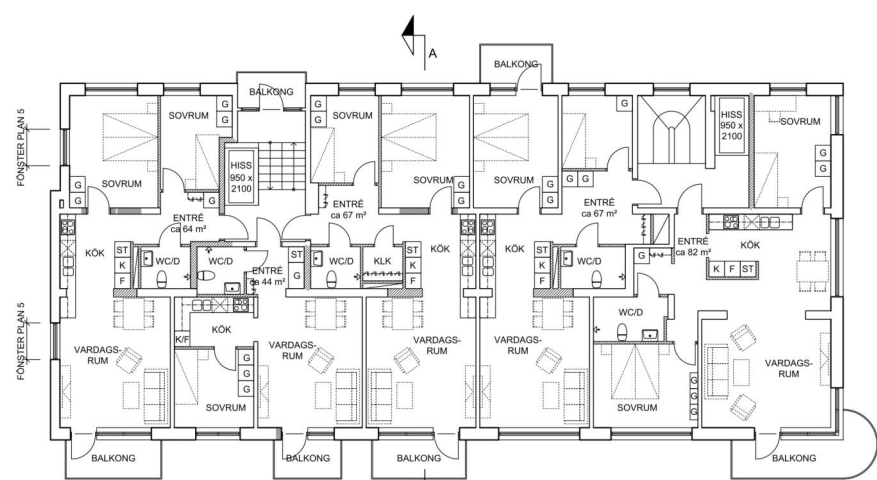
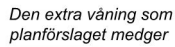

Illustration på fasad mot gården i öster samt på gaveln mot Smedjegränd i söder. Föreslagen tillkommande våning är markerad.

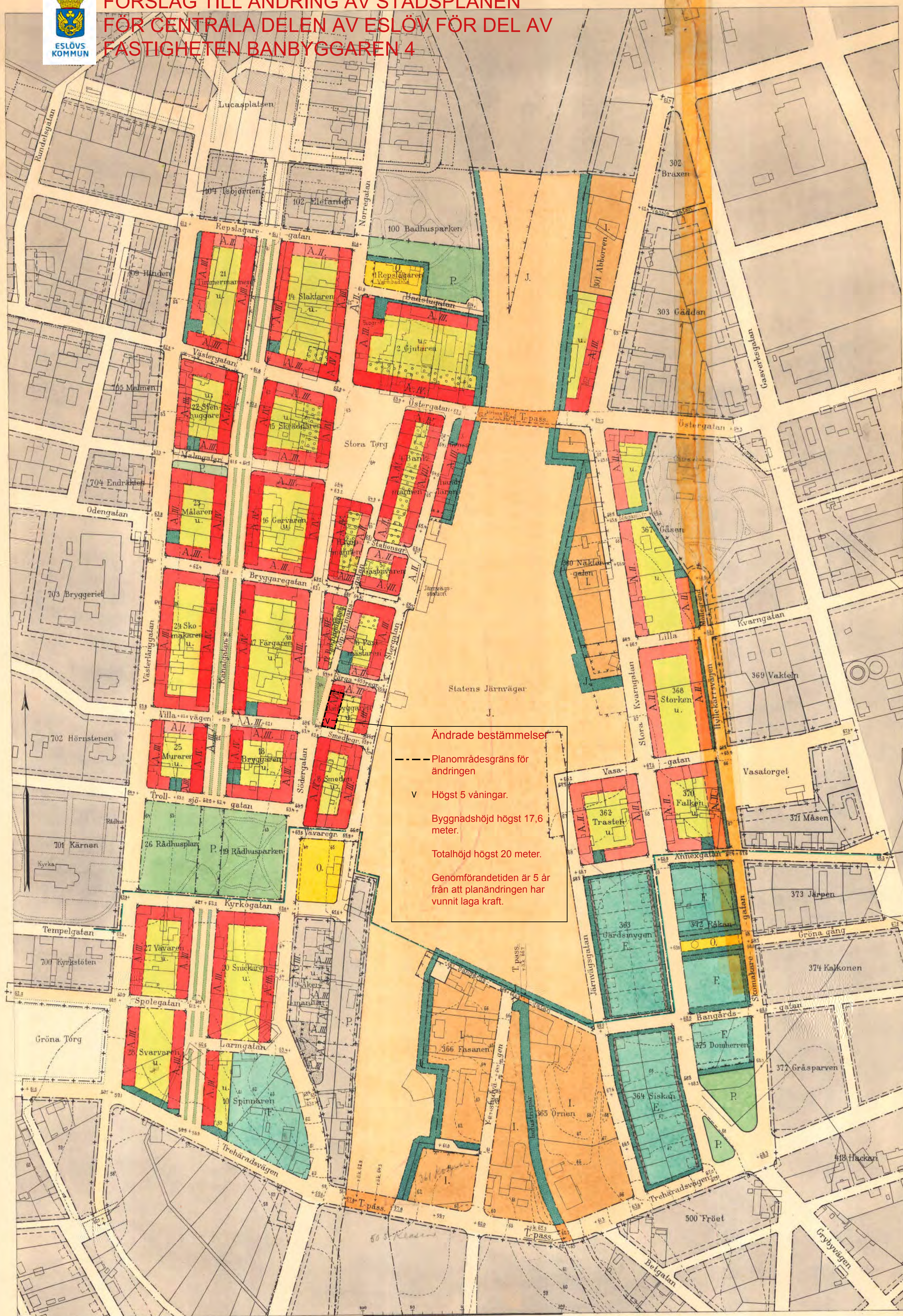
Illustrerad planlösning över plan 2-5.

 ESLÖVS KOMMUN	Till planen hör: ■ Färdighetsförteckning ■ Bilaga 1, Trafikutvärdering, Efterklang/Aftry 2020-05-20 ■ Bilaga 2, Riskanalys, VUJ2 2017-02-09	
	Ändring av stadplan för centrala delen av Eslöv för del av fastigheten BANBYGGAREN 4 Eslövs kommun Skåne län	■ Samrådshandling ■ Granskningshandling □ Antagandehandling
Upprättad 2020-10-07	KS.20XXXXXX	
Åsa Simonsson Chef Tillväxtutvecklingen Kommunledningskontoret	Torsten Helander Planarkitekt	
Antagen av Beslutande instans Antagandemodum	Laga kraft	
		PLANFÖRFARANDE ■ Standardförfarande ■ Utökot förfarande ■ Enkelt förfarande Plan nr

FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV STADSPLANEN FÖR CENTRALA DELEN AV ESLOV FÖR DEL AV FASTIGHETEN BANBYGGAREN 4

Ändrat nollplan.
Gränslinje för
nollplanområdet.
Öfrändrat nollplan.

FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV STADSPLANEN FÖR CENTRALA DELEN AV ESLOV

UPPRÄTTAT DEN 9 NOV. 1937

Ulf Rilow Kluge

BETECKNINGAR:

- +—+— Gräns belägen 3 meter utanför det område inom, vilket fastställelse å ändring av stadsplan sökes.
- Fastställd kvartersgräns avsedd att bibehållas.
- *-*- Fastställd kvartersgräns avsedd att utgå.
- Föreslagen ny kvartersgräns.
- Gräns mellan områden med olika stadsplanebestämmelser.
- ***** Fastställd gräns mellan områden med olika stadsplanebestämmelser avsedd att utgå.
- A E F Kvartersområde för bostadsbyggnader.
- I Kvartersområde för bostadsbyggnader, friliggande villabyggnader.
- F Kvartersområde för bostadsbyggnader, friliggande eller sammanbyggda villabyggnader.
- I Kvartersområde för industriändamål.
- T-pass Trafikområde för järnväg, passage för allmän gatutrafik.

- J Allmän platsmark (gata, plantering etc.)
- J Område för järnvägsändamål.
- O Kvartersområde för offentliga byggnader.
- P Område för allmän plantering.
- J Järnvägsområde, som icke får bebyggas.
- J Område, som icke får bebyggas.
- u Område, avsett till gård.
- u Område avsett till gård (uthusbyggnader medgivna).
- u Område avsett för från huvudbyggnad utskjutande täckta utbyggnader.
- I, II, III, IV Våningsantal enligt stadsplanebestämmelserna.
- I, II, III, IV Nivåkurva.
- 54.5 Fastställd gathöjd avsedd att utgå.
- 62.3 Fastställd gathöjd avsedd att bibehållas.
- 62.3 Föreslagen ny gathöjd.
- T Område, som skall vara tillgängligt för allmän gångtrafik.

Kartan ändrad till överensstämmelse med
Stadsfullmäktiges beslut den 22 juni 1938.

Ulf Rilow Kluge

Anschrift:
Härmed intygas att denna stadsplane-karta tillhör stadsfullmäktiges i Eslov beslut den 22 juni 1938 § 5.
Ex officio: Herman Jönsson, stadsf. sek.

Anschrift:
Till Eslov Allm. Högst. beslut den 23 okt. 1938.
Stadsfullm. i Eslov avskriftsdepotmunt.
Ex officio: Nils Loren.

Att denna karta jämte dess tekniska tillägg är i exakt överensstämmelse med originalkarta, betygat.
Eslov den 6 december 1938
i tjänsten

Tringwa Schilling
Stadsingenjör och stadsplanör.

Kvartersområde för bostadsbyggnader.

Områdets
användning

1) Inom med A. betecknat område, avsett för affärs- och bostadsbyggnader, får byggnad icke uppföras eller inredas för industriändamål, dock äge byggnadsnämnden medgiva, att byggnad uppföres eller inredes för industri, som enligt i kungl. hälsovårdsstadgan av den 19 juni 1919 § 24 angivna grunder provas vara för grannskapet icke störande.

2) Inom med E eller F betecknat område, avsett för bostadsbyggnader, får byggnad icke uppföras eller inredas för industriändamål.

Byggnadssätt

3) Med A. betecknat område får endast bebyggas med hus, som med varandra sammanbyggas.

4) Med E. betecknat område får endast bebyggas med friliggande byggnader. Byggnadsnämnden äge medgiva, att uthus sammanbygges med huvudbyggnad.

5) Med F. betecknat område får endast bebyggas med hus, som uppföras friliggande eller sammanbyggda i grupper om två, tre eller fyra. Byggnader i grupp skola sammanföras på sätt byggnadsnämnden prövar lämpligt. Byggnadsnämnden äge medgiva, att uthus sammanbygges med huvudbyggnad.

Område, som
icke får be-
byggas.

6) Med prickning betecknat område får icke bebyggas.

Gård.

7) Med ringprickning betecknat område får icke bebyggas över gårdsplanet. Byggnadsnämnden äge medgiva, att gårdsplanet förlägges på högst 4.5 meters höjd över gata invid tomt och att utrymmena under gårdsplanet inredas för det ändamål byggnadsnämnden prövar lämpligt.

8) Inom med u betecknat område belägen tomtedel skall lämnas obebyggd om densamma i areal är lika med eller mindre än 200 kvadratmeter. Inom området belägen tomtedel, som är större än 200 kvadratmeter, får bebyggas intill en tredjedel av den yta varmed dess areal överstiger 200 kvadratmeter.

Utbyggnad å
huvudbyggnad.

9) Inom med korsprickning betecknat område få endast uppföras från huvudbyggnad utskjutande täckta utbyggnader omfattande högst en tredjedel av byggnadens fasadlängd.

Antal byggnader och gårds-
storlek å tomt.

10) Inom med E. betecknat område får å tomt icke uppföras mer än en huvudbyggnad och nödiga uthus. Av tomt skola minst fyra fentledar lämnas obebyggda.

11) Inom med F. betecknat område får å tomt icke uppföras mer än en huvudbyggnad och nödiga uthus. Av tomt skola minst tre fjärdedelar lämnas obebyggda.

Avskärning av
hörn på kvar-
ter.

12) Med t. betecknat område skall hållas tillgängligt för allmän gångtrafik. Områdets inre begränsningslinje skall ha en längd av minst 2.8 meter och bilda lika vinklar med kvartersgränserna. Utbyggnad över området får icke anbringas på mindre höjd över gatuplanet än 3 meter.

Fönster till
bonings- och
arbetsrum.

13) Byggnad eller byggnadsdel, som uppföres i gräns mot område, avsett för lägre bebyggelse, får mot sådant område förse med fönster ovan den byggnadshöjd, som för samma område finnes föreskriven. Utan grannes medgivande får fönster dock ej anordnas i tomtgräns.

Byggnadshöjd
och vånings-
antal.

14) Inom med A. och I, II, III eller **V** betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 4.5 meter, 8.0 meter, 11.2 meter och **17,6** meter och icke innehålla flera än respektive 1, 2, 3 och **5** våningar. Å vind få boningsrum inredas intill hälften av den areal byggnaden upptager, dock få boningsrum icke inredas å vind inom **fem** våningsbyggnad.

Inom V betcknat område får byggnad uppföras till högst 20 meters totalhöjd.

15) Inom med E. eller F. betecknat område får huvudbyggnad icke uppföras till större höjd än 8.0 meter och icke innehålla flera än 2 våningar. Utöver högsta medgivna våningsantal får vind icke inredas. Huvudbyggnad får icke uppföras eller inredas till längheter för flera än två familjer.

16) Inom med korsprickning betecknat område får täckt utbyggnad icke uppföras till större höjd än huvudbyggnad.

Takfall.

17) Inom med E. eller F. betecknat område får tak å tvåvåningsbyggnad icke givas större lutning mot horisontalplanet än 30 grader.

Byggnads-
material.

18) Byggnad skall uppföras av sten eller därmed jämförligt material, dock äge byggnadsnämnden där så utan olägenhet ur brandsäkerhetssynpunkt och med hänsyn till förut tillämpat byggnadssätt inom stadsdelen prövas kunna ske, medgiva att fritt belägen byggnad inom med E eller F betecknat område samt uthus inom med u betecknat område uppföres av trä.

Undantag.

19) Där byggnadsnämnden prövar sådant med hänsyn till kvarterets ändamålsenliga bebyggande lämpligt och olägenhet ur sundhets- och brandsäkerhetssynpunkt därav icke kan befaras uppkomma, äge byggnadsnämnden medgiva mindre avvikelser beträffande gränser mellan olika bestämmelseområden samt från vad ovan stadgats angående hushöjd och taklutning.

§ 2.

Kvartersområde för offentliga byggnader.

Områdets an-
vändning.

1) Inom med O. betecknat område får icke uppföras annan byggnad än sådan, som avses för allmänt ändamål. Byggnad får icke uppföras till större höjd än som svarar mot avståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om intilliggande gata eller gård, dock äge byggnadsnämnden medgiva större höjd för visst byggnadsparti, där byggnads ändamål så kräver och byggnadsnämnden så prövar lämpligt. Byggnaden må efter byggnadsnämndens prövning uppföras med det antal våningar det avsedda ändamålet erfordrar.

Område, som
icke får be-
byggas.

2) Med prickning betecknat område får icke bebyggas.

§ 3.

Kvartersområde för industriändamål.

Områdes an-
vändning.

1) Inom med I betecknat område får icke uppföras annan byggnad än sådan, som avses för industriändamål. Byggnadsnämnden äge dock medgiva anordnande av bostäder i den mån sådana erfordras för anläggnings tillsyn och bevakning.

Område, som
icke får be-
byggas.

2) Med prickning betecknat område får icke bebyggas.

Byggnadshöjd
och antal
våningar.

3) Inom med I betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än 12 meter, dock äge byggnadsnämnden medgiva större höjd för visst byggnadsparti, där byggnads industriella ändamål så kräver och byggnadsnämnden så prövar lämpligt. Byggnad må efter byggnadsnämndens prövning uppföras med det antal våningar den tillåtna hushöjden medgiver.

Byggnadsma-
terial.

4) Byggnad må uppföras i det material, som det industriella ändamålet kräver, och som byggnadsnämnden i varje särskilt fall med hänsyn till brandfara och övriga omständigheter prövar lämpligt.

Undantag.

5) Där byggnadsnämnden prövar sådant med hänsyn till kvarterets ändamålsenliga bebyggande lämpligt och olägenhet ur sundhets- och brandsäkerhetssynpunkt därav icke kan befaras uppkomma, äge byggnadsnämnden medgiva mindre avvikelser beträffande gränser mellan olika bestämmelseområden.

§ 4.

Område för trafikändamål.

Inom med J. betecknat område, avsett för järnvägsändamål, får icke uppföras annan byggnad än sådan, som äger samband med järnvägstrafiken. Byggnad må uppföras till den höjd och med det antal våningar byggnadsnämnden prövar lämpligt.

Inom med T.pass betecknat område skall passage anordnas för den allmänna gatutrafiken.

Med prickning betecknat område får icke bebyggas.

§ 5.

Administrativa bestämmelser

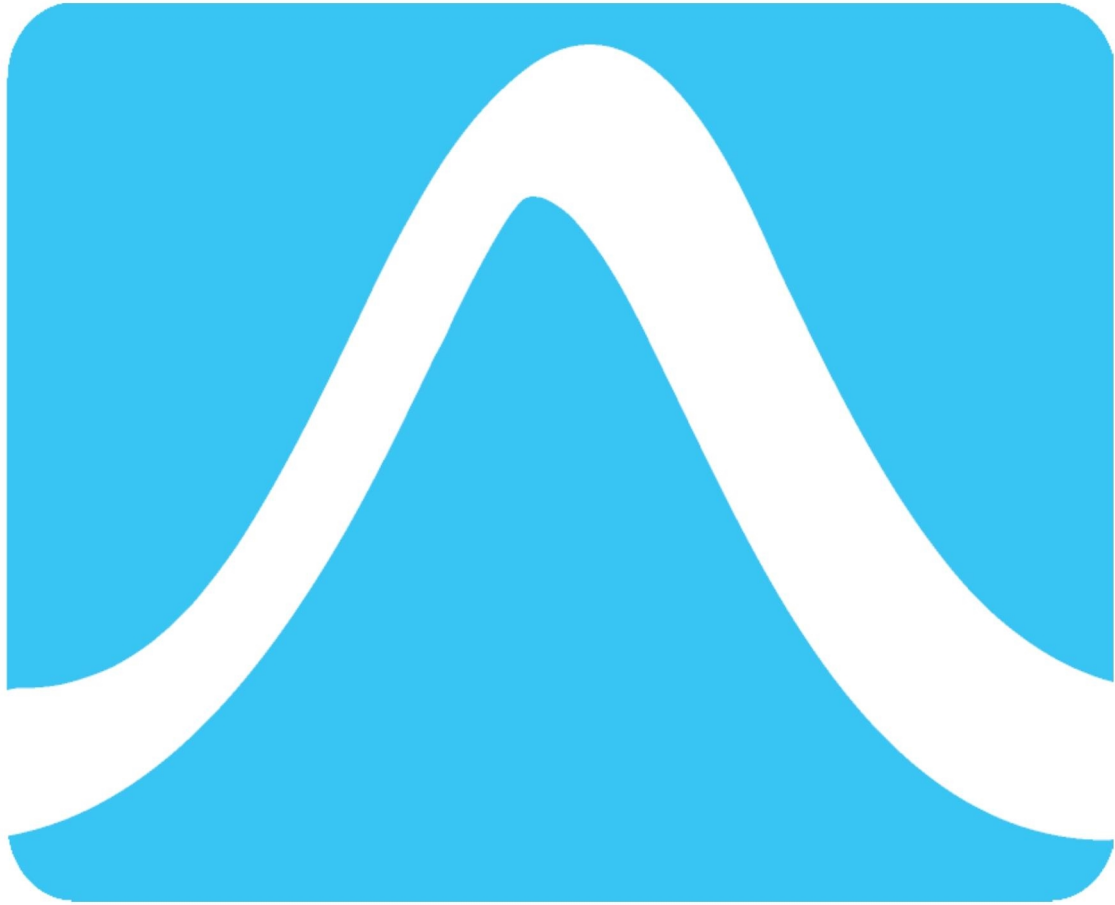
Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år från att planändringen vunnit laga kraft.

Med originalet lika betygar:

I tjänsten

G. J. J. J. J.

Riskanalys avseende järnvägsolyckor

Utredning i samband med planarbetet för
Abborren 2 & 10 i Eslöv

Rev. 1

2017-02-09

Risikanalys avseende järnvägsolyckor

Utredning i samband med planarbetet för Abborren 2 & 10 i Eslöv

Beställare

Bert Andersson Fastighets AB
Bert Andersson

Konsult

Wuz risk consultancy AB
Box 72
244 22 Kävlinge
Tel: 046-14 02 01
Orgnr: 556725-9394
www.wuz.se

Uppdragsansvarig

Fredrik Nystedt, brandingenjör LTH, tekn. lic.
fredrik@wuz.se, 0709-14 01 03

.....

Kvalitetssäkring

Mattias Delin, brandingenjör, DeBrand Sverige AB
mattias.delin@debrand.se, 0733-25 80 25

.....

Dokumenthistorik

<u>Datum</u>	<u>Dokument</u>	<u>Kommentar</u>
2017-02-09	Rev. 1	Markanvändning för Abborren 10 ändras från normalkänslig till känslig verksamhet. Krav på säkerhetshöjande åtgärder förtydligas
2016-05-23	Rapport	Kontrollerad
2016-05-11	Utkast	För kontroll

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Omfattning.....	4
1.2	Metod	4
1.3	Avgränsningar.....	4
1.4	Styrande dokument	5
1.5	Principer och kriterier för riskvärdering.....	6
2	Förutsättningar.....	10
2.1	Planområdet	10
2.2	Södra stambanan.....	11
2.3	Kriterier för värdering av risk	12
3	Riskidentifiering	13
3.1	Transporter av farligt gods	13
3.2	Mekanisk skada vid urspårning.....	16
4	Preliminär riskvärdering.....	17
4.1	Riskenivå längs Södra stambanan	17
4.2	Behov av säkerhetshöjande åtgärder	18
5	Utformning av säkerhetshöjande åtgärder	20
5.1	Skydd mot brandspridning	20
5.2	Utformning av byggnad och område	20
6	Slutlig riskvärdering och rekommendationer.....	21
6.1	Allmänt.....	21
6.2	Riskvärdering.....	21
6.3	Rekommendationer	21

Bilagor

A.	Sannolikhets- och statistikteori	24
B.	Frekvenser för olycka med farligt gods.....	26
B.1	Generella indata	26
B.2	Transportstatistik	29
B.3	Scenarier.....	31
B.4	Olyckor på Södra stambanan	33
C.	Konsekvenser av olyckor med farligt gods.....	37
C.1	Beräkning av konsekvenser.....	37
C.2	Indata.....	46
C.3	Resultat.....	48
D.	Frekvenser och konsekvenser för mekanisk skada vid urspårning.....	53
D.1	Frekvens för urspårning.....	53
D.2	Konsekvenser av urspårning.....	53
E.	Riskenivå utmed Södra stambanan.....	54
E.1	Modell för beräkning av individrisk	54
E.2	Modell för beräkning av samhällsrisk	58
E.3	Resultat.....	61
F.	Känslighetsanalys.....	64
F.1	Olycksfrekvenser	64
F.2	Konsekvenser av olyckor med farligt gods.....	65
F.3	Slutsatser	68
G.	Säkerhetshöjande åtgärder	69
G.1	Skydd mot brandspridning	69
G.2	Högt placerade luftintag	69

1 Inledning

Wuz risk consultancy AB har på uppdrag av Bert Andersson Fastighets AB utfört en analys av risken för järnvägsolyckor på Södra stambanan genom Eslöv. En övergripande riskinventering identifierar följande riskkällor för planområdet:

- ♦ Transporter av farligt gods
- ♦ Mekanisk skada vid urspårning

Inga Sevesoanläggningar eller andra farliga verksamheter har identifierats inom eller i planområdets närhet.

1.1 Omfattning

Analysen omfattar risker till följd järnvägstrafik och transport av farligt gods på Södra stambanan vid passage genom centrala Eslöv. Analysen avgränsas till fastigheterna Abborren 2 och Abborren 10, vilka ligger direkt öster om järnvägen. Riskanalysen besvarar följande centrala frågeställningar.

- ♦ Hur stor är risknivån med anledning mekanisk skada vid urspårning samt att det transporteras farligt gods på Södra stambanan?
- ♦ Hur kan riskhänsyn visas och finns det ett behov av åtgärder eller begränsningar för att möjliggöra föreslagen användning av fastigheterna?

1.2 Metod

Analysen arbetar efter följande frågeschema:

- ♦ Vad kan hända?
- ♦ Hur ofta kan det hända?
- ♦ Vilka blir konsekvenserna?
- ♦ Hur stor är risken?

Se även avsnitt 1.5 om riskvärdering.

1.3 Avgränsningar

Med risk avses i dessa sammanhang en sammanvägning av frekvensen för en olycka och dess konsekvens. Rapporten behandlar akuta risker för människors liv, s.k. olycksrisker vilka är relaterade till transport av farligt gods. Följande risker behandlas ej:

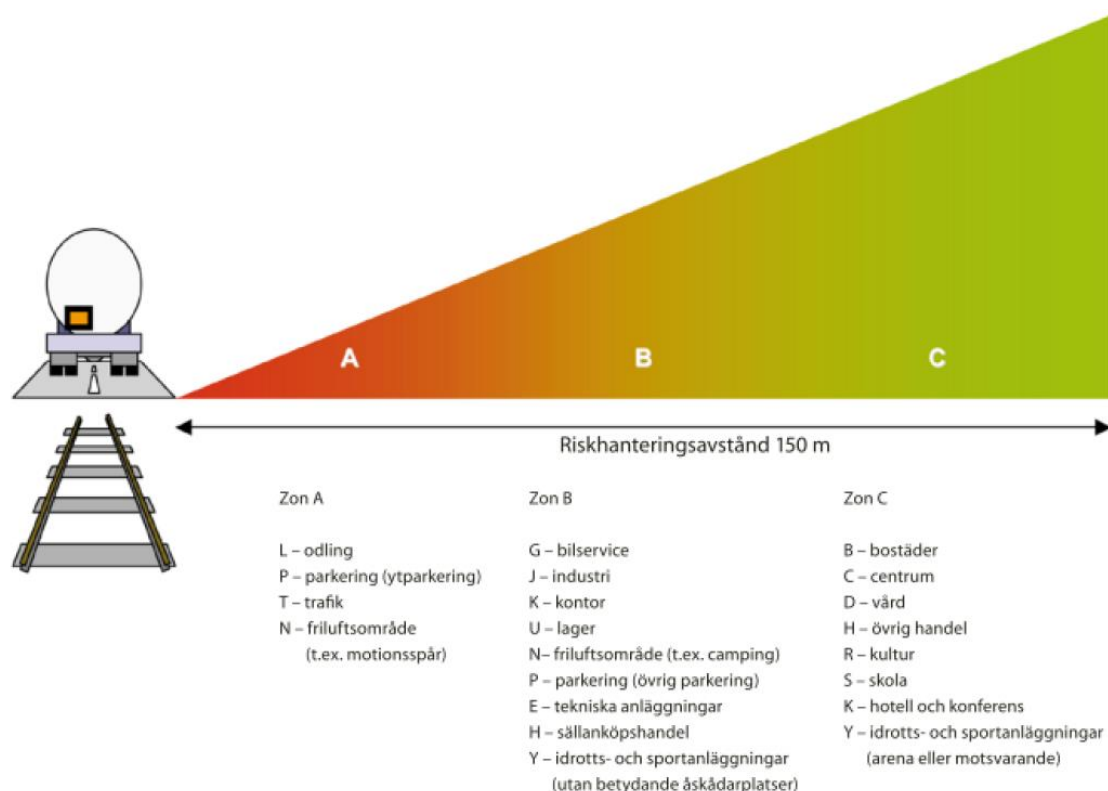
- ♦ Risker för egendom, arbetsmiljö och påverkan på miljön.
- ♦ Risker förknippade med buller, vibrationer, elsäkerhet och luftföroreningar i det aktuella området.
- ♦ Risker relaterade till trafiksäkerhet som påkörning av personer, etc.

1.4 Styrande dokument

1.4.1 Plan- och bygglagen (2010:900)

Plan- och bygglagen (2010:900) anger att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet. Vidare ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bl.a. skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser.

1.4.2 Riskpolicy från Länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götalands län
Länsstyrelsernas i Skånes, Stockholms samt Västra Götalands län gemensamma dokument Riskhantering i detaljplaneprocessen¹ anger att riskhanteringsprocessen ska beaktas vid markanvändning inom 150 meter från en transportled för farligt gods. I Figur 1 illustreras lämplig markanvändning i anslutning till transportleder för farligt gods. Zonerna har inga fasta gränser, utan riskbilden för det aktuella planområdet är avgörande för markanvändningens placering. En och samma markanvändning kan därmed tillhöra olika zoner.

Figur 1 Zonindelning för riskhanteringsavstånd. Zonerna representerar lämplig markanvändning i förhållande till transportled för farligt gods

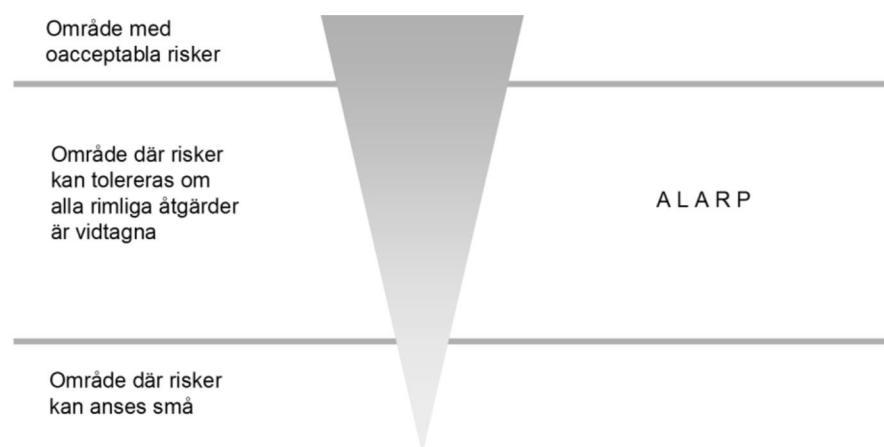
¹ Länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län. Riskhantering i detaljplaneprocessen – riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods, 2006

1.5 Principer och kriterier för riskvärdering

I detta avsnitt redovisas principer och kriterier för riskvärdering från flera olika källor. Avsnittet är allmänt skrivet och i avsnitt 2.3 redovisas de kriterier för riskvärdering som tillämpas i denna riskanalys.

1.5.1 Allmänt

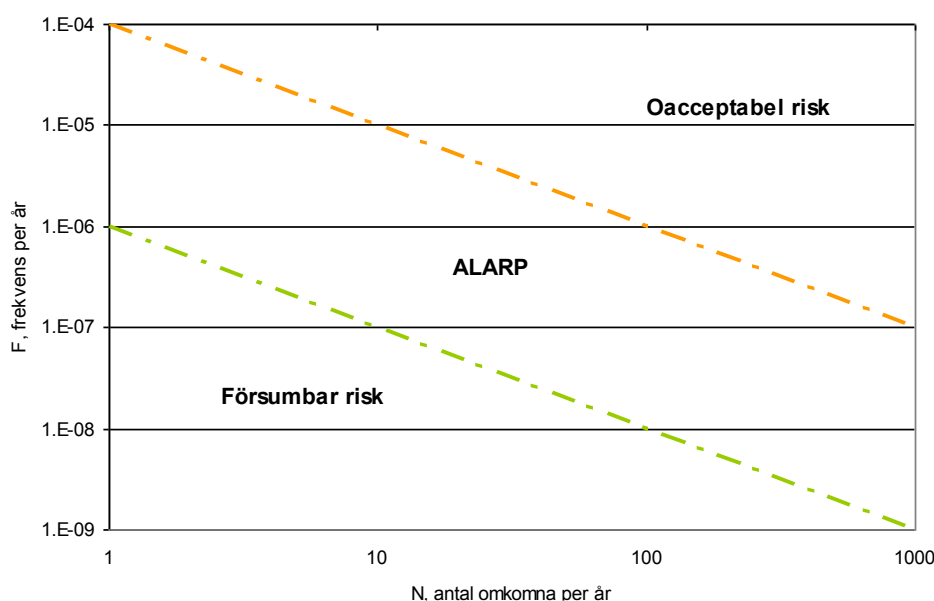
Kriterier för riskvärdering kommer att användas för att avgöra om risknivån är acceptabel eller inte. Acceptanskriterierna uttrycks vanligen som sannolikheten för att en olycka med en given konsekvens skall inträffa. Risker kan delas in i tre kategorier. De kan anses vara acceptabla, acceptabla med restriktioner eller oacceptabla. Figur 2 nedan beskriver principen för riskvärdering².

Figur 2 Princip för uppbyggnad av riskvärderingskriterier.

Om en risk anses vara acceptabel med restriktioner innebär det att man befinner sig i ett område som vanligtvis benämns "ALARP", vilket är en förkortning av "As Low As Reasonable Practicable". Befinner sig risken för en olycka inom detta område bör riskerna reduceras så mycket som är möjligt utifrån samhällsekonomiska och praktiskt perspektiv. Konkret innebär det en kombination av olika riskreducerande åtgärder som t.ex. separering (avstånd till transportleden), differentierad bebyggelse, hastighetsbegränsning och utformning av spårområde. I Figur 3 visas hur ALARP-zonen kan definieras med kvantitativa mått.

² Davidsson, G., Lindgren, M., Mett, L., *Värdering av risk*. (SRV FoU rapport P21-182/97). Karlstad: Räddningsverket, 1997.

Figur 3 Illustration av ALARP-zonen för riskmättet "samhällsrisk".

1.5.2 Tillämpning av riskpolicyn

Länsstyrelsen i Skåne län presenterar ett system för riskvärdering i sina riktlinjer för bebyggelseplanering intill rekommenderade färdvägar för transport av farligt gods i Skåne (RIKTSAM)³. Riktlinjerna bygger på den zonindelning som presenteras i riskpolicyn (se avsnitt 1.4.2) och kan beaktas som en praktisk tillämpning av denna. Nedanstående faktorer bestämmer hur marken kan användas:

- ♦ Persontätheten i en byggnad/ ett område. Många personer på samma plats innebär större sannolikhet för ett stort skadeutfall. Indirekt ger ökad persontäthet ett större antal personer.
- ♦ Satus på personer (vakna/sovande). Vakna personer har bättre möjlighet att inse fara och att påverka sin säkerhet.
- ♦ Förmåga att inse fara och möjlighet att själv påverka sin säkerhet. "Rätt" ålder och full rörlighet ger bättre möjligheter att påverka sin situation.
- ♦ Kännedom om byggnader och område. Kunskap om byggnader och område ger en större trygghet och möjlighet att agera än i okända byggnader eller område.

³ Länsstyrelsen i Skåne län, *Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen – bebyggelseplanering intill väg och järnväg med transport av farligt gods*, Rapport "Skåne i utveckling", 2007:06.

Utifrån ovanstående faktorer definieras två huvudsakliga kategorier av markanvändning:

- ♦ *Mindre känslig verksamhet* avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar få och vakna⁴ personer.
- ♦ *Känslig verksamhet* avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar utsatta⁵ eller många personer.

Dessa kategorier kompletteras med ytterligare två kategorier för att täcka in möjlig markanvändning:

- ♦ *Ej känslig verksamhet* avser sådan bebyggelse där det endast finns ett fåtal människor, vilka inte upprätthåller sig stadigvarande på platsen.
- ♦ *Normalkänslig verksamhet* avser sådan bebyggelse och markanvändning som omfattar färre personer än känslig bebyggelse, samtidigt som personerna får vara sovande, givet att de har god lokal kännedom.

1.5.3 Länsstyrelsen i Skåne läns riktlinjer (RIKTSAM)

För *individrisk* anger RIKTSAM följande kriterier:

Ej känslig verksamhet

- ♦ Individrisknivån överstiger 10^{-5} per år i en robust modell.
- ♦ Exempel på lämplig markanvändning i denna zon är parkering (P), trafik (T), odling (L), friluftsområde (N) eller tekniska anläggningar (E).

Mindre känslig verksamhet

- ♦ Individrisknivån är i intervallet $10^{-5} - 10^{-6}$ per år i en robust modell.
- ♦ Exempel på lämplig markanvändning i denna zon är handel ($< 3000 \text{ m}^2$), industri (J), bilservice (G) och lager (U).

Verksamhet med normal känslighet

- ♦ Individrisknivån är i intervallet $10^{-6} - 10^{-7}$ per år i en robust modell.
- ♦ Exempel på lämplig markanvändning i denna zon är småhusbebyggelse (B), övrig handel (H), kontor i ett plan, dock ej hotell (K), idrotts- och sportanläggningar utan betydande åskådarplats (Y), centrum (C), kultur (R).

⁴ Vakna personer definieras som bebyggelse där ej nattvistelse finns, dvs. ej bostäder eller hotell.

⁵ Utsatta personer definieras om personer med nedsatt förmåga att själva inse fara och påverka sin säkerhet, t ex vårdbehövande eller barn. Bostäder kan i de flesta fall anses inrymma utsatta personer.

Känslig verksamhet

- ♦ Individrisknivån 10^{-7} per år i en robust modell.
- ♦ I denna zon finns inga begränsningar i markanvändningen. Exempel på lämplig markanvändning är flerbostadshus i flera plan (B), kontor i flera plan, inkl. hotell (K), vård (D), skola (S) och idrotts- och sportanläggningar med betydande åskådarplats (Y).

För *samhällsrisk*⁶ anger RIKTSAM följande kriterier:

- ♦ Frekvensen ska understiga 10^{-5} per år där $N=1$.
- ♦ Frekvensen ska understiga 10^{-7} per år där $N=100$.

Samhällsrisk avser 1 km² med den tillkommande bebyggelsen placerad i mittpunkt och beräknas med frekvenser för 1 km transportled.

Vidare anger RIKTSAM att åtgärder ska vidtas som förhindrar utsläpp av brandfarliga vätskor från att leda till brandspridning till byggnad och att utformningen av byggnad och område sker med hänsyn tagen till riskerna.

⁶ Samhällsrisk avser 1 km² med den tillkommande bebyggelsen placerad i mittpunkt och beräknas med frekvenser för 1 km transportled. Samhällsrisk skall presenteras i sin helhet i F/N diagram.

2 Förutsättningar

2.1 Planområdet

Fastigheterna Abborren 2 och Abborren 10 avgränsas i väster av Södra stambanan och i öster av Kvarngatan, se Figur 4.

Figur 4 Utredningen avgränsas till fastigheterna Abborren 2 och Abborren 10 belägna öster om Södra stambanan i centrala Eslöv.

Pågående planarbete för Abborren 2 syftar till att möjliggöra dels en nybyggnation för Region Skånes dag- och öppenvårdsverksamhet i de nedre två till tre våningarna och dels för bostäder i de övre två till tre planen längs med Kvarngatan. För Abborren 10 syftar planarbetet till att ge möjlighet för en permanentning av pågående verksamhet, Brahehälsans mottagningsverksamhet, som nyttjar lokalerna på ett tillfälligt bygglov.

Båda fastigheterna ligger inom det riskhanteringsavstånd på 150 m från transportled för farligt gods (Södra stambanan) som anges i Länsstyrelsernas riskpolicy (se avsnitt 1.4.2).

2.2 Södra stambanan

Eslövs bangård är relativt stor med fler växlingsspår, vilka alla inte nyttjas för trafik på Södra stambanan. Tåg som passerar genom Eslöv utan att växlas använder spår 3 norrgående och spår 4 södergående. Enligt uppgift från Trafikverket⁷ blir c:a 30 % av godstågen blir förbigångna i Eslöv. Dessa använder då spår 2 för nordgående tåg och spår 5 för sydgående. Endast i enstaka fall sker lokal växling på spår 6. Resandetåg kan nyttja spår 1 till 5. I Figur 5 visas läget för spår 5, vilket beaktas som det närmsta spår där det förekommer regelbunden järnvägstrafik.

Figur 5 Närmsta spår (spår 5) för regelbunden järnvägstrafik.

Järnvägen har modern standard med fjärrblockering (andra tåg blockeras från att komma in på samma delsträcka) och ATC. Godståg förflyttar sig i ca 70 km/h. Södra stambanan förväntas att trafikeras av 268 resandetåg per vardagsdygn och 65 godståg/vardagsdygn i Trafikverkets basprognos för år 2040⁸.

⁷ E-postkommunikation med Magnus Backman (Trafikverket), daterad 2012-12-06.

⁸ Trafikverket, Wikibana P40, 2016-05-16.

2.3 Kriterier för värdering av risk

I avsnitt 1.4 beskrivs de styrande dokumenten och i avsnitt 1.5 redovisas principer och kriterier för riskvärdering. I detta avsnitt redovisas vilka kriterier som används för riskbedömningen av lämplig markanvändning med hänsyn till olyckor på järnvägen. Föreslagna kriterier följer de riktlinjer som Länsstyrelsen i Skåne län anger i RIKTSAM.

Föreslagen bebyggelse för Abborren 2 och Abborren 10 klassificeras som antingen *normalkänslig* eller *känslig bebyggelse* och för Abborren 10 gäller *känslig bebyggelse*, se avsnitt 1.5.2 och 1.5.3. För dessa bebyggelsetyper tillämpas följande riskkriterier:

- ♦ För *normalkänslig verksamhet* ska individrisknivån understiga 10^{-6} per år.
- ♦ För *känslig verksamhet* ska individrisknivån understiga 10^{-7} per år.
- ♦ Oavsett bebyggelsetyp ska samhällsriskerna utmed en sträcka på 1 km förbi området understiga 10^{-5} per år för $N = 1$ och 10^{-7} per år för $N = 100$.
- ♦ Åtgärder ska *alltid* vidtas för skydd mot spridning av brand.
- ♦ Utformning av byggnad och område ska ske med hänsyn tagen till riskerna i de fall där bebyggelse uppförs inom riskhanteringsavståndet på 150 m från transportleden för farligt gods.

3 Riskidentifiering

3.1 Transporter av farligt gods

3.1.1 Transportklasser (RID)

Transport av farligt gods på land regleras i RID⁹ för transport på järnväg. I RID delas farligt gods in i klasser beroende på vilka farliga egenskaper som ämnet har (se Figur 6 och Figur 7).

Klass	Etikettförlagor
Klass 1 Explosiva ämnen och föremål	
Klass 2 Gaser	
Klass 3 Brandfarliga vätskor	
Klass 4.1 Brandfarliga fasta ämnen, självreaktiva ämnen och fasta okänsliggjorda explosivämnen	
Klass 4.2 Självtändande ämnen	
Klass 4.3 Ämnen som utvecklar brandfarliga gaser vid kontakt med vatten	
Klass 5.1 Oxiderande ämnen	
Klass 5.2 Organiska peroxider	

Figur 6 Indelning av farligt gods i RID-klasser.

⁹ RID är europeiska föreskrifter för transport av farligt gods på Järnväg. I Sverige används den nationella anpassningen RID-S (MSBFS 2015:2).

Klass	Etikettförlagor
Klass 6.1 Giftiga ämnen	
Klass 6.2 Smittförande ämnen	
Klass 7 Radioaktiva ämnen	
Klass 8 Frätande ämnen	
Klass 9 Övriga farliga ämnen och föremål	

Figur 7 Indelning av farligt gods i RID-klasser.

3.1.2 Möjliga olyckor

Huvuddelen av olyckorna med farligt gods inblandat är i grunden järnvägsolyckor och åtgärder för att förbättra järnvägssäkerheten medverkar därför också till att minska risken för en olycka med farligt gods. Det finns andra händelser än trafikolyckor som kan ge ett utsläpp av farligt gods, t.ex. tågbränder och handhavandefel vid lastning, kan också ge upphov till farligtgodsolyckor. En brittisk studie¹⁰ visar att andelen sådana händelser är i storleksordningen 5 % och det antas därmed att dessa händelser inryms i de konservativa skattningar av olycksfrekvenserna som rapporten bygger på.

Farligt gods utgörs av flera olika ämnen vars fysikaliska och kemiska egenskaper varierar. Vid ett utsläpp kan olika typer av konsekvenser inträffa beroende på ämnets egenskaper. Principiellt kan en indelning ske i massexplosiva ämnen, giftiga kondenserade gaser, brandfarliga kondenserade gaser, giftiga vätskor, brandfarliga vätskor och frätande vätskor. Fyra olika typer av konsekvenser kan härledas; brand, explosion och utsläpp av giftiga och frätande kemikalier.

Massexplosiva ämnen kan detonera vid olyckor och transport. Skadeverkan är en blandning av strålnings- och tryckskador. Tryckkondenserade gaser är lagrade under tryck i vätskeform. Vid utströmning kommer en del av vätskan att förångas och övergå i gasform. Utströmningen ger upphov till ett gasmoln som driver i väg med vinden. Vätskor som strömmar ut breder ut sig på marken och bildar vätskepoolar. Beroende av vätskans flyktighet kommer avdunstningen att gå olika fort.

¹⁰ HMSO, *Major hazard aspects of the transport of dangerous substances – report and appendices*, Advisory Committee on Dangerous Substances, Health & Safety Commission, London, 1991.

Brand och explosion kan uppstå sekundärt efter ett utsläpp av brandfarlig gas eller vätska. Antänds en vätskepöl uppstår en pölbrand och om en gas antänds direkt vid utsläppskällan uppstår en jetflamma. Vid utströmning av brandfarlig gas används ofta termerna UVCE¹¹ och BLEVE¹². UVCE inträffar om ett gasmoln antänds på ett längre avstånd från utsläppskällan och BLEVE är ett resultat av att en pga. värmepåverkan kokande vätska (tryckkondenserad gas) släpps ut momentant från en bristande tank och exploderar med stor kraft. En BLEVE är att beakta som en sekundär konsekvens av en farligtgoodsolycka då den kräver en kraftig uppvärmning till följd av en brand för att kunna inträffa.

Ovanstående konsekvenser kan härledas till farligt gods i RID-klass 1, 2, 3, 6 och 8. Brandfarliga fasta ämnen i RID-klass 4, oxiderande ämnen och organiska peroxider i RID-klass 5, radioaktiva ämnen i RID-klass 7 och övriga ämnens i klass 9 utgör normalt ingen fara för omgivningen då konsekvenserna koncentreras till fordonets närhet. Det finns naturligtvis undantag, t ex kan oxiderande organiska peroxider (klass 5) som blandas med brandfarliga vätskor (klass 3) orsaka explosioner. Föroreningar i en tank med väteperoxid (klass 5) kan orsaka ett skenande sönderfall med en tanksprängning som följd.

3.1.3 Val av olycksscenarier

Vid transport av farligt gods utgör nedanstående olycksförlopp de dimensionerande olycksscenarierna:

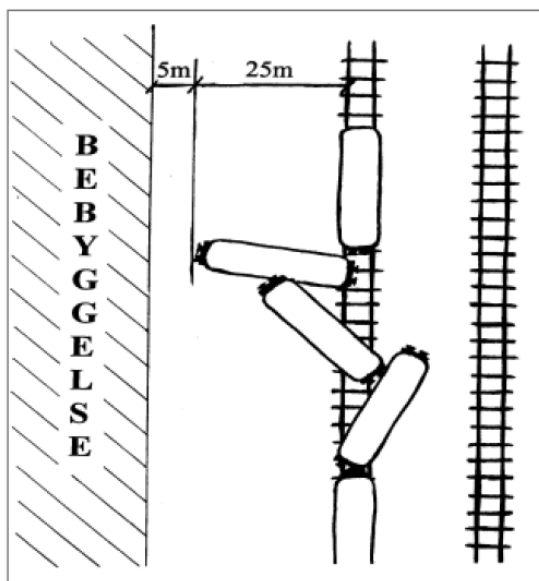
- ♦ Detonation av *massexplosiva ämnen* som ger tryckverkan och brännskador.
- ♦ Utsläpp och antändning av kondenserad *brännbar gas* som kan ge upphov till BLEVE, gasmolnsexplosion, gasmolnsbrand och jetflamma, vilket leder till brännskador och i vissa fall även tryckpåverkan.
- ♦ Utsläpp av kondenserad *giftig gas* som ger förgiftning vid inandning.
- ♦ Utsläpp och antändning av mycket *brandfarliga vätskor* vilka ger pölbrand med efterföljande brännskador.
- ♦ Utsläpp av *giftiga brandfarliga vätskor* vilka ger förgiftning vid inandning när de driver iväg som gasmoln.
- ♦ Detonation till följd av blandning av *oxiderande ämne* med *brandfarlig vätska*.
- ♦ Utsläpp av *giftiga vätskor* som ger förgiftning vid inandning när de driver iväg som gasmoln.
- ♦ Utsläpp av *frätande vätskor*, vilka ger frätskador vid hudkontakt.

¹¹ Unconfined Vapour Cloud Explosion.

¹² Boiling Liquid Expanding Vapour Cloud Explosion.

3.2 Mekanisk skada vid urspårning

I samband med en urspårning finns en risk att urspårade vagnar orsakar mekanisk skada på intilliggande byggnader. Alla urspårningar leder inte till negativa konsekvenser för omgivningen. Huruvida personer i omgivningen skadas eller ej beror på hur långt ifrån rälsen en vagn hamnar efter urspårning. Vanligen hamnar urspårade vagnar i omedelbar anslutning till spåret, men det är också möjligt att de når avstånd upp till 25-30 m från spåret, se Figur 8.

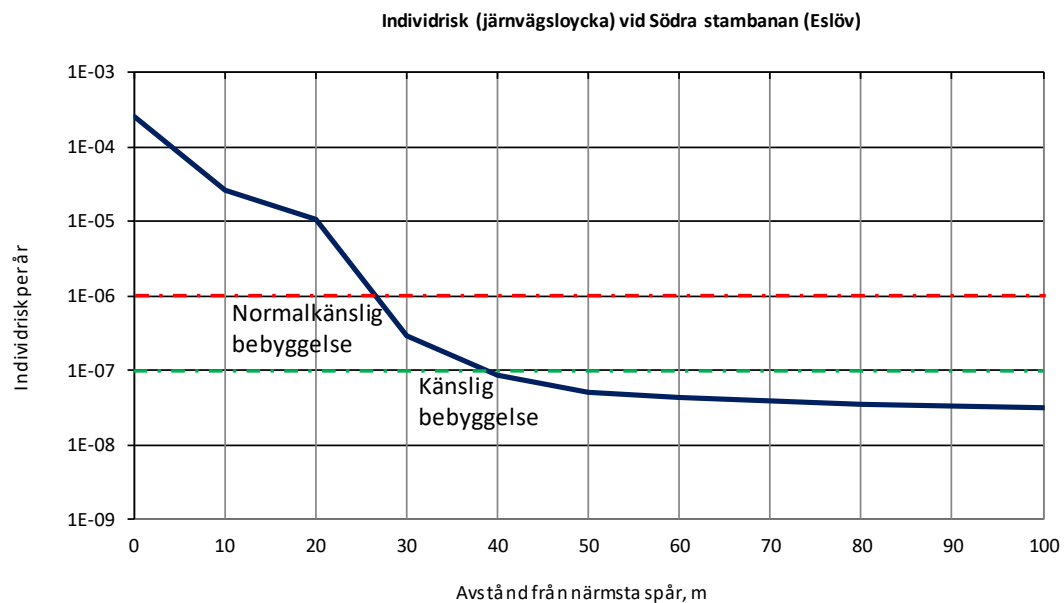
Figur 8 Urspårningsolycka på järnväg¹³.

¹³ Länsstyrelsen Stockholms län, *Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer*, 2000.

4 Preliminär riskvärdering

4.1 Risknivå längs Södra stambanan

Beräkningar av risknivåer för järnvägsolyckor (farligt gods och urspårning) redovisas i bilaga E. I Figur 9 och Figur 10 redovisas risknivåerna givet en trafikering enligt basprognosen, tillsammans med riskvärderingskriterierna från avsnitt 2.3.

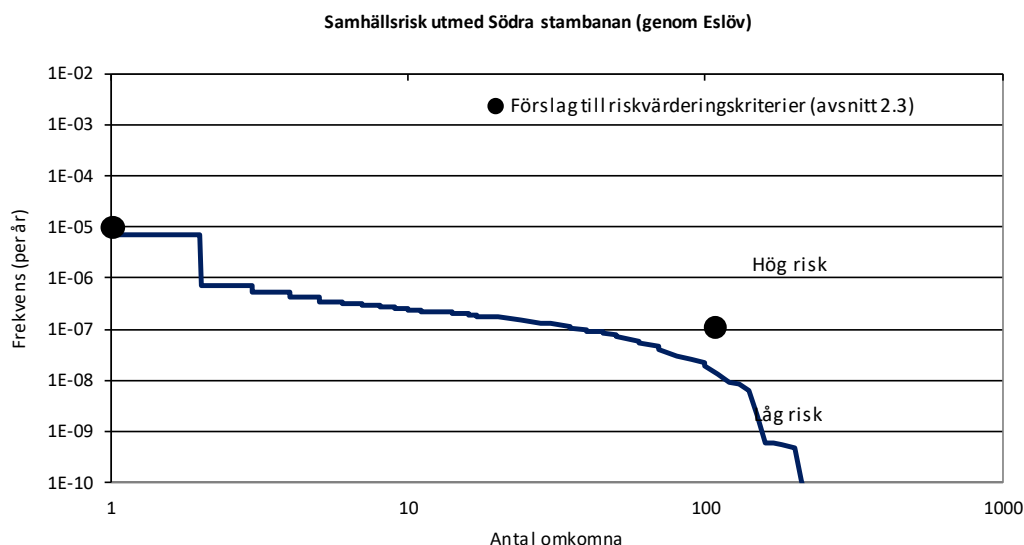
Figur 9 Individrisknivå med riskvärderingskriterier.

Individrisken beaktas som låg om den understiger 10^{-7} per år, vilket den gör på 40 m avstånd från närmsta spår. Det är också på detta avstånd som känslig verksamhet kan placeras. Normalkänslig verksamhet kan placeras där risknivån understiger 10^{-6} per år, vilket innebär ett avstånd om 30 m från närmsta spår. I Tabell 1 redovisas på vilka avstånd som individrisken understiger vissa betydelsefulla nivåer för riskvärderingen.

Tabell 1 Redovisning av avstånd till viss risknivå med utgångspunkt i total risk, samt givet enbart urspårning eller olycka med farligt gods.

Individrisknivå	Avstånd till viss risknivå baserat på...		
	Total risk	Urspårning	Farligt gods
$< 10^{-6}$ per år	30 m	30 m	10 m
$< 10^{-7}$ per år	40 m	30 m	40 m

I Figur 10 visas samhällsriskens tillsammans med olika kriterier för värdering av risk, givet ett bebyggelsefritt avstånd på 25 m till närmsta spår (hämtat från Figur 5).

Figur 10 Samhällsriskenivå med riskvärderingskriterier.

Samhällsrisken är låg och understiger riskvärderingskriterierna. Därmed blir individrisken avgörande när riskhänsyn ska visas i planområdet.

4.2 Behov av säkerhetshöjande åtgärder

Den preliminära riskvärderingen i avsnitt 4.1 visar att risknivån blir tillfredställande låg på 30 m avstånd från närmsta spår för normalkänslig verksamhet och på 40 m avstånd för känslig verksamhet. I Figur 11 markeras dessa avstånd. Abborren 2 ligger bortom 40 m från närmsta spår och riskerna där är att beakta som små. I Abborren 10 föreslås känslig verksamhet och en del av fastigheten ligger inom de 40 m där den preliminära riskvärderingen visar förhöjd risk.

Figur 11 Område som ligger inom 30 resp. 40 m från Södra stambanans närmsta spår.

Riskvärderingskriterierna i avsnitt 2.3 anger dock att åtgärder alltid ska vidtas för skydd mot spridning av brand samt att utformning av byggnad och område ska ske med hänsyn tagen till riskerna.

4.2.1 Skydd mot urspårning

Tabell 1 visar att det är urspårning som står för en dominerande del av riskbidraget när det gäller normalkänslig verksamhet. Urspårning kan ge konsekvenser på 25-30 m avstånd utan åtgärder. Det spår som ligger öster om "närmsta" spår fungerar som en urspårningsräl och tåg förväntas inte nå fastigheterna vid en urspårning.

4.2.2 Skydd mot brandspridning

Skydd mot brandspridning kan åstadkommas antingen genom ett skyddsavstånd eller genom en kombination mellan markåtgärd och skyddsavstånd. I avsnitt 5.1 beskrivs hur skydd mot brandspridning kan ordnas.

4.2.3 Utformning av byggnad och område

Oavsett risknivå kan olyckor med farligt gods få stora konsekvenser om sådana skulle träffa i närheten. Konsekvensberäkningarna i bilaga C.3 visar att flertalet olycksscenarioer kan påverka byggnaden och i avsnitt 5.2 beskrivs hur byggnaden och området kan utformas för att begränsa skadorna vid en olycka.

5 Utformning av säkerhetshöjande åtgärder

5.1 Skydd mot brandspridning

Skydd mot brandspridning från pölbränder erfordras för byggnader som befinner sig på kortare avstånd än 35 m från närmsta spår. Del av Abborren 10 påverkas, dock krävs inga särskilda byggnadsåtgärder eftersom fasad parallell med järnvägen skyddas av befintlig vall och värmestrålning mot vinkelrät yta (tak) alltid blir relativt låg. Se bilaga G.1 för ytterligare information.

5.2 Utformning av byggnad och område

För vissa olyckor av särskilt allvarlig karaktär förutsätts att personer i byggnaderna vidtar vissa säkerhetsåtgärder för att kunna kvarstanna inomhus under olycksförloppet. Exempelvis är det betydelsefullt att stänga fönster och dörrar i händelse av utsläpp av giftig gas, med vind mot planområdet¹⁴. Ett liknande agerande förväntas i samband med byggnadsbränder i intilliggande fastigheter (eller andra lägenheter) då brandgaser också har ett giftigt innehåll. Därför bör byggnader i där personer vistas stadigvarande utrustas med nödstopp på ventilationssystemet i enlighet med BBR¹⁵ (avsnitt 2:52). Nödstopp bör placeras i trapphus i flerbostadshus och på en central och lätt tillgänglig plats i byggnader som innehåller lokaler.

Placeringen av friskluftsintag bör ske högt för att minska risken att giftiga gaser kommer in i byggnaderna. Giftiga gaser är ofta tyngre än omgivande luft, vilket innebär att de rör sig längs med marken. En placering av friskluftsintag på högre än 8 m ovan mark ger en påtaglig minskning mängden giftiga kemikalier som suges in i byggnaden¹⁶.

När en olycka inträffar och räddningstjänsten beslutar om en utrymning av intilliggande fastigheter är det rimligt att denna utrymning ska kunna ske så säkert som möjligt. Därför ställs krav på att byggnaderna bör vara möjliga att utrymma i östlig riktning¹⁷, dvs. i riktning bort från järnvägsspåren. Samtliga byggnader där människor vistas annat än tillfälligt bör ha denna möjlighet.

¹⁴ Notera att utsläpp av giftig gas har ett stort påverkansområde och behovet av att stanna inomhus med stängda fönster och dörrar sträcker sig långt bortom planområdet.

¹⁵ Boverkets byggregler BBR, BFS 2011:6 med ändringar t.o.m. 2015:3 (BBR22).

¹⁶ Se bilaga G.2.

¹⁷ Utrymning vid brand i byggnad ställer andra krav på byggnaden och utrymningsmöjligheterna för denna händelse kan planeras utan särskilda restriktioner. Dock ska samtliga lokaler där personer vistas stadigvarande ha möjlighet att utrymma åt öster.

6 Slutlig riskvärdering och rekommendationer

6.1 Allmänt

Riskbedömningen görs med hänsyn till både olyckors frekvens och den skada de kan orsaka. Konkret innebär detta att en bebyggelse kan tillåtas på ett visst avstånd i huvudsak för att frekvensen för en olycka är mycket liten. Vid en olycka kan skador på människor och egendom inträffa på de rekommenderade skyddsavstånden. Planområdets läge och utformning ger dock ett bra skydd mot de vanligaste förekommande olyckorna.

6.2 Riskvärdering

Avståndet från fastigheterna till Södra stambanan är 40 m till Abborren 2 och 25 m till Abborren 10. För Abborren 2 är riskerna att beaktas som små och det är möjligt att nyttja fastigheten för både normalkänslig och känslig verksamhet. För Abborren 10 krävs ytterligare säkerhetshöjande åtgärder (än själva skyddsavståndet) för att fastigheten ska vara lämplig för känslig verksamhet.

Abborren 2 befinner sig inom det riskhanteringsavstånd på 150 m som anges i Skåne läns riskpolicy (se avsnitt 1.4.2) och därför bör området och byggnaderna utformas för att minska skadorna vid en ev. olycka. Rekommendationerna i avsnitt 6.3.1 bör implementeras i planbestämmelserna i skadebegränsande syfte.

Den del av Abborren 10 som befinner sig i det område där risknivån är förhöjd används till byggnader (inomhusvistelse). De personer som vistas i byggnaderna kan erhålla ett tillfredsställande skydd om särskilda åtgärder vidtas. Rekommendationerna i avsnitt 6.3.2 ska införas i detaljplanen för att marken ska vara lämplig för avsedd verksamhet.

6.3 Rekommendationer

6.3.1 Abborren 2

Möjlig markanvändning i Abborren 2 är handel, kontor, vård och bostäder.

Byggnader där personer vistas stadigvarande i Abborren 2 bör utföras enligt nedan¹⁸ för att begränsas skadorna vid en olycka med farligt gods:

- ♦ Ventilationssystemet bör förses med nödstopp.
- ♦ Friskluftsintag bör placeras så högt som möjligt, minst 8 m ovan mark.
- ♦ Det bör finnas utrymningsmöjlighet i riktning bort från järnvägen (österut).

¹⁸ Se avsnitt 5.2 för mer detaljerad information.

6.3.2 Abborren 10

Möjlig markanvändning i Abborren 10 är handel, kontor och vård (endast öppenvårdsbesök, utan inneliggande patienter).

Del av Abborren 10 som befinner sig inom 40 m från Södra stambanans närmsta spår (se Figur 11) ska utformas så platsen inte inbjuder till stadigvarande utomhusvistelse. Entréer och uppehållsplatser får ej placeras här.

Byggnader där personer vistas stadigvarande i Abborren 10 ska utföras enligt nedan¹⁹ för att begränsas skadorna vid en olycka med farligt gods:

- ♦ Ventilationssystemet ska förses med nödstopp.
- ♦ Friskluftsintag ska placeras så högt som möjligt, minst 8 m ovan mark.
- ♦ Det ska finnas utrymningsmöjlighet i riktning bort från järnvägen (österut).

¹⁹ Se avsnitt 5.2 för mer detaljerad information.

BILAGOR

- A Sannolikhets- och statistikteori
- B Frekvenser för olycka med farligt gods
- C Konsekvenser av olyckor med farligt gods
- D Frekvenser och konsekvenser för mekanisk skada vid urspårning
- E Risknivå utmed
- F Känslighetsanalys
- G Säkerhetshöjande åtgärder

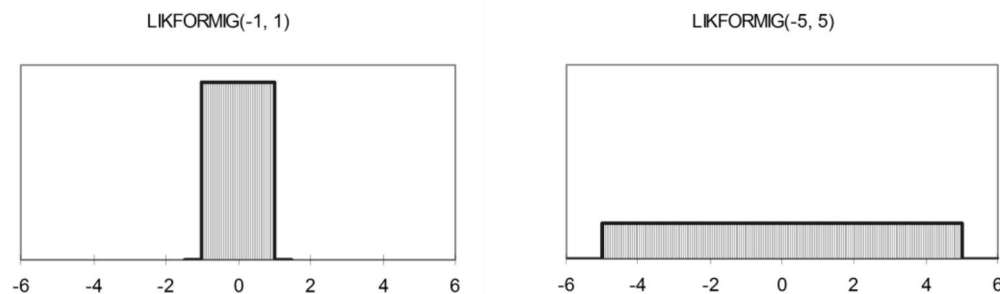
A. Sannolikhets- och statistikteori

Vid beskrivning av modellerna för frekvens- och konsekvensberäkningar används genomgående ett antal statistiska och sannolikhetsteoretiska begrepp, vilka förklaras i detta kapitel.

Väntevärdet, μ uttrycks även som medelvärdet och är det värde som utgör tyngdpunkten i en statistisk fördelning längs x-axeln. Väntevärdet är ett lägesmått.

Standardavvikelsen, σ är ett mått på en fördelnings spridning. Osäkerheten i en variabls värde uttrycks med dess standardavvikelse. Två variabler kan ha samma väntevärde men olikartade fördelningar, se Figur 12 nedan.

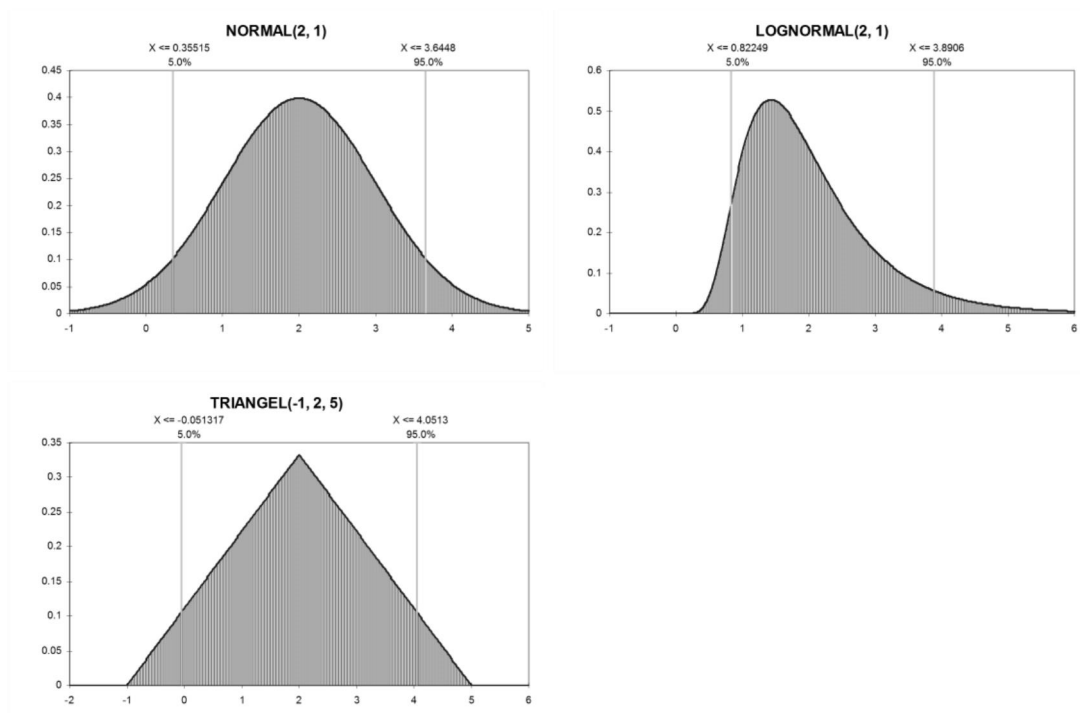
Variationskoefficienten, VK, utgörs av kvoten mellan standardavvikelsen och väntevärdet, dvs. $VK = \sigma/\mu$. Variationskoefficienten anges ofta i procent.

Figur 12 Om man jämför två likformiga fördelningar där den ena går från -1 till 1 och den andra från -5 till 5 inses att båda har väntevärdet 0 , men det är uppenbart att den senare har en mer utspridd fördelning än den förra.

Statistiska fördelningar används för att beskriva osäkerheten i indata. Frantzich²⁰ anger att det första som måste göras när dessa fördelningar skall skattas är att definiera fördelningens största och minsta värde. Därefter uppskattas väntevärde och varians. Slutligen skall en fördelning väljas som ger bästa tänkbara representation av variabeln. Vanliga fördelningar är *normalfördelningen*, *lognormalfördelningen* och *triangelfördelningen*. En grafisk illustration av dessa fördelningar visas i Figur 13.

²⁰ Frantzich, H., *Uncertainty and risk analysis in fire safety engineering*, Rapport 1016, Avdelning för Brandteknik, Lunds universitet, 1998.

Figur 13 Exempel på normalfördelning, lognormalfördelning och triangel-fördelning.

B. Frekvenser för olycka med farligt gods

B.1 Generella indata

B.1.1 Olycksriktning

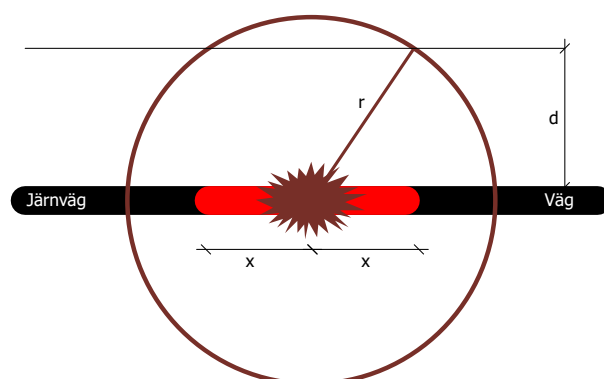
Med "olycksriktning" menas att hänsyn måste tas i vilken riktning som olyckan breder ut sig. Flertalet av scenarierna som kan inträffa är beroende av omgivningsförhållanden som vindriktning, men även olycksförloppets karakteristiska gör att den inte har en cirkulär påverkan. I Tabell 2 redovisas vilken reduktion som måste göras i samband med beräkning av risk.

Tabell 2 Korrektion för olyckans riktning.

Scenario	Beskrivning	Korrigerig
Giftmoln	Utbredning i vindriktningen ²¹ (22°)	$22^\circ / 360^\circ = 0,06$
BLEVE	Cirkulär utbredning	1,0
UVCE	Utbredning i vindriktningen (22°)	$22^\circ / 360^\circ = 0,06$
Jetflamma	Riktning upp, höger eller vänster	$2/3 = 0,67$
Pölbrand	Cirkulär utbredning	1,0
Frätande ämne	Riktning upp, höger eller vänster	$2/3 = 0,67$
Urspårning	Mot eller från området	0,5

B.1.2 Korrigeringsfaktor för att bedöma frekvensen att specifik olycka påverkar en punkt på ett givet avstånd från transportleden

Olycksfrekvenserna som beräknas i avsnitt B.4 utgår från en sträcka på 1 km. Eftersom de flesta olyckor endast påverkar en liten del av denna sträcka så är det nödvändigt att korrigera för hur ofta en olycka som har en given utbredning, påverkar en punkt på ett visst avstånd från transportleden. Detta kan göras med en modell som bygger på den som redovisas i Figur 14.

Figur 14 Modell för beräkning av frekvensen att en olycka påverkar ett visst avstånd från transportleden.

²¹ Simuleringar av konsekvensmodellen för spridning i luft (se avsnitt C.1.4) ger en total spridningsvinkel som i 95 % av fallen understiger 22°.

Om olyckan har utbredningen r så måste olyckan inträffa på sträckan $2x$ för att ge en påverkan på avståndet d från transportleden. Notera att det endast är intressant att studera de fall där $d \leq r$, eftersom om $d > r$ blir det ingen konsekvens. Med hjälp av Pythagoras sats²² kan x beräknas och sannolikheten att olyckan med utbredningen r påverkar avståndet d vid en olycksfrekvens angiven per kilometer blir således:

$$2\sqrt{r^2 - d^2}/1000$$

I Tabell 3 redovisas den korrigeringsfaktor som olycksfrekvensen per km ska multipliceras med för att bestämma frekvensen för att en olycka med en viss utbredning påverkar en punkt på ett givet avstånd från transportleden.

Tabell 3 Korrigeringsfaktor för att hantera att en olycka med en viss utbredning (r) påverkar en punkt på ett givet avstånd (d) från transportleden.

Olyckan når	Avstånd som studeras, m										
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
10	0,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	0,04	0,03	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	0,06	0,06	0,04	-	-	-	-	-	-	-	-
40	0,08	0,08	0,07	0,05	-	-	-	-	-	-	-
50	0,10	0,10	0,09	0,08	0,06	-	-	-	-	-	-
60	0,12	0,12	0,11	0,10	0,09	0,07	-	-	-	-	-
70	0,14	0,14	0,13	0,13	0,11	0,10	0,07	-	-	-	-
80	0,16	0,16	0,15	0,15	0,14	0,12	0,11	0,08	-	-	-
90	0,18	0,18	0,18	0,17	0,16	0,15	0,13	0,11	0,08	-	-
100	0,20	0,20	0,20	0,19	0,18	0,17	0,16	0,14	0,12	0,09	-
120	0,24	0,24	0,24	0,23	0,23	0,22	0,21	0,19	0,18	0,16	0,13
140	0,28	0,28	0,28	0,27	0,27	0,26	0,25	0,24	0,23	0,21	0,20
160	0,32	0,32	0,32	0,31	0,31	0,30	0,30	0,29	0,28	0,26	0,25
180	0,36	0,36	0,36	0,35	0,35	0,35	0,34	0,33	0,32	0,31	0,30
200	0,40	0,40	0,40	0,40	0,39	0,39	0,38	0,37	0,37	0,36	0,35
220	0,44	0,44	0,44	0,44	0,43	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,39
240	0,48	0,48	0,48	0,48	0,47	0,47	0,46	0,46	0,45	0,44	0,44
260	0,52	0,52	0,52	0,52	0,51	0,51	0,51	0,50	0,49	0,49	0,48
280	0,56	0,56	0,56	0,56	0,55	0,55	0,55	0,54	0,54	0,53	0,52
300	0,60	0,60	0,60	0,60	0,59	0,59	0,59	0,58	0,58	0,57	0,57
320	0,64	0,64	0,64	0,64	0,63	0,63	0,63	0,62	0,62	0,61	0,61
340	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,67	0,67	0,67	0,66	0,66	0,65
360	0,72	0,72	0,72	0,72	0,72	0,71	0,71	0,71	0,70	0,70	0,69
380	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76	0,75	0,75	0,75	0,74	0,74	0,73
400	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,79	0,79	0,79	0,78	0,78	0,77
450	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,89	0,89	0,89	0,89	0,88	0,88
500	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,99	0,99	0,99	0,99	0,98	0,98

²² Pythagoras sats anger sambandet mellan sidorna i en rätvinklig triangel där kvadraten på hypotenusan är lika med summan av kvadraterna på kateterna.

Tabell 3 **Korrigeringsfaktor för att hantera att en olycka med en viss utbredning (r) påverkar en punkt på ett givet avstånd (d) från transportleden. (forts.)**

Olyckan när	Avstånd som studeras, m										
	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
550	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10	1,09	1,09	1,09	1,09	1,08
600	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,19	1,19	1,19	1,19	1,18
650	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,29	1,29	1,29	1,29	1,28
700	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,39	1,39	1,39	1,39	1,39
750	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50	1,49	1,49	1,49	1,49
800	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,59	1,59	1,59	1,59
850	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,69	1,69	1,69	1,69
900	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,79	1,79	1,79	1,79
950	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,90	1,89	1,89	1,89	1,89
1000	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	1,99	1,99	1,99

Tabell 3 **Korrigeringsfaktor för att hantera att en olycka med en viss utbredning (r) påverkar en punkt på ett givet avstånd (d) från transportleden. (forts.)**

Olyckan när	Avstånd som studeras, m										
	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320
120	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
140	0,14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
160	0,21	0,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
180	0,27	0,23	0,16	-	-	-	-	-	-	-	-
200	0,32	0,29	0,24	0,17	-	-	-	-	-	-	-
220	0,37	0,34	0,30	0,25	0,18	-	-	-	-	-	-
240	0,42	0,39	0,36	0,32	0,27	0,19	-	-	-	-	-
260	0,46	0,44	0,41	0,38	0,33	0,28	0,20	-	-	-	-
280	0,51	0,48	0,46	0,43	0,39	0,35	0,29	0,21	-	-	-
300	0,55	0,53	0,51	0,48	0,45	0,41	0,36	0,30	0,22	-	-
320	0,59	0,58	0,55	0,53	0,50	0,46	0,42	0,37	0,31	0,22	-
340	0,64	0,62	0,60	0,58	0,55	0,52	0,48	0,44	0,39	0,32	0,23
360	0,68	0,66	0,64	0,62	0,60	0,57	0,54	0,50	0,45	0,40	0,33
380	0,72	0,71	0,69	0,67	0,65	0,62	0,59	0,55	0,51	0,47	0,41
400	0,76	0,75	0,73	0,71	0,69	0,67	0,64	0,61	0,57	0,53	0,48
450	0,87	0,86	0,84	0,82	0,81	0,79	0,76	0,73	0,70	0,67	0,63
500	0,97	0,96	0,95	0,93	0,92	0,90	0,88	0,85	0,83	0,80	0,77
550	1,07	1,06	1,05	1,04	1,02	1,01	0,99	0,97	0,95	0,92	0,89
600	1,18	1,17	1,16	1,14	1,13	1,12	1,10	1,08	1,06	1,04	1,02
650	1,28	1,27	1,26	1,25	1,24	1,22	1,21	1,19	1,17	1,15	1,13
700	1,38	1,37	1,36	1,35	1,34	1,33	1,32	1,30	1,28	1,26	1,25
750	1,48	1,47	1,47	1,46	1,45	1,43	1,42	1,41	1,39	1,37	1,36
800	1,58	1,58	1,57	1,56	1,55	1,54	1,53	1,51	1,50	1,48	1,47
850	1,68	1,68	1,67	1,66	1,65	1,64	1,63	1,62	1,61	1,59	1,57
900	1,78	1,78	1,77	1,76	1,75	1,75	1,73	1,72	1,71	1,70	1,68
950	1,88	1,88	1,87	1,87	1,86	1,85	1,84	1,83	1,82	1,80	1,79
1000	1,99	1,98	1,97	1,97	1,96	1,95	1,94	1,93	1,92	1,91	1,89

Tabell 3 **Korrigeringsfaktor för att hantera att en olycka med en viss utbredning (r) påverkar en punkt på ett givet avstånd (d) från transportleden. (forts.)**

Olyckan när	Avstånd som studeras, m										
	340	360	380	400	450	500	550	600	650	700	750
340	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
360	0,24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
380	0,34	0,24	-	-	-	-	-	-	-	-	-
400	0,42	0,35	0,25	-	-	-	-	-	-	-	-
450	0,59	0,54	0,48	0,41	-	-	-	-	-	-	-
500	0,73	0,69	0,65	0,60	0,44	-	-	-	-	-	-
550	0,86	0,83	0,80	0,75	0,63	0,46	-	-	-	-	-
600	0,99	0,96	0,93	0,89	0,79	0,66	0,48	-	-	-	-
650	1,11	1,08	1,05	1,02	0,94	0,83	0,69	0,50	-	-	-
700	1,22	1,20	1,18	1,15	1,07	0,98	0,87	0,72	0,52	-	-
750	1,34	1,32	1,29	1,27	1,20	1,12	1,02	0,90	0,75	0,54	-
800	1,45	1,43	1,41	1,39	1,32	1,25	1,16	1,06	0,93	0,77	0,56
850	1,56	1,54	1,52	1,50	1,44	1,37	1,30	1,20	1,10	0,96	0,80
900	1,67	1,65	1,63	1,61	1,56	1,50	1,42	1,34	1,24	1,13	0,99
950	1,77	1,76	1,74	1,72	1,67	1,62	1,55	1,47	1,39	1,28	1,17
1000	1,88	1,87	1,85	1,83	1,79	1,73	1,67	1,60	1,52	1,43	1,32

Tabell 3 **Korrigeringsfaktor för att hantera att en olycka med en viss utbredning (r) påverkar en punkt på ett givet avstånd (d) från transportleden. (forts.)**

Olyckan när	Avstånd som studeras, m				
	800	850	900	950	1000
800	-	-	-	-	-
850	0,57	-	-	-	-
900	0,82	0,59	-	-	-
950	1,02	0,85	0,61	-	-
1000	1,20	1,05	0,87	0,62	-

B.2 Transportstatistik

Risikanalysen utgår från prognoserat antal tåg som är specifik på Södra stambanan, men använder nationell statistik när det gäller transport av farligt gods. Anledningen till detta är att det finns sparsamt med uppgifter om transport av farligt gods på Södra stambanan och att nationell statistik blir mer tillförlitlig. Myndigheten för trafikanalys sammanställer nationell statistik avseende transport av farligt gods på järnväg. En viss ökning av den transporterade godsmängden har noterats under de senaste åren. Ökningen gäller även andelen farligt gods där värden mellan 3,8 till 4,7 % har observerats. Riskanalysen använder en andel på 5,0 % som dimensionerande värde.

I Tabell 4 redovisas en sammanställning av sammanställning²³ av nationell statistik avseende transport av farligt gods på järnväg för år 2009-2012.

Tabell 4 Sammanställning av nationell statistik för transport av farligt gods på järnväg 2009-2012.

RID-klass	Godsmängd (1000 ton)	Andel
1	4	0,04 %
2	2998	26,8 %
3	4650	41,6 %
4	163	1,5 %
5	1633	14,6 %
6	239	2,1 %
7	4	0,04 %
8	1415	12,7 %
9	74	0,7 %

Utöver den generella uppdelningen i olika RID-klasser krävs kännedom om fördelningar inom resp. klass för att kunna göra korrekta beräkningar av risken. Exempelvis omfattar RID-klass 2 "gaser", vilka kan vara ofarliga, brandfarliga eller giftiga. Likaså spelar det stor roll vilken av underklasserna 1.1-1.3 alternativt 1.4 som explosivämnena i RID-klass 1 tillhör. RID-klass 1.4 kan nämligen inte kan ge upphov till skador som påverkar omgivningen. Underlag redovisas i Tabell 5 och bygger på data från Länsstyrelsens i Skånes riktlinjer²⁴. För att förstå den uppdelning som görs i Tabell 5 kan det krävas att avsnitt 3.1.3 studeras.

²³ Trafikanalys, *Bantrafik 2012*, Statistik 2013:28.

²⁴ *Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen – bebyggelseplanering intill väg och järnväg med transport av farligt gods*, Rapport "Skåne i utveckling", 2007:06.

Tabell 5 Uppdelning av farligt gods inom resp. RID-klass. Klass 4, 7, 8 och 9 redovisas inte i tabellen då det inte finns någon uppdelning i underklasser inom dessa huvudklasser.

RID-klass	Underklass	Andel inom RID-klass
1	Explosivt	25 %
	Övrigt ²⁵	75 %
2	Giftigt	60 %
	Brandfarligt	10 %
	Övrigt ²⁵	30 %
3	Brandfarligt, ej giftigt	75 %
	Brandfarligt och giftigt	8 %
	Övrigt ²⁵	17 %
5	Explosivt	5 %
	Övrigt ²⁵	95 %
6	Flytande	72 %
	Övrigt ²⁵	28 %

B.3 Scenarier

Tabell 4 redovisar uppdelningen mellan olika RID-klasser. Utöver denna information krävs kännedom om "underklasser", sannolikhet för utsläpp och vilken typ av olycka som inträffar. Denna information finns redovisad i Tabell 5 och förtydligas nedan.

Explosivämnen (RID-klass 1)

Explosivämnen kan detonera pga. stötar i samband med olycka, vid värmepåverkan i samband med fordonsbrand eller pga. felaktiga förpackningar.

- ♦ Andel massexplosiva varor är 25 % för järnväg.

²⁵ Underklassen "Övrigt" betecknar farligt gods som inte kan utgöra en fara för omgivningen.

Gaser (RID-klass 2)

Gaser delas in i tre huvudgrupper – de som är brännbara, de som är giftiga och de som inte utgör någon fara för omgivningen. För brännbara gaser gäller att ha kännedom om vilka olyckor som inträffar.

- ♦ Andelen giftiga gaser är 60 % för järnväg.
- ♦ Andelen brännbara gaser är 10 % för järnväg. Om utsläpp sker kan följande inträffa^{26,27,28}:
 - Ingen antändning, 30 %
 - UVCE, 50 %
 - BLEVE, 1 %
 - Jetflamma, 19 %
- ♦ Resterande andel utgörs av gaser som inte anses farliga, t.ex. kvävgas samt olika inerta gaser.

Brandfarliga vätskor (RID-klass 3)

Brandfarliga vätskor delas in i tre grupper; brandfarliga, brandfarliga och giftiga samt brännbara. En brandfarlig vätska definieras med att den kan antändas under normala temperaturer (<30° C). Diesel är ett exempel på en brännbar, men ej brandfarlig vätska då den inte kan antändas vid temperaturer < 55 °C. Beroende av om och när antändning sker samt om vätska är giftig eller inte sker olika olyckstyper.

- ♦ Andelen brandfarliga produkter utan giftiga egenskaper är 75 % för järnväg. Följande olyckor beaktas^{26,27}:
 - Ingen antändning, 94 %
 - Fördröjd antändning, 3 % och omedelbar antändning, 3 %
- ♦ Andelen brandfarliga produkter med giftiga egenskaper är 8 % för järnväg. Följande olyckor beaktas^{26,27}:
 - Ingen antändning med resulterande giftmoln, 94 %
 - Fördröjd antändning, 3 % och omedelbar antändning, 3 %

²⁶ Purdy, G., *Risk analysis of the transportation of dangerous goods by road and rail*, Journal of Hazardous Materials, 33, pp 229-259, 1993

²⁷ CPQRA, *Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis*. Center for Chemical Process Safety of the American Institute of Chemical Engineers, New York, 1989.

²⁸ Fredén, S., *Modell för skattning av sannolikheten för järnvägsolyckor som drabbar omgivningen*, Rapport 2001:5, Miljösektionen, Banverket, 2001.

Oxiderande ämnen och organiska peroxider (RID-klass 5) som kan orsaka explosion vid blandning med brännbara vätskor

Oxiderande ämnen i klass 5 utgör normalt ingen påtaglig risk för omgivningen. Under särskilda omständigheter kan en explosion inträffa, vilket sker om vissa typer av oxiderande ämnen blandas med brännbar vätska. De ämnen inom RID-klass 5 som kan leda till kraftiga brand- och explosionsförlopp är i huvudsak ej stabiliserade väteperoxider, vattenlösningar av väteperoxider med över 60 % väteperoxid samt organiska peroxider.

- ♦ Andelen oxiderande ämnen och organiska peroxider som kan orsaka explosion vid blandning med brännbar vätska på järnväg är 5 %.
- ♦ Det uppskattats att oxiderande ämne och brandfarlig vätska kommer i kontakt med varandra i 50 % av olyckorna och att det är en sannolikhet på 10 % att explosion sker efter kontakt.

Giftiga ämnen (RID-klass 6)

Giftiga ämnen i klass 6 transporteras antingen i flytande eller fast form. Ämnen i fast form utgör normalt ingen akut påverkan på omgivningen.

- ♦ Andelen flytande giftiga ämnen på järnväg är 72 %.

Frätande ämnen (RID-klass 8)

Samtliga läckage av ämnen i klass 8 kan orsaka skada på omgivningen.

B.4 Olyckor på Södra stambanan

B.4.1 Olycksfrekvens

Fredén²⁹ har utvecklat en modell för att uppskatta frekvensen för tågurspårning och kollision. Modellen bygger på trafikintensiteten ofta uttryckt i antal vagnaxelkilometer, tåghastigheten, spårkvaliteten, etc. Betydelsefulla indata och beräkningar redovisas nedan:

- ♦ Det årliga antalet tåg på Södra stambanan är 83 500 i Trafikverkets basprognos. Med utgångspunkt i fördelningen mellan resandetåg och godståg uppskattas antal vagnar till 613 500.
- ♦ Andelen farligt gods på järnvägen är 5 %, vilket ger en förväntad trafikering av c:a 20 625 vagnar med farligt gods.
- ♦ Resandetåg och godståg har olika antal vagnaxlar och dessa summerar till totalt 1 845 750.
- ♦ I genomsnitt deltar 3,5 godsvagnar i en urspårning. Sannolikheten att en eller flera av dessa vagnar medför farligt gods bedöms till 16,4 %.

²⁹ Fredén, S., *Modell för skattning av sannolikheten för järnvägsolyckor som drabbar omgivningen*, Rapport 2001:5, Miljösektionen, Banverket, 2001

I Tabell 6 sammanställs de olika olyckstyp, intensitetsfaktor, exponering och frekvens per år enligt Fredéns modell³⁰.

Tabell 6 Beräkning av olycksfrekvens för Södra stambanan (basprognosen).

Olyckstyp	Intensitetsfaktor	Exponering	Frekvens/år
Rälsbrott	$5,0 \cdot 10^{-11}$ / vagnaxelkm	1 845 750	$9,23 \cdot 10^{-5}$
Solkurva	$1,0 \cdot 10^{-5}$ / spårkm	1,0	$1,00 \cdot 10^{-5}$
Spårlägesfel	$5,9 \cdot 10^{-10}$ / vagnaxelkm	1 845 750	$9,63 \cdot 10^{-4}$
Växel sliten	$5,0 \cdot 10^{-10}$ / växelpassage	83 500	$4,18 \cdot 10^{-4}$
Vagnfel	$3,1 \cdot 10^{-9}$ / vagnaxelkm	1 845 750	$5,72 \cdot 10^{-3}$
Lastförskjutning	$4,0 \cdot 10^{-10}$ / vagnaxelkm	1 845 750	$7,38 \cdot 10^{-4}$
Annan orsak	$5,7 \cdot 10^{-8}$ / tågkm	83 500	$4,76 \cdot 10^{-3}$
Okänd orsak	$1,4 \cdot 10^{-7}$ / tågkm	83 500	$1,17 \cdot 10^{-2}$

I Tabell 7 visas en sammanställning av olycksfrekvenserna.

Tabell 7 Sammanställning av olycksfrekvenser.

Olycksfrekvens per år	Basprognos
Urspårning (totalt)	0,0243
Urspårning (resandetåg)	0,0153
Urspårning (godståg)	0,0090
Urspårning (godståg med farligt gods)	0,0015

B.4.2 Index för farliggodssolycka

Fredén anger ett index för farliggodssolycka på 0,3, vilket anger sannolikheten för utsläpp av farligt gods, givet att en järnvägsolycka inträffar när tåget framförs i den för banan eller fordonet högsta tillåtna hastigheten. Tjockväggiga tankar (RID-klass 2) har ett index för farliggodssolycka på 0,01.

³⁰ Fredén, S., *Modell för skattning av sannolikheten för järnvägsolyckor som drabbar omgivningen*, Rapport 2001:5, Miljösektionen, Banverket, 2001.

Explosivämnen i RID-klass 1 kan inte hanteras på samma sätt som övrigt farligt gods. Detta beror på att sannolikheten för en detonation inte är direkt relaterad till det faktum att det sker en olycka där farligt gods läcker ut. Detonation av explosivämnen kan ske antingen genom vagnbrand, genom kollisionsvåld eller genom defekt material/förpackning. Statistik från Storbritannien visar på en frekvens för detonation på $1,07 \cdot 10^{-9}$ per vagnkilometer³¹.

B.4.3 Sammanställning av frekvenser för enskilda scenarier

Informationen i avsnitt B.1.1 samt den i avsnitt B.4.1-B.4.2 används för att beräkna frekvenserna för resp. scenario enligt nedanstående modell:

$$F_{\text{scenario}} = OF \cdot T \cdot N_{\text{ADR-X}} \cdot N_{\text{ADR-X.X}} \cdot I_{\text{FaGo-olycka}} \cdot P_{\text{konslADR-X.X}} \cdot K_{\text{riktn}}$$

där:

OF är olycksfrekvensen, se avsnitt B.4.1.

$N_{\text{ADR-X}}$ är andelen av farligt gods i huvudklass RID 1-9, se avsnitt B.2.

$N_{\text{ADR-X.X}}$ är andelen inom resp. RID-klass, se avsnitt B.2.

$I_{\text{FaGo-olycka}}$ är index för farligt godsolycka, se avsnitt B.4.2.

$P_{\text{konslADR-X.X}}$ är sannolikheten att ett visst scenario inträffar givet utsläpp i en specifik underklass, se avsnitt B.2.

K_{riktn} är en korrigeringsfaktor som tar hänsyn till i vilken riktning olyckan breder ut sig, se avsnitt B.1.1.

I Tabell 8 sammanställs frekvensen för resp. scenario.

Tabell 8 Frekvenser för respektive scenario på Södra stambanan.

Scenario	Basprognos
Klass 1 detonation	$2,0 \cdot 10^{-8}$
Klass 2 BLEVE	$2,9 \cdot 10^{-9}$
Klass 2 jetflamma	$3,7 \cdot 10^{-8}$
Klass 2 UVCE	$3,7 \cdot 10^{-8}$
Klass 2 giftmoln	$1,1 \cdot 10^{-7}$
Klass 3 pölbrand (direkt)	$1,3 \cdot 10^{-5}$
Klass 3 pölbrand (fördröjd)	$6,6 \cdot 10^{-6}$
Klass 3 giftmoln	$2,7 \cdot 10^{-7}$
Klass 5 detonation	$2,2 \cdot 10^{-8}$
Klass 6 giftmoln	$1,1 \cdot 10^{-6}$
Klass 8	$7,2 \cdot 10^{-5}$
Summa:	$9,4 \cdot 10^{-5}$

³¹ HMSO, *Major hazard aspects of the transport of dangerous substances – report and appendices*, Advisory Committee on Dangerous Substances, Health & Safety Commission, London, 1991.

De enskilda scenariernas frekvenser i Tabell 8 är den data som frekvensmodellen lämnar över till "riskmodellen". I riskmodellen används ovanstående frekvenser tillsammans med resultatet av konsekvensberäkningarna i avsnitt C.3. Nedan följer en topp-3-lista över de scenarier som är mest frekventa, tillsammans står de för 99,5 % av olyckorna.

1. Utsläpp av RID-klass 8 som kan ge frätskador i närområdet (77,0 %).
2. Pölbränder vid utsläpp av RID-klass 3 som kan ge brännskador och brandspridning (21,2 %).
3. Giftmoln som driver iväg med vinden vid utsläpp av RID-klass 6, vilket kan orsaka förgiftning (1,2 %).

C. Konsekvenser av olyckor med farligt gods

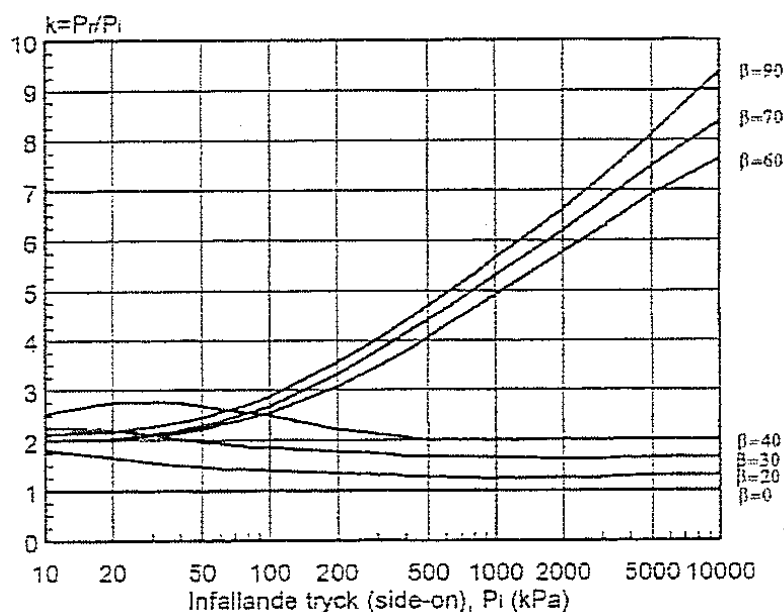
C.1 Beräkning av konsekvenser

I detta avsnitt redovisas de modeller som har använts beräkning av olyckornas konsekvenser. Syftet med avsnittet är att visa vilka modeller som använts på en övergripande nivå. För ytterligare information hänvisas till angivna referenser.

C.1.1 Detonation

Beräkning av tryckverkan vid detonation av explosivämne i RID-klass 1 och RID-klass 5 utförs enligt nedanstående metodik³²:

- ♦ Inledningsvis beräknas laddningsvikten, vilken är en statistisk fördelning relaterat till förekommande transporter av farligt gods. Laddningsvikten ökas 1,8 ggr för att ta hänsyn till att explosionen sker nära mark (och ej fritt i luften).
- ♦ Det skalade avståndet ($r/Q^{1/3}$) beräknas där r är avståndet till laddningen och Q är den omräknade laddningsvikten.
- ♦ Med hjälp av information i Figur 15 kan det infallande fria trycket på ett givet avstånd beräknas. Det fria trycket används sedan för att uppskatta skador på människor och egendom.

Figur 15 Maximalt övertryck respektive kvot mellan reflekterat- och infallande tryck.

³² Fischer, S. m.fl., *Vådautsläpp av brandfarliga och giftiga gaser och vätskor. Metoder för bedömning av risker*. Försvarets Forskningsanstalt, Stockholm, 1997.

C.1.2 Avdunstning

Massflödet vid avdunstning behöver bedömas för att kunna uppskatta effekterna av spridning i luft vid utsläpp av giftig brandfarlig vätska i RID-klass 3. Massflödet beror på karakteristiska för utsläppt ämne (ångtryck, densitet, molekylvikt), vind samt utsläppets area. Beräkningen av massflödet görs genom att utnyttja det dimensionslösa masstransporttalet B med ekvationer³³ enligt nedan. Traditionellt används alternativa metoder inom andra ingenjörsciensdiscipliner, men jämförande beräkningar visar att de olika metoderna överensstämmer väl³³. Nedanstående ekvationer gäller för vätskor vars kokpunkt är högre än omgivningens temperatur.

$$Y_{FW} = \frac{1}{\left[1 + \left[\left(p/p_F\right) - 1\right] \left(M_{luft} / M_F\right)\right]} \quad [1.1]$$

$$B = \frac{(Y_{F_\infty} - Y_{FW})}{(Y_{FW} - Y_{FR})} \quad [1.2]$$

$$Re = u \cdot D_{eq} / \nu \quad [1.3]$$

$$Nu = 0,037 \cdot Re^{4/5} \cdot Pr_{luft}^{1/3} \quad [1.4]$$

$$h = Nu \cdot k_{luft} / D_{eq} \quad [1.5]$$

$$Q'' = \frac{(h / C_{p_{luft}}) \cdot \ln(1 + B)}{1000} \quad [1.6]$$

$$Q = Q'' \cdot A \quad [1.7]$$

$$D_{eq} = \sqrt{\frac{4A}{\pi}} \quad [1.8]$$

där

Y_{FW}	= Massfraktion bränsle vid ytan i gasfas.
Y_{F_∞}	= Massfraktion bränsle i luften ovanför bränsleytan.
Y_{FR}	= Massfraktion bränsle i vätskepoolen.
p	= Lufttryck = 101,3 kPa.
p_F	= Ångtryck för bränsle i kPa.
M_{luft}	= Molekylvikt för luft = 28,85 g/mol.
M_F	= Molekylvikt för bränsle i g/mol.
B	= Dimensionslöst masstransporttal.
Re	= Reynolds tal, dimensionslöst.
Nu	= Nusselts tal, dimensionslöst.
Pr_{luft}	= Prandtl's tal för luft, dimensionslöst = 0,71.
u	= Vindhastighet, m/s.

³³ Andersson, B., *Introduktion till konsekvensberäkningar, några förenklade typfall*, Institutionen för Brandteknik, Lunds universitet, Lund, 1992.

D_{eq}	= Pölens ekvivalenta diameter ³⁴ , m.
A	= Pölens area, m
ν	= Kinematisk viskositet för luft = $15,08 \cdot 10^{-6}$ m ² /s.
h	= Konvektivt värmeövergångstal, W/m ² K.
k_{luft}	= Konduktivitet för luft = 0,02568 W/mK.
Q''	= Massflöde från ytan, kg/m ² s.
Q	= Massflöde från ytan, kg/s.
$C_{p_{luft}}$	= Värmekapacitet för luft = 1 J/gK.

Det är även möjligt att beräkna hur lång tid det tar för hela pölen att förångas. Förångningshastigheten (massflödet) används sedan som indata till spridningsmodellen. Om den avdunstande vätskan antänds gäller inte denna modell, utan modellen för beräkning av konsekvensen av en pölbrand (se avsnitt C.1.7).

C.1.3 Utströmning av gas (i vätskefas)

Vid utsläpp av tryckkondenserade gaser krävs kännedom om källstyrka (kg/s) och den initiala spridningsmodellen vilken är en s.k. turbulent jet (fri cirkulär jet i medvind).

$$Q = C_d A \sqrt{\frac{2(P_0 - P_a)}{\nu_f}} \quad [1.9]$$

$$F = \frac{Q^2 \nu_f}{C_d A} \quad [1.10]$$

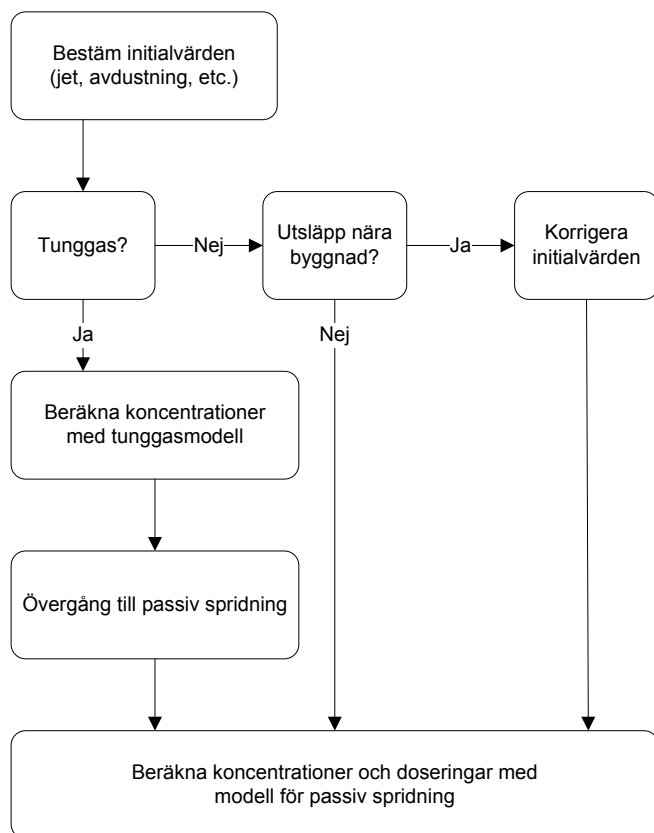
där

Q	= Massflödet, kg/s.
C_d	= Kontraktionsfaktor för vätskeutströmning.
A	= Hålstorlek, m ² .
P_0	= Tanktryck, Pa.
P_a	= Atmosfärstryck, Pa.
ν_f	= Specifik volym hos vätskefas, m ³ /kg.
F	= Rörelsemängdsflöde i jetstråle, N.

³⁴ Den ekvivalenta diameter används för att skapa en cirkel med samma area som själva vätskepölen.

C.1.4 Spridning i luft

Följande flödesschema³⁵ för utsläpp används för att uppskatta spridning i luft:

Figur 16 Flödesschema³⁵ för kontinuerliga utsläpp

C.1.4.1 Källmodell

Källmodellen kan antingen vara modellen för avdunstning i avsnitt C.1.2 eller modellen för bestämning av källstyrka vid utsläpp av tryckkondenserade gaser i avsnitt C.1.3.

C.1.4.2 Bestäm initialvärden

Värden för den initiala utspädningsprocessen³⁵ bestäms med följande ekvationer:

Avdunstning

$x = 0$ i pölens uppströmskant

$$\sigma_{y0} = 0,25 \cdot D_{eq} \quad [1.11]$$

$$\sigma_{z0} = 0,05 \cdot D_{eq} \quad [1.12]$$

där

σ_{y0}, σ_{z0} = initiala utspädningskoefficienter i y- resp. z-led.

³⁵ Fischer, S. m.fl., *Vådautsläpp av brandfarliga och giftiga gaser och vätskor. Metoder för bedömning av risker*. Försvarets Forskningsanstalt, Stockholm, 1997.

Tryckkondenserad gas

Utströmning av tryckkondenserad gas sker med en s.k. turbulent jet för vilken följande initiala dimensionsmått erhålls:

$$\sigma_{y0} = \sigma_{z0} = 0,44R(x_{tr}) \quad [1.13]$$

C.1.4.3 Tunggas?

Nästa steg blir att avgöra om det finns ett tunggassteg eller inte vid beräkning av koncentrationer. Om tunggassteget inte existerar kan modellen för passiv spridning användas direkt. Tunggaseffekterna är försumbara när molnets tillväxt i sidled nått ner till samma värde som för passiv spridning. Detta kan uttryckas som ett avståndsvillkor för tunggasmodellens giltighet:

$$x \leq \frac{0,037L_b}{(\sigma'_{yp})^3} - \frac{\sigma_{y0}^{3/2}}{0,35L_b^{1/2}} = x_{\max} \quad [1.14]$$

$$\sigma'_{yp} = \beta \left(\frac{z_0}{z_{03}} \right)^{0,2} \quad [1.15]$$

$$L_b = g \left(1 - \frac{M_{luft}}{M_{F_{eff}}} \right) \cdot \frac{Q}{\rho_a u^3} \quad [1.16]$$

$$M_{F_{eff}} = M_F \left[1 + \frac{c_{pg}(T_a - T_{g0})}{c_{pa}T_a} \right] \quad [1.17]$$

där

x	= Horisontell koordinat; parallell med vindhastigheten, m.
L_b	= Längdskala för tunggasutsläpp, m.
σ'_{yp}	= dispersionskoefficientderivata för passiv spridning.
β	= 0,08 för stabilitetsklass A-D, 0,06 för klass E och 0,04 för klass F.
z_0	= Skrovlighetslängd (ytråhet), m.
z_{03}	= Referenslängd för skrovlighet (ytråhet) = 0,03 m.
g	= Tyngdacceleration = 9,81 m/s ² .
$M_{F_{eff}}$	= Effektiv molekylvikt hos bränslet efter hänsyn till temperatur innan utsläpp.
T_a	= Lufttemperaturen, K
T_{g0}	= Gasens temperatur före luftinblandning, K

Eftersom gasens temperatur innan inblandning av luft är densamma som efter luftinblandning är $M_{F_{eff}} = M_F$. Tunggasmodellen ska tillämpas i intervallet $0 \leq x \leq x_{\max}$, varefter en övergång till modell för passiv spridning ska göras. Om $x_{\max}$ är mindre än noll så ska tunggasmodellen överhuvudtaget inte användas.

C.1.4.4 Beräkning av koncentrationer med tunggasmodell

I intervallet $0 \leq x \leq x_{\max}$ har plymen en maximal koncentration i vindriktningen enligt nedanstående ekvation.

$$X_{\max}(x) = X(x, 0, 0) = \frac{85Q \cdot K_r^{-1} \cdot K_s}{\left(x + \sqrt{85\pi \cdot K_r^{-1} \cdot K_s \cdot \sigma_{z0} \cdot \sigma_{y0}}\right)^2 \cdot u} \quad [1.18]$$

$$K_r = \left(\frac{z_0}{z_{01}}\right)^{0,2} \quad [1.19]$$

där

$X_{\max}$ = Maximal koncentration i vindriktningen, kg/m³.

K_r = Korrektionsfaktor för skrovlighet (ytråhet).

K_s = Korrektionsfaktor för atmosfärsstabilitet.

z_{01} = Referenslängd för skrovlighet (ytråhet) = 0,01 m.

Plymens bredd- och höjdmått beräknas med följande ekvationer.

$$\sigma_y(x) = \left[\sigma_{y0}^{3/2} + 0,35L_b^{1/2}x\right]^{2/3} \quad [1.20]$$

$$\sigma_z(x) = \frac{\left(x + \sqrt{85\pi \cdot K_r^{-1} \cdot K_s \cdot \sigma_{z0} \cdot \sigma_{y0}}\right)^2}{85\pi \cdot K_r^{-1} \cdot K_s \cdot \sigma_y(x)} \quad [1.21]$$

där

$\sigma_y(x)$ = Standardavvikelse för masskoncentration i y-led, m.

$\sigma_z(x)$ = Standardavvikelse för masskoncentration i z-led, m.

C.1.4.5 Övergång till passiv spridning

Vid $x_{\max}$ är inte längre tunggasmodellen tillämpbar. Plymen har då fått standardavvikelser enligt ekvationerna [1.20] och [1.21] med $x = x_{\max}$ och dessa värden på σ_y och σ_z används som initiala värden (σ_{y0} och σ_{z0}) i modellen för passiv spridning.

C.1.4.6 Beräkning av koncentrationer med modell för passiv spridning

För den passiva spridningsfasen rekommenderas en gaussisk spridningsmodell i stället för en mindre realistisk boxmodell. Spridningsmodellen ger koncentrationen av gas på ett givet avstånd från utsläppspunkten med hjälp av nedanstående ekvationer.

$$X(x, y, z) = \frac{Q}{2\pi\sigma_y\sigma_z u} \exp\left(-\frac{y^2}{2\sigma_y^2}\right) \exp\left(-\frac{(z-H)^2}{2\sigma_z^2}\right) \exp\left(-\frac{(z+H)^2}{2\sigma_z^2}\right) \quad [1.22]$$

där

$X(x, y, z)$ = Koncentrationen på avståndet x, y och z, kg/m³.

Q = Utsläppets källstyrka, kg/s.

σ_y, σ_z = Dispersionskoefficienter i sid- och höjddled

u = Vindhastigheten, m/s.

H = Utsläppets höjd, m

Dispersionskoefficienterna som styr spridning i sid- och höjddled beräknas enligt nedan.

$$\sigma_y = \frac{a_y (x + x_{y0})}{(1 + b_y (x + x_{y0}))^{\gamma_y}} K_{rp} K_{yt} \quad [1.23]$$

$$\sigma_z = \frac{a_z (x + x_{z0})}{(1 + b_z (x + x_{z0}))^{\gamma_z}} K_{rp} \quad [1.24]$$

där a , b , och γ är parametrar som beror på rådande stabilitet; x_{y0} och x_{z0} är avstånden till s.k. virtuella källor, dvs. de koordinatförskjutningar som är nödvändiga för att plymen ska få rätt bredd och höjd initialt. K_{rp} anger en korrigering för underlagets skrovlighet och K_{yt} för samplingstidens (medelvärdesbildningstidens) påverkan på den horisontella spridningen. För bebyggt område är $K_{rp} = 1$ och K_{yt} antar ett värde på 1,0 då den önskade medelvärdesbildningstiden är densamma som medelvärdetiden (500 s).

Stabilitet	a_y	b_y	γ_y	a_z	b_z	γ_z
A	0,32	0,0004	0,5	0,24	0,001	-0,5
B	0,32	0,0004	0,5	0,24	0,001	-0,5
C	0,22	0,0004	0,5	0,20	0	0
D	0,16	0,0004	0,5	0,14	0,0003	0,5
E	0,11	0,0004	0,5	0,08	0,0015	0,5
F	0,11	0,0004	0,5	0,08	0,0015	0,5

Nedanstående ekvationer används för beräkning av x_{y0} och x_{z0} .

$$x_{y0} = \frac{\left(\frac{\sigma_{y0}}{K_{rp} K_{yt}} \right)^2 b_y + \frac{\sigma_{y0}}{K_{rp} K_{yt}} \sqrt{\left(\frac{\sigma_{y0}}{K_{rp} K_{yt}} \right)^2 b_y^2 + 4a_y^2}}{2a_y^2} \quad \text{för } \gamma_y = 0,5 \quad [1.25]$$

$$x_{z0} = \frac{\left(\frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}} \right)}{a_z - b_z \left(\frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}} \right)} \quad \text{för } \gamma_z = 1 \quad [1.26]$$

$$x_{z0} = \frac{\left(\frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}}\right)^2 b_z + \frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}} \sqrt{\left(\frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}}\right)^2 b_z^2 + 4a_z^2}}{2a_z^2} \text{ för } \gamma_z = 0,5 \quad [1.27]$$

$$x_{z0} = \frac{\sigma_{z0}}{K_{rp} a_z} \text{ för } \gamma_z = 0 \quad [1.28]$$

$$x_{z0} = \frac{\sqrt{1 + \frac{4 \frac{\sigma_{z0}}{K_{rp}} (\sqrt{2} - 1) b_z}{a_z}} - 1}{2(\sqrt{2} - 1) b_z} \text{ för } \gamma_z = -0,5 \quad [1.29]$$

σ_{y0} och σ_{z0} är de initiala dispersionskoefficienterna, vilka väljs utifrån riktlinjerna i avsnitt C.1.4.2

C.1.5 BLEVE

En BLEVE ger upphov till ett stort eldklot och beräknas med hjälp av nedanstående ekvationer.

$$D = 6,48m^{0,325} \quad [1.30]$$

$$t_{BLEVE} = 0,825m^{0,26} \quad [1.31]$$

$$F_{21} = \frac{D^2}{4X^2} \quad [1.32]$$

$$\tau = 2,02(p_w X)^{-0,09} \quad [1.33]$$

$$q_r = \frac{X_E m \Delta h_c}{\pi D^2 t_{BLEVE}} \quad [1.34]$$

$$q_x = \tau q_r F_{21} \quad [1.35]$$

där

D	= Eldklotets diameter, m.
m	= Utsläppt massa brännbar vätska, kg.
t_{BLEVE}	= Eldklotets varaktighet, s.
F_{21}	= Synfaktor
X	= Avstånd mellan eldklotets yta och mottagande föremål, m.
τ	= Andel av strålningen som transmittas genom luften.
p_w	= Vattens ångtryck, Pa
q_r	= Avgiven strålning, kW/m ² .
X_E	= Strålningsandel.
Δh_c	= Förbränningsvärme, kJ/kg.
q_x	= Mottagen strålning, kW/m ² .

Avståndet till 50 % dödlighet beräknas genom att bestämma det avstånd där mottagande strålning är lika med gränsvärdet för kritisk strålning. Sedan har eldklotets radie lagts till detta avstånd för att få en korrekt angivelse i förhållande till platsen där olyckan inträffar.

C.1.6 Jetflamma

Jetflamman är en "svetslåga" som uppkommer vid direkt antändning av en kondenserad brandfarlig gas. Följande ekvationer används för att beräkna riskavståndet vid en jetflamma.

$$R_{s,50} = 1,9 t^{0,4} Q^{0,47} \quad [1.36]$$

där

$$\begin{aligned} R_{s,50} &= \text{Riskavstånd till 50 \% dödlighet, m} \\ t &= \text{Exponeringstid vid strålningspåverkan, s} \\ Q &= \text{Utsläppets källstryka, kg/s (se avsnitt C.1.3)} \end{aligned}$$

C.1.7 Pölbrand

Strålningen från en pölbrand kan beräknas med nedanstående ekvationer.

$$Q = m'' \Delta h_c A_p \quad [1.37]$$

$$q_r = X_e Q \quad [1.38]$$

$$F_{12} = \frac{1}{4\pi X^2} \quad [1.39]$$

$$q_x = \tau q_r F_{12} \quad [1.40]$$

där:

$$\begin{aligned} Q &= \text{Brandens effekt, kW.} \\ m'' &= \text{Förbränningshastighet per ytenhet, kg/s/m}^2. \\ \Delta h_c &= \text{Förbränningsvärme, kJ/kg.} \\ A_p &= \text{Pölens area, m}^2. \\ q_r &= \text{Avgiven strålning, kW/m}^2. \\ X_e &= \text{Strålningsandel.} \\ F_{21} &= \text{Synfaktor} \\ X &= \text{Avstånd mellan eldklotets yta och mottagande föremål, m.} \\ q_x &= \text{Mottagen strålning, kW/m}^2. \\ \tau &= \text{Andel av strålningen som transmittteras genom luften, se avsnitt C.1.5.} \end{aligned}$$

Avståndet till 50 % dödlighet beräknas genom att bestämma det avstånd där mottagande strålning är lika med gränsvärdet för kritisk strålning. Sedan har pölens diameter lagts till detta avstånd för att få en korrekt angivelse i förhållande till platsen där olyckan inträffar.

C.1.8 Stänk

Frätande ämnen kan orsaka svåra skador och dödsfall om det finns personer i tankens omedelbara närhet vilka får stänk över sig. Det finns inga kvantitativa modeller för att uppskatta effekterna av stänk med frätande vätska, utan det antas att människor som befinner sig inom 10 m från tanken utsätts för dödliga skador.

C.2 Indata

C.2.1 Väder- och vindförhållanden

Väder- och vindförhållanden har betydelse när konsekvenserna av utsläpp av gaser (brännbara eller giftiga) ska bedömas. I Tabell 9 redovisas de värden som använts vid konsekvensberäkningarna.

Tabell 9 Dimensionerande väder- och vindförhållanden.

Stabilitetsklass	Sannolikhet	Vindhastighet (medelvärde)
Instabil	10 %	1,7 m/s
Neutral	50 %	4,4 m/s
Stabil	40 %	2,4 m/s

C.2.2 Ämnesspecifika data

I nedanstående tabeller ges väsentlig indata, vilka är de samma som använts i Länsstyrelsen i Skåne läns riktlinjer³⁶. En förklaring till statistiska begrepp och sannolikhetsfördelningar ges i avsnitt A.

Tabell 10 Generella indata till konsekvensberäkningarna.

Variabel	Enhet	Värde
Atmosfärstryck	[Pa]	101 325
Flödeskoefficient	[-]	Likformig (0,65; 0,80)
Höjd på vätskepelare	[m]	Likformig (1,0; 2,0)

Tabell 11 Fördelning av hålstorlek. Källstyrkan avser utsläpp av gasol

Håltyp	Håldiameter	Källstyrka	Sannolikhet, järnväg
Litet	10 mm	1 kg/s	62.5 %
Medel	30 mm	12 kg/s	20.8 %
Stort	110 mm	160 kg/s	16.7 %

³⁶ Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen – bebyggelseplanering intill väg och järnväg med transport av farligt gods, Rapport "Skåne i utveckling", 2007:06.

Sannolikheten för de olika hålstorlekarna kommer från Räddningsverket³⁷, medan de olika hålstorlekarna bygger på uppskattningar från bland annat Cox³⁸ och CPQRA³⁹.

Tabell 12 Ämnesspecifika indata.

Variabel	Enhet	Propylen -oxid	Dimetyl- sulfat	Svavel- dioxid	Gasol	Bensin
Molvikt	[g/mol]	58,1	126	64	76,53	
Densitet vätska	[kg/m ³]	830	1330	1460	605	750
Utsläppt mängd	[ton]	15-25	15-25	15-25	15-25	15-25
Förbränningsvärme	[kJ/kg]	34845	-	-	46000	45000
Strålningsandel	[-]	0,30	-	-	0,30	0,30
Ångtryck	[kPa]	60	0,067		833	
Kokpunkt	[°C]	34	188			
Tanktryck	[kPa]			230	535	
Förbränningshastighet	[m/s]					0,0001
Förbränningshastighet	[kg/m ² /s]					0,048

Trotyl, vilket är det representativa ämnet för explosioner i klass 1 och klass 5 har ett värmevärde på 4,2 MJ/kg och den massa som deltar i explosionen är hämtad från HMSO⁴⁰ och antar en fördelning enligt Tabell 13 nedan.

Tabell 13 Massa som deltar i explosion i klass 1.

Massa, kg	Ack. sannolikhet	Massa, kg	Ack. sannolikhet
50	1,1 %	1047	21,4 %
61	1,2 %	1095	22,3 %
126	1,2 %	1778	86,5 %
204	3,8 %	2399	86,8 %
316	20,8 %	16000	100,0 %
562	21,3 %		

³⁷ Räddningsverket, *Farligt Gods – riskbedömning vid transport. Handbok för riskbedömning av transporter med farligt gods på väg eller järnväg*, 1996.

³⁸ Cox, A.W., Lees, F.P., Ang, M.L., *Classification of Hazardous Locations*, ISBN 0-85295-258-9, Institution of Chemical Engineers, Warwickshire 1990.

³⁹ Center for Chemical Process Safety of the American Institute of Chemical Engineers, *Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis*, New York, 1989

⁴⁰ HMSO, *Major hazard aspects of the transport of dangerous substances – report and appendices*, Advisory Committee on Dangerous Substances, Health & Safety Commission, London, 1991.

När det gäller klass 5 så är massan som medverkar vid explosion direkt relaterad till hur stor mängd bränsle som blandas med det oxiderande ämnet. För järnväg kan en tank med 25 ton oxiderande ämne kollidera med en vagn innehållande en stor mängd brandfarlig vätska. Den blandning som kan bildas motsvarar c:a 25 ton massexplosiv vara.

C.2.3 Skadekriterier

Risikanalysen berör skador på människor och de skadekriterier för exponering av giftiga gaser, värmestrålning och tryck som används redovisas i Tabell 14 nedan. Skadekriterierna representerar LC₅₀-värden, dvs. den koncentration där 50 % av en population förväntas omkomma.

Tabell 14 Skadekriterier för giftiga gaser, värmestrålning⁴¹ och tryck.

Skadeverkan	Kritisk påverkan
Explosion – tryck ⁴²	260 kPa
Explosion – värmestrålning ⁴³	43 kW/m ²
Värmestrålning – BLEVE ⁴³	31 kW/m ²
Värmestrålning – brandfarliga varor ⁴³	14 kW/m ²
Toxicitet – giftig gas ⁴⁴	2 200 mg/m ³ (860 ppm)
Toxicitet – giftig vätska ⁴⁵	4 900 mg/m ³ (2 000 ppm)

C.3 Resultat

Modeller, indata, skadekriterier samt väder- och vindförhållanden används för att beräkna konsekvensen av ett utsläpp. Konsekvensen antas inträffa i det område där koncentrationen, trycket eller värmestrålningen överskrider ett visst gränsvärde för dödlighet. Gränsvärdet för dödlighet bestäms av den påverkan som bedöms orsaka en dödlighet på 50 % av en population. För att avgöra vid vilket avstånd detta inträffar översätts 50 % dödlighet med hjälp av s.k. probitfunktioner till en fysikalisk parameter (toxisk koncentration (LC₅₀) eller kritisk värmestrålning).

⁴¹ Strålningsnivåerna gäller oskyddad hud och någon skyddseffekt av kläder har inte tagits hänsyn till vid beräkning av skadekriterierna.

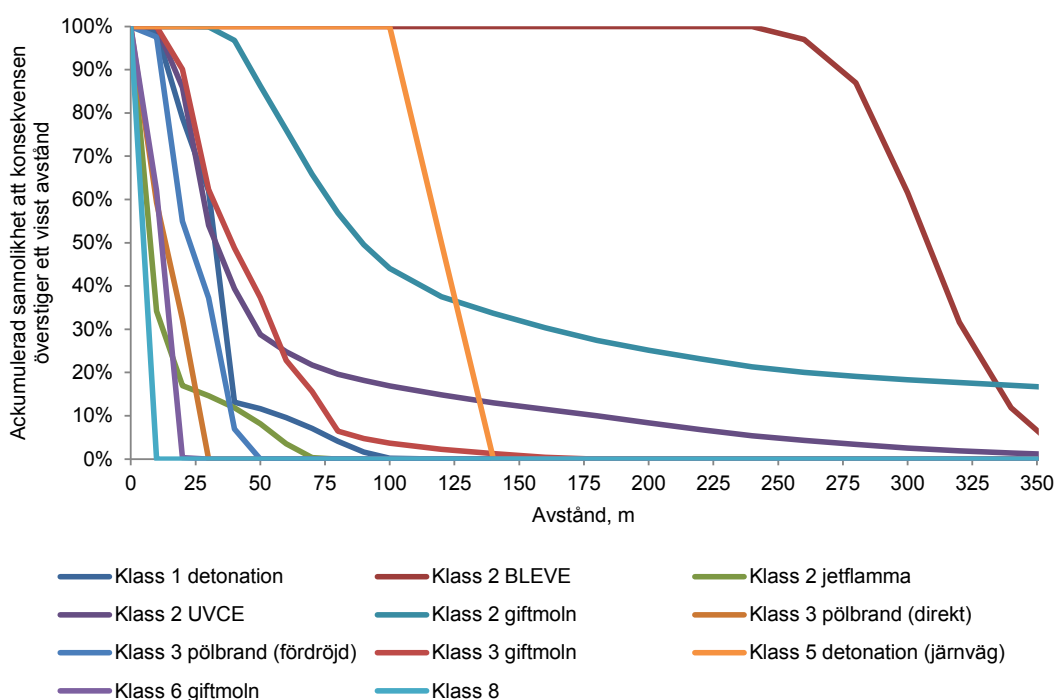
⁴² HMSO, *Major hazard aspects of the transport of dangerous substances – report and appendices*, Advisory Committee on Dangerous Substances, Health & Safety Commission, London, 1991.

⁴³ Eldklotets varaktighet för explosion är c:a 7 s och för BLEVE c:a 11 s. För värmestrålning från pölbränder gäller en exponeringstid på 30 s. Beräkningar av kritisk strålning sker enligt metodik redovisas i "CPR 16E, *Methods for the determination of possible damage*. Committee for the prevention of disasters, The Netherlands, 1992".

⁴⁴ Representeras av svaveldioxid, 30 min exponering.

⁴⁵ Representeras av propylenoxid, 30 min exponering.

Ytterligare en förenkling är nödvändig för att kunna genomföra beräkningarna. Det ansätts att inom området 100 till 50 % dödlighet omkommer alla människor och i området 50 till 0 % omkommer ingen. Denna förenkling är nödvändig för att kunna ta fram de olika riskmåten. Vid en verklig olycka kan människor som befinner sig inom riskområdet komma att överleva samtidigt som människor utanför kan omkomma. Användningen av 50 % dödlighet skall därför ses som ett genomsnitt och följer principerna i CPQRA⁴⁶. Ytterligare en nödvändig förenkling är att förutsätta att samtliga personer befinner sig oskyddade, i fri siktlinje med olycksplatsen. Då flertalet av variablerna beskrivs med sannolikhetsfördelningar i stället för punktvärden, utgör också resultatet statistiska fördelningar, vilka redovisas i Figur 17.

Figur 17 Konsekvensområde vid olycka med farligt gods. Figuren visar en fördelning av konsekvensområdet vid olyckor av en viss typ. Exempelvis ger en BLEVE alltid ett skadeutfall som överstiger 240 m och 10 % av olyckorna som orsakar en BLEVE når 340 m eller längre.

Informationen i Figur 17 kan översättas till ett medelvärde för olyckan samt med ett konfidensintervall, inom vilket det är 95 % säkerhet att konsekvens inträffar. I Tabell 15 redovisas dessa värden.

⁴⁶ CPQRA, *Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis*. Center for Chemical Process Safety of the American Institute of Chemical Engineers, New York, 1989.

Tabell 15 Medelvärde, samt en bedömning av konfidensintervallets övre gräns för de olika olycksscenariernas utbredning.

Scenario	Riskområde i meter	
	50 %	95 %
Klass 1 detonation → tryck	40	80
Klass 2 BLEVE → brännskada	310	350
Klass 2 jetflamma → brännskada	15	60
Klass 2 UVCE → brännskada	60	240
Klass 2 giftmoln → förgiftning	190	800
Klass 3 pölbrand (direkt) → brännskada	20	30
Klass 3 pölbrand (fördröjd) → brännskada	30	40
Klass 3 giftmoln → förgiftning	40	80
Klass 5 detonation → tryck	100	120
Klass 6 giftmoln → förgiftning	10	20
Klass 8 → frätskada	10	10

Syftet med Tabell 15 är endast att beskriva spridningen i konsekvensens utbredning på ett tydligare sätt. Störst avvikelse från medelvärdet (50 %) har olyckor som medför spridning till luft (UVCE och giftmoln). Detta beror på att koncentrationen i en given punkt kan variera mycket beroende på källstyrka, vindhastighet och atmosfärsförhållanden. I riskanalysmodellen används sannolikhetsfördelningen för resp. scenario, vilken redovisas i Tabell 16. Notera att en sannolikhetsfördelning är en typ av histogram som visar hur stor andel av utfallen som hamnar i ett speciellt intervall. Sannolikhetsfördelningen indikerar variabelns minimi-, maximi- och medelvärde på ett tydligt sätt.

Tabell 16 Sannolikhetsfördelning för resp. olycksscenario.

Avstånd	Klass 1 detonation	Klass 2 BLEVE	Klass 2 jetflamma	Klass 2 UVCE	Klass 2 giftmoln
10	1,2 %	-	65,8 %	0,0 %	0,0 %
20	20,0 %	-	17,3 %	14,1 %	0,0 %
30	16,8 %	-	2,3 %	31,4 %	0,1 %
40	48,9 %	-	2,8 %	15,1 %	3,3 %
50	1,4 %	-	3,6 %	10,6 %	11,6 %
60	2,1 %	-	4,7 %	4,1 %	9,5 %
70	2,5 %	-	3,3 %	3,1 %	10,4 %
80	2,9 %	-	0,3 %	2,0 %	7,7 %

Tabell 16 Sannolikhetsfördelning för resp. olycksscenario. (forts.)

Avstånd	Klass 1 detonation	Klass 2 BLEVE	Klass 2 jetflamma	Klass 2 UVCE	Klass 2 giftmoln
90	2,5 %	-	-	1,6 %	7,4 %
100	1,5 %	-	-	1,3 %	5,8 %
120	0,2 %	-	-	2,0 %	6,7 %
140	-	-	-	1,8 %	4,2 %
160	-	-	-	1,3 %	3,3 %
180	-	-	-	1,6 %	2,8 %
200	-	-	-	1,7 %	2,3 %
220	-	-	-	1,5 %	2,2 %
240	-	-	-	1,4 %	1,7 %
260	-	2,8 %	-	1,2 %	1,2 %
280	-	10,1 %	-	0,8 %	0,9 %
300	-	25,6 %	-	0,8 %	0,8 %
320	-	29,8 %	-	0,6 %	0,7 %
340	-	19,9 %	-	0,5 %	0,7 %
360	-	10,3 %	-	0,4 %	0,6 %
380	-	1,4 %	-	0,3 %	0,6 %
400	-	-	-	0,3 %	0,6 %
450	-	-	-	0,3 %	1,4 %
500	-	-	-	0,1 %	1,1 %
550	-	-	-	-	1,0 %
600	-	-	-	-	1,0 %
650	-	-	-	-	0,8 %
700	-	-	-	-	0,6 %
800	-	-	-	-	1,3 %
900	-	-	-	-	1,1 %
1 000	-	-	-	-	1,1 %

Tabell 16 Sannolikhetsfördelning för resp. olycksscenario. (forts.)

Avstånd	Klass 3 pölbrand direkt	Klass 3 pölbrand fördröjd	Klass 3 giftmoln	Klass 5 detonation	Klass 6 giftmoln	Klass 8 frätskada
10	40,8 %	2,5 %	0,0 %	0,0 %	37,8 %	100 %
20	26,8 %	42,6 %	10,0 %	0,0 %	61,8 %	-
30	32,4 %	17,7 %	27,5 %	0,0 %	0,4 %	-
40	-	30,3 %	13,7 %	0,0 %	-	-
50	-	6,9 %	11,6 %	0,0 %	-	-
60	-	-	14,5 %	0,0 %	-	-
70	-	-	6,7 %	0,0 %	-	-
80	-	-	9,5 %	0,0 %	-	-
90	-	-	1,7 %	0,0 %	-	-
100	-	-	1,2 %	50,0 %	-	-
120	-	-	1,3 %	50,0 %	-	-
140	-	-	0,9 %	-	-	-
160	-	-	0,9 %	-	-	-
180	-	-	0,4 %	-	-	-

D. Frekvenser och konsekvenser för mekanisk skada vid urspårning

D.1 Frekvens för urspårning

Alla urspårningar leder inte till negativa konsekvenser för omgivningen. Huruvida personer i omgivningen skadas eller ej beror på hur långt ifrån rälsen en vagn hamnar efter urspårning. I Tabell 17 visas fördelningen för avstånd från spår som vagnar förväntas hamna efter urspårning. Det viktade värdet bygger på uppgifter i avsnitt B.4.1 där godståg står för 37 % av urspårningarna.

Tabell 17 Avstånd från spår för urspårade vagnar (basprognosen)⁴⁷.

Avstånd från spår	0-1 m	1-5 m	5-15 m	15-25 m	>25 m
Resandetåg	77,5 %	18,0 %	2,3 %	2,2 %	-
Godståg	70,3 %	19,8 %	5,5 %	2,2 %	2,2 %
Viktat värde	74,8 %	18,7 %	3,5 %	2,2 %	0,8 %

Enligt Tabell 17 varierar sannolikheten för respektive konsekvensavstånd något beroende på vilken tågtyp som går på det aktuella spåret. En sammanvägning (viktning) av dessa sannolikheter används tillsammans med den totala urspårningsfrekvensen för både gods- och resandetåg (se avsnitt B.4.1) för att beräkna riskbidraget från urspårande tåg.

D.2 Konsekvenser av urspårning

I samband med urspårningar antas dödlig påverkan uppstå på alla människor som befinner sig inom det avstånd på vilket tåget hamnar. Risken för mekanisk påverkan på människor eller byggnader är oberoende av om det rör sig om persontåg eller godståg. Riskerna begränsas till området närmast banan, cirka 25-30 m, vilket är det avstånd som urspårade vagnar i de flesta fall hamnar inom.

⁴⁷ Fredén, S., *Modell för skattning av sannolikheten för järnvägsolyckor som drabbar omgivningen*, Rapport 2001:5, Miljösektionen, Banverket, 2001

E. Risknivå utmed Södra stambanan

E.1 Modell för beräkning av individrisk

E.1.1 Beskrivning

Nedan följer en översiktlig beskrivning av den metodik som används för att kombinera frekvenser och konsekvenser till ett mått på individrisken.

Olyckor med farligt gods

Frekvenserna för resp. scenario finns angivna i avsnitt B.4.3. Dessa frekvenser kombineras sedan med sannolikhetsfördelningen för konsekvensens utbredning redovisad i Tabell 16 och sannolikheten att ett område påverkas från avsnitt B.1.2. Beräkningsgången exemplifieras i avsnitt E.1.2 och E.1.3.

Urspårningsolyckor

För urspårningsolyckor används frekvensen för järnvägsolycka redovisad i avsnitt B.4.1 tillsammans med sannolikheten att ett område påverkas från avsnitt B.1.2. Därutöver sker en reduktion med 50 % efter som en urspårning endast kan påverka personer antingen på spårets östra eller västra sida. Beräkningsgången är lika den som exemplifieras i avsnitt E.1.2 och E.1.3.

E.1.2 Sannolikheten att en olycka når en viss punkt som en funktion av avståndet från transportleden

I avsnitt C.3 redovisas sannolikhetsfördelningar för resp. olycksscenario och i avsnitt B.1.2 redovisas en faktor för att korrigera olycksfrekvensen per km till den faktiska påverkan på ett visst avstånd från transportleden. Denna information kombineras genom korsvis multiplikation för att ta kunna ta fram en sannolikhetsfördelning som en funktion av avståndet från transportleden. Nedan visas ett exempel på beräkning avseende transport av explosivämnen i klass 1.

Avstånd	Klass 1 detonation	X	Olyckan når	Avstånd som studeras, m				=
				0	10	20	30	
10	1,2 %		0	-	-	-	-	
20	20,0 %		10	0,02	-	-	-	
30	16,8 %		20	0,04	0,03	-	-	
40	48,9 %		30	0,06	0,06	0,04	-	
50	1,4 %		40	0,08	0,08	0,07	0,05	
60	2,1 %		50	0,10	0,10	0,09	0,08	
70	2,5 %		60	0,12	0,12	0,11	0,10	
80	2,9 %		70	0,14	0,14	0,13	0,13	
90	2,5 %		80	0,16	0,16	0,15	0,15	
100	1,5 %		90	0,18	0,18	0,18	0,17	
120	0,2 %		100	0,20	0,20	0,20	0,19	
			120	0,24	0,24	0,24	0,23	

Olyckan når	Klass 1 detonation Avstånd som studeras, m			
	0	10	20	30
0	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %
20	0,8 %	0,7 %	0 %	0 %
30	1,0 %	1,0 %	0,8 %	0 %
40	3,9 %	3,8 %	3,4 %	2,6 %
50	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
60	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
70	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
80	0,5 %	0,5 %	0,4 %	0,4 %
90	0,5 %	0,5 %	0,4 %	0,4 %
100	0,3 %	0,3 %	0,3 %	0,3 %
120	0,05 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %

De två översta matriserna är utdrag ur Tabell 16 och Tabell 3 och den nedersta matrisen skapas genom att multiplicera de med varandra. För överblickbarhetens skull redovisas endast studerade avstånd 0-120 m. Naturligtvis sker den korsvisa multiplikationen för alla avstånd mellan 0 till 1000 m som redovisas i Tabell 16 och

Tabell 3. Slutligen summeras värdena i resp. kolumn i den resulterande matrisen, vilket redovisas i Tabell 18 nedan.

Tabell 18 Sannolikheten att en olycka på en sträcka av 1 km når ett visst avstånd från transportleden.

Avstånd	Urspårning	Klass 1 detonation	Klass 2 BLEVE	Klass 2 jetflamma	Klass 2 UVCE	Klass 2 giftmoln
0	0,021	0,077	0,636	0,038	0,140	0,317
10	0,0016	0,074	0,636	0,023	0,137	0,316
20	0,0006	0,061	0,635	0,016	0,126	0,313
30	0,00002	0,044	0,633	0,014	0,107	0,307
40		0,017	0,631	0,010	0,095	0,297
50		0,014	0,628	0,007	0,085	0,282
60		0,011	0,625	0,003	0,080	0,268
70		0,008	0,620	0,0002	0,076	0,253
80		0,004	0,616	-	0,072	0,240
90		0,002	0,610	-	0,068	0,228
100		0,0003	0,604	-	0,065	0,218
120		-	0,589	-	0,059	0,202
140		-	0,571	-	0,052	0,189
160		-	0,549	-	0,046	0,178
180		-	0,523	-	0,040	0,167
200		-	0,493	-	0,033	0,158
220		-	0,457	-	0,027	0,149
240		-	0,413	-	0,022	0,141
260		-	0,355	-	0,017	0,135
280		-	0,278	-	0,014	0,129
300		-	0,178	-	0,011	0,123
320		-	0,086	-	0,008	0,117
340		-	0,029	-	0,006	0,112
360		-	0,003	-	0,004	0,107
380		-	-	-	0,003	0,102

Tabell 18 Sannolikheten att en olycka på en sträcka av 1 km når ett visst avstånd från transportleden.(forts.)

Avstånd	Klass 2 UVCE	Klass 2 giftmoln
400	0,002	0,097
450	0,001	0,084
500	0,0002	0,072
550	-	0,061
600	-	0,051
650	-	0,042
700	-	0,034
800	-	0,020
900	-	0,008

Tabell 18 Sannolikheten att en olycka på en sträcka av 1 km når ett visst avstånd från transportleden.(forts.)

Avstånd	Klass 3 pölbrand direkt	Klass 3 pölbrand fördröjd	Klass 3 giftmoln	Klass 5 detonation	Klass 6 giftmoln	Klass 8 frätskada
0	0,038	0,059	0,101	0,260	0,033	0,02
10	0,028	0,055	0,098	0,259	0,022	-
20	0,014	0,035	0,088	0,257	0,0002	-
30	-	0,022	0,069	0,253	-	-
40	-	0,004	0,055	0,247	-	-
50	-	-	0,042	0,240-	-	-
60	-	-	0,028	0,230	-	-
70	-	-	0,020	0,219	-	-
80	-	-	0,011	0,204	-	-
90	-	-	0,009	0,187	-	-
100	-	-	0,007	0,164	-	-
120	-	-	0,004	0,072	-	-
140	-	-	0,002	-	-	-
160	-	-	0,001	-	-	-

E.1.3 Beräkning av individrisk

I detta avsnitt redovisas hur individrisken beräknas för ett enskilt scenario – detonation av explosivt ämne i klass 1. Beräkningen utgör ett exempel på metodiken för att ta fram individrisken och upprepas sedan i modellen för samtliga scenarier som beskrivs i avsnitt 3.1.3.

1. Olycksfrekvensen för detonation av explosivt ämne i RID-klass 1 på Södra stambanan hämtas från Tabell 8 (basprognosen) och är $1,7 \cdot 10^{-8}$ per kilometer och år.
2. Med hjälp av information om sannolikheten att konsekvensen påverkar ett visst avstånd från transportleden givet en olycka på en vägsträcka av 1 km (se Tabell 18) kan individrisken beräknas, vilket görs i Tabell 19.

Tabell 19 Beräkning av individrisk för transport av explosiva ämnen i RID-klass 1 på Södra stambanan.

Avstånd, m	Sannolikhet att konsekvensen når ett visst avstånd vid olycka på en sträcka av 1 km	Individrisk, per år
0	0,077	$0,077 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 1,55 \cdot 10^{-9}$
10	0,074	$0,074 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 1,49 \cdot 10^{-9}$
20	0,061	$0,061 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 1,23 \cdot 10^{-9}$
30	0,044	$0,044 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 8,85 \cdot 10^{-10}$
40	0,017	$0,017 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 3,42 \cdot 10^{-10}$
50	0,014	$0,014 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 2,81 \cdot 10^{-10}$
60	0,011	$0,011 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 2,21 \cdot 10^{-10}$
70	0,008	$0,008 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 1,61 \cdot 10^{-10}$
80	0,004	$0,004 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 8,04 \cdot 10^{-11}$
90	0,002	$0,002 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 4,02 \cdot 10^{-11}$
100	0,0003	$0,0003 \times 2,0 \cdot 10^{-8} = 6,03 \cdot 10^{-12}$

E.2 Modell för beräkning av samhällsrisk

Beräkningar av samhällsrisk syftar till att försöka uppskatta skadeutfallet när en olycka väl inträffar. Skadeutfallet styrs av vilket scenario (se avsnitt 3.1.3) som inträffar samt hur många människor som befinner sig utomhus i anslutning till olyckan vid den aktuella tidpunkten. Samhällsriskberäkningarna kan inte göras med sådan precision att de visar på faktisk risk, utan de måste göras schablonmässigt utifrån ett antal givna förutsättningar. Syftet med denna beräkning är att visa att Eslövs centrala delar kan förtätas utan att samhällsrisk blir otillfredsställande. Beräkningarna är generella för Eslöv (längs med Södra stambanan).

E.2.1 Indata

Modellen för beräkning av samhällsrisk är uppbyggd med en iterativ process där statistiska fördelningar används för att ta fram skadeutfallet för tänkbara olyckor. Modellen bygger på följande huvudsakliga indata.

Befolkningstäthet

Befolkningstätheten utmed transportleden karakteriseras med följande schablonvärden:

- ♦ Tät stadsbebyggelse – 10 000 invånare/km².
- ♦ Stadsbebyggelse – 5 000 invånare/km².
- ♦ Bostads- och industriområde – 2 500 invånare/km².

När Södra stambanan passerar genom Eslöv antas andelen stadsbebyggelse vara 50 % och andelen bostads- och industriområde 50 %. Detta är en överskattning av befolkningstätheten i syfte att utgöra en konservativ bedömning. När befolkningstätheten är känd krävs information om hur många människor som vistas utomhus under dagtid respektive på natten. En holländsk vägledning anger att 93 % befinner sig inomhus under dagtid och 99 % är inomhus på natten⁴⁸. Dagtid antas råda mellan 08:00-18:30 och natt mellan 18:30-08:00. Dessa värden bedöms vara relevanta även för Eslöv.

Påverkansområde

I avsnitt C.3 redovisas olyckornas utbredning i form av statistiska fördelningar. Denna information används för att bestämma hur stor yta som olyckan påverkar. De finns två olika typer av påverkansområde:

- ♦ Cirkulär utbredning, t.ex. bränder och explosioner.
- ♦ Konformad utbredning, t.ex. utsläpp av giftig gas.

Påverkansområdet (m²) vid cirkulär utbredning bestäms genom att använda olyckans utbredning som radie och därefter beräkna den yta ($A = \pi r^2$) som påverkas. Om det finns ett bebyggelsefritt område ska beräknat påverkansområde minskas med ytan som detta område upptar. Vid konformad utbredning beräknas konsekvensområdet på liknande sätt efter kännedom om spridningsvinkeln⁴⁹ ($A = \varphi \pi r^2$).

E.2.2 Beräkning av samhällsrisk

Beräkningen av samhällsrisk sker med hjälp av statistisk simulering där värden slumpas fram från de fördelningar som representerar indata till modellen. Modellen består av ett antal "frågor", vilka besvaras med hjälp av de fördelningar som beskriver indata, se Tabell 20. En iteration består av att samtliga frågor i Tabell 20 besvaras.

⁴⁸ TNO, *Guideline for quantitative risk assessment*, CPR 18E.

⁴⁹ Mer information om spridningsvinkeln (φ) finns i avsnitt B.1.1.

Tabell 20 Modell för beräkning av samhällsrisk.

Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
Vilken tidpunkt?	Dag Natt	Bestämmer hur många människor som är utomhus. Se avsnitt E.2.1.
Vilket scenario?	Klass 1 detonation Klass 2 BLEVE Klass 2 jetflamma Klass 2 UVCE Klass 2 giftmoln Klass 3 pölbrand (direkt) Klass 3 pölbrand (fördröjd) Klass 3 giftmoln Klass 5 detonation Klass 6 giftmoln Klass 8	Se avsnitt B.4.3 för information om frekvenser.
Riskområde?	0-1 000 m	Bestämmer hur långt från olycksplatsen som dödsfall kan inträffa. Information finns i avsnitt C.3.
Påverkansområde?	Cirkulärt Konformat	Avgör hur stor yta som påverkas av olyckan. Se avsnitt E.2.1.

Efter en iteration finns således information om hur befolkningstätheten i anslutning till olyckan samt hur stort påverkansområde som olyckan har. Därmed är det möjligt att beräkna antalet omkomna med följande uttryck.

$$\text{Antal döda} = \text{Befolkningstäthet}(\text{pers} / \text{km}^2) \cdot \text{Påverkansområde}(\text{km}^2)$$

Antalet iterationer (upprepningar) är högt (1 000 000) för att säkerställa att alla möjliga kombinationer av olycksscenarier, tidpunkter och olycksplacering kommer med i resultatet. För varje iteration sparas information om "antal döda" och när simuleringen är klar kan en statistisk fördelning för antalet döda tas fram. Denna fördelning används sedan tillsammans med frekvensen för olycka för att plotta en s.k. FN-kurva (se avsnitt 1.5.1).

Notera att varje gång som påverkansområdet antar ett positivt värde, dvs. då riskområdet är större än det bebyggelsefria avståndet antas att minst 1 människa omkommer. Konsekvensen (antal döda) avrundas alltid uppåt till närmsta heltal. Detta ger en viss överskattning av samhällsriskerna för $N = 1$, men samtidigt finns det inget enkelt sätt att avgöra om det finns minst en människa i påverkansområdet. Därför måste det förutsättas att så är fallet.

Samtliga personer som vistas utomhus inom påverkansområdet antas omkomma. För personer som befinner sig inomhus omkommer en viss andel av personerna. I Tabell 21 redovisas de bedömningar som använts för att uppskatta andelen omkomna inomhus^{50,51}.

Tabell 21 Andel av personer inomhus som omkommer vid viss skadeverkan.

Skadeverkan	Andel inomhus som omkommer
Tryckskada	50 %
Brännskada (pölbrand)	0 %
Brännskada (övrigt)	5 %
Förgiftning	10 %
Frätskada	0 %

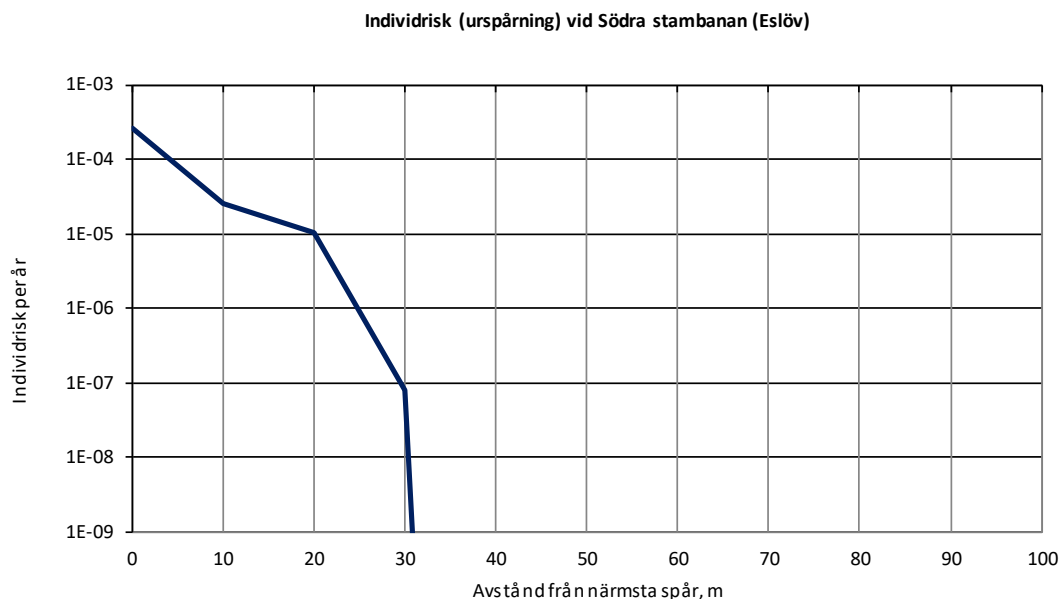
I beräkningen av samhällsriskerna ansätts ett bebyggelsefritt avstånd på 25 m. Bebyggelsetätheten antas vara densamma på ömse sidor om Södra stambanan i syfte att förenkla riskvärderingen.

E.3 Resultat

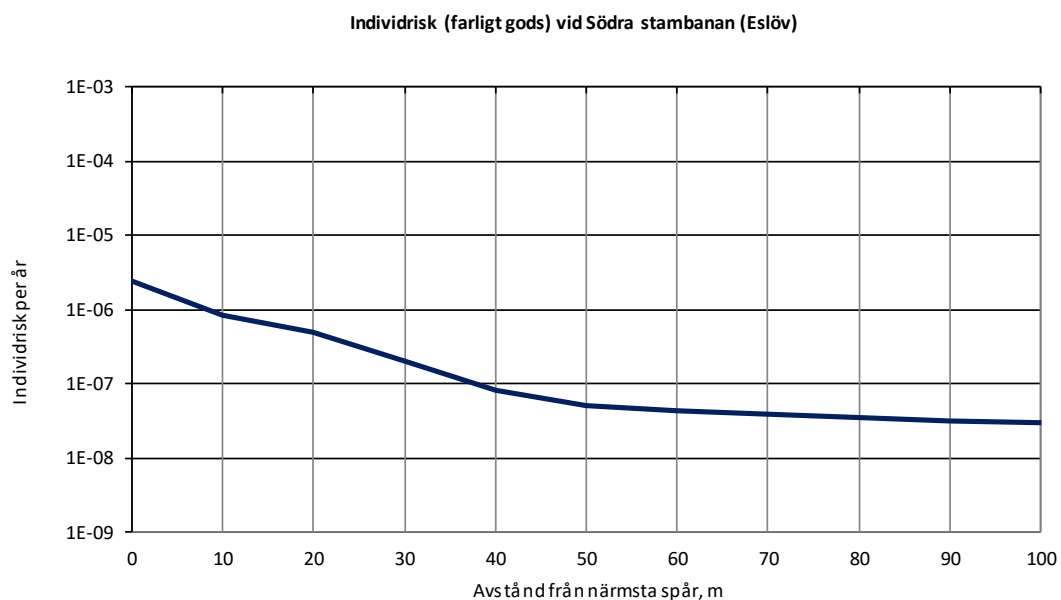
I Figur 18-Figur 20 redovisas individrisken för Södra stambanan genom Eslöv som funktion av avstånd från närmsta spår. Individrisken för järnvägsolycka utgörs av summan av individriskerna för urspärning och farligt gods.

⁵⁰ TNO, *Guideline for quantitative risk assessment*, CPR 18E.

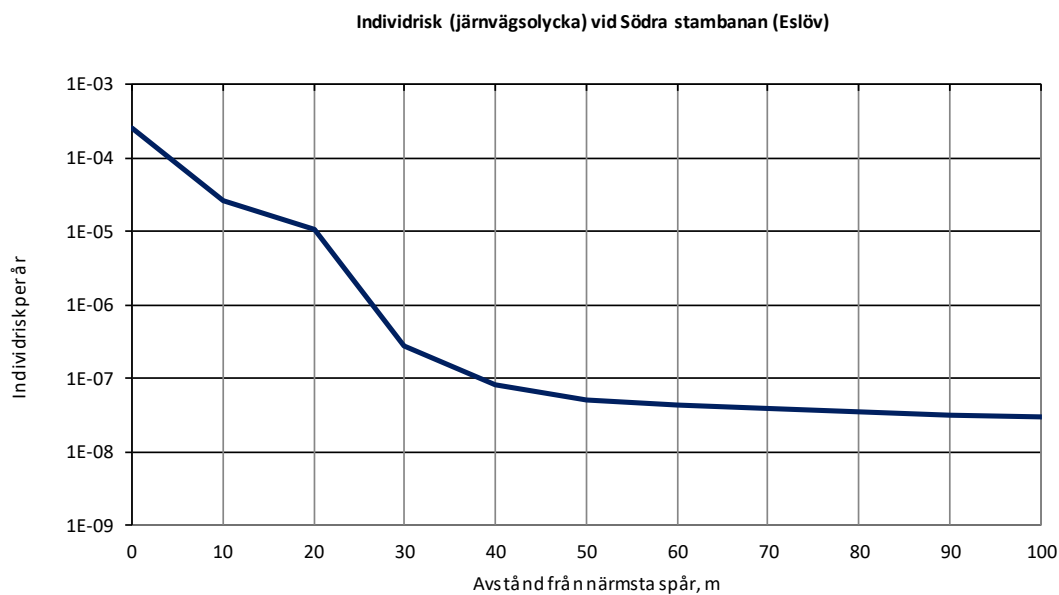
⁵¹ Stadsbyggnadskontoret i Göteborg. *Översiktsplan för Göteborg - Fördjupad för sektorn transporter av farligt gods*, Bilagor 1-5. 1997.

Figur 18 Individrisk (urspårning) som en funktion av avståndet från Södra stambanan förbi Eslöv.

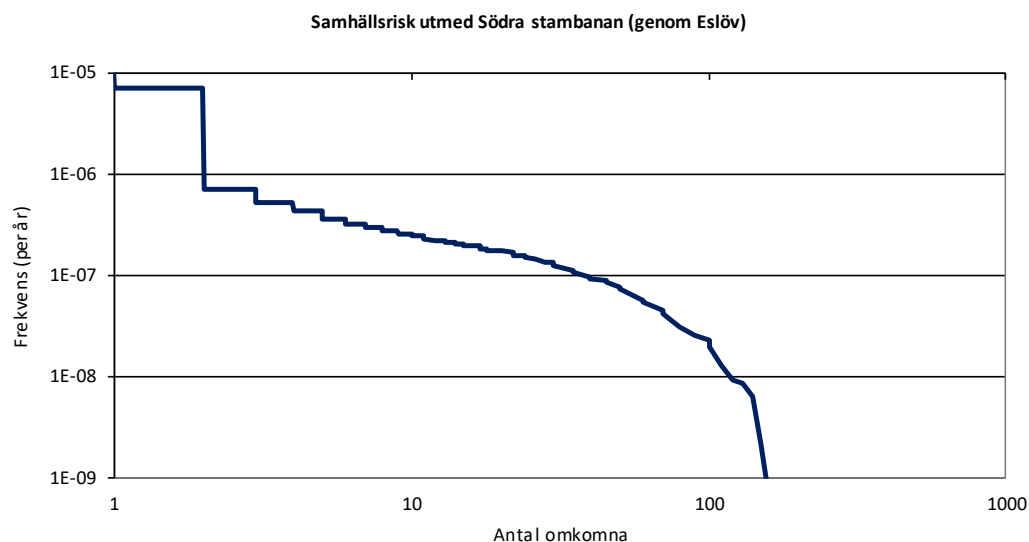

Figur 19 Individrisk (farligt gods) som en funktion av avståndet från Södra stambanan förbi Eslöv.

Figur 20 **Individerisk (järnvägsolycka) som en funktion av avståndet från Södra stambanan förbi Eslöv.**

I Figur 21 redovisas samhällsrisk utmed Södra stambanan (förbi Eslöv) med ett bebyggelsefritt avstånd på 25 m till närmsta spår.

Figur 21 **Samhällsrisk utmed Södra stambanan förbi Eslöv.**

F. Känslighetsanalys

Risken analysen utförs med en analysteknik som bygger på en omfattande och detaljerad hantering av den variation och osäkerhet som kan förknippas med riskbedömningar. Metodiken följer det arbetssätt som använts för underlaget till Länsstyrelsens i Skåne läns riktlinjer (RIKTSAM)⁵² och i de fall där specifika indata saknas har värden, fördelningar och annan betydelsefull information hämtats från RIKTSAM.

F.1 Olycksfrekvenser

F.1.1 Trafikeringsalternativ

Riskbedömningen utgår från basprognosen för år 2030. Basprognosen är den trafikering som Trafikverket utgår från i bl.a. kapacitetsbedömningar. Någon ytterligare ökning bedöms inte vara motiverad.

F.1.2 Uppdelning i olika ADR-klasser

De finns olika källor som kan användas för att kartlägga transporter av farligt gods. Den första källan är nationell statistik som publiceras årligen⁵³ och den andra källan är en undersökning som gjorts av Räddningsverket (nuvarande Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) för det 4:e kvartalet år 1998 samt september månad 2006. Kartläggningarna av Räddningsverket bedöms ha för svag precision för att kunna användas i riskbedömningen. Därför använder risken analysen använder nationell statistik för att dela upp det farliga godset i olika ADR-klasser.

För att kunna bedöma risknivåerna krävs ytterligare information om fördelning av farligt gods inom resp. ADR-klass. Det är nödvändigt att känna till andelen massexplosiva varor, andelen giftiga och brandfarliga gaser, etc. Denna information finns inte dokumenterad i några källor, utan risken analysen bygger på den uppdelning som finns redovisad i Länsstyrelsen i Skåne läns riktlinjer.

För transport på järnväg står pölbränder vid utsläpp av RID-klass 8 som kan ge frätskador för 77 % av antalet olyckor och utsläpp av vätskor i RID-klass 3 som kan ge brännskador och brandspridning för 21 %. Tillsammans utgör dessa två olyckstyper 98 % av de tänkbara olyckorna.

⁵² Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen – bebyggelseplanering intill väg och järnväg med transport av farligt gods, Rapport "Skåne i utveckling", 2007:06.

⁵³ Trafikanalys, Bantrafik 2012, Statistik 2013:28.

F.2 Konsekvenser av olyckor med farligt gods

F.2.1 Beräkningsmodeller

Modellerna som används för att beräkna konsekvenser av olyckor bygger i huvudsak på information som finns tillgänglig i den s.k. FOA-handboken⁵⁴. I stort är det samma modeller som Länsstyrelsen i Skåne län "RIKTSAM"⁵⁵ bygger på, med undantag av vissa förbättringar. Bl.a. modelleras utsläpp av giftiga gaser med både jet- och tunggassteg, vilket RIKTSAM inte gör. Detta ger mer realistiska (och längre) konsekvensområden i föreliggande riskanalys.

F.2.2 Indata

Val av indata har stor betydelse för konsekvensberäkningarna och i många fall är indata förknippade med stor variation eller osäkerhet. Indata där variationen spelar roll är exempelvis väder- och vindförhållanden och indata som är förknippad med stor osäkerhet är t.ex. hålstorlek vid utsläpp.

Väder- och vindförhållanden

Väder- och vindförhållanden baseras på generisk statistik för Sverige. Statistiken gör det möjligt att ta fram diskreta sannolikhetsfördelningar för atmosfärens stabilitet och kontinuerliga fördelningar för vindhastigheten för resp. stabilitetsklass.

Generella indata och ämnesspecifika uppgifter

Exempel på generella indata är flödeskoefficienter och höjd på vätskepelare (i tanken), samt de hålstorlekar som kan uppkomma vid en olycka. Hålstorlekarna är de samma som i RIKTSAM, med sannolikheter från VTI⁵⁶:

- ♦ Litet hål (62,5 %), 10 mm diameter, 1 kg/s
- ♦ Medelstort hål (20,8 %), 30 mm diameter, 12 kg/s
- ♦ Stort hål (16,7 %), 110 mm diameter, 160 kg/s

Dessa hålstorlekar är betydligt större än de som redovisas av Räddningsverket⁵⁷ där håldiametrar på 3, 9 resp. 31 mm används, vilket ger källstyrkor på 0,1-20 kg/s. En brittisk studie⁵⁸ använder 2 resp. 35 kg/s i sina beräkningar.

⁵⁴ Fischer, S. m.fl., *Vådautsläpp av brandfarliga och giftiga gaser och vätskor. Metoder för bedömning av risker*. Försvarets Forskningsanstalt, Stockholm, 1997.

⁵⁵ *Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen – bebyggelseplanering intill väg och järnväg med transport av farligt gods*, Rapport "Skåne i utveckling", 2007:06.

⁵⁶ Väg- och Trafikforskningsinstitutet, *Konsekvensanalys av olika olycksscenarier vid transport av farligt gods på väg och järnväg*, rapport nr 387:4, 1994.

⁵⁷ Räddningsverket, *Farligt gods – riskbedömning vid transport*, 1996.

⁵⁸ HMSO, *Major hazard aspects of the transport of dangerous substances – report and appendices*, Advisory Committee on Dangerous Substances, Health & Safety Commission, London, 1991.

Skadekriterier

Risikanalysen berör skador på människor och använder olika skadekriterier för exponering av giftiga gaser, värmestrålning och tryck. Konsekvensområdet bestäms av avståndet från utsläppskällan till en punkt där en dödlighet på 50 % inträffar. En förenkling som görs i enlighet med metodik redovisad i CPQRA⁵⁹ är att anta att alla människor omkommer inom området 100 till 50 % dödlighet och i området 50 till 0 % omkommer ingen. Vid en verklig olycka kan människor som befinner sig inom konsekvensområdet överleva samtidigt som människor utanför kan omkomma. Användningen av 50 % dödlighet skall därför ses som ett genomsnitt. Den exponering som ger 50 % dödlighet kallas även för LC₅₀-värde. LC₅₀-värdet kan bestämmas med kännedom om exponering och tid. CPR 18E⁶⁰ har använts som inspiration för de exponeringstider som används, vilka är 30 min för giftig gas och 30 s för brännskada.

Olyckans startpunkt

Godståg passerar Eslöv på spår 2-5 där spår 5 ligger närmst berörda fastigheter. Avståndet mellan närmsta och yttersta spår är c:a 15 m. Samtliga olyckor antas dock inträffa på det närmsta spåret, samtidigt som ursparningen sker mot planområdet. Det betyder att konsekvenserna överskattas.

F.2.3 Beräkningsresultat

Eftersom flertalet av variablerna beskrivs med sannolikhetsfördelningar i stället för punktvärden, utgör också resultatet statistiska fördelningar, vilka kan redovisas med medelvärde, standardavvikelse och ett konfidensintervall.

Tabell 22 Medelvärde och konfidensintervall för konsekvensberäkningarna.

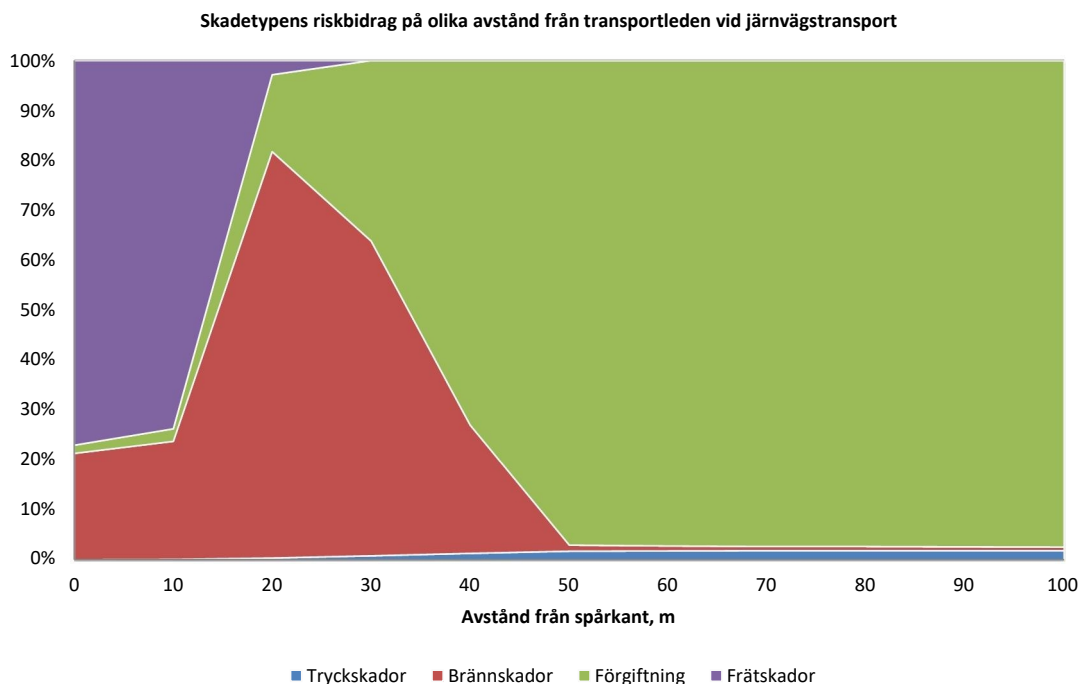
Scenario	Medel	5 %	95 %
Klass 1 detonation → tryck	35 m	20 m	77 m
Klass 2 BLEVE → brännskada	308 m	268 m	352 m
Klass 2 jetflamma → brännskada ⁶¹	15 m	6 m	57 m
Klass 2 UVCE → brännskada	63 m	17 m	240 m
Klass 2 giftmoln → förgiftning	187 m	42 m	800 m
Klass 3 pölbrand (direkt) → brännskada	15 m	7 m	26 m
Klass 3 pölbrand (fördröjd) → brännskada	24 m	10 m	41 m
Klass 3 giftmoln → förgiftning	42 m	15 m	77 m
Klass 5 detonation → tryck	42 m	31 m	52 m
Klass 6 giftmoln → förgiftning	12 m	5 m	18 m
Klass 8 → frätskada	10 m	10 m	10 m

⁵⁹ Center for Chemical Process Safety of the American Institute of Chemical Engineers, *Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis*, New York, 1989.

⁶⁰ TNO, *Guideline for quantitative risk assessment*, CPR 18E.

⁶¹ Notera att nivåskillnaden mellan väg E 22 och planområdet gör att konsekvenserna av en jetflamma inte kan påverka intilliggande bebyggelse.

Tabellen ovan visar att några av scenarier har ett relativt stort konfidensintervall där 95 %-värdet avviker stort från medelvärdet. För att kunna göra ett urval av de variabler som har störst betydelse för beräknat konsekvensområde studeras resp. olycksscenarios betydelse för risknivån, se Figur 22.

Figur 22 Olycksscenariots betydelse för risknivån.

Figur 22 visar att det i huvudsak är två scenarier som bestämmer individriskens värde i det studerade avståndsintervallet (upp till 40 m). Dessa är brännskador till följd av utsläpp av brandfarlig vätska samt förgiftning till följd av utsläpp av giftig vätska eller gas. Således är det osäkerheter förknippade med dessa olyckor som är av störst betydelse för fortsatt analys.

Konsekvensområdet för pölbränder bestäms i huvudsak av antagen hålstorlek och till viss del av antagen strålningsandel. Hålstorleken har drygt 5 ggr så stor påverkan på resultatet i jämförelse med strålningsandelen.

Det är tre variabler som har störst betydelse för konsekvensområdet för gasutsläpp som driver iväg med vinden – hålstorleken, vindhastigheten och stabilitetsklassen. Variablernas inbördes betydelse är 6,5 - 1,6 - 1, vilket innebär att det är hålstorleken som dominerar konsekvensområdets storlek. Kunskapsunderlaget för val av källstyrkor är sparsamt, men valda värden är konservativa i förhållande till andra modeller och riktlinjer.

F.3 Slutsatser

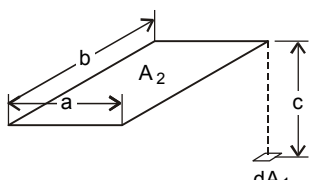
De variabler som påverkar riskbedömningen mest är utsläppets källstyrka (hålstorlek), vindhastighet och atmosfärens stabilitet. De två sistnämnda variablerna har bestämts med hjälp av generell väderstatistik och bedöms vara robusta i sammanhanget. Källstyrkan bygger på antaganden med ett relativt begränsat kunskapsunderlag. I föreliggande riskanalys används dock källstyrkor som klart överstiger värden som går att finna i andra vägledningar och rekommendationer. Rekommendationerna i avsnitt 6.3 bedöms vara tillräckligt robusta inte nödvändiga att justera.

G. Säkerhetshöjande åtgärder

G.1 Skydd mot brandspridning

En pölbrand uppkommer vid utsläpp och antändning av brandfarliga vätskor. Strålningsvärmen från dessa bränder är intensiv samtidigt som den avtar exponentiellt med avståndet. strålningsnivån ska understiga det värde på 14 kW/m² som ger upphov till 2:a gradens brännskador (se Tabell 14) resp. det värde på 15 kW/m² som ger brandspridning till byggnader⁶².

För att kunna bedöma på vilket avstånd som det finns risk för brandspridning görs beräkningar av värmestrålning för en dimensionerande pölbrand⁶³ på 200 m², vilket ger en flamma som är 21 m hög och 16 m bred. Utgående strålning från branden är 43 kW/m² och för att brandspridning/brännskador inte ska ske måste synfaktorn understiga 0,33. Synfaktorn understiger detta värde på 14 m avstånd från branden. Beräkningarna redovisas nedan och gäller för motstående ytor (fasader parallella med spårområdet). Notera att avståndet (c) är det som söks för att synfaktorn (F_{d1-2}) inte ska överstiga 0,33.

$$F_{d1-2} = \frac{1}{2\pi} \left[\frac{a}{\sqrt{a^2 + c^2}} \tan^{-1} \left(\frac{b}{\sqrt{a^2 + c^2}} \right) + \frac{b}{\sqrt{b^2 + c^2}} \tan^{-1} \left(\frac{a}{\sqrt{b^2 + c^2}} \right) \right]$$

$a/2 = 8 \text{ m}$
 $b/2 = 10,5 \text{ m}$
 $c = 15 \text{ m}$
 $4 \times F_{d1-2} = 4 \times 0,079 = 0,32$

Beräkningarna ovan visar att ett skyddsavstånd på 15 m är tillräckligt för att undvika brandspridning och brännskador. Men, då avståndet ska mätas från pölens närmsta kant mot byggnaden uppstår några osäkerheter. Det är nödvändigt att anta att pölen breder ut sig mot planområdet och dess diameter är i storleksordningen 20 m. Därför är det nödvändigt att skydda byggnader inom 35 m mot brandspridning.

Byggnader som skyddas av nivåskillnader, vallar eller andra konstruktioner kan ofta utformas utan krav på brandskyddsåtgärder på de fasader som vetter mot järnvägen. Samma sak gäller för ytor som är vinkelräta, oavsett om det rör sig om tak eller väggar.

G.2 Högt placerade luftintag

Många av de giftiga gaser som transporteras på väg och järnväg är s.k. tunga gaser, vilket betyder att de har högre densitet än den omgivande luften och sprider ut sig längs marknivån. Efterhand som att gasmolnet blandas upp med luft minskar densiteten och till slut är densitetsskillnaden mellan omgivande luft och molnet försumbar.

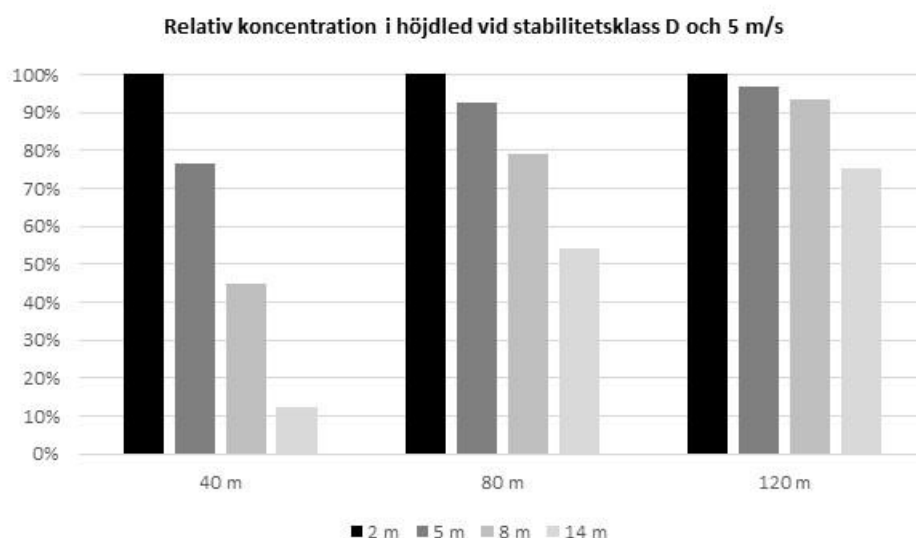
⁶² Boverkets allmänna råd om analytisk dimensionering av brandskydd i byggnader.

⁶³ Brandens yta på 200 m² motsvarar ytan som ett stort läckage av en hel tank, c:a 20 m³, resulterar i. Kolväten brinner med en förbränningshastighet på 0,1 kg/m²s, vilket ger en effektutveckling på c:a 370 MW för en pöl på 200 m².

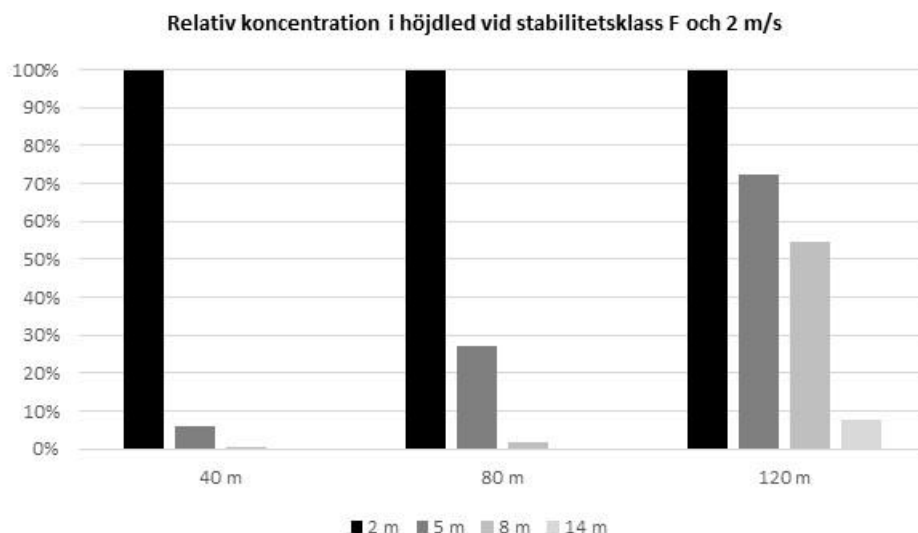
I avsnitt C.1.4 beskrivs flödesschemat för spridning i luft. Det s.k. tunggassteget har i 90 % av fallen en räckvidd på mindre än 200 m, vilket medför att en säkerhetshöjande åtgärd som högt placerade luftintag i teorin kan vara effektiv för att minska hur mycket gas som kommer in i en byggnad.

Med hjälp av modellen "Spridning Luft", version 1.4.3 tillgänglig via programpaketet RIB som ges ut av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, undersöks hur koncentrationen varierar i höjdläda på tre avstånd (40, 80 samt 120 m från utsläppspunkten). Tre olika höjder studeras (2 m, 8 m och 14 m ovan mark), vilka är representativa för byggnader med varierande våningsantal. Beräkningarna utförs för stabilitetsklass D och en vindhastighet på 5 m/s samt för stabilitetsklass F och en vindhastighet på 2 m/s. Gasen utgörs av svaveldioxid och källstyrkan 4,0 kg/s motsvarar ett rörbrott.

Resultatet redovisas i Figur 23 och Figur 24 där koncentrationen 2 m ovan mark utgör ett referensfall och det värde som övriga resultat normeras mot. Ett värde större än 100 % innebär att koncentrationen på den studerade höjden är högre än den för referensfallet och ett värde på mindre än 100 % innebär att koncentrationen är lägre än referensfallet.

Figur 23 Relativ koncentration på olika höjder och olika avstånd från utsläppspunkten givet stabilitetsklass D och 5 m/s.

Figur 24 Relativ koncentration på olika höjder och olika avstånd från utsläppspunkten givet stabilitetsklass F och 2 m/s.

Båda figurerna visar att högt placerade luftintag skulle ge en påtaglig minskning av koncentrationen inomhus vid ett utsläpp med giftig gas. Effekten blir större ju närmre utsläppspunkten som byggnaden är placerad och ju högre luftintaget är placerat. Men, det är framförallt aktuella väder- och vindförhållanden som styr. Vid stabil skiktning så trycks gasmolnet ner mot marken av den ovanliggande luften, vilket ger mindre utblandning i höjdlöd. För detta fall har luftintagets placering mycket stor betydelse inom hela riskhanteringsområdet. Sammanfattningsvis ger en placering av luftintag på c:a 8 m höjd ovan mark möjlighet till en påtaglig riskminskning.

2020-10-20
Torsten Helander
0413-62995
Torsten.Helander@eslov.se

Samrådsredogörelse Detaljplan för Banbyggaren 4, Eslövs kommun

Samrådsredogörelse

Enligt beslut av Kommunstyrelsens arbetsutskott 2020-06-23 § 96, har förslag till rubricerad detaljplan varit utställd för samråd under tiden 2020-07-28 till 2020-08-30. Sakägare och andra som har ett intresse har beretts tillfälle till att yttra sig angående samrådshandlingen genom utsända handlingar. Samrådsredogörelsen redovisar inkomna yttranden och kommunens kommentar till dessa.

Yttranden

Dessa skrivelser med erinran (m.e.) redovisas till fullo nedan. Skrivelser med ingen erinran (i.e.) redovisas enbart kortfattat.

1. Statliga och regionala myndigheter

1.1 Länsstyrelsen Skåne	m.e.
1.2 Trafikverket	m.e.
1.3 Lantmäteriet	m.e.
1.4 Region Skåne	i.e.

2. Kommunala förvaltningar, bolag och nämnder

2.1. Krafringen Nät AB	m.e.
2.2. VA SYD	m.e.
2.3. Räddningstjänsten	i.e.
2.4. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden	m.e.
2.5. Kultur- och fritidsnämnden	i.e.
2.6. Vård- och omsorgsnämnden	i.e.

3. Övriga

3.1 Anonym	m.e.

1. Statliga myndigheter

1.1 Länsstyrelsen

m.e.

Redogörelse för ärendet

Enligt planhandlingen beskrivs syftet med ändringen som är att möjliggöra ytterligare en våning på befintligt flerbostadshus, till totalt fem våningar. Gällande översiktsplan är Eslöv 2035. Ändringen av gällande detaljplan genomförs med ett standardförfarande. Det finns ingen bedömning från kommunen om ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan i den mening som avses i 6 kap. miljöbalken (MB).

Länsstyrelsens formella synpunkter

Riksintressen kulturmiljö

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården Eslöv [M182]. Uttrycket för riksintresse består bland annat av *"Bebyggelsen och dess täta, stadsmässiga, men relativt småskaliga karaktär"*.

Planbeskrivningen behöver kompletteras så att kommunens bedömning av den ändrade detaljplanens inverkan på riksintresset framgår. Eslöv har på senare tid haft ett flertal förtätningsprojekt, vilket gör att ändringen kan bidra till en kumulativ effekt. Någon vägledning för höjdsättning av centrumbebyggelse i förhållande till riksintresset finns inte i gällande översiktsplan. Det gör att avvägningen behöver motiveras i det enskilda fallet.

Buller

Det framgår av genomförd bullerutredning som slutsats att uteplats och planlösning uppfyller kraven från 2017. Länsstyrelsen kan inte utläsa vare sig planlösningar för bostadsändamålet eller buller för uteplats i rapporten. Länsstyrelsen anser att det i planhandlingarna bättre måste framgå ifall gällande bullernormer uppfylls för ekvivalent ljudnivå vid fasad och maxnivå vid uteplats för ändringen av den gällande detaljplanen. Då detaljplanen omfattar nya planbestämmelser inom planområdet med nya kvartersmarksbestämmelser behöver en bullerutredning också omfatta hela konsekvensen av planförändringen och det innebär att samtliga våningsplan ska redogöras för.

Farligt gods

Hänsyn till farligt gods ska beaktas vid exploatering och det behöver framgå hur planändringen förhåller sig till farligt gods och om särskilda planbestämmelser behövs för att säkerställa markens lämplighet för föreslagen kvartersmark.

Länsstyrelsens rådgivning

Planprocess, förutsättningar och konsekvenser

Beskrivningen av ändringens syfte är inte i överensstämmelse med det som faktiskt ändras genom ändringen av gällande planhandling. Länsstyrelsen menar att det är kommunen som i det enskilda fallet avgör när det är lämpligt att använda sig av ändring av detaljplan. Ändringen behöver däremot uppfylla PBL:s krav på tydlighet samt rymmas inom ramen för gällande detaljplans syfte. I de fall då kommunen avser att ändra ändamålet för markanvändningen definitivt, det vill säga att ändra huvudsyftet med den gällande detaljplanen, bör det ske genom att den gamla planen ersätts med en ny (jfr prop.

1990/91:146 sid. 48). Länsstyrelsen är av uppfattningen att denna ändring av gällande detaljplan måste redogöra för konsekvenserna av ändringen på ett tydligt vis så att förståelsen och innebörden av ändringen framgår.

Länsstyrelsen är av uppfattningen att denna planprocess inte borde genomföras som en ändring av gällande plan utan som en ny ersättande detaljplan. Detta anser Länsstyrelsen är mer i överensstämmelse med plankartans utformning och då ny användning av kvartersmark tillförs området som centrumändamål.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att det finns frågor som inte är tillräckligt utredda avseende buller, farligt gods och riksintresse för kulturmiljö, varför planförslaget kan komma att prövas utifrån 11 kap. 10-11 §§ PBL.

Kommunens kommentar till länsstyrelsen yttrande:

Kommunen delar uppfattningen angående otydligheten om en ändrad markanvändning avses för det befintliga huset eller ej. Det gör det inte. Endast en ytterligare våning avses, med oförändrad markanvändning.

*Kommunen kommer att till granskningen, renodla och på ett tydligare sätt redovisa planändringens begränsade karaktär, (att byggrätten utökas med en våning). Detta görs genom att använda gällande planhandlingar som underlag och **i dessa markera och ändra** bestämmelse om våningsantal och byggnadshöjd samt i plankartan **markera planområdet** i vilket ändringen gäller.*

*Till denna ändrade handling fogas **en inledande beskrivning** som renodlat redogör för ändringens innebörd **samt en grundkarta**, med planområdet markerat, för att relatera planområdet till befintlig omgivning.*

Vidare kompletteras i enlighet med länsstyrelsens synpunkter den inledande beskrivningen med:

- *kommunens motiverade ställningstagande att genomförandet inte kan antas medföra betydande **miljöpåverkan**,*
- *en jämförande beskrivning av tillkommande våningsplans förhållande till **farligt gods** längs järnvägen.*
- *En hänvisning till en kompletterad **bullerredovisning** för uteplats på gård, tak eller balkong, (om sådan avses anordnas.)läggs till beskrivningen.*
- *kommunens motiverade ställningstagande om den ändrade detaljplanens inverkan på **riksintresset**.*

Miljöpåverkan:

Kommunen har gjort en undersökning om planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och kommit fram till att tillägget av en våning i bebyggelsen i förhållande till omgivningen är så marginell att den inte i något avseende kan befaras medföra en betydande miljöpåverkan. fogas till beskrivningen under rubrik Miljöpåverkan.

Buller:

Planen har förtydligats till att endast omfatta ytterligare en våning. Planen innehåller de riktvärden vid fasad som krävs för bostadsbebyggelse. Ingen uteplats utöver den befintliga gården avses inrättas.

Farligt gods:

En riskutredning för södra stambanan genom Eslövs är gjord av WUZ 2017-02-09 enligt RIKTSAM med hänsyn till bostadsbebyggelse.

Utredningen visar på sidan 17 att vid ett avstånd av 40 meter från järnvägen behövs inga särskilda åtgärder ur individrisksynpunkt.

I samma utredning anges, på sidan 58-63, att samhällsriskerna genom förtätning i hela Eslövs centrala delar är möjlig utan att samhällsrisk är oacceptabel, förutsatt att bebyggelsen håller ett avstånd av minst 25 meter från järnväg. Föreslagen bebyggelse ligger 65 meter från närmsta spår (vilket inte trafikeras av gods), och mellan 74 och 111 meter från de spår som trafikeras med gods. Detta medför att inga särskilda krav måste ställas då risknivåerna uppfyller de krav som ställs i RIKTSAM. Utredning biläggs planhandlingar.

Riksintresset:

Som motiv till riksintresset anger RAA stadens successiva utveckling;

”Stadsmiljö -järnvägsstad - som visar järnvägens och industrialismens betydelse för den moderna tätortsutvecklingen, hur en hållplats på den rena landsbygden successivt utvecklades till planmässigt uppbyggt stationssamhälle och så småningom stad.

Vidare befästs ”uttryck för riksintresset” vad gäller;

”Spår av vägsträckningar, markanvändning och bebyggelse från tiden före järnvägens tillkomst och det nya samhällets tidigaste skeden. Den successivt framväxna rutnätsplanen med tomtstruktur, platsbildningar och gaturum. Bebyggelsen och dess täta, stadsmässiga, men relativt småskaliga karaktär. De kringbyggda kvarteren med bostäder och lokaler för handel och hantverk samt ekonomibyggnader och bakgårdar. Offentliga byggnader med bl.a. den nygotiska kyrkan (1891) som givit upphov till begreppet ”Eslövsgotik”. Järnvägsmiljön med stationshuset från 1913, industribyggnader och andra till järnvägen knutna byggnader och anläggningar. Den lokala byggnadstraditionen med hus i företrädesvis rött och gult tegel. Inslag av parker och grönska. Det tidiga 1900-talets utvidgningsområden, med tidstypisk terränganpassad plan och villor på stora, grönskande tomter. Medborgarhuset, ritat av H Asplund, från 1957 och annan bebyggelse som visar den fortsatta utvecklingen under 1900-talet.”

*Kommunen menar att tillägget av en våning bygger vidare på det som anges i RAAs motiv till riksintresset, genom att försiktigt låta staden ”**successivt utvecklas**”. Vi menar att riksintresset uttrycker en dynamik.*

Vidare menar kommunen att angivna ”uttryck för riksintresset” snarare befästs genom planändringen som bygger vidare på befintlig struktur vad gäller: Vägsträckningar, markanvändning och bebyggelse, rutnätsplanen, tomtstruktur, platsbildningar och gaturum; Bebyggelsens täta,

stadsmässiga, relativt småskaliga karaktär; Kringbyggda kvarteren med bostäder, lokaler för handel, hantverk, ekonomibyggnader bakgårdar. Alla dessa uttryck snarare befästs än hotas av planändringen.

Detsamma gäller skalan. Vi menar att den extra våningen byggs i samma skala som befintligt hus och omgivning. Skala är inte detsamma som våningsantal. En extra våning ger staden snarare en ytterligare årsring till de många, och med decennierna, växande höjder som finns representerade i stadens utveckling.

Riksintresset menar vi, handlar inte om att konservera, utan om att låta identitetsskapande historiska strukturer, platser och byggnader bidra till framtiden, när staden sakta omvandlas och förtätas efter nya krav.

”Planområdet omfattas av riksintresse för kulturmiljövården M182. Kommunen menar att ett tillägg av en våning till den befintliga byggnaden bedöms påverka riksintresset försiktigt positivt med hänsyn till det dynamiska perspektiv motiveringen och värdena riksintresset ger uttryck för. All befintlig historia, struktur och användning är kvar.” fogas till beskrivningen.

1.2 Trafikverket

m.e.

Trafikverket har tagit del av samrådshandlingarna för rubricerat ärende. Detaljplanens syfte är att möjliggöra ytterligare en våning på befintligt bostadshus.

Järnväg

Detaljplanen innebär förtätning i stationsnära läge vilket Trafikverket är positiva till. Planområdet ligger i nära anslutning till bullerutsatt läge från bl.a. Eslövs bangård och Södra stambanan.

Av underlaget framgår det att en bullerutredning genomförts vilken visar på att gällande riktvärden innehålls. Trafikverket har inte getts möjlighet att granska utredningen. Av underlaget framgår inte vilken indata som ligger till grund för utredningen samt vilket prognosår som används. Vidare saknar detaljplanen underlag i form av omgivningsbuller.

Plankartan måste kompletteras med bestämmelse om att gällande riktvärden för trafikbuller ska innehållas (både inom- och utomhus). Detaljplanen ska säkerställa att gällande riktvärden för buller innehålls för det nya våningsplanet samt eventuell nybyggnad (inom ramen för ny byggrätt). I det fall gällande riktvärden innehålls med valfri lokalisering och utformning inom planområdet så krävs inga planbestämmelser.

Trafikverket förutsätter att planområdet i sin helhet planeras och utformas så att riksdagens fastställda riktlinjer för trafikbuller inte överstigs. De nödvändiga åtgärder som kan krävas ska bekostas av kommunen och/eller exploatören.

Därtill framgår det inte heller hur detaljplanen förhåller sig till att farligt gods får transporteras på Trafikverkets järnvägar. Hänsyn till farligt gods ska beaktas vid exploatering enligt de rekommendationer Länsstyrelsen i Skåne anger. Trafikverket vill uppmärksamma att eventuella skydds/riskreducerande åtgärder som sker till följd av kommunal planering inte ska placeras på Trafikverkets fastighet. Trafikverket hänvisar i övrigt till Länsstyrelsens bedömning.

Luftfart

Vid granskning av detaljplaner och bygglov granskar Trafikverket all byggnation över 20 meter för att säkerställa att byggnationen inte påverkar väg och järnvägs trafik- och kommunikationssystem. Trafikverkets trafik- och kommunikationssystem är uppbyggda på två sätt, dels kommunikation från torn till objekt (väg och järnväg, även tåg) och dels mellan torn. Det är viktigt att Trafikverket ges möjlighet att genomföra granskningen då byggnationen kan innebära påverkan på trafikeringen. Även om en detaljplan ligger långt från exempelvis en järnväg kan byggnation på 20 meter eller mer komma att påverka riksintresse för kommunikationer.

Aktuell detaljplan medger en byggnadshöjd på 17,6 meter. För att i framtiden undvika att t ex uppskjutande byggnadsdelar påverkar kommunikationssystem anser Trafikverket att detaljplanen ska reglera totalhöjd istället för byggnadshöjd.

Kommunens kommentar till trafikverkets yttrande:

Planen förtydligas till att endast omfatta ytterligare en våning. Fasadvärden runt byggrätten visar ingenstans högre värden än 60 dBA ekvivalent varför, precis som trafikverket också uppmärksammar på, ingen komplettering av bullerutredning behövs på denna punkt. Ingen uteplats utöver den befintliga gården avses inrättas. Planen kompletteras med illustrerad planlösning. Byggnadshöjd kommer tillsvidare att användas, med hänvisning till ändringen av gällande plan och kompletteras med högsta totalhöjd 20 m.

1.3 Lantmäteriet

m.e.

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2020-06-03) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

HANDLÄGGNING ENLIGT VILKEN LAGSTIFTNING?

Det finns inte angivet i planhandlingarna vilken version av plan- och bygglagen (med hänvisning till SFS-nummer) som används vid handläggningen av detaljplanen.

OLÄMPLIGT MED ILLUSTRATION AV FÖRESLAGNA BYGGNADER I PLANKARTA

Lantmäteriet avråder från att illustrera föreslagna byggnader i plankartor. Anledningen till detta är att plankartan bör förbehållas för de juridiskt gällande planbestämmelserna. I många fall finns det behov av att illustrera möjlig framtida bebyggelse, men istället bör då antingen en särskild illustrationskarta upprättas eller illustrationen redovisas i planbeskrivningen. Lantmäteriet rekommenderar också att planbeskrivningen är i ett separat dokument och inte som en textruta i plankartan, då denna bör förbehållas för de juridiskt gällande planbestämmelserna.

OTYDLIG LEGEND

Planområdesgränsen i plankartans legend utgörs av en mycket tjock linje, vilket innebär att det är svårt att urskilja hur den ser ut. Linjen bör göras ”smalare” så att mellanrummen mellan segmenten framgår i legenden.

PLANEKONOMI

Planeekonomin är knapphändigt redovisad i planbeskrivningen exempelvis saknasuppgift om vem som bekostar framtagandet av planändringen. I Lantmäteriets Handbok ”Lantmäterimyndighetens roll i planeringsprocessen, Handbok 5 kap. 15 och 22 a §§ PBL” ges följande råd:

Ekonomiska konsekvenser

Planens ekonomiska konsekvenser för kommunen och för enskilda fastighetsägare och rättighetshavare ska redovisas. Beskrivningen underlättar kopplingen till kommunens investeringsbudget och visar att planen är ekonomiskt genomförbar.

Planavgift

Här anges om planavgift ska tas ut vid bygglov eller om plankostnaden regleras i ett särskilt avtal.

Delar av planen som bör förbättras

PLANKARTAN FÖLJER INTE BOVERKETS REKOMMENDATIONER

Regeringen har i flera sammanhang betonat vikten av att detaljplanerna utformas på ett enhetligt sätt för att underlätta framtida digitalisering och

förenkla byggprocessen. Om detaljplanen tas fram enligt PBL med de regler som gäller för detaljplaner med planstart från och med januari 2015 bör som bekant Boverkets allmänna råd (2014:5) om planbestämmelser för detaljplan, tillämpas. Plankartans utformning uppfyller inte dessa råd och det saknas motiv angivet till varför så har skett.

Egenskapsbestämmelse f2: Det rekommenderas inte längre att antal våningar ska användas som planbestämmelse eftersom Boverket kommit fram till att det inte är lämpligt att reglera våningshöjd i detaljplan. Se s. 53 i Boverkets konsekvensutredning inför införandet av de allmänna råden för planbestämmelser. Behöver ni verkligen ha med en bestämmelse om antalet våningar i detaljplanen när ni redan reglerar maximal byggnadshöjd (17,6 m)?

Kommunens kommentar till lantmäteriets yttrande:

Planen gäller bara en ändring av gällande plan för att möjliggöra ytterligare en våning på befintligt hus och kommer för tydlighetens skull att revideras med annat upplägg i enlighet med kommentarer till länsstyrelsens yttrande, se ovan. Uppgift om att planavgift inte tas ut i samband med bygglov läggs till planhandlingarna..

1.4 Region Skåne

i.e.

Region Skåne har inga synpunkter utifrån sina ansvarsområden. I handläggningen av detta ärende har enheten för regional planering, Skånetrafiken samt Regionfastigheter deltagit.

2. Kommunala förvaltningar, bolag och nämnder

2.1 Krafteringen

m.e.

Lågspänningskablarna i området väldigt högt belastade, över 100%. Det är troligt att plangenomförandet innebär att ägaren av Banbyggaren 4 vill utöka sitt elabonnemang. Med anledning av den höga belastningen kommer Krafteringen att behöva förstärka matarkablar i närområdet.

Kommentar:

Fastighetsägaren informeras genom denna samrådsredogörelse i frågan.

2.2 VA SYD

i.e.

VA SYD har tagit del av samrådshandlingarna och har inget att erinra på ändringen av detaljplanen.

2.3 Räddningstjänsten

m.e.

Riskhänsyn

Inga synpunkter.

Brandvattenförsörjning

Brandposter finns i tillräcklig omfattning i området.

Insatstid

Området ligger inom normal insatstid (10 min.).

Räddningstjänstens tillgänglighet

Det är viktigt att ta hänsyn till hur utrymning ska ske från de tillkommande lägenheterna. Om lägenheterna är tänkta att utrymmas med hjälp av räddningstjänstens stegutrustning (dvs. om det endast finns ett trapphus som inte är Tr2) krävs det att samtliga lägenheter är genomgående så att de kan utrymmas med räddningstjänstens höjdfordon från det befintliga gatunätet, då räddningstjänstens höjdfordon inte har åtkomst till innergården. Om samtliga lägenheter inte är genomgående krävs att alternativ utrymningsväg anordnas på annat sätt, exempelvis via Tr2-trapphus eller via ytterligare ett trapphus/utvändig trappa.

Kommentar:

Fastighetsägaren informeras. Samtliga lägenheter avses vetta mot gatan.

2.4 Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Plankarta med planbeskrivning:

Grundkartan behöver uppdateras med avseende på tomtindelningen.

Fasadritningarna på plankartan stämmer inte med de handlingar som finns i bygglovsarkivet. I bottenvåningen i hörnet Köpmansgatan/Smedjegränd finns idag en butik.

Höjdskillnaden är stor genom kvarteret. En sektion längs Smedjegränd skulle tydligt visa hur en femte våning förhåller sig till bebyggelsen i den östra delen av kvarteret.

Det framgår inte av planhandlingen var en bullerdämpad uteplats kan anordnas eller var fordonsparkering kan ske. Detta kommer att behöva redovisas i samband med ansökan om bygglov.

Plankartan bör kompletteras med en bestämmelse om att friskluftsintagen ska vara riktade mot den sida som har lägst mängd luftföroreningar/är mest riskfri

Trafikbullerutredning

3 Underlag:

I tabell 1 har Smedjegränd och Köpmansgatan uppskattats när det gäller ÅMD (årsmedelsdygnstrafiken). Värt att notera kan vara att det längs Smedjegränd endast tillåts busstrafik i västlig riktning (mot Köpmansgatan). Övrig trafik får inte föras i denna riktning. I motsatt riktning (östlig) finns inga lokala trafikföreskrifter, utan här får all trafik köra. På Köpmansgatan, mellan Smedjegränd och Färgaregränd, får fordon inte färdas i nordlig riktning. Gatan är alltså enkelriktad och tillåter trafik endast i sydlig riktning.

Sammanfattningsvis går det i dagsläget inte mycket trafik längs dessa sträckor och på Smedjegränd är det framförallt busstrafik i västlig riktning som kan orsaka buller. Uppskattningen i tabell 1 visar dock att bullerkraven uppfylls i rapportens slutsats. Bullerutredningen visar att riktvärden enligt Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader kommer att uppfyllas. Det framgår inte av rapporten, men miljöavdelningen antar att de ”Beräknade högsta bullernivåerna” avser vid fasad.

Miljöavdelningen anser dock att det är av vikt att Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13) också uppfylls. FoHMFS 2014:13 anger 30 dBA ekvivalent ljudnivå (LAeq) och 45 dBA som maximal ljudnivå (LAFmax) inomhus.

Kommentar:

Grundkartan kontrolleras. Illustrativa bilder kompletteras med planlösning. Planreglering av friskluftsintag bedöms som onödigt.

Planen har förtydligats till att endast omfatta ytterligare en våning. Planen innehåller de riktvärden vid fasad som krävs för bostadsbebyggelse. Ingen uteplats utöver den befintliga gården avses inrättas.

Bullernivå inomhus regleras inte i plan.

2.5 Kultur- och fritidsnämnden

i.e.

Kultur- och fritidsnämnden har inget att erinra.

2.6 Vård- och omsorgsnämnden

i.e.

Vård- och omsorgsnämnden lämnar förslag till ändring av detaljplan för del av fastigheten Banbyggaren 4 (KS.2018.0421) utan erinran. Vård- och omsorgsnämnden anser att det är särskilt positivt att hiss installeras i äldre fastigheter, något som ger förbättrad tillgänglighet för de boende.

2.7 MERAB

i.e.

Med tanke på tillbyggnad av en femte våning vill Merab bara nämna att det ska finnas möjlighet till utökat antal kärl. Bifogar en checklista.

3. Övriga

Anonym saknar detaljplan och ritningar på hemsidan

Kommentar: Handlingar har funnits tillgängliga på hemsidan.

Torsten Helander
Planarkitekt

efterklang:

PART OF AFRY

KV BANBYGGAREN 4 ESLÖV

TRAFIKBULLERUTREDNING

Projektnummer: 785889 Kv Banbyggaren 4

Revision:

Dokumenttyp: Kv Banbyggaren 4 Eslöv

Datum: 2020-05-20

Kund: Bert Andersson Fastighets AB

Kontaktperson: Bert Andersson

Uppdragsansvarig: Mikael Ekholm, Efterklang mikael.ekholm@efterklang.se, 0722396194

Kvalitetssansvarig: Carl Pilman, Efterklang

INNEHÅLL:

1	UPPDRAG:	3
2	SAMMANFATTNING:	3
3	UNDERLAG:	3
4	FÖRUTSÄTTNINGAR:	4
5	PLACERING AV FASTIGHET:	5
6	BERÄKNINGSMETOD SAMT MÄTMETOD:	5
7	KRAV:	6
7.1	TRAFIKBULLERFÖRORDNING FRÅN 2017	6
7.2	KRAV INOMHUS	6
8	BERÄKNADE HÖGSTA BULLERNIVÅER:	6
8.1	VÄSTER	6
8.2	ÖSTER	6
8.3	SÖDER	7
8.4	NORR	7
9	SLUTSATS:	7
10	FÖNSTERKRAV RW+CTR:	7

Bilaga 1 Fönsterkrav Rw+Ctr

1 UPPDRAG:

Efterklang (tidigare ÅF Ljud & Vibrationer) har fått i uppdrag av Bert Anderssons Fastighets AB att göra en trafikbullerutredning för tågtrafik samt vägtrafik för Kv Banbyggaren 4 som ligger vid Köpmangatan i Eslöv. Ytterligare 1 våningsplan ska byggas på befintlig fastighet. Hela huset ska byta fönster.

2 SAMMANFATTNING:

- Planlösningar uppfyller krav enligt nya trafikbullerförordningen från 2017.
- Krav för möjlig gemensam uteplats på innergården enligt nya trafikbullerförordningen från 2017 uppfylls.

3 UNDERLAG:

- Plan och fasadritningar med situationsplan daterade 180309 Nesso Arkitekter.
- Uppgifter med uppmätt vägtrafik 2016 av Storgatan, Södergatan samt Villavägen från Kristina Jönsson 200515 Eslöv Stad, Gatukontoret.
- Rapport –Buller och Vibrationer från järnvägstrafik på Storgatan 3A, Eslöv daterad 150930
- Uppgifter med tågtrafik prognos 2040 från 200225 på Trafikverkets hemsida.

Tabell 1 Mätning av vägtrafik 2016, Eslövs Kommun.

Gata	Fordon ÅMD 2016	Andel tung trafik %	Hastighet km/h
Storgatan	2710	8	30
Södergatan	2212	11	30
Villavägen	613	4	30
Smedjegränd*	613	4	30
Köpmannagatan*	613	4	30

*Finns ej uppgifter. Uppskattad av ÅF.

Tabell 2 Underlag för tågtrafik Södra Stambanan- prognos 2040

Tågtyp	Antal/dygn	Tåglängd medel, m	Tåglängd max, m	Hastighet* km/h
Godståg	40	572	630	100
Pågatåg(X60)	96	150	150	160
Öresundståg(X31)	58	160	240	175
Snabbtåg (X2)	105	143	340	200

*Hastigheten har anpassats i beräkningar med maxhastighet på aktuell bandel STH.

Tabell 3 Underlag för tågtrafik Marieholmsbanan- prognos 2040

Tågtyp	Antal/dygn	Tåglängd medel, m	Tåglängd max, m	Hastighet* km/h
Pågatåg(X60)	33	150	150	160

*Hastigheten har anpassats i beräkningar med maxhastighet på aktuell bandel STH

4 FÖRUTSÄTTNINGAR:

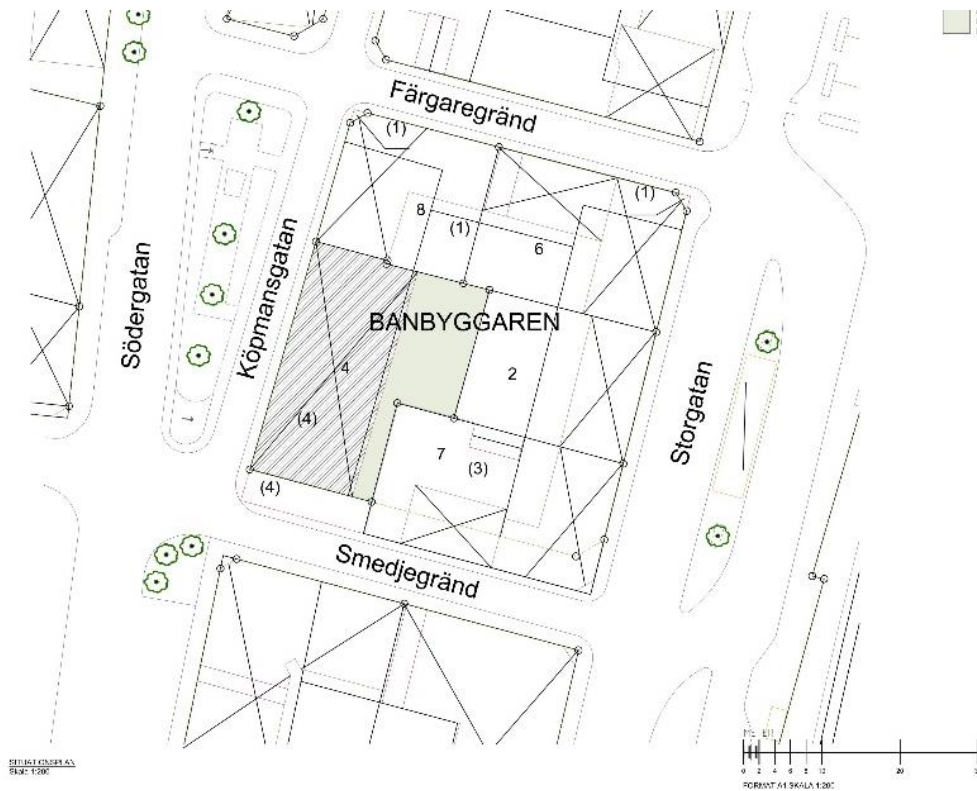
Vägg består av puts på tung stomme, typ tegel. Vi förutsätter i våra beräkningar att gammal konstruktion samt ny för det översta våningsplanet klarar $R_w+C_{tr}=42$ dB.

Figur 1. Fasader.

5 PLACERING AV FASTIGHET:

Fastigheten ligger vid Köpmansgatan i centrala Eslöv enligt situationsplan nedan.

Figur 2 Aktuell fastighet markerad med grått.

6 BERÄKNINGSMETOD SAMT MÄTMETOD:

Mätning för järnvägstrafik har utförts enligt Nordisk Mätmetod för buller från spårburen trafik, Nordtest ACOU 098 150930 och resultat finns presenterad i ÅF rapport 711463 – "Buller och Vibrationer från järnvägstrafik på Storgatan 3A". Resultatet från den mätningen som var $L_{Aeq(24)}$ 62 dB (dygnsekvivalentnivå) samt L_{AFmax} 83 dB (maximalnivå) vid fasad (frifältsvärden) har räknats om till aktuell placering för Banbyggaren 4 i kombination med beräkningar för prognos 2040 för Järnvägstrafik..

Beräkningarna har utförts enligt anvisningarna i Naturvårdsverkets rapport 4653, Vägtrafikbuller, Nordisk beräkningsmodell samt Naturvårdsverkets rapport 4935 "Buller från spårburen trafik - Nordisk beräkningsmodell". Beräkningarna har utförts med programmet Soundplan 7.4.

Följande principer har tillämpats:

- Baserat på SS 25267:2015 som hänvisar till 'SP Rapport 2010-77' utgår vi från schablon att 10 % av den lätta vägtrafiken samt 13% av den tunga trafiken går nattetid 22-06.
- Maxnivå L_{AFmax} inomhus är den nivå som får överskridas högst 5 gånger per natt kl. 22-06 och med högst 10 dBA enligt nya trafikbullerförordningen från 2015 samt Boverkets '78 frågor och svar om buller' från 2016.
- Maxnivå L_{AFmax} på uteplats är den nivå som får överskridas högst 5 gånger per timme 06-22 och med högst 10 dBA enligt nya trafikbullerförordningen från 2015 samt Boverkets '78 frågor och svar om buller' från 2016.

7 KRAV:

7.1 TRAFIKBULLERFÖRORDNING FRÅN 2017

Den nya trafikbullerförordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader utfärdades av regeringen 170511. I den står följande:

2 § I denna förordning avses med bostadsrum: rum för daglig samvaro och sömn. Ej kök.

Buller från spårtrafik och vägar

3 § Träder i kraft 2017-07-01/

Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och

2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad. Förordning (2017:359).

4 § Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och

2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Vid en sådan ändring av en byggnad som avses i 9 kap. 2 § första stycket 3 a plan- och bygglagen* (2010:900) gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att minst ett bostadsrum i en bostad bör vara vänt mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden.

5 § Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i 3 § första stycket 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

7.2 KRAV INOMHUS

Boverkets krav inomhus på buller från trafik redovisas i BBR som

Ekvivalentnivå $L_{Aeq} \leq 30$ dBA

Maxnivå $L_{AFmax} \leq 45$ dBA (Nattetid 22-06)

8 BERÄKNADE HÖGSTA BULLERNIVÅER:

8.1 VÄSTER

- $L_{Aeq(24)} = 59$ dB (dygnsekvivalentnivå)
- $L_{AFmax} = 76$ dB nattetid (5:e högsta maximalnivå).

8.2 ÖSTER

- $L_{Aeq(24)} = 60$ dB (dygnsekvivalentnivå)
- $L_{AFmax} = 80$ dB nattetid (5:e högsta maximalnivå)

8.3 SÖDER

- $L_{Aeq(24)} = 58$ dB (dygnsekvivalentnivå)
- $L_{AFmax} = 78$ dB nattetid (5:e högsta maximalnivå).

8.4 NORR

- $L_{Aeq(24)} = 58$ dB (dygnsekvivalentnivå)
- $L_{AFmax} = 78$ dB nattetid (5:e högsta maximalnivå).

9 SLUTSATS:

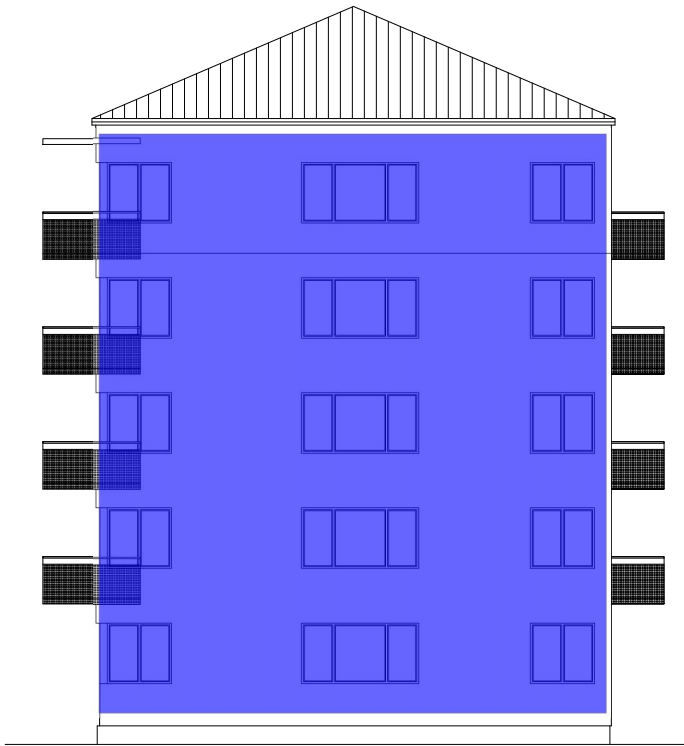
- Planlösningar uppfyller krav enligt nya trafikbullerförordningen från 2017.
- Krav för möjlig gemensam uteplats på innergården enligt nya trafikbullerförordningen från 2017 uppfylls.

10 FÖNSTERKRAV RW+CTR:

Presenteras i bilaga 1.

Eventuella fönsterventiler skall hålla (Dnev rel. 10 m2) 15 dB högre värde än motsvarande krav i dB för fönster $Rw+Ctr$.

- SOCKEL
Betong, kulör grå
- FASAD
Puts, kulör gulockra
- TAK
Takpapp, kulör grå
- ENTRÉPARTI MOT GATA
Ek
- FÖNSTER
Trä/aluminium, kulör vit.
- BALKONGGANGSRÄCKE
Perforerad plåt, kulör gul
Klarglas

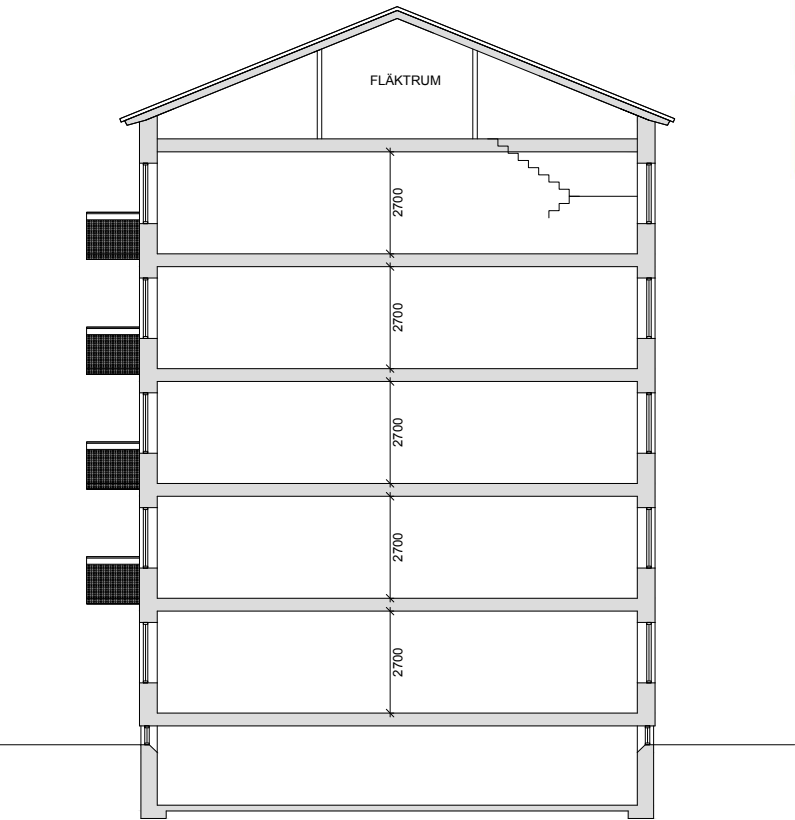
FASAD MOT SÖDER
Skala 1:100

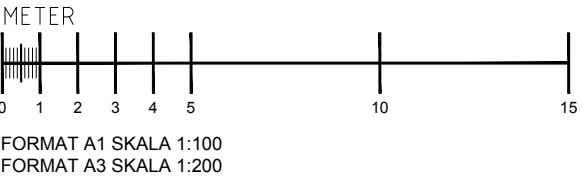
FASAD MOT VÄSTER
Skala 1:100

FASAD MOT ÖSTAR
Skala 1:100

SEKTION
Skala 1:100

BYGGLOVSHANDLING

BANBYGGAREN 4. ESKÖV

nesso

ARKITEKTUR

grindbyggen 24 | 211 20 00 00 | 040-30 30 00 | info@nesso.se | www.nesso.se

UPPDRAG NR	13841	PROJEKT AV	M. SJÖSTRAND	HANDLÄGGARE	M. MÖRNHED
DATUM	2018-03-09	ANSVARIG	MATS MÖRNHED		
OM- OCH FÖRBYGGNAD AV FLERBOSTADSHUS					

FASADER OCH SEKTION

SKALA	1:100	NUMMER	A-40.3-001	TITEL	
-------	-------	--------	------------	-------	--

Uppföljning av intern kontroll 2020

11

VoO.2020.0643

2021-01-12

Maria Boberg

+46722023732

Maria.Boberg@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut; Uppföljning av intern kontroll 2020

Ärendebeskrivning

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll skall nämnderna årligen rapportera utförda åtgärder avseende intern kontroll till kommunstyrelsen och kommunrevisionen. Intern kontroll skall omfatta följande punkter: Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet

Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten

Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 12 januari 2021

Uppföljning av intern kontroll 2020, daterad 16 december 2020

Beredning

I uppföljningen redovisas ett sammandrag av hur den interna kontrollen för 2020 har genomförts och det resultat som påvisas. De kontrollområden, som behöver förbättringar, kommer att följas upp. Ett led i uppföljningen är att vissa kontrollpunkter föreslås på nytt i förslag till plan för intern kontroll 2021.

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden beslutar att godkänna uppföljning av intern kontroll 2020.

Beslutet skickas till

Kommunrevisionen

Kommunstyrelsen

Josef Johansson

Förvaltningschef

Maria Boberg

Verksamhetsutvecklare

Uppföljning intern kontroll 2020

Vård- och omsorgsnämnden

Granskning	Risk	Metodik	Reglemente, lag etc.	Resultat
Målkategori 1: Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet				
Kontroll av följsamhet gentemot budget utifrån åtgärdsrutin	Måttlig-Hög	Granskning av åtgärder	Åtgärdsrutin	Kontroll görs av följsamhet gentemot budget men åtgärder gällande personalrelaterade kostnader har varit svårt på grund av pågående pandemi, politiska beslut och eftersläpningar i ersättningar från socialstyrelsen.
Målkategori 2: Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten				
Kontroll att regelbunden budgetuppföljning genomförs och håller en tillräckligt god kvalitet för att ge en rättvisande bild av resultat och underlag till prognos.	Måttlig-hög	Granskning av budgetuppföljning.	Interna rutiner	Ekonomienheten erbjuder upp till 9 budgetuppföljningar per år och enhetschef. Vid ekonomiskt underskott har ekonomienheten obligatoriska budgetmöten med respektive chef. Rutin "Åtgärder för att hålla tilldelad budget" finns. Syftet med framtagna rutiner är att skapa ett tydligare förhållningssätt till följsamheten av budget. Ekonomisk månadsrapport presenteras till Vård- och omsorgsnämnden. Budgetuppföljningen ligger även till grund för beräkning av prognos som görs två gånger om året. Vårprognos och delårsprognos avstäms mot ekonomiskt resultat i bokslut.
Målkategori 3: Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m m				
Kontroll av hantering privata medel.	Måttlig	Stickprov: funktionsnedsättning, äldreomsorg	Riktlinjer för hantering av privata medel	Kontrollmomentet har ej kunnat utföras på grund av pandemin. Arbetsuppgiften har ej kunnat prioriterats på grund av personalomsättning.

Plan för intern kontroll 2021

12

VoO.2020.0642

2021-01-18

Maria Boberg

+46722023732

Maria.Boberg@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut; Plan för intern kontroll 2021

Ärendebeskrivning

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll skall nämnderna årligen lämna plan för intern kontroll för kommande år till kommunstyrelsen och kommunrevisionen.

Beslutsunderlag

Plan för intern kontroll 2021, daterad 2020-01-18

Beredning

I uppföljningen för 2020 redovisas ett sammandrag av hur den interna kontrollen för 2020 har genomförts och det resultat som påvisats. De kontrollområden som behöver förbättringar kommer att följas upp. Ett led i uppföljningen är att vissa kontrollpunkter föreslås på nytt i förslag till plan för intern kontroll 2021.

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta att godkänna plan för intern kontroll 2021.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunrevisionen

Josef Johansson
Förvaltningschef

Maria Boberg
Verksamhetsutvecklare

2021-01-18

Plan för intern kontroll 2021**Vård- och omsorgsnämnden**

Granskning	Risk	Metodik	Reglemente, lag etc.	Ansvarig	Kontroll utförs	Klar
Målkategori 1: Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet						
Kontroll av följsamhet gentemot budget utifrån åtgärdsrutin	Måttlig-Hög	Granskning av åtgärder	Åtgärdsrutin	Chef för ekonomienheten	Enligt kontrollfunktioner i åtgärdsrutin.	December
Målkategori 2: Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten						
Kontroll att regelbunden budgetuppföljning genomförs och håller en tillräckligt god kvalitet för att ge en rättvisande bild av resultat och underlag till prognos.	Måttlig-hög	Granskning av budgetuppföljning.	Interna rutiner	Chef för ekonomienheten	Kontroll genomförs i samband med den ekonomiska månadsrapporten till nämnden.	December
Målkategori 3: Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m m						
Kontroll av hantering privata medel.	Måttlig	Stickprov: funktionsnedsättning, äldreomsorg	Riktlinjer för hantering av privata medel	Chef för ekonomienheten	Enligt tidpunkter i riktlinjer.	December
Loggkontroller/åtkomstkontroll	Måttlig	Slumpmässigt urval från verksamhetssystem	Interna rutiner	Urval: systemadministratör Kontroll: Respektive enhetschef/verksamhetschef Sammanfattning/analys: SAS	Varje månad	December
Efterlevnad av riktlinje och rutin för avvikelshantering, lex Sarah, klagomål och synpunkter	Måttlig	Urval utifrån tidsgränser i verksamhetssystem	Riktlinje och rutin för hantering av avvikelser, lex Sarah, synpunkter och klagomål	Socialt Ansvarig Samordnare (SAS)	Varje månad	December
Kontroll av underlag avseende utbetalning av försörjningsstöd	Måttlig-Hög	Slumpmässigt urval från verksamhetssystem	Interna rutiner	Chef för ekonomienheten	Enligt tidpunkter i interna rutiner.	December
Genomgång av systemkarta utifrån NIS-direktiv. NIS-direktivet är till för att säkerställa en hög informationssäkerhetsstandard i samhällsviktiga och digitala tjänster.	Måttlig-Hög	Granskning av aktualitet	Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster. Gällande riktlinjer och interna rutiner.	Förvaltningschef	Enligt tidpunkter i riktlinjer och interna rutiner.	December